

NA LOTU I
JISU KARISITO
NI YALODODONU
EDAIDAI

Na ika 182 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

31 ni Maji-1 ni Epereli, 2012

Tabaka na
Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai
Salt Lake City, Utah

© 2012 Intellectual Reserve, Inc.
Dodonu kece e taqomaki

Vakadonui me Vakavalagi: 12/11
Vakadonui me vakadewa: 12/11
iVakadewa ni *182nd Annual General Conference*
Fijian
PD50038655 858

SOQONI ENA MATAKA NI VAKARAUWAI

Ni Da Baci Soqoni Vata Tale | *Thomas S. Monson* 1
Ia Ena Tuberi Iratou E Dua na Gonelailai | *Boyd K. Packer* 4
Vakavulici Ira na Luveda me ra Kila | *Cheryl A. Esplin* 13
Saumaki ki na Nona Kosipeli mai na Nona Lotu | *Donald L. Hallstrom* 19
E L omani Keda Dina o Koya | *Paul E. Koelliker* 25
Solibula | *Dallin H. Oaks* 31
Ulunivanua me Cabeti | *Henry B. Eyring* 39

SOQONI ENA YAKAVI NI VAKARAUWAI

Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu | *Dieter F. Uchtdorf* 47
Ripote ni Tabacacacaka ni Dikevifika ni Lotu, 2011 | *Robert W. Cantwell* 51
Ripote Vakaiwiliwili, 2011 | *Brook P. Hales* 53
Na Tamata Cakacaka ena Were ni Vaini | *Jeffrey R. Holland* 55
Kilai Yaloda: Na Sakaramede, na Valetabu, kei na Solibula ena Veiqaravi | *Robert D. Hales* 61
Vakabauta, Yaloqaqa, Vakacegu: Dua na iTukutuku Vei Ira na iTubutubu Dua | *David S. Baxter* 67
Mo Tiko ena Nona Yasana na Turaga! | *Ulisses Soares* 72
Me Domovata kei na iVakatagi ni Vakabauta | *Quentin L. Cook* 77
Na Sala Mo Taura Kina na iVakatakila kei na Veivakauqeti ni Nomu Bula | *Richard G. Scott* 85

SOQONI NI MATABETE

Na Kaukauwa ga Vakalomalagi | *David A. Bednar* 92
Na Veivueti ni Tubucake Dina | *Richard C. Edgley* 100

Matabete i Eroni: Tucake ka Vakayagataka na Kaukauwa ni Kalou <i>Adrián Ochoa</i>	106
Na Cava na Vuna ni Veiqaravi ni Matabete <i>Dieter F. Uchtdorf</i>	112
Na Matavuvale ena Ruku ni Veiyalayalati <i>Henry B. Eyring</i>	120
Tu Vakarau ka Kilikili mo Veiqaravi <i>Thomas S. Monson</i>	128

SOQONI ENA MATAKA NI SIGATABU

O Ira Era Dauloloma Era na Lomani <i>Dieter F. Uchtdorf</i>	136
Me Vakavinavinakataki Ga na Kalou <i>Russell M. Nelson</i>	143
Na Veilesoni Uasivi <i>Ronald A. Rasband</i>	150
Nodra Raivotu na Parofita Baleta na iSoqosoqo ni Veivukei: Vakabauta, Matavuvale, Veivukei <i>Julie B. Beck</i>	156
Na iVunau i Karisito <i>D. Todd Christofferson</i>	163
Na Cicivi ni Cere sa Tu e Matada <i>Thomas S. Monson</i>	172

SOQONI ENA YAKAVI NI SIGATABU

Na Kaukauwa ni Veisereki <i>L. Tom Perry</i>	180
Mera Kunei O Ira Era Sa Yali <i>M. Russell Ballard</i>	187
Na Raivotu mo Cakacakataka <i>O. Vincent Haleck</i>	194
“Ena Kena iVakarau Dodonu Wale Ga” <i>Larry Y. Wilson</i>	200
E a Yaga Beka? <i>David F. Evans</i>	206
Maroroya Me Ka Tabu <i>Paul B. Pieper</i>	213
Na Cava na Nanuma i Karisito Baleti Au? <i>Neil L. Andersen</i>	218
Ni da Mai Sogota na Koniferedi Oqo <i>Thomas S. Monson</i>	225

SOQONI RARABA NI GONEYALEWA

Dou Tucake ka Rarama Mai <i>Ann M. Dibb</i>	228
Dou Gumatua Sara mo Dou Kila-Ka: Mo Dou na Cakacaka <i>Mary N. Cook</i>	234
Oqo na Gauna meda Tucake ka Rarama Mai! <i>Elaine S. Dalton</i>	241
Vakadinata, Talairawarawa, Vosota <i>Thomas S. Monson</i>	248

Ni Da Baci Soqoni Vata Tale

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

*Sa kauwaitaki keda yadua tiko kei na noda dui gagadre
na Tamada Vakalomalagi. Me da vakasinaiti ena
Yalona ni da vakaivotavota ena veigacagaca kece ni
koniferedi oqo.*

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, ni da baci soqoni vata tale ena dua na koniferedi raraba ni Lotu, au kidavaki kemuni ka vakaraitaka na noqu lomani kemuni. Eda dau sota ni oti e ono na vula me da veivaqacotaki, me da veivakayaloqacotaki, me da solia na vakacegu, me da tara cake na vakabauta. Eda mai tiko oqo me da vuli. Eso beka vei kemuni era vaqara tu na isau ni taro kei na bolebole o ni sotava tiko. Eso era rarawa se yali vei ira eso na ka talei. E rawa vei kemuni yadua mo ni vakararamataki ka laveti ka vakacegui ni vakilai na Yalo ni Turaga.

Kevaka e gadrevi na veisau ena nomu bula, mo kunea na veivakauqeti kei na yaloqaca mo vakayacora vakakina ni o vakarorogo tiko ki na veimalanivosa vakauqeti ena cavuti. Me da yalataka vou tale me da bula ena ivakarau me da luvena tagane ka luvena yalewa kilikili kina na Tamada Vakalomalagi. Me da vorata na ca ena veivanua kecega e kunei kina.

Sa dua na veivakalougatataki ni da lako mai ki vuravura ena dua na gauna vaqo—e dua na gauna vakasakiti ena itukutuku balavu ni vuravura. E sega ni rawa ni da tiko vata kece ena ruku

ni dua ga na delavuvu, ia sa rawa vei keda ena gauna oqo me da vakaitavi ena veigacagaca ni koniferedi oqo ena vakasakiti ni retioyaloyalo, retio, biaulivaliva ni setilaiti, kei na Initaneti—ena iyaya dau veikauyaki sara mada ga. Eda soqo vata mai ka duabau ga, eda vosataka na veivosa e vuqa, eda tu ena veivanua e vuqa, ia e dua ga na noda vakabauta ka dua ga na ivunau ka dua ga na noda inaki.

Mai na kena itekivu lailai ena 182 na yabaki sa oti, sa vakilai tu e vuravura taucoko na keda iserau. Na inaki cecere oqo eda vakaitavi kina ena tete tikoga yani, ena veisautaka ka vakalougatataka na bula ni toso tiko. E sega ni dua na inaki, sega ni dua na kaukauwa e vuravura e rawa ni tarova na cakacaka ni Kalou. Se cava ga ena yaco mai, ena toso ga ki liu na inaki cecere oqo. O ni nanuma beka na nona malanivosa vakaparofita o Josefa Simici: “E sega ni dua na liga ivalavala ca me tarova na cakacaka mai na kena toso ki liu; na veivakacacani ena rairai levu beka, era na cokovata beka na dauvakacaca, era na tuvaivalu beka na veimataivalu, ka veivakacacani na itukutuku vakailasu, ia na dina ni Kalou ena lako yani ena doudou, vakaturaga, ka tu vakaikoya, me yacova ni sa curubasikata yani na veiyasana yadudua, sikova na veivanua, curuma yani na veimatani, ka rogovaki ena veidaliga yadudua me yacova ni sa vakacavari na veinaki ni Kalou, ka na qai kaya ko Jiova sa Cecere ni sa qaravi oti na cakacaka.”¹

Kemuni na taciqū kei na ganequ e levu na ka dredre ka veibolei e tu e vuravura nikua, ia e levu talega na ka vinaka ka veilaveti. Me vaka eda tukuna ena ikatinikatolu ni noda yavu ni vakabauta, “A ka kecega e vinaka, na ka e totoka, se rogorogo vinaka, se daudokai se vakaturaga, keimami sa gadreva na veika oqori.” Me da vakayacora tikoga vakakina.

Au vakavinavinakataka na nomuni vakabauta kei na yalodina ena kosipeli. Au vakavinavinakataka na nomuni dau loloma ka veikauwaitaki tiko vakaikemuni. Au vakavinavinakataka na veiqaravi o ni cakava tu ena nomuni veitabanalevu kei na tabana vakakina ena nomuni iteki kei na tikina. Sai koya na veiqaravi vakaoqori e dau rawata kina na Turaga e vuqa na Nona inaki ena vuravura oqo.

Au vakaraitaka na noqu vakavinavinaka vei kemuni ena nomuni dau yalovinaka vei au ena veivanua kecega au dau lako kina. Au vakavinavinakataka na nomuni veiqaqa ni masu ena vukuqu. Au sa dau vakila na masu oqori kau sa vakavinavinaka kina vakalevu.

Ia, kemuni na taciqu kei na ganequ, eda sa lako mai me da mai dusimaki ka vakauqeti. E vuqa na itukutuku ena wasei ena loma ni rua na siga oqo. Au rawa ni vakadeitaka vei kemuni ni o ira na turaga kei na marama era na vosa vei kemuni era sa kerea na veivuke kei na veidusimaki vakalomalagi ena nodra vakarautaka na nodra itukutuku. Era sa vakauqeti ena vuku ni veika era na wasea vei keda.

Sa kauwaitaki keda yadua tiko kei na noda dui gagadre na Tamada Vakalomalagi. Me da vakasinaiti ena Yalona ni da vakaivotavota ena veigacagaca kece ni koniferedi oqo. Oqo na noqu masu ena yalodina ena yaca tabu ni noda Turaga ka iVakabula, ko Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. *Nodra iVakavuouli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici (2007), 444.*

Ia Ena Tuberi Iratou E Dua na Gonelailai

Mai Vei Peresitedi Boyd K. Packer

Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

*O ira na turaga kei na marama veiwatini e dodonu me
ra kila ni nodra imatai ni ilesilesi—ka ra na sega
vakadua ni vagalalataki mai kina—sa ikoya kivei rau
vakayadua ka qai tarava vei ira na luvedrau.*

Ena vica na yabaki sa oti ena dua na bogi batabata ena dua na ikelekele ni sitimanivanua e Japani, au rogoce e dua na isabi ena katuba leka ni noqu motoka vakaimoemoce. A duri tu e dua na gonetaganane curumi batabata ka dara tu e dua na sote madra qai vesuka wavoki tu na galegalena vuce ena dua na tikinisulu duka. E robota tu na uluna na karokaro. A taura tu e dua na tini veveka kei na dua na isevuni, ka ivakaraitaki ni luveniyali daukerekerere. Niu saga tiko meu dolava yani na katuba meu solia vua eso na ilavo, sa biubiu yani na sitimanivanua.

Au na sega ni guilecava rawa na gonetaganane lailai waloloi o ya ka duri cake tu ena liliwa, ka taura cake tu e dua na tini lala. Au na sega tale ga ni guilecava rawa na noqu vakila niu sega ni rawa ni veivuke ena kena sa gole yani vakamalua na sitimanivanua ka biuti koya me tucake tu ena ikelekele o ya.

Ena vica na yabaki sa oti yani mai Cusco, e dua na siti e cake ena Veiulunivanua na Andes e Peru, keirau a laki vakayaco soqoni ni sakaramede kei Elder A. Theodore Tuttle ena dua na rumu qiqo balavu, ka dua na kena katuba e tadola tu yani ki gaunisala. E sa bogi, ia ena gauna sa vosa kina o Elder Tuttle, a curu mai ena katuba, e dua na gonetaganane lailai yabaki ono beka. A dara wale tu ga e dua na sote isuwai e yaco sara e duruna.

Ena yasai keirau imawi e tu kina e dua na teveli lailai ka tu kina e dua na veleti madrai ni sakaramede. A raica na madrai na luveniyali walokai oqo ka sudra vakamalua yani ki lalaga me yacova yani. A voleka sara ga me yacova yani na teveli ena gauna a raici koya kina e dua na marama. Ena dua ga na moi ni uluna, a vakatalai koya tani yani ki na loma ni bogi. E kudru na lomaqu.

Oti a lesu tale mai na gonetagane lailai oqo. A vakaraviravi muria yani na lalaga, ka vakaraici au tiko yani kei na madrai. Ena gauna sa volekata yani kina na vanua ka rawa me raici koya mai kina na marama o ya, au a dodoka yani na ligaqu, ka cici sara mai vei au. Kau a tenei koya sara.

Ka qai, me vaka e dua na ivakatakarakara, au laveti koya yani ena idabedabe nei Elder Tuttle. Ni oti na masu ni suka, a cawadru yani ki tautuba ena bogi na gonetagane lailai walokai oqo.

Ena noqu lesu yani ki vale, au a talanoataka vei Peresitedi Spencer W. Kimball na veika au a sotava. A tarai koya sara vakalevu ka tukuna vei au, “Ko a tenea tiko e dua na kawatamata.” A kaya vakavica vei au, “Ena qai vakaibalebale vakalevu cake sara vei iko mai muri na ka o sa mai kila ka yaco oqori.”

Ena noqu sa mai sikova na veivanua vaka Latini e Amerika ena voleka ni 100 na gauna, au vakasaqara tiko na gonetagane lailai o ya e matadra na tamata. Au sa qai kila oqo na cava e vakaibalebaletaka o Peresitedi Kimball.

Au a sotava e dua tale na gonetagane sautaninini tu ena gaunisala e Salt Lake City. E sa bogi sara ena dua tale na bogi batabata ni vulai liliwa. Keitou a biubiu mai ena dua na vakayakavi ni Siganisucu ena dua na otela. Era lako sobu mai na gaunisala e lewe ono se walu na gonetagane kosakosa. E dodonu mera sa tiko kece e vale me vaka ni sa rui draki batabata.

E dua na gonetagane e sega ni vakote. A ladelade wavoki tiko vakatotolo me vakatakatariki koya. A yali sobu yani ena yasa ni dua na gaunisala, sega ni vakabekataki ki na dua na vale makawa lailai, kei na dua na idavodavo e sega na kena siti me vakatakatariki koya.

Ena bogi, noqu dre cake na siti meu tutuvi kina, au masulaki ira e sega nodra idavodavo katakata mera gole yani kina.

Au a tiko mai Osaka, Japani, ni mai cava na iKarua ni iValu Levu. Sa benuci na siti kei na gaunisala ena kakavuruvuru ni buloko, duka, kei na qara ni bomu. E dina ga ni levu na vunikau era sa boloraki laivi, e vica vei ira e se tu ga ka sa tayana na tabadra se tolodra ka vo wale toka ga e so na tabana lalai vata kei na drauna.

E dua na goneyalewa lailai ka dara tu e dua na kimono mata madra, a vakaogai tiko ena nona beti drau ni sikamoa dromodromo tiko me dua na ivutusenikau. E sega ni kidava tiko na gonelailai na veika ni veivakarusa e wavoliti koya tu ena nona qasiva tiko yani na benu me rawa ni vakuria na draunikau vou ki na nona ikumukumuni. Sa yaco me mai kunea ka totoka duadua ka mai vo toka yani ena nona vuravura. E rairai dodonu beka meu kaya ni *sa ikoya* na tiki totoka ni nona vuravura. Ia niu vakasamataki koya e vakalevutaka cake na noqu vakabauta. E dua na ivakaraitaki ni inuinui na gonelailai oqo.

E vakatavulica o Momani ni “ko ira na gone lalai era sa bula vei Karisito”¹ ka sega ni gadreva na veivutuni.

Ni voleka ni mai tavuki na senijuri sa oti, e rua na daukaulotu rau a vei qaravi tiko ena veiulunivanua ena ceva kei Amerika. Ena dua na siga, mai na dua na delana, e rau raici ira kina na tamata ni ra soqoni vata tiko ena dua na vanua galala e ra sobu sara. O ira na daukaulotu e sega ni wasoma me levu e rawa ni ra lai vunau kina, e rau sa mani gole sobu sara ki na vanualala oqori.

A luvu e dua na gonetagane lailai, ka me sa na bulu. Erau a sa talatala na nona itubutubu “me mai vosa” e dua na italatala ena veibulu nei luvudrau tagane. E rau suka imuri na daukaulotu ena nona sa vakanamata na italatala dauvunau wavoki oqo kivei rau na itubutubu yalorarawa ka tekivuna nona vunau. Kevaka beka me rau namaka tiko na itubutubu oqo me rau ciqoma na vakacegu mai vua na italatala oqo, ia e sa na ka ni rarawa dina sara vei rau.

A vosavosataki rau vakaca sara ena nodrau sega ni raica me a papitaiso na gonetagane lailai. Ena nodrau a lokuyarataka tu mai ena vuku ni dua na ka se dua tale, ia oqo sa mai bera. A tukuna vakadodonu sara ga vei rau ni sa lako ki eli na nodrau gonetagane lailai. Ka sa nodrau cala. E rau na beitaki me baleta na nona na vakararawataki tawamudu.

Ni sa mai cava na lotu ka sa ubi na ibulubulu, rau a laki raici rau na itubutubu yalorarawa na italatala qase. “Keirau na dauniveiqaravi ni Turaga,” e rau kaya vei tinanigone, “ka keirau kauta tiko mai e dua na itukutuku vei kemuni.” Ena nodrau sa vakarorogo na itubutubu yaloluluvu, e rau sa wiliwili mai na ivakatakila o irau na italatala qase ka rau wasea nodrau ivakadinadina ena kena vakalesuitale mai na idola me baleta na nodra vakabulai ruarua o ira na bula kei ira na sa mate.

E tu eso noqu loloma vua na dauvunau o ya. A cakava ena kena uasivi duadua e rawa vata kei na levu ni rarama kei na kila ka e tu vua. Ia e levu cake sara na ka e tu e dodonu ka rawa vua me a wasea. E tu dina na taucoko ni kosipeli.

Era lako mai na italatala qase mera dauniveivakacegui, mera qasenivuli, mera dauniveiqaravi ni Turaga, mera dauvunau ni kosipeli i Jisu Karisito.

O ira na gonelalai oqo kau vosa tiko kina era matataki ira kece na luvei Tamada Vakalomalagi. “Raica na gone era sa nona isolisoli na Kalou: ka . . . sa kalougata na tamata sa sinai kina na nona taga ni gasau.”²

Na kena buli na bula sa ikoya e dua na itavi cecere ni dua na veiwatini. Mo dua na itubutubu kilikili ka nuitaki sa ikoya e dua na bolebole cecere duadua ni bula vakavuravura oqo. E sega ni dua na tagane se yalewa e rawa me vakasucuma duadua na gonelalai. A nakiti ni o ira na gonelalai me rua nodra itubutubu—dua na tama ka dua na tina. E sega tale ni dua na ituvatuva se kena icakacaka e rawa me sosomitaka na ka oqo.

Ena dua na gauna makawa sara a kaya tagitagi vei au e dua na marama ni a vakacala-ka bibi sara vata kei na nona itau cauravou ena nona a se gonevuli ena koliji. A veivosakitaka me vakalutuma na gone. Ena kena gauna donu rau sa tauritutu ka rau vakamau ka so tale na luvedrau gonelalai. A kaya vei au na nona vakararawataki ena gauna oqo ena nona raica na nona matavuvale, o ira na luvena rairai totoka, ka raica ena nona vakasama na lala ni nona itutu na gone sa mai yali o ya.

Kevaka e rau kila na veiwatini oqo ka vakayagataka na Veisorovaki, e rau na kila ni veika e rau sotava o ya kei na mosi e semati rau vata kina e rawa me bokoci. E sega ni dua na mosi me na tawamudu. E sega ni ka rawarawa, ia na bula e sega ni kena

ibalebale me rawarawa se veiganiti. Na veivutuni kei na inuinui tawamudu e kauta mai na veivosoti ena dau kilikili kaya na kena dau sasagataki.

E dua tale na veiwatini gone e rau tukuna vei au ena vosa tagitagi ni rau se qai lesu sara ga mai vua e dua na vuniwai ka tukuna vei rau ni na sega ni rawa me rau vakaluvuni. A kavoro na utodrau ena itukutuku o ya. E rau kurabui ena noqu kaya vei rau ni rau se kalougata tiko ga. E rau lomatarotarotaka se cava na vuna au kaya kina e dua na ka vaka o ya. Au kaya vei rau ni nodrau ituvaki e vakalou ka vinaka cake sara mai na so na veiwatini ka rawa me ra itubutubu ia era saqata ka levea ena kocokoco na itavi o ya.

Au a kaya vei rau, “Ni ka vinaka mada ga ni drau gadreva na vakaluvuni, ka na rawati vakalevu na gagadre oqo ena nomudrau bula oqo kei na kena e tarava mai baleta ni na vakarautaka na bula vinaka vakayalo kei na vakasama. Sa na qai yaco, mo drau kune vinaka sara baleta ni drau vinakata na vakaluvuni ka sega ni drau rawata rawa, ni vakatauvatataki kei ira era rawa ni vakaluvuni ka ra sega ni vinakata.”

Eso tale na veiwatini era sega tu ni vakamau ka ra sega kina ni vakaluvuni. Eso, me baleta eso na ituvaki ka ra sega ni cakava rawa e dua na ka, era susu gone me vaka na tina dua se tama dua. Oqo era ka vakagauna ga. Me vaka ena ituvatua ni tawamudu—sega ni wasoma ena bula vakavuravura—ena dau vakayacori na gagadre kei na inuinui savasava.

“Kevaka eda sa vakanuinui me yaga vei keda na Karisito ena bula oqo, eda sa qai vakaloloma vakalevu cake vei ira kece ga na tamata.”³

Na itinitini ni inaki ni itaviqaravi kece ni Lotu sa ikoya me ra marau e vale e dua na turaga kei na marama watina kei ira na luvedrau, taqomaki ena ivakavuvuli kei na lawa ni kosipeli, vauci vinaka ena veiyalayalati ni matabete tawamudu. O ira na turaga kei na marama veiwatini e dodonu me ra kila ni nodra imatai ni ilesilesi—ka ra na sega vakadua ni vagalalataki mai kina—sa ikoya kivei rau vakayadua ka qai tarava vei ira na luvedrau.

E dua na ka cecere e kunei ena bula vakaitubutubu sa ikoya ni da vulica e levu cake na ka me baleta na veika bibi, mai vei ira

na luveda me vakatauvatani mai vei ira na noda itubutubu. Eda yaco meda raica na dina ena parofisai nei Aisea “ia ena tuberi iratou e dua na gone lailai.”⁴

E Jerusalemi, “A sa kaciva mai e dua na gone lailai ko Jisu, ka vakatura ena kedra maliwa,

“Ka sa kaya, Au sa kaya vakaidina vei kemudou, Kevaka dou sa sega ni saumaki mai, ka yaco me vaka na gone lailai, dou na sega sara ni curu ki na matanitu vakalomalagi.

“Ia ko koya sa vakamalumalumutaki koya me vaka na gone lailai oqo, ko koya ga sa levu cake ena matanitu vakalomalagi.”⁵

“A sa kaya ko Jisu, Laivi ira na gone lalai, ka kakua ni tarovi ira, ni ra sa lako mai vei au; ni sa vakataki ira na lewe ni matanitu vakalomalagi.

“A sa tabaki ira ena ligana ko koya, ka qai lako tani mai kea.”⁶

Eda wilika ena i Vola i Momani na veisiko nei Jisu Karisito ki na Vuravura Vou. A vakabulai ira ka vakalougatataki ira na tamata ka vakarota ni o ira na gone lalai e dodonu mera kau mai Vua.

E volaitukutukutaka o Momani, “A ra sa kauti ira mai na gone lalai vei Jisu ka vakatikori ira vakavolivoliti Koya, a ra sa suka ki muri na lewe vuqa mera lako kece ki liu na gone lalai.”⁷

A qai kaya vei ira na lewe vuqa mera tekiduru. Ni ra sa tu vakavolivoliti Koya na gone lalai, a tekiduru na i Vakabula ka masu vua na Tamada mai Lomalagi. Ni oti na masu, a tagi na iVakabula, “a sa keveti ira yadua na gone lalai ka vakalougatataki ira ka masulaki ira vei Tamana.

“A sa tagi ni sa vakalougatataki ira oti.”⁸

Au rawa ni kila na veika e vakila na i Vakabula me baleti ira na gone lalai. E sa levu sara na ka me vulici mai na Nona ivakaraitaki ni nodra masulaki, vakalougatataki, ka vakavulici “ira na nomudou lalai.”⁹

Au ikatini ni lewe 11 na gone lalai ena dua na matavuvale. Ena veika au kila, e sega ni dua vei rau na tamaqu se tinaqu me vei qaravi ena dua na ilesilesi bibi ena Lotu.

E rau a vei qaravi ena yalodina na neitou itubutubu ena nodrau ilesilesi bibi—vakaitubutubu. A veiliutaki na tamai keitou ena bula savasava ena neitou vuvale, sega vakadua ena cudru se rere. Kei na ivakaraitaki kaukauwa ni tamai keitou a

vakalevutaki mai na ivakasala malumu nei tinai keitou. Na kosipeli sa ikoya na veivakauqeti kaukauwa ena neitou bula vakayadua na lewe ni matavuvale na Packer kei na itabatamata tarava kei na kena e tarava, ka tarava tale, ka yacova sara o koya keitou raica rawa.

Au nuitaka niu na lewai meu tamata vinaka me vakataki tamaqu. Ni bera niu rogoca na vosa oqori “e vinaka” mai vei Tamaqu Vakalomalagi, au nuitaka meu na rogoca taumada mai vei tamaqu vakavuravura.

Au dau lomatarotarotaka vakavuqa se cava na vuna au kacivi kina meu dua na iApositolo oti qai Peresitedi ni Kuoramuni Le Tinikarua e dina ga niu lako mai ena dua na vuvale ka rawa me vakatokai kina o tama me luluqa vakalotu. Au sega duadua ga ni lewe ni Le Tinikarua e ganiti na ivakamacala o ya.

Me kena itinitini au rawa ni raica ka kila ni rairai sai koya beka o ya na vuni noqu kacivi. Kau rawa ni kila na vuni veika kece sara eda cakava ena Lotu, sa gadrevi meda vakarautaka na sala me vaka na iliuliu, me dau dua nodra gauna vata na itubutubu kei ira na gone lalai me vaka na matavuvale. E dodonu mera qarauna na iliuliu ni matabete me yaco na Lotu me ka vakamatavuvale.

E vuqa sara na ka me baleta na bulataki ni kosipeli i Jisu Karisito e sega ni rawa me vakarautaki ena ka oqori ni sa wili se volai ena ivolatukutuku ni tiko rawa. Eda vakaogai keda ena veivale kei na tuvailavo kei na parokaramu kei na kena icakacaka. Ni da cakava oqori, sa rawa sara ga meda raibaleta na inaki dina ni kosipeli i Jisu Karisito.

E dau vakawasoma me dua e lako mai vei au ka kaya, “Peresitedi Packer, ena sega beka ni vinaka kevaka . . . ?”

Au dau tarovi ira ka kaya e sega, baleta niu siqema na ka ena salamuria mai ni na dua na itaviqaravi vou se parokaramu ena vakuria na icolacola ni gauna kei na icolacola vakailavo ena matavuvale.

Sa gauna tabu na gauna vakamatavuvale ka dodonu me taqomaki ka dokai. Keimami sa vakamasuti kemuni na noda lewenilotu mo ni vakaraitaka na yalodina ki na nomuni veimatavuvale.

Ena neirau se qai vakamau ga, keirau nakita vakaveiwatini me keirau na ciqomi ira na gone lalai era sucu vei keirau me lako vata kei na itavi e basika mai ena nodra sucu kei na nodra susugi. Sa yaco mai na gauna, era sa dui vakamatavuvale vakataki ira.

Vakarua ena neirau bula vakamau, ena gauna ni nodrau a sucu e rua na luvei keirau tagane lalai, sa kaya kina vei keirau e dua na vuniwai, “vaka vei au drau na sega ni via maroroi koya qo.”

Ena gauna ruarua a vakavuna vei keirau me keirau sauma lesu ni keirau na solia neirau bula ke gadrevi me bula tiko kina na luvei keirau gone tagane lailai. Ena gauna ni lomasoli oqori, keirau kidava ni yalodina vakaoqori e tautauvata ki na veika e vakila na Tamada Vakalomalagi me baleti keda vakayadudua sara. Sa dua dina na vakasama vakalomalagi.

Ni sa mai dromu tiko oqo na neirau matanisiga, keirau sa kila ka vakadinadinataka vata kei Sisita Packer ni sa rawa me tawamudu na neirau matavuvale. Ena neirau talairawarawa ki na ivakaro ka bulataka na taucoko ni kosipeli, keirau na taqomaki ka vakalougatataki. Me baleti ira na luvei keirau kei na makubui keirau kei na makubui keirau vakarua, sa neirau masu me o ira vakayadua na neirau matavuvale era na tubu cake tiko mai me ra na dau yalodinataka ira na lalai vakamareqeti o ya.

Kemuni na tama kei na tina, ena dua tale na gauna o na roqota kina e ligamuni e dua gone ena sucu vou mai, sa rawa me nomuni e dua na raivotu e lomamuni me baleta na veika vuni kei na inaki ni bula. Ko ni sa na qai kila vakavinaka cake kina na vuni kena vaka kina oqo na Lotu ka vakakina kei na matavuvale sa yavu ni isoqosoqo ena gauna oqo ki na veigauna tawamudu. Au sa vakadinadinataka ni sa dina sara na kosipeli i Jisu Karisito, ka sa ituvatuva ni matavuvale na ituvatuva ni veivueti ka sa dau vakatokai tu me ituvatuva ni bula marau. Au sa masuta kina na Turaga me ra na bula kalougata na veimatavuvale ena Lotu, o ira na kena itubutubu kei ira na gone, ka me toso ki liu na cakacaka oqo me vaka sa lewa na Tamada. Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Moronai 8:12.
2. Same 127:3, 5.

3. 1 Koronica 15:19.
4. Aisea 11:6.

5. Maciu 18:2-4.

6. Maciu 19:14-15.

7. 3 Nifai 17:12.

8. 3 Nifai 17:21-22.

9. 3 Nifai 17:24.

Vakavulici Ira na Luveda Me ra Kila

Mai vei Cheryl A. Esplin

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai

Noda vakavulici ira na luveda mera kila e sega ni o koya na vosa walega. Sa ikoya na noda vukei ira na luveda mera conaka na ivunau e yalodra.

Ni sivi yani na veiyabaki, sa kataremoro yani vakalevu eso na veika matailalai ni noqu bula, ia eso na vakanananu e dau makare vinaka tu ga vei au na nodra sucu mai na luvei keirau yadua. E vaka me voleka cake mai na lomalagi, kevaka au na tovolea, e voleka sara ga niu vakila tale na yalo vata ni vakarokoro kei na qoroqoro ena veigauna yadua e dau soli kina ki ligaqu e dua vei ira na gone talei oqori.

O ira na noda “gone era sa nona isolisoli na Kalou” (Same 127:3). E kilai ira ka lomani ira yadua ena loloma e uasivi sara (raica na Moronai 8:17). Sa dua na itavi tabu e vakataqara vei keda na Tamada Vakalomalagi ni da itubutubu ka itokani vata kei Koya ena nodra vukei ira na Nona isolisoli digitaki mera yacova na vanua e kila o Koya ni dodonu mera yaco kina.

Na dodonu vakalou oqo ni nodra susugi cake na luveda sa dua na itavi cecere cake mai na veika e rawa ni da cakava duadua ga ka sega ni veivuke kina na Turaga. E kila vinaka sara tu ga o Koya na veika e dodonu m ra kila na luveda, na veika e dodonu mera cakava, kei na ituvaki e dodonu mera tu kina me rawa ni ra lesu tale mai ki na Nona iserau. Sa solia o koya vei ira na tama kei na tina na idusidusi bibi eso kei na veituberi mai na ivolanikalou, o ira na Nona parofita, kei na Yalo Tabu.

Ena dua na ivakatakila ni gauna oqo mai vua na Parofita o Josefa Simici, sa vakaroti ira kina na itubutubu na Turaga me ra

vakavulici ira na luvedra me ra *kila* na ivunau ni veivutuni, vakabauti Karisito, papitaiso, kei na isolisoli ni Yalo Tabu. Raica e sega ni kaya walega na Turaga meda “vakavulica na ivakavuvuli”; na Nona ivakaro meda vakavulici ira na luveda mera “*kila* na ivakavuvuli.” (Raica na V&V 68:25, 28; vakaikuritaki.)

Ena Same eda wilika kina, “Mo ni vakavukui au kina, kau na qai cakava na nomuni ivunau; Io, kau na vakabauta e lomaqu taucoko” (Same 119:34).

Noda vakavulici ira na luveda mera *kila* e sega ni o koya na vosa walega. Sa ikoya na noda vukei ira na luveda mera conaka na ivunau e yalodra, ena kena ivakarau me yaco kina me tiki ni nodra bula ka vakavotukana ena nodra ivakarau ni bula kei na nodra itovo ena nodra bula taucoko.

E vakavuvulitaka o Nifai ni itavi ni Yalo Tabu sa ikoya me kauta mai na ka dina “ki na yalodra na luve ni tamata” (2 Nifai 33:1). Na noda itavi vakaitubutubu sa ikoya meda cakava na veika kece sara eda rawata me tarai cake kina e dua na itikotiko mera vakila kina na luveda na veivakauqeti ni Yalotabu ka vukei ira mera *kila* ka vakadeitaka na veika era vakila tiko.

Au nanuma e dua na qiri a lako mai vei au ena vica na yabaki sa oti mai vei luvei keirau yalewa, o Michelle. Ena yaloluluvu e kaya mai, “Na, e dua na ka vakasakiti e cakava o Ashley.” O Ashley na luvena yalewa, yabaki lima tiko ena gauna o ya. E vakamacalataka o Michelle ni dua na mataka o ya erau veileti kina vakalevu o Ashley kei Andrew yabaki tolu—e dua e sega ni via solia, ka veiroba o kena ikarua. Ni oti nona vakameautaki rau, a lako o Michelle me raica na gonelailai.

Sega ni dede sa cici yani i loma o Ashley, e cudru ni sega ni via solia o Andrew e dua na ka. A vakananuma vei Ashley o Michelle na yalayala eratou sa vakayacora ena lotu vakamatavuvale me ratou dau veilomani vakataki iratou.

A kerei Ashley kevaka e rawa ni masu me kerea na veivuke nei Tamada Vakalomalagi, ia ni se rarawa voli vakalevu na yalo Ashley, a sauma yani ena “Sega.” Ni tarogi kevaka e vakabauta ni na sauma na Tamada Vakalomalagi na nona masu, e sauma o Ashley ni sega ni *kila*. A kerei koya o tinana me taura vakamalua na ligana ka tekiduru vata kei koya.

A vakatura o Michelle me kerea o Ashley vei Tamada Vakalomalagi me vukei Andrew me dau solisoli—ka vukei koya me dau yalovinaka. Ni vakasamataka o Ashley ni rawa ni vukei ganena lailai o Tamada Vakalomalagi me dau solisoli, a vakauqeti kina, sa mani tekivu me masu, taumada e kerea na Tamada Vakalomalagi me vukei Andrew me dau solisoli. Ni kerei Koya me vukei koya me dau yalovinaka, sa tekivu me tagi. A tinia o Ashley na nona masu ka laki vakataqara tu na uluna ena vatu ni tabai tinana. A tauri koya o Michelle ka taroga se cava e tagicaka. E sauma o Ashley ni sega ni kila.

E kaya o tinana, “Au vakabauta niu kila na vu ni nomu tagi. Sa vinaka beka na lomamu?” A deguvacu o Ashley, ka tomana o tinana, “Oqori na Yalotabu sa vukei iko tiko me vakaoqori na lomamu. Oqo na sala e tukuna kina vei iko o Tamada Vakalomalagi ni lomani iko ka na vukei iko.”

A tarogi Ashley kevaka e vakabauta na veika oqo, kevaka e vakabauta ni rawa vei Tamada Vakalomalagi me vukei koya. Ni tonawanawa tu na matana lalai, qai kaya mai o Ashley ni vakakina.

Ena so na gauna na sala qaqa duadua mera vakavulici kina na luveda mera kila e dua na ivunau sa ikoya me vakavulici ena ivakarau ni veika vata era sota kaya tiko ena gauna sara ga o ya. Na veigauna oqori e dau yaco ga mai ka sega ni nakiti ka dau lako ga mai ena ivakarau ga ni bula vakamatavuvale ena veisiga. E dau totolo walega na kena yaco mai ka lako sara yani, o koya sa dodonu kina meda dau kidava tiko ka yadrava na gauna e yaco mai kina na gauna eso ni veivakavulici ena nodra dau kauta mai vei keda na luveda na nodra taro kei na nodra lomaleqa, ni dau yaco na duidui ena kedra maliwa kei ira na tacidra se nodra itokani, ni ra gadreva mera lewa na cudru ni yalodra, ni ra cakava e dua na cala, se ena gauna era via vakatauca kina e dua na lewa. (Raica na *Na Veituberi, Me iLutua ni Noda Bula: iYaragi Vakavuli ni Veituberi Vakosipeli* [1999], 140–41; *Marriage and Family Relations Instructor’s Manual* [2000], 61.)

Kevaka eda sa vakarau tu ka laiva na Yalotabu me veidusimaki ena veigauna vakaoqo, ena mana vakalevu cake sara na nodra vakavulici na luveda ka ra kila ka.

E vakakina na bibi ni veigauna ni veivakavulici e dau yaco mai ena veigauna namaki eso me vaka na masumasu vakamatavuvale, vuli ivolanikalou vakamatavuvale, lotu vakamatavuvale, kei na itaviqaravi tale eso vakamatavuvale.

Ena veigauna kece ni veivakavulici ena dau susugi cake vakavinaka duadua na vuli kei na kila ka ena dua na draki ni veivakatakatai kei na loloma ka tiko kina na Yalotabu.

Ni vo e rauta ni rua na vula me ratou yabaki walu kina na luvena, ena dau vakarautaka e dua na tama e dua na gauna ena veimacawa me vakarautaki iratou kina ki na papitaiso. E kaya na luvena yalewa ni sa yaco mai na nona gauna, a solia vua e dua na ivolaniveisiga ka rau dabe vata, o rau taurua ga, ka rau veitalanoataka ka wasea vata na nodrau nanuma me baleta na ivakavuvuli ni kosipeli. A kerea o tamana vua me droinitaka e dua na iyaloyalo ni rau toso tiko. Me vakaraitaka na bula taumada, na bula vakavuravura oqo, kei na veikalawa yadua ena gadreva me rawa ni lesu tale ka laki bula vata kei Tamada Vakalomalagi. A wasea na nona ivakadinadina me baleta na ikalawa yadua ni ituvatuva ni veivakabulai ena gauna e vakavulica tiko kina vua.

Ni nanuma lesu na luvena yalewa na veika oqo ni sa tubu cake, e kaya kina, "Au na sega vakadua ni guilecava na loloma au vakila mai vei tamaqu ena gauna keirau wasea vata qori. . . . Au vakabauta ni gauna oqori sa ikoya na vuna levu au rawata kina e dua na noqu ivakadinadina ni kosipeli ena gauna au a papitaiso kina." (Raica na *Na Veituberi, Me iLutua ni Noda Bula*, 129.)

Na veituberi me rawa kina na kila ka e gadrevi kina na yalodina kei na sasaga vagumatua. E gadrevi kina na veivakavulici ena ivakavuvuli kei na ivakaraitaki ka vakauasivi ena noda vukei ira na luveda me ra bulataka na veika era vulica.

E vakavuvulitaka o Peresitedi Harold B. Lee, "Kevaka eda se sega ni vakayagataka e dua na ivakavuvuli ni kosipeli, ena. . . dredre cake sara meda vakabauta na ivakavuvuli o ya" (*Nodra iVakavuvuli na Peresitedi na Lotu: Harold B. Lee* [2000], 121).

Au a vulica taumada na masu ena noqu tekiduru vata kei iratou na noqu matavuvale ena masu vakamatavuvale. A vakavulici vei au na ivosavosa ni masu ena noqu vakarorogo vei rau na noqu itubutubu kei na nodrau vukei au ena noqu cavuta

na imatai ni noqu masu. Au vulica ni rawa niu vosa vei Tamada Vakalomalagi ka kerea na veituberi.

E sega vakadua ni dau cala ena veimataka, ena nodrau dau vakasoqoni keitou wavolita na teveli ni kana o rau na tinaqu kei na tamaqu ni se bera na katalau, ka keitou dau tekiduru ena masu vakamatavuvale. Keitou dau masu ena veigauna kece ni kana. Ena yakavi ni bera na moce, keitou dau tekiduru vata ena rumu ni gade ka tinia na siga ena masu vakamatavuvale.

E dina ni levu na ka au sega ni dau kila vinaka me baleta na masu niu se gone, sa yaco me tiki tudei ni noqu bula. Au se vuli tikoga, ka sa tubu tikoga na noqu kila na kaukauwa ni masu.

E kaya o Elder Jeffrey R. Holland, “Eda kila kece na qaqa ni itukutuku ni kosipeli e vakatau ena kena vakavulici ka kilai ka qai bulataki ena dua na kena ivakarau meda vakila kina na kena yalayala ni marau kei na veivakabulai” (“Veivakavulici kei na Vuli ena Lotu” [soqoni ni veituberi ni veiliutaki e vuravura raraba, 10 ni Fepe., 2007], *Liaona*, June 2007, 57).

Noda vulica meda kila vakavinaka sara na ivunau ni kosipeli e dua na ivalavala ni bula taucoke ka dau yaco mai “na vosa ena vosa, na vunau ena vunau, vakalailai eke ka vakalailai e kea” (2 Nifai 28:30). Ni ra vuli na gone ka cakacakataka na veika era vulica, sa rabailevu kina na nodra kila ka, ka na yaco kina na vuli vakalevu cake, cakacakataki vakalevu cake, ka na levu cake sara kina na gugumatua ni kila ka.

E rawa ni da kila ni sa tekivu mera ciqoma na ivunau na luveda ni da raica ni sa vakavotukana mai ena nodra ivakarau ni bula kei na nodra ivalavala ni sega ni ra vakasaurarataki se ra saumi kina. Ni sa tekivu mera kila na luveda na ivunau ni kosipeli, sa yaco mera bula rawati ira ka nuitaki. Sa yaco mera tiki ni iwali ni bolebole ena noda matavuvale ka ra cau vakavinaka ena draki ni bula vakavuvale kei na qaqa ni noda veimatavuvale.

Eda na vakavulici ira na luveda mera kila ka ena noda vakayagataka vakavinaka na veigauna kece ni veivakavulici, sureta na Yalotabu, biuta na ivakaraitaki, ka vukei ira mera bulataka na veika era vulica.

Ni da raica na yaloka ni matana e dua na gone dramidrami, eda na nanuma na sere:

*Au luve ni Kalou,
Gadreva meu kila;
Na Nona vosa kecega
Kua tale ni wawa.*

*Meu tuberi ka liutaki,
Tikotikoga,
Meu vulica rawa tu.
Na bula vou ko ya.*

(“Au Luve ni Kalou,” *Sere ni Lotu*, naba 185; vakaikuritaki)

Meda vakayacora vakakina. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

Saumaki ki na Nona Kosipeli mai na Nona Lotu

Mai vei Elder Donald L. Hallstrom

Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

Na inaki dina ni Lotu me vukei keda meda bulataka na kosipeli.

Au lomana na kosipeli i Jisu Karisito *kei* Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ena so na gauna eda dau waki rau vata na vosa *kosipeli* kei na *Lotu* me veisau, ia erau sega ni tautauvata. Ia, erau veiwekani vinaka sara, ka da gadrevi rau ruarua.

Na kosipeli sa ikoya na nona ituvatuva lagilagi na Kalou, ka a soli tu vei keda na Luvena, na madigi meda ciqoma na veika e tu vei Tamana (raica na V&V 84:38). E vakatokai oqo me bula tawamudu ka vakamacalataki me “oqo na isolisoli uasivi duadua ni Kalou” (V&V 14:7). E dua na tiki bibi sara ni ituvatuva oqo sa ikoya na noda mai bula e vuravura—na gauna me tarai cake kina na vakabauta (raica na Moronai 7:26), meda veivutuni (raica na Mosaia 3:12), ka meda mai veivinakati tale kei na Kalou (raica na Jekope 4:11).

Baleta na noda malumalumu vakayago kei na “veibasai ni ka kecega” (2 Nifai 2:11) ena vakadredretaka vakalevu na bula oqo, kei na vu ni noda na sega ni rawa ni vakasavasavataka na noda ivalavala ca, ka sa gadrevi kina e dua na iVakabula. Ena gauna e vakaraitaka kina o Iloimi, na Kalou Tawamudu na Tama ni yalo kecega, na Nona ituvatuva ni veivakabulai, e dua vei keda e qai kaya, “Koi au oqo, mo ni talai au” (Eparama 3:27). Na yacana ko Jiova.

Sucu mai vua na Tamada Vakalomalagi, ena yalo kei na yago, sa tu Vua na kaukauwa vakalou me vakamalumalumutaka na

vuravura. Sucu mai vua e dua na tina vakayago, sa na sotava talega ko Koya na mosi kei na vakararawataki ni bula vakayago. A vakatokai talega o Jiova cecere ena yaca Jisu qai kena ikuri na itutu va-Karisito, kena ibalebale na Mesaia se o Koya sa Lumuti. Na ituvuka ni veika e mai rawata na Veisorovaki, ka sa “lako sobu mai kina ki ra sara” (V&V 88:6), ko Jisu Karisito, sa rawa kina Vua me sauma ena vukuda kece sara na noda vueti.

A tauyavutaka na Lotu o Jisu Karisito ena Nona gauna ni veiqaravi e vuravura, “sa tara cake ena nodra yavu na iApositolo kei ira na parofita” (Efeso 2:20). Ena itabagauna oqo ni “otioti ni gauna” (V&V 128:18), sa vakalesuya mai kina na Turaga na veika a dau tu e liu, ka tukuna tiko kina vua na Parofita o Josefa Simici, “Ko na tauyavutaka vei ira na noqu isoqosoqo lewe ni lotu” (V&V 31:7). O Jisu Karisito a ulu ni Nona Lotu ka se vaka tiko kina oqo, ka matataki tiko e vuravura mai vei ira na parofita ka tu vei ira na dodonu vakaiapositolo.

Oqo e dua na Lotu vakasakiti. Na kena tauyavu, kena mana, kei na vinaka era rokova o ira kece era segata ena yalodina mera kila. E tu ena Lotu na veiparokaramu me baleti ira na gonelalai, itabagone, turaga kei na marama. Era tu na kena veivalenisoqoni totoka ka sivia na 18,000 na kena levu. Na veivaletabu vakaturaga—kena levu taucoko ena gauna oqo e 136—era tu wavoliti vuravura, ka 30 tale era sa tara tiko se sa kacivaki oti. E dua na ilawalawa daukaulotu tudei sivia na 56,000, era lewena na gone kei ira e sega soti sara, era veiqaravi tu ena 150 na matanitu. Na cakacaka ni Lotu ni veiqaravi raraba sa ivakaraitaki vakasakiti ni nodra lomasoli na lewenilotu. Na noda ivakarau ni welefea era vukei kina na noda lewenilotu ka veivakauqeti ki na bula rawati koya ena dua na kena iwalewale ka sega ni kune ena dua tale na vanua. Ena Lotu oqo era tu kina na veiliutaki ka ra sega ni dau nanumi ira ga vakai ira kei na dua na yavusa Yalododonu era sa tu vakarau mera veiqaravi vakataki ira ena kena ivakarau uasivi. E sega tale ni dua na ka e vuravura taucoko me vakataka na Lotu oqo.

Niu sucu mai, a vakaitikotiko na noqu matavuvale ena dua na vale somidi ena lomanibai ni dua na valenisoqoni vakairogoro ni Lotu, na Valecavu mai Honolulu. Au kere veivosoti ena gauna oqo vei iratou na noqu itokani vinaka ena

Matabisopi Vakatulewa, ka ratou dau qarava na iyauqaqa ni Lotu, ia niu se gonetagane au dau kaba e delana kei na rukuna ka lakocuruma na veiidi yadua ni vanua ko ya, mai na boto ni tobu wai iloilo ki na dela e loma ni dudukilagi vakacina. Keitou dau lili (vakataki Taseni) ena wa sala ni vu ni banianyani era tu ena vanua o ya.

Sa ka taucoko ga na Lotu vei keitou. Keitou dau lako ki na vuqa na veisoqoni, e levu cake mai na kena e tu ena gauna oqo. Keitou dau lako ki na Lalai ena yakavi ni Lotulevu. Na soqoni ni iSoqosoqo ni Veivukei ena mataka ni Tusiti. Na nodra muavata na itabagone ena bogi ni Vukelulu. Na Vakarauwai na siga ni itaviqaravi ni tabanalevu. Ena Sigatabu, era dau lako na gonetagane kei ira na turaga ki na soqoni ni matabete ena mataka. Ena sigalevu keimami na lako ki na Wilivola ni Sigatabu. Ena bogi keimami dau lesu tale mai ki na soqoni ni sakaramede. Ena lako mai kei na lako yani kei na veisoqoni, e kena irairai ni sa kania kece na neimami gauna taucoko ena Sigatabu kei na veisiga tale eso ena loma ni macawa.

Ena levu ni noqu taleitaka na Lotu, ia ena gauna ni noqu bula vakagonetagane oqori, au qai vakasamataka kina vakadua ni tiko e dua na ka e levu cake. Ena gauna au yabaki lima kina, a vakayacori ena valecavu e dua na koniferedi levu. Keitou taubale sobu yani e gaunisala keitou tiko kina ka kosova e dua na ikawakawa lailai ka yaco yani ki na valenisoqoni totoka ka keitou laki dabe ena ika 10 beka ni iyatu ena valenilotu levu oqo. A vakatulewa ka vosa ena soqoni o ya o David O. McKay, na Peresitedi ni Lotu. Au sega ni nanuma rawa e dua na ka a kaya, ia au nanuma vinaka tiko na veika au a raica kei na veika au vakila. A daramaka toka o Peresitedi McKay e dua na sutu kirimu ka, rairai vakaturaga ena drauniuluna vulavula ka uauana. Ena ivalavala vakavanua ni veiyanuyanu, a daramaka e dua na salusalu damudamu vavaku. Ena nona a vosa, au vakila vakaukauwa e dua na ka, ka vu sara ga mai yaloqu. Au qai kila e muri niu a vakila tiko na veivakauqeti ni Yalo Tabu. Keimami lagata na iotioti ni sere.

*Ko totaki Jisu?
Tukuni iko mai.
Ko sa tarogi tu:
Ko totaki Jisu?*

(“Ko totaki Jisu?” *Sere ni Lotu*, naba 158)

Ni ra lagata na qaqa ni sere oqori e rauta ni 2,000 na tamata ia e kena irairai vei au ni tarogi tikoga mai vei au na taro o ya, au via tucake meu kaya, “O au!”

Eso sa yaco mera nanuma ni ulumatua ni noda sasaga ena Lotu na kena itaviqaravi. E koto kina e dua na ka rerevaki. E rawa ni da bulabula tu vakalotu ka luluqa tiko ena kosipeli. Meu vakabibitaka mada: ni bulabula vaka-Lotu e dua na ka e dau sasagataki vakalevu ena Lotu; ia e sega ni rauta. Na bulabula ena Lotu sa ivakaraitaki e tautuba ni veika eda dau gadreva vakayalo. Kevaka eda dau lakova na noda soqoni, taura ka qarava vinaka na noda itavi ena Lotu, ka qaravi ira na tani, oqo e dau laurai ena matanavotu.

E kena veibasai, ni veika ni kosipeli era sega soti ni dau laurai ka dredre ni vakarautaki, ia e cecere cake na kedra bibi tawamudu. Me vaka beka oqo, e vakacava beka na levu ni noda vakabauta? Eda sa veivutuni tiko beka? E vakaevei beka na kedra ibalebale na cakacaka vakalotu ki na noda bula? E vakaevei beka na noda vakanamata tiko ki na noda veiyalayalati?

Au na kaya tale: eda gadreva na kosipeli *kei na Lotu*. Io, na inaki dina ni Lotu me vukei keda meda bulataka na kosipeli. Eda dau taroga wasoma: E rawa vakacava ni dua me bulabula sara tu ga ena Lotu ena gauna ni itabagone ka qai sega ni sa qase cake? E rawa vakacava ni dua na uabula dau tiko e veigauna ka veiqaravi me mudu nona lako mai? E rawa vakacava ni dua na tamata ena nona cudruva e dua na iliuliu se dua tale na lewenilotu me vakatara na ka oqori me oti kina na nona vakaitavi ena Lotu? E rairai na vuna beka baleta ni a sega ni saumaki vakavinaka sara ki na kosipeli—ki na veika ni tawamudu.

Au vakatura e tolu na sala bibi me noda yavu kina na kosipeli:

1. *Vakatitobutaka na noda kila na Kalou.* Na tokoni ni kila kei na noda lomani iratou na Lewe Tolu Vakalou sa yaga sara vakalevu. Masuta ena vakanuinui na Tamada, ena yaca ni Luvena, ka vakasaqara na veidusimaki ni Yalo Tabu. Me isa ni vuli e veigauna kei na vakanananu vakatitobu ena yalomalumulumu, tara cake tikoga na vakabauta e sega ni yavalati rawa me baleti Jisu Karisito. “Ena kila vakaevei na tamata na nona turaga . . . ka sega ni kilai koya se nanumi koya se lomana?” (Mosaia 5:13).
2. *Vakanamata ki na cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati.* Kevaka e se tu eso na cakacaka vakalotu e ganita ka se bera ni caka ena nomu bula, vakarau sara mo ciqomi ira yadua. Oti eda na gadreva meda tauyavutaka na itovo ni bula meda bulataka ena yalodina na noda veiyalayalati, ka vakayagataka vakavinaka na isolisoli vakamacawa ni sakamede. E vuqa vei keda eda sega ni dau veisau tiko e veigauna ena kena kaukauwa ni veivakasavasavataki ena vuku ni noda sega ni dau rokova na cakacaka vakalotu savasava oqo.
3. *Vakaduavatataka na kosipeli kei na Lotu.* Ena noda vakanamata tiko ki na kosipeli, ena yaco na Lotu me veivakalougatataki vakalevu, sega ni vakalailai, ena noda bula. Ni da lako mai ena vakavakarau ki na veisoqoni yadua ena noda qasenivuli na Yalo Tabu, meda “kila ka, io, ena vuli kei na vakabauta” (V&V 88:118). Kevaka eda lako mai meda vakamarautaki, e vakavuqa ni da na rarawa. A taroga ena dua na gauna o Peresitedi Spencer W. Kimball, “Na cava o na cakava kevaka o tiko ena dua na soqoni ni sakamede dragali?” Kena isau mai vua: “Au sega ni kila. Au se bera mada ni bau tiko ena dua” (cavuta o Gene R. Cook, ena Gerry Avant, “Learning Gospel Is Lifetime Pursuit,” *Church News*, 24 ni Maji, 1990, 10).

Ena noda bula e dodonu meda gadreva na veika a yaco ni oti na nona lako mai na Turaga vei ira na tamata ena Vuravura Vou ka tauyavutaka na Nona Lotu. E tukuna vakaoqo na ivolanikalou, “Eratou [o iratou na Nona tisaipeli] sa lako voli ena kedra maliwa na Nifai, ka vunautaka na ivakavuvuli i Karisito ki

na veivanua kecega; sa lewe vuqa era sa saumaki mai vua na Turaga ka curu me lewe ni lotu i Karisito, raica era sa kalougata na itabatamata oqo" (3 Nifai 28:23).

E vinakata na Turaga me taucoko sara nodra saumaki ki na Nona kosipeli o ira na lewe ni Nona Lotu. Oqo duadua ga na sala vakadeitaki ki na veitaqomaki vakayalo ena gauna oqo kei na marau me tawamudu. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

E Lomani Keda Dina o Koya

Mai vei Elder Paul E. Koelliker

Ena Vitusagavulu

Ena vuku ni ivakarau lewai vakalomalagi oqo ni matavuvale, eda sa kila vakavinaka cake kina na ivakarau e lomani keda dina kina vakatautauvata ka taucoko na Tamada Vakalomalagi.

Au taleitaka na dau tiko vata kei ira na daukaulotu tudei. Era sinai tu ena vakabauta, na inuinui, kei na loloma cecere dina. Na nodra kaulotu e vaka e dua na gauna ni bulalailai ka sosogi vakaukauwa ena loma ni 18 ki na 24 na vula. Era yaco mai me vaka na gone dramidrami vakayalo ena gagadre ni via vuli, ka ra biubiu yani ni ra sa uabula ka matua, ka ra sa vakarau tu me ra rawata na veibolebole kecega e biu e matadra. Au taleitaki ira talega na daukaulotu qase yalodina, era vakasinaiti tu ena vosota, kei na veivakadeitaki malumu. Era kauta mai e dua na isolisoli ni tudei kei na loloma ki na igu vakaitabagone e tu wavokiti ira. Ni ra vakaduavatataki na daukaulotu gone kei ira na veiwatini qase, era dua na kaukauwa tudei ni vinaka, ka sa basika tiko na kena revurevu kaukauwa ena nodra bula kei na nodra o ira era vakila na nodra veiqaravi.

Ena dua na gauna ga oqo au a rogoci rau kina e rua vei ira na daukaulotu gone cecere oqo ni rau taleva lesu na veika erau sotava kei na nodrau sasaga. Ena gauna ni vakanananu lesu oqori erau vakasamataki ira na tamata erau sikova ena siga oya, eso vei ira era vinaka sara mai vei ira tale eso. Ni rau vakasamataka na ituvaki, erau taroga, "E rawa vakacava ni keirau vukei ira na tamata me ra tara cake na gagadre me ra kila eso tale na ka me baleta na Tamada Vakalomalagi? Me da vukei ira vakacava me ra

vakila na Yalona Tabu? E rawa ni da vukei ira vakacava me ra kila ni da lomani ira?”

Ena mata ni noqu vakasama au rawa ni raici rau na cauravou e rua ogo ni oti e tolu se va na yabaki mai na gauna e oti kina na nodrau kaulotu. Au raitayaloyalotaki rau ni rau sa raica na nodrau itokani tawamudu ka veiqaravi voli ena dua na kuoramu ni italatala qase se vakavulici ira tiko e dua na ilawalawa cauravou. Ia ogo, erau sa sega ni vakasamataki ira na dauvakadikeva na Lotu, erau sa vakasamataka tiko na taro vata ogo me baleti ira nodrau lewe ni kuoramu se o ira na cauravou erau a lesi me rau tuberi ira. Au raica na sala e rawa ni vakayagataki kina na veika erau a sotava ena gauna ni kaulotu me idusidusi ni nodra tuberi eso tale ena nodra bula taucoko. Ni ra lesu mai na mataivalu tisaipeli buladodonu ogo mai na nodra kaulotu ki na vuqa na veimatanitu e vuravura, era sa yaco me ra cau vakalevu ena cakacaka ni tauyavutaki ni Lotu.

A rairai vakasamataka tale tiko ga na taro vata erau a vakasamataka tiko na daukaulotu ogo na parofita ni iVola i Momani o Liai ena gauna e rogoca kina na ka eratou tukuna na luvena tagane me baleta na idusidusi kei na raivotu a soli vua: “Erau sa vosakudrukudrutaki tamadrau vakaoqo koi rau na qase, ko Leimani kei Lemueli. Erau sa vosakudrukudru ni rau sega ni kila na loma ni Kalou, o koya sa buli rau.” (1 Nifai 2:12).

De da sa vakila yadua beka na rarawa a vakila o Liai me baleti rau na luvena tagane qase. Ni da sotava e dua na gone sa kuitaki tiko, dua na dauvakadikeva na lotu sega ni yalodina, se dua e vakarau me italatala qase sega ni kauwai, ena rarawa na yaloda me vaka na yaloi Liai ka da na taroga, “na sala cava au rawa ni vukei koya kina me vakila ka vakarorogo ki na Yalotabu me kakua kina ni rawai tu ena veika vakavuravura dau veivagolei tani? E rua na ivolanikalou erau basika mai na noqu vakasama ka rawa ni veivuke me da lako sivia na veika oqori ka vakila na kaukauwa ni loloma ni Kalou.

E solia o Nifai e dua na idola ni katuba ni vuli mai na veika a sotava: “Koi au ko Nifai, . . . au dau gadreva meu kila na veika vuni ni Kalou, kau sa dau masu kina vua na Turaga; a sa rogoci au ko koya ka vakamalumalumutaka na yaloqu, kau sa

vakabauta kina na vosa kecega i tamaqu; ia au sa sega ni vorati tamaqu me vakataki rau na tuakaqu” (1 Nifai 2:16).

Ni da vakayadrata na gagadre me da kila ena rawa kina ki yaloda me rogoca na domo mai lomalagi. Na kena kunei na sala me vakayadrati kina na gagadre oya sa noda sasaga ka noda itavi yadua—na daukaulotu, itubutubu, qasenivuli, iliuliu kei keda na lewenilotu. Ni da vakila ni yavavala tiko e yaloda na gagadre oya, eda sa vakarau tu kina me yaga vei keda na vuli mai na ikarua ni ivolanikalou au vinakata meu tukuna.

Ena June ni 1831, ni vakayacori na veikacivi vei ira na veiliutaki taumada ni Lotu, a tukuni vei Josefa Simici ni sa “lako voli yani ko Setani ena lomanivanua me temaki ira na veimatanitu.” Me vorata na veitemaki oqo, sa kaya na Turaga ni na solia vei keda “na ivakarau ni ka kecega, me da kakua kina ni vakacalai” (V&V 52:14).

Na ivakarau sai koya na idusidusi, veituberi, na ikalawa talevi tale, se sala e muria e dua me muria donu tikoga kina na inaki ni Kalou. Kevaka e muri, era na vakayalomalumalumutaki keda, yadra tiko, ka me da kila rawa tiko na domo ni Yalo Tabu mai na domo e dau vagolei keda ka kauti keda tani yani. Sa vakaroti keda kina na Turaga, “Ko koya talega sa sautaninini ena noqu kaukauwa ena vakaukauwataki, io ena tukuna na ivakavuvuli dina kei na vakarokoroko me vaka na veika dina kau sa vakatakila vei iko” (V&V 52:17).

Na veivakalougatataki ni masu ena yalomalumumu, ka cabori ena inaki dina, ena vakatara na Yalo tabu me tara na yaloda ka vukei keda me da nanuma na veika eda a kila tu ni bera ni da sucu mai ki na bula oqo. Ni da kila vakamatata na nona ituvatuva na Tamada Vakalomalagi me baleti keda, sa tekivu me da kila kina na noda itavi me da vukei ira na tani me ra vulica ka kila na Nona ituvatuva. E veiwekani voleka sara kei na noda vukei ira na tani nanuma tiko na sala eda dui bulataka kina na kosipeli ka vakayagataka ena noda bula. Ni da bulataka na kosipeli ena ivakarau e vakavuvulitaka na Turaga o Jisu Karisito, sa na levu cake na noda rawa ni vukei ira na tani. Na ivakaraitaki eso oqo e ivakaraitaki ni sala e rawa ni cakacaka kina na ivakavuvuli oqo.

Erau a tukituki e rua na daukaulotu gone ena dua na katuba, ena vakanuinui me rau kunea e dua me ciqoma na nodrau itukutuku. A dola na katuba, ka kidavaki rau mai e dua na tamata levu ena domo sega soti ni vinaka: “Au nanuma niu a sa tukuna vei kemudrau mo drau kakua tale ni mai tukia na noqu katuba. Au a sa vakasalataki kemudrau ni bera oya ni kevaka drau na lesu tale mai, ena sega ni vinaka na ka drau na sotava. Drau lako.” A sogota yani vakatotolo na katuba.

Ni rau lako yani na daukaulotu, a biuta o koya e qase cake na ligana e tabai koya e gone sobu me vakayaloqaqataki koya. Erau sega ni kila, ni a saravi rau tiko mai na tamata oqori me kila ni rau sa ciqoma na nona itukutuku. A namaka tu me raica ni rau dredre ka veiwalitaka na nona vosa suruya na nodrau sasaga ni veisiko. Ia, ni raica na nodrau ivakaraitaki ni yalovinaka na daukaulotu, a vakamalumutaki ena gauna vata ga na yalona. A dolava tale na katuba ka kerei rau na daukaulotu me rau lesu tale mai ka wasea na nodrau itukutuku vua.

Ena gauna eda soli keda kina ki na lewa ni Kalou ka bulataka na Nona ivakarau eda na vakila na Yalona. E vakavuvulitaka na iVakabula, “A ka oqo era na kila kina na tamata kecega ni dou sa noqu tisaipeli, kevaka dou sa veilomani” (Joni 13:35). Na ivakavuvuli oqo ni noda veilomani ka vakatorocaketaka na noda rawata me va-Karisito na noda ivakarau ni vakasama, vosa, kei na ivalavala sa bibi sara ena noda yaco me da tisaipeli i Karisito ka ivakavuvuli ni Nona kosipeli.

Na vakayadrati ni gagadre oqo e vakarautaki keda me da vaqara na ivakarau sa yalataki tu. Na vakasaqarai ni ivakarau ena kauti keda ki na ivunau i Karisito me vaka e vakavuvulitaka na iVakabula kei ira na nona iliuliu—parofita. E dua na ivakarau ni ivunau oqo sai koya na vosota ki na ivakataotioti: “Ia sa kalougata ko ira sa cakacaka vakaukauwa me ra tara cake na noqu Saioni ena siga ko ya ni sa nodra na isolisoli kei na kaukauwa ni Yalo Tabu; ia kevaka era vosota me yacova na ivakataotioti, era na laveti cake ena siga mai muri, ka ra na rawata na nona matanitu tawamudu na Lami” (1 Nifai 13:37).

Na cava na sala cecere e rawa ni da marautaka kina na isolisoli kei na kaukauwa ni Yalo Tabu? Sai koya na kaukauwa e yaco mai ni da tisaipeli yalodina i Jisu Karisito. Sai koya na noda

lomani Koya kei ira na kai noda. Na iVakabula a vakamacalataka na ivakarau ni loloma ena nona vakavulici keda, “E dua na ivunau vou kau sa solia vei kemudou, mo dou veilomani me vaka kau sa lomani kemudou, mo dou veilomani talega vakakina” (Joni 13:34).

E vakadeitaka o Peresitedi Gordon B. Hinckley na ivakavuvuli oqo ena nona kaya: “Me da lomana na Turaga e sega ni da vakasala walega; e sega ni vakanuinui vinaka walega. E ivakaro . . . Na lomana na Kalou e wakatu ni ivalavala dodonu kecega, ni veika vinaka kecega, ni qaqa ni ivakarau ni bula kecega, ena yalodina ki na caka dodonu” (“Nona vosa na Parofita Bula,” *Liahona*, Tise. 1996, 8).

Na nona ituvatuva na Tamada sa virikotori kina na matavuvale me vukei keda me da vulica, vakayagataka, ka kila na kaukauwa ni loloma. Ena siga a tauyavutaki kina na noqu matavuvale, keirau a lako kei noqu Ana talei ka laki curuma na veiyalayalati ni vakawati. Sa dua na ka na noqu nanuma niu sa lomani koya vakalevu tu ena siga ko ya, ia au se qai tekivu raica ga yani na irairai ni loloma. Ni ra tekivu curuma mai na neirau bula na luvei keirau yadua kei ira na makubui keirau, sa vakarabailevutaki na neirau loloma me keirau lomani ira yadua vakatautauvata ka taucoko. E sega ni yalani rawa na noda rawa ni loloma.

Na loloma nei Tamada Vakalomalagi e vaka na idre kei lomalagi. Ni da kauta laivi na veika dau veivagolei tani ka dau dreti keda ki vuravura ka vakayagataka na noda galala me da vakasaqarai Koya, eda sa dolava na yaloda ki na dua na igu vakaselesitielei ka na dreti keda yani ki Vua. E vakamacalataka o Nifai na kena revurevu ni vaka e “curuma na yago[na] taucoko” (2 Nifai 4:21). Na kaukauwa vata oqo ni loloma e vakavuna me lagata o Alama e dua na “sere ni loloma veivakabulai” (Alama 5:26; raica talega tikina e 9). A tarai Momani ena dua na ivakarau ka vakasalataki keda kina o koya me da “masuta . . . ena yalomudou taucoko” me da vakasinaiti kina ena Nona loloma (Moroni 7:48).

Na ivolanikalou ruarua ni gauna makawa kei na gauna oqo erau sinai tu ena ivakananumi me baleta na nona loloma tawamudu na Tamada Vakalomalagi me baleti ira na Luvena. Au

yalodei ni sa dau dodo tu na ligana na Tamada Vakalomalagi, ka vakarau tu me mokoti keda yadua ka tukuna vei keda yadua ena domo malumu ka veilauti oya, “Au lomani iko.”

Ena vuku ni ivakarau lewai vakalomalagi oqo ni matavuvale, eda sa kila vakavinaka cake kina na ivakarau e lomani keda dina kina vakatautauvata ka taucoko na Tamada Vakalomalagi. Au vakadinadinataka ni dina. E kilai keda dina ka lomani keda na Kalou. Sa solia vei keda e dua na raivotu ni Nona itikotiko savasava ka kacivi ira na parofita kei na iapositolo me ra vakavulica na ivakavuvuli kei na ivakarau ka na kauti keda lesu yani Vua. Ni da segata me da vakayadrata na gagadre me da kila e lomada ka vakakina vei ira na tani ka ni da sa bulataka na ivakarau eda sa raica rawa, eda na vakayarayarataki yani ki Vua. Au vakadinadinataka ni o Jisu na Luvena dina na Kalou, na noda iVakaraitaki ka noda Dauveivueti lomani, au vakaraitaka ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

Na Solibula

Mai vei Elder Dallin H. Oaks

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

*Na noda bula ni veiqaravi sai koya na ivakaraitaki
veiganiti duadua ni noda yalayala me da qarava na
iVakavuvuli kei ira na kai noda.*

Na isoro ni veivakaduavatataki nei Jisu Karisito sa vakatokai me “ka cecere duadua ena veika kece a yaco mai na itekivu ni veibuli ki na veigauna tawamudu.”¹ Na solibula na itakele ni nodra itukutuku na parofita kece sara. A dau vakayacori tu e liu na sorovaki ni manumanu me vaka e vakaroti ena lawa i Moses. E tukuna e dua na parofita ni kedra ibalebale kece “sa dusia tu na ilutua ka iotioti ni isoro [ni] . . . Luve ni Kalou, io, e tawavakaiyalayala ka tawamudu” (Alama 34:14). A vosota o Jisu Karisito na veivakararawataki e sega ni vakasamataki rawa me sorovaki Koya kina me baleta na ivalavala ca ni tamata kecega. Na isoro oqori e soli kina na ulumatua ni vinaka—na Lami savasava sa sega na kena ca—me baleta na levu ni ca—na ivalavala ca ni vuravura taucoko. Ena vosa tawaguilecavi rawa nei Eliza R. Snow:

*Nona dra talei sova- raka;
Nona bula solia wa-le,
iSoro tawa cala ni ca,
Vuravura leqa me vakabula.²*

Na isoro oya—na Veisorovaki nei Jisu Karisito—e itakele ni ituvatuva ni veivakabulai.

Na vakararawataki sega ni vakasamataki rawa i Jisu Karisito sa mai tinia na vakacabo isoro ena vakadave dra, ia e sega ni tinia na bibi ni vakacabo isoro ena ituvatuva ni kosipeli. Se gadreva tikoga na noda iVakabula me da vakacabo isoro, ia na isoro sa

vakarota vei keda ena gauna oqo sai koya me da “cabora ga me isoro [Vua] na yalo sa raramusumusu kei na yalo sa bibivoro” (3 Nifai 9:20). Sa vakarota talega vei keda ko Koya me da dau veilomani ka veivukei—me da solia e dua na tiki lailai ni Nona isoro ena noda solia na noda gauna kei na noda dau nanumi keda ga. Ena dua na sere ni lotu vakauqeti, eda lagata “Nai soro e muria na kalougata.”³

Au na vosa tiko me baleta na isoro ni bula oqo e kerea na noda iVakabula me da vakayacora. Oqo e sega ni oka kina na isoro eda vakaukauwataki me da cakava se na ivalavala e vakavurei mai na noda nanumi keda ga ka sega kina na veiqaravi se solibula (raica na 2 Nifai 26:29).

I.

Na vakabauta Vakarisito e kilai na kena itukutuku ni dau yaco kina na vakacabo isoro, oka kina na ulumatua ni isoro. Ena veiyabaki taumada ni itabagauna Vakarisito, a vakamatei ira e udolu vakaudolu o Roma ena nodra vakabauti Jisu Karisito. Ena veisenijiuri e muri, ni tawasei ira na vakabauta Vakarisito na duidui vakaivunau, eso na ilawalawa era vakacacani ira se vakamatei ira na lewe ni so tale na ilawalawa. Na nodra veivakamatematei vakataki ira na vakabauta Vakarisito e veivakamatei rerevaki duadua ni vakabauta Vakarisito.

E vuqa na vakabauta Vakarisito era vakacabo isoro ena nodra lewa ga vakataki ira ena nodra vakabauta na Karisito kei na nodra gadreva me ra qaravi Koya. Eso era digitaka me ra solia vakadua na nodra gauna ni bula vakauabula ena veiqaravi vua na iVakavuvuli. O ira na veilawalawa vakaturaga oqori era oka kina o ira ena ivakarau vakalotu ni Lotu Katolika kei ira era sa veiqaravi tu ena nodra bula taucoko vakadaukaulotu Vakarisito ena veimatavakabauta Parotesiteni. E veibolei ka veivakauqeti na nodra ivakaraitaki, ia e vuqa na vakabauti Karisito e sega ni namaki ka sega ni rawa me ra solia na nodra bula taucoko ki na veiqaravi vakalotu.

II.

Vei ira e vuqa na dau muri Karisito, na nodra solibula e oka kina na veika e rawa ni ra cakava e veisiga yadua ena nodra bula ga era dau bula kina. Ena veika oqori au sega kina ni kila e dua

tale na ilawalawa era solibula vakalevu cake na lewena mai vei ira na Yalododonu Edaidai. Na nodra solibula—nomuni solibula, kemuni na taciqū kei na ganequ—e veibasai kei na sasaga vakavuravura ni dui nanumi koya ga.

Na imatai ni noqu ivakaraitaki o ira na noda painia na Momani. Na nodra solibula ni bula, isema vakamatavuvale, vuvale kei na bula vakacegu era yavu ni kosipeli vakalesui mai. A vosa o Sarah Rich me baleta na nodra vakauqeti na painia oqo ena nona vakamacalataka na watina, o Charles, ni kacivi me laki kaulotu: “Oqo e dua dina na gauna ni vakatovolei vei au vakakina vua na watiqū; ia sa kaci na itavi me keirau veibiu mada vakalailai ena neirau kila ni keirau sa talairawarawa tiko ki na loma ni Turaga, keirau nanuma kina me keirau sorovaka na veika keirau nanuma me rawa kina ni keirau veivuke ena kena tauyavutaki na cakacaka . . . me vukei na tarai cake ni Matanitu ni Kalou.”⁴

Nikua na igu laurai levu duadua ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai na nodra veiqravi sega ni nanumi koya ga vakaikoya na lewena. Ni vakarau me vakatabui tale e dua na noda valetabu, a taroga e dua na italatala ni dua na lotu Vakarisito vei Peresitedi Gordon B. Hinckley se cava e sega kina na kauveilatai na ivakatakarakara kilai levu duadua ni vakabauta Vakarisito. E sauma o Peresitedi Hinckley ni ivakatakarakara ni *noda* vakabauta Vakarisito na “nodra bula na noda.”⁵ E dina sara, na noda bula ni veiqravi kei na solibula sai koya na ivakaraitaki veiganiti duadua ni noda yalayala me da qarava na iVakavuvuli kei ira na kai noda.

III.

E sega na italatala saumi ka ra vakavulici mai vei ira na kenadau ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Oqori, era kacivi kina na noda lewenilotu me ra veiliutaki ka veiqravi ki na noda veivavakoso me ra na colata na itavi kece ni noda veisoqoni ni Lotu, na kena parokaramu, kei na itaviqravi. Era vakayacora vei ira e sivia na 14,000 na ivavakoso e Amerika walega kei Kanada. E dina sara, eda sega ni duatani ena nodra kacivi ga na lewenilotu ena noda veivavakoso me ra qasenivuli ka veiliutaki. Ia na levu ni gauna era solia na noda lewenilotu me ra veituberi ka veiqravi kina e vakaitamera. Na noda sasaga me

ra sikovi na veimatauvuale yadua ena noda veivavakoso mai vei ira na dauveituberi ena veivula yadua ka ra sikovi na marama uabula yadua mai vei ira na dausiko vuvale ena veivula era sa kena ivakaraitaki. Eda sega tale ni kila e dua na vei qaravi ni soqosoqo e vuravura e rawa ni vakatautauvatataki kaya.

Na ivakaraitaki uasivi duadua—e kilai ni vei qaravi kei na solibula vaka-YDE sai koya na nodra cakacaka na noda daukaulotu. Ena gauna oqo na kedra iwiliwili sa sivia na 50,000 na cauravou kei na goneyalewa ka sivia na 5,000 na turaga kei na marama qase. Era solia mai na ono na vula ki na rua na yabaki ni nodra bula me ra vakavulica na kosipeli i Jisu Karisito kei na vakarautaki ni vei qaravi raraba vakatamata ena rauta ni 160 na matanitu e vuravura. Na nodra cakacaka e dau okati kina na solibula, ka wili talega kina na veiyabaki era solia ki na cakacaka ni Turaga kei na solibula ena kena vakarautaki na ilavo me ra tokoni kina.

O ira era dau tu ga e vale—na itubutubu kei ira tale eso na lewe ni matauvuale—era solibula talega ena nodra calata na veitokani kei na nodra vei qaravi na daukaulotu era tala yani. Me vaka oqo, a ciqoma e dua na cauravou ni Brazil gone na nona kaci ki na kaulotu ni cakacaka tiko me qaravi ira na tacina kei na ganena ni rau sa mate na tamana kei na tinana. A vakamacalataka e dua na Vakaitutu Raraba na nodratou dau sota na gone oqo ena veivosaki ka nanuma na nodrau ivakavuvuli na nodratou itubutubu erau sa leqa oti me ratou dau tu vakarau me ratou qarava na Turaga. A ciqoma na cauravou na nona kaci ni laki kaulotu, ka sosomitaki koya e dua na tacina yabaki 16 me cakacaka ka qarava na matauvuale.⁶ E vuqa vei keda eda kila e vuqa tale na ivakaraitaki ni solibula ni laki kaulotu se me tokoni e dua na daukaulotu. Eda sega ni kila e dua tale na vei qaravi ena nona lewa ga kei na solibula vakaoqo ena dua tale na isoqosoqo e vuravura.

E dau tarogi vakavuqa vei keda, “O ni dau vakauqeti ira vakacava na nomuni itabagone kei ira na nomuni lewenilotu qase me ra biuta tu na nodra vuli se na nodra gauna ni vakacegu me ra solibula vaqo?” Au dau rogoci ira e vuqa ni ra vakamacala vaqo: “Niu kila na veika a cakava ena vukuqu na noqu iVakabula—Nona loloma soli wale ena nona vakararawataki me

baleta na noqu ivalavala ca kei na Nona vakamalumalumutaka na mate me rawa kina niu bula tale—e ka dokai kina meu sorovaka na veika lalai au dau kerei kina ena noqu qaravi Koya. Au vinakata meu wasea na kila ka sa solia mai ko Koya.” Eda na vakauqeti ira vakacava na dau muri Karisito me ra vei qaravi? Me vaka e vakamacalataka e dua na parofita, “Eda kerei ira [ga].”⁷

Eso tale na solibula e vu mai na vei qaravi vakadaukaulotu sai koya na nodra solibula era rogoca na nodra ivakavuvuli na daukaulotu ka yaco me lewe ni Lotu. Vei ira e vuqa na curuvou mai, sa rui bibi sara na mataqali solibula vaqo, oka kina na nodra yali na itokani kei na veiwekani vakamatavuvale.

Ena vuqa na yabaki sa oti a rogo kina ena koniferedi oqo e dua na cauravou a kunea na kosipeli vakalesui mai ena nona vuli voli e Amerika. Ni vakarau me lesu ki na nona vanua na tamata oqo, qai tarogi koya o Peresitedi Gordon B. Hinckley se na cava ena yaco vua ni sa lesu yani ki vale ka sa lotu tu Vakarisito. “Eratou na rarawa na noqu matavuvale,” e sauma na cauravou. “Eratou na vakasavi au tani beka ka wiliki au me vaka niu sa mate. Me baleta na noqu veisiga ni mataka kei na noqu bula, sa na tasogo beka vei au na madigi kece sara.”

“O sa tu vakarau beka mo sotava na veika kece oqori ena vuku ni kosipeli?” e taroga o Peresitedi Hinckley.

E sauma ena mata tagitagi na cauravou, “E dina, se vakaevei?” Ni vakadeitaki yani ni dina, e sauma o koya, “Ia na cava tale e bibi cake?”⁸ Oqori na yalo ni solibula e tu vei ira e vuqa na noda lewenilotu vou.

Eso tale na ivakaraitaki ni vei qaravi kei na solibula e basika ena nodra bula na lewenilotu yalodina era dau vei qaravi tu ena noda veivaletabu. Na vei qaravi ena valetabu e kune ga vei ira na Yalododonu Edaidai, ia na bibi ni mataqali solibula vaqori e dodonu me ra kila na vakabauta kece Vakarisito. O ira na Yalododonu Edaidai e sega ni nodra ivalavala na vei qaravi ena dua na itikotiko ni bete, ia eda rawa ni kila ka rokova na nodra solibula o ira e vakauqeti ira na nodra vakabauta Vakarisito me ra yalataka na nodra bula ki na itavi qaravi vakalotu oya.

Ena koniferedi vata oqo ena dua ga na yabaki sa oti, a wasea kina o Peresitedi Thomas S. Monson e dua na ivakaraitaki ni solibula ka semati ki na vei qaravi ena valetabu. E dua na tama

yalodina ni Yalododonu Edaidai ena dua na yanuyanu yawa sara ena Pasivika a laki cakava eso na cakacaka kaukauwa ena dua na vanua vakayawa sara me rawata kina na ilavo e gadrevi me kauta kina na watina kei na 10 na luvena me ratou laki vakamau ka vauci vata me tawamudu ena Valetabu mai Niu Siladi. E vakamacalataka o Peresitedi Monson, “O ira era kila na veivakalougatataki tawamudu e lako mai na valetabu era na kila ni sega tale ni dua na solibula e cecere cake, ka sega na kena isau e bibi cake, sega na sasaga e dredre cake ena noda laki ciqoma na veivakalougatataki oya.”⁹

Au vakavinavinakataka na ivakaraitaki vakasakiti ni loloma, veiqaravi, kei na solibula Vakarisito au sa raica ena kedra maliwa na Yalododonu Edaidai. Au raica na nomuni qarava tiko na nomuni ilesilesi vaka-Lotu, ena kena sorovaki na nomuni gauna kei na nomuni yau. Au raica na nomuni laki kaulotu ena nomuni sauma ga. Au raica na nomuni solia na nomuni kila ko ni saumi tu kina ena nomuni veiqaravi vei ira na wekamuni. Au raica na nomuni vukei ira tiko na dravudravua ena nomuni dui sasaga vakataki kemuni kei na nomuni tokona na cau ki na welefea kei na veiqaravi raraba.¹⁰ Na veika kece oqori e vakadeitaki ena dua na vakadidike ena matanitu raraba ka tukuni kina ni o ira na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai bulabula vakalotu “era voladia ka cau vakalevu cake mai vua na kai Amerika vakarauta na ka e rawata, ka ra dau lomasoli vakalevu cake ena gauna kei na ilavo mai vei ira na iveta i cake [20 na pase] ni tamata lotu e Amerika.”¹¹

Na ivakaraitaki oqori ni soli ka vei ira na tani e dau vaqacacotaki keda kece. Era dau vakananuma vei keda na nona ivakavuvuli na iVakabula:

“Kevaka e dua sa via muri au, me kakua ni muria na lomana. . . .

“Ia ko koya yadua sa via maroroya na nona bula, ena vakayalia: ia ko koya yadua ena vakayalia na nona bula ena vukuqu, ena maroroya” (Maciu 16:24–25).

IV.

E rairai na ivakaraitaki kilai levu ka bibi duadua ni veiqaravi sega ni nanumi koya kei na solibula e dau vakayacori ena noda matavuvale. Era dau yalataki ira na tina ena nodra vakasucumi

ka susugi cake na luvedra. Era dau soli ira na tagane vakawati ena nodra tokoni na watidra kei na luvedra. Na solibula e oka ena vei qaravi tawamudu na kena bibi ki na noda matavuvale sa rui levu me tukuni ka sa kilai levu tu ka sega ni yaga me cavuti tale.

Au dau raici ira talega na Yalododonu Edaidai sega ni dau nanumi ira ga ena nodra vakubeci ira eso na gone, oka kina o ira e vakaleqai tu na ituvaki ni yagodra, ka ra segata me ra vakarautaka vei ira na gone vakubeci na inuinui kei na madigi a cakitaki vei ira ena nodra ituvaki taumada. Au raica ni o ni qaravi ira tiko na lewe ni matavuvale kei ira na itokani ka ra sotava ena nodra sucu mai na leqa ni vakasama kei na tauvimate ni yago, kei na revurevu ni sa toso mai na qase. E raici kemuni tale tiko ga na Turaga, ka sa vakavuna me ra tukuna na Nona parofita “ni o ni solibula vei kemuni vaka ikemuni kei ira na luvemuni, ena vakalougatataki kemuni na Turaga.”¹²

Au vakabauta ni o ira na Yalododonu Edaidai era dau vei qaravi ka solibula sega kina na nanumi koya ga ena nodra vakatotomuria ena yalo ni sokalou na iVakabula era sa segata vakalevu sara na veika tawamudu na kena yaga mai vei ira kecega na veimatatamata. Era dau raica o ira na Yalododonu Edaidai na nodra sorovaka na nodra gauna kei na nodra iyau me tiki ni nodra vuli ka vakarautaki ki na tawamudu. Oqo na dina a vakatakilai mai ena *Lectures on Faith*, ka vakavuvulitaka ni “dua na lotu e sega ni gadreva na kena sorovaki na ka kecega e sega kina na kaukauwa me vakavurea na vakabauta e gadrevi me rawa kina na bula kei na veivakabulai. . . . Sai koya na solibula oqo, kei koya ga oqo, sa vakavuna na Kalou me rawata kina na tamata na bula tawamudu.”¹³

Me vaka ga ni itakele ni ituvatuva ni veivakabulai na isoro ni veivakaduavatataki nei Jisu Karisito, o keda na dau muria na Karisito sa dodonu me da cakava na noda dui solibula me da rawata kina na vanua sa vakarautaka vei keda na ituvatuva oya.

Au kila ni o Jisu Karisito na Luvena e Duabau Ga na Kalou na Tamada Tawamudu. Au kila ena vuku ni Nona isoro ni veivakaduavatataki, sa vakadeitaki kina vei keda na tawamate rawa kei na madigi ni bula tawamudu. O Koya na noda Turaga,

na noda iVakabula, ka noda Dauveisereki, kau vakadinadinataki Koya ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Bruce R. McConkie, *Na Mesaia sa Yalataki Tu: Na iMatai ni Lako Mai i Karisito* (1981), 218.
2. "Dokai na Vuku kei na Loloma," *Sere ni Lotu*, naba 101.
3. "Dokai Koya," *Sere ni Lotu*, naba 15.
4. Sarah Rich, ena Guinevere Thomas Woolstenhulme, "I Have Seen Many Miracles," ena Richard E. Turley Jr. kei Brittany A. Chapman, eds., *Women of Faith in the Latter Days: Volume 1, 1775–1820* (2011), 283.
5. Gordon B. Hinckley, "Na iVakatakarakara ni Noda Vakabauta," *Liaona*, Epe. 2005, 3.
6. Raica na Harold G. Hillam, "Solibula ena Veiqaravi," *Ensign*, Nove. 1995, 42.
7. Gordon B. Hinckley, "The Miracle of Faith," *Liahona*, Julai 2001, 84.
8. Gordon B. Hinckley, "Its True, Isn't It?" *Tambuli*, Okot. 1993, 3, 4; raica talega Neil L. Andersen, E Dina se Vakaeveti? Ia na Cava Tale e Bibi Cake?" *Liaona*, Me 2007, 74.
9. Thomas S. Monson, "Na Valetabu—e Dua na Bikeniki Vuravura," *Liaona*, Me 2011, 91–92.
10. Raica, me kena ivakaraitaki, Naomi Schaefer Riley, "What the Mormons Know about Welfare," *Wall Street Journal*, Fepe. 18, 2012, A11.
11. Raam Cnaan kei na so tale "Called to Serve: The Prosocial Behavior of Active Latter Day Saints" (draft), 16.
12. Ezra Taft Benson, "To the Single Adult Brethren of the Church," *Ensign*, Me 1988, 53
13. *Lectures on Faith* (1985), 69.

Ulunivanua me Cabeti

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Kevaka eda vakabauti Jisu Karisito, ena veivakalougatataki na dredre ka na rawarawa na veika kece eda na sotava ena bula oqo.

Au a rogoci Peresitedi Spencer W. Kimball, ena dua na soqoni ni koniferedi, ni a kerea vua na Kalou me solia vua na ulunivanua me na cabeta. E kaya kina o koya: “Sa tu qo e matada e levu sara na bolebole, kei na veika lelevu me na sotavi. Au marautaka na kena sotavi ka gadreva meu kaya vua na Turaga ena yalomalumulumu, ‘Solia vei au na ulunivanua oqo,’ solia vei au na bolebole oqo.”¹

E vakauqeti na yaloqu, niu kila, niu a sa sotava, eso na bolebole kei na dredre ka a sa sotava oti o koya. Au a vakila niu a gadreva meu sasaga meu na vakataki koya, meu dua na italai nuitaki ni Kalou. Ni oti o ya, ena dua na bogi au a masu ka kerea meu na sotava e dua na ka me tovolei kina na noqu yalodei. Au nanuma vinaka sara tikoga oqo. Ena yakavi bogi au a tekiduru ena noqu rumu ena yalovakabauta ka voleka sara me vakasinaiti na yaloqu ena marau.

Ena loma ni rua ki na tolu na siga sa saumi mai na noqu masu. Na veivakatovolei dredre duadua ni noqu bula a vakidacalataki au ka vakayalomalumulumutaki au. A vakavulici au ena rua na leseni. Na imatai sa ikoya ni Kalou e sauma na noqu masu ni vakabauta. Ia, na kena ikarua, au se vulica tikoga ena gauna oqo, na kena vakavulici au se cava na vuna au sa rui yalodei kina ena bogi ni siga o ya ni rawa ni lako mai e dua na veivakalougatataki ena dela ni dredre o ya ena sotavi dina na kena kalougata.

Na dredre e a tarai au ena dua na gauna makawa sara sa ka lailai sara ni vakatauvatani ena veika sa yaco mai me tekivu mai na gauna o ya—vei au vakakina vei ira au lomana. E levu vei kemuni sa lako curuma tiko na dredre vakayago, ni vakasama, kei na vakayalo ka na vakavuna mo ni na kailavaka mai me vaka e dua na tamata dau-vakabauta na Kalou ka kilai levu. E a rogoci koya na nona nasi ni a kailavaka mai ena nona idavodavo ni tauvimate, “Niu sa tovolea ena noqu bula meu sa vinaka, na cava e yaco kina vei au na ka oqo?”

Ko ni kila li na nona sauma na vakatatataro o ya na Turaga vei Josefa Simici ena nona a curu tu e valeniveivesu:

“Ia, kevaka ko sa biu ki na ikeli, se era tauri iko na daulaba, se tau vei iko na itotogi mate; kevaka ko sa biu ki na wasaliwa titobu; ka ubi iko na biau lelevu se kevaka sa liwa na cagi kaukauwa mo leqa kina; ia kevaka sa kumukumuni vata na o loaloa ni lomalagi kei na vu ni ka me latia na nomu sala, oqo na kena ilutua, kevaka sa dalaga mai ko eli me tilomi iko, mo na kila sara na luvequ ni ko na kalougata vakalevu, kevaka ko sa vosota rawa na veika kece oqo.

“Raica na Luve ni Tamata sa vosota rawa na veika e torosobu sara. Ia, ko nanuma li ni ko sa uasivi cake mai vua?

“Ia mo yalodina tiko me tudei kina vei iko na ilesilesi ni matabete. Raica sa vakaiyalayala ga na nodra kaukauwa ka na sega ni rawa mera ulabaleta. Ia, sa lewai tu na veisiga ni nomu bula, ka na sega ni tini dole na nomu veiyabaki, ia, mo kakua ni rerevaka na ka era sa kitaka na tamata ni sa tiko vata kei iko na Kalou me tawamudu.”²

Vei au ena sega tale ni dua na sala e vinaka cake me sauma se cava e dau yaco mai kina na dredre kei na ka meda cakava mai na ka e tukuna na Turaga, o Koya e lako curuma na dredre e ca cake sara mai na veika eda nanuma.

Ko ni nanuma tiko na nona vakaroti keda meda veivutunitaka noda cala ka vakabauti Koya tikoga.

“A ka oqo au sa vakarota kina mo dou veivutuni—mo veivutuni, deu na qai yaviti iko ena ititoko ni gusuqu, io, au na yaviti iko ena noqu cudru kei na noqu cudru waqawaqa, raica ko na rarawa vakalevu kina, ia ko na sega ni vosota rawa na kena bibi, na kena mosi kei na kena kaukauwa.

“Raica koi au na Kalou au sa vosota oti na veika oqo, mera bula kina ko ira era sa veivutuni;

“Ia kevaka era sa sega ni veivutuni era na vakararawataki me vakataki au;

“Raica koi au na Kalou sa kaukauwa sara, au sa sautaninini ena mosi ni veivakararawataki ko ya, au a bunotaka na dra ka sa yaluma sara kina na yagoqu kei na yaloqu; io au sa kerea me kau tani vei au na bilo ni cudru—

“Ia, me vakarokorokotaki ga ko Tamaqu, raica au na gunuva na bilo ko ya ka vakacavara na noqu itavi ena vukudra na luve ni tamata.”³

O kemuni kei au e tiko nodaru vakabauta ni kena lako siviti na dredre vakaoqori sa ikoya me vakabauti ni tiko nai “botani mai Kilati”⁴ ka sa yalataka tu na Turaga, “Au na sega . . . ni biuti iko.”⁵ Oqori na ka sa vakavulica vei keda o Peresitedi Thomas S. Monson me vukei keda kei ira eda qaravi ira tiko ena veika e galili kei na bibi ni veivakatovolei.⁶

Ia, o Peresitedi Monson e sa vakatavuvulitaka ni vakayavutaki dei ni vakabauta ena dina ni veiyalayala o ya ena taura toka e dua na gauna me tarai cake. Ko sa na rairai raica beka na gagadre ni vakayavutaki dei oqori, me vaka au sa raica, ena yasa ni loga ni dua e sa vakarau me soro ena ivalu ni vosota ki na ivakataotioti. Kevaka me sega ni yavutaki tiko e yaloda na vakabauta ena karusa na qaqaco ni vosota ki na ivakataotioti.

Sa noqu inaki nikua meu vakamacalataka na ka au kila me baleta na kena yavutaki rawa vakacava na yavu sega ni yavalati rawa. E rua na vuna au na cakava kina ena yalomalumalumu. Na imatai ni ka au na kaya ena tarai ira era sasaga tiko ena gauna oqo ka sa karusa tiko mai vakamalua na nodra yavu. Ka kena ikarua, niu kila ni se tu e mataqu na dredre e levu cake sara ni bera ni cava na bula oqo. O koya gona, na iwali au na wasea vei kemuni e se bera mada ni se vakatovolei ena noqu bula ena vosota vakadede.

Au a dau cakacaka tu vaka dautara vale niu a se gone. Ena gauna ni katakata e dau cakacaka dredre sara na vakarautaka na kisi ni vanua me sova kina na simede ni yavu ni vale. E sega tu na misini ena gauna o ya. Keimami vakayagataka na piki kei na

isivi. Na tara ni yavu ni dua na vale me na dede sa tama ni cakacaka levu ena gauna o ya.

Ena gadrevi talega kina na vosota. Ni sa dau sova oti na yavu meda na waraka me dei. Kevaka meda na vinakata me toso tikoga na cakacaka, meda na waraka talega ni oti na sova ni kena yavu ni bera ni luvati laivi na kena bai.

Ena rairai cakacaka levu toka vua e dua na dautaravale ka se qai tekivu ka na taura toka na gauna na kena na semati yani kina na kaukamea kina loma ni yavu sa buli tiko me rawa ni na vakaukauwataka na yavu.

Ena sala vata ga, me na vakarautaki vakavinaka na yavu ni vakabauta, me na sotava rawa kina na cagi ca ka dau liwavi keda mai. Na ivakadei ni yavu ni vakabauta oqori sa ikoya ga na yalodina vakayadua.

Na noda digitaka wasoma na ka e dodonu ni sa dau biu mai vei keda meda digidigi ena vakadeitaka na yavu ni vakabauta eda sa bulia tiko. Ena rawa ni tekivu mai ni da se gone, baleta na yalo ka sucu vata mai kei keda e soli wale mai vua na Yalo i Karisito. Na Yalo o ya eda na kila kina ni da sa digidigi tiko vakadodonu e mata ni Kalou kei na digidigi cala eda sa vakayacora tiko e Matana.

Na veidigidigi oqori, eso na gauna e yacova na drau ena dua na siga, ena vakarautaka na yavu dei ka na tara kina na noda vakabauta. Na kena lalaga ka viribaita na noda vakabauta sa ikoya na kosipeli i Jisu Karisito, kei na kena veiyalayalati, na cakacakatabu vakalotu, kei na kena ivakavuvuli.

E dua na ki ni vakabauta ena vosota vakadede sa ikoya na vakatulewataka vakadodonu na gauna e tauri ena kena caka e dua na ka. O ya na vuna e sega ni vinaka kina na noqu masu vakatotolo ena noqu bula meu cabeta na ulunivanua kei na levu cake ni veivakatovolei.

Na ka vinaka oqori e sega ni vakasauri na kena yaco mai ena kena sala, ia e dau taura na gauna. Ena sega walega ni vukeya na noda sa na qase mai. Na qarava na Kalou kei ira na tani ena lomada kei na yaloda taucoko ena veisautaka na ivakadinadina me qaqaco vakayalo ka sega ni musuki rawa.

Oqo, meu vakadeitaki kemuni o ni sotava tiko na veivakatovolei dredre, ka ra nanuma ni sa na seyavu tiko yani na

vakabauta ena revurevu ni veileqa e sotavi tiko. Na dredre sara ga ena rawa ni vakavuna na nomu vaqaqacotaka ka qai laki rawata na vakabauta sega ni yavalati rawa. O Moronai na luvei Momani ena iVola iMomani, e kaya vei keda ni na rawa ni yaco mai na kalougata. E vakavulica na ka rawarawa kei na dina kamikamica ni vakaiyaragi ena vakabauta ena vakatara na Kalou meda na vakabulabulataki kina:

“Ia, koi au ko Moronai, au na vakamacalataka mada na ibalebale ni vakabauta me kila ko vuravura. Na vakabauta sa ikoya na vakanuinitaki ni veika sa sega ni rairai, ia mo dou kakua ni vakatitiqataka ni dou sa sega ni raica, ka ni na vakatovolei taumada na nomudou vakabauta, dou na qai raica e muri na kena ivakadinadina.

“Raica na vakabauta ga sa vakaraitaki koya kina na Karisito vei ira na noda qase ni sa tucake tale mai na mate; a sa vakaraitaki Koya vei ira ni ra sa vakabauti Koya; ia sa vakaraitaki Koya ga vei ira sa vakabauti koya, ka sega ki vuravura taucoko.

“A sa vakaraitaki koya ki vuravura vei ira sa vakabauti koya, a sa vakarokorokotaka na yaca i Tamana ka vakarautaka na sala mera rawata kina ko ira na tamata na isolisoli vakalomalagi, ka vakanuinui ki na veika era sa sega ni raica.

“Ni sa vakabauta sa rawa kina mo vakanuinui ka vakaivotavota ena isolisoli.”⁷

Na tiki ni vakabauta lailai dredre duadua o ya ka dodonu mo taqomaka ka vakayagataka ena veika cava ga o rawata sa ikoya na vakabauta na Turaga o Jisu Karisito. A vakavulica vakaoqo ko Moronai na vakabauta o ya: “Ia, sa rawa walega mera kitaka na cakacaka mana ko ira sa vakabauta, io ko ira sa vakabauta na Luve ni Kalou.”⁸

Au a sikova e dua na marama ka ciqoma na caka-mana ni igu e ganita me vosota tiko na veika sa yali vata kei na kena rawarawa ena nona kaya tiko vakawasoma “Au sa kila ni bula tu na Dauveivueti.”⁹ Na vakabauta o ya kei na veivosa ni ivakadinadina oqori era se kasa dei toka ga ena gauna ni dredre, ia e sega ni taqusi mai na nona nanuma na gauna ni gone.

Au a kurabui ena noqu kila ni dua na marama sa vosota e dua tani tale ka a vakacalai koya tu mai ena vica vata na yabaki. Au kurabui ka tarogi koya se cava sa mai vosoti koya kina ka

guilecava na tamata o ya ni oti qo e vica vata na yabaki na nona vakalolomataki tu mai.

E kaya mai ena domo lailai, “Sa dua na ka dredre sara meu cakava, ia au sa kila ni dodonu meu cakava. Kau sa mani cakava.” Na nona vakabauta ni iVakabula ena rawa ni vosoti koya kevaka me na veivosoti vaka kina o koya sa na vakarautaki koya ki na bula vakacegu kei na vakanuini ena nona a sa vakanamata tu ki na mate ni se qai oti ga e vica na vula na nona sa vosoti koya na kena meca sega ni veivutuni.

A tarogi au o koya, “Ena noqu sa yaco e kea, sa na vakacava tu mai lomalagi?”

Au qai kaya, “Au kila mai na veika au raica ena levu ni nomu cakacakataka na vakabauta kei na veivosoti ni na dua na lesukivale veivakurabuitaki me baleti iko.”

Au na via veivakauqeti vei ira era se veinanuyaka tiko ni nodra vakabauti Jisu Karisito ena rawa vei ira mera na vosota me yacova na ivakataotioti. Au a kalougata niu a kila eso vei kemuni ko ni vakarorogo tiko mai ena nomuni a se gone, gumatua, vakalougatataki cake mai vei ira eso ko ni bula vata tu, ia ko ni digitaka mo ni cakava na ka ena cakava na iVakabula. Mai na levu ni veika e tu vei kemuni ko ni vaqara ga na ka mo ni cakava mo ni vukei ira kina o ira era leqa tu mai na nomuni itagede ni bula.

Ni sa yaco mai na veivakatovolei dredre, sa na lako vata mai na vakabauta mera na vosoti kina, ena tarai cake me vaka ko ni sa raica oqo ia e rawa me sega ena gauna o ni sa na cakacakataka e kea na lomana na Karisito, ena nomu qarava ka veivosoti me vaka ena cakava na i Vakabula. Ko sa na tara cake e dua na yavu ni vakabauta mai na nomu loloma me vaka na nona loloma na i Vakabula ka qaravi Koya. Na nomu vakabauti Koya ena veimuataki yani ki na cakacaka ni loloma ka na qai kauta mai vei iko na vakanuini.

E sega sara ni bera me vaqacacotaki na yavu ni vakabauta. Ena tiko na kena gauna. Ni sa tiko na vakabauta na i Vakabula, sa na rawa ni ko veivutuni ka kerea na veivosoti. Ena tiko e dua mo na vosoti koya. Ena tiko e dua mo na vakavinavinaka vua. Ena tiko e dua mo na laki qarava. Ena rawa ni o cakava ena vanua cava ga o na tiko kina, kevaka o mani tiko duadua sara mada ga.

Au sega ni rawa meu yalataka ni na oti na dredre ena bula oqo. Au na sega ni vakadeitaka vei kemuni ni nomuni veivakatovolei ena taura ga e dua na gauna lekaleka. Dua na ka ena kilai kina na veivakatovolei ni bula sa ikoya na kena vaka me beraberera na liga ni kaloko ka so na gauna ena vaka me sa tao sara ga.

E tu eso na vuna e yaco kina na ka o ya. Ena sega ni solia vakalevu na vakacegu ni da kila na vuna, ia ena vakavulici kemuni mo ni dau vosota. Era vu mai na dua na dina oqori ena Nodrau lomani kemuni na Tamada Vakalomalagi kei na i Vakabula erau na gadreva mo ni vakarautaki me rawa ni ko ni na laki bula vata kei Rau me tawamudu. O ira ga era sa savai ena Veisorovaki nei Jisu Karisito e rawa mera na tiko mai kea.

A valuta voli mai o tinaqu na kenisa voleka me 10 na yabaki. Na veiqaravi kei na veisele kei na nona sa qai mai davo koto ena idavodavo sa ikoya eso vei ira na nona veivakatovolei.

Au nanumi tamaqu ni kaya ena nona raica ni sa solia mai na iotioti ni nona icegu, "Sa lako e dua na goneyalewa lailai ki nodratou vale me laki vakacegu."

E dua ka a vosa ena nona lotu ni veibulu sa ikoya o Peresitedi Spencer W. Kimball. Eso na vosa a kaya, au nanuma ni dua e vakaqo: "Ena so beka vei kemuni ena nanuma ni o Mildred sa dede sara na nona vakararawataki voli mai, baleta ni so beka na ka a cakava cala ka gadrevi kina na veivakatovolei." A qai kaya tale, "E sega, e gadreva ga na Kalou me vakavinakataki koya cake vakalailai." Au nanuma na gauna au vakasamataka, "Kevaka e dua na marama e vinaka ka gadreva vakalevu na vakavinakataki, na cava e sa tu mai liu me baleti au?"

Kevaka eda vakabauti Jisu Karisito, ena veivakalougatataki na dredre ka na rawarawa na veika kece eda na sotava ena bula oqo. Ena veidraki ni bula kece sara, eda na rawa ni digitaka na dodonu ena veituberi ni Yalotabu. E tiko vei keda na kosipeli i Jisu Karisito me na veisautaki keda ka tuberi keda kevaka meda digitaka vakakina. Me vaka era sa vakaraitaka vei keda na parofita ena yavu ni veivakabulai ni na rawa ni da bula ena vakanuini uasivi kei na vakacegu. E sega ni dodonu meda yalolailai kina se me da nanuma ni da sa sega ni nanumi, ena nona veiqaravi na Turaga, baleta ni sega ni vaka o ya. Eda na

rawa ni vakila na loloma ni Kalou. Sa yalataka na iVakabula ni agilosu era na tiko ena yasada imawi kei na imatau, mera na tuberi keda cake.¹⁰ Ka na dinata tu ga o Koya na ka e sa yalataka.

Au vakadinadinataka ni Kalou na Tamada e bula tiko ka sa noda Dauveivueti na Luvena Lomani. Sa vakadeitaka na dina na YaloTabu ena koniferedi oqo ka na vaka talega kina ena nomuni vakasaqara ena nomuni vakarogoca ka vulica na itukutuku ko ni na rogoca ena vosa era na kaya na ilumuti ni Turaga ka ra sa tu oqo eke. E parofita ni Turaga ki vuravura taucoko o Peresitedi Thomas S. Monson. E vakaraici kemuni tiko na Turaga. E bula tiko na Kalou na Tamada. Na Luvena Lomani, o Jisu Karisito, sa ikoya na noda Dauveivueti. Sa sega ni mudu na Nona loloma. Au vakadinadinataka ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Spencer W. Kimball, "Give Me This Mountain," *Ensign*, Nove. 1979, 79.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 122:7-9.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 19:15-19.
4. Jeremaia 8:22.
5. Josua 1:5.
6. Raica na Thomas S. Monson, "Look to God and Live," *Ensign*, Me 1998, 52-54.
7. Ica 12:6-9.
8. Ica 12:18.
9. "Au Sa Kila sa Bula Tu," *Serenilotu*, naba 76.
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:88.

Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu

Kacivaka o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

iKarua ni Daunivakasala ni Mataveiliutaki Taumada

E sa vakaturi meda tokoni Thomas Spencer Monson me parofita, daurairai, dauvakatakila ka Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai; Henry Bennion Eyring me iMatai ni Daunivakasala ni Mataveiliutaki Taumada; kei Dieter Friedrich Uchtdorf me iKarua ni Daunivakasala ni Mataveiliutaki Taumada.

O ira era duavata mera vakaraitaka vaka kina.

O ira era saqata, kevaka e dua, me vakaraitaka vaka kina.

E sa vakaturi meda tokoni Boyd Kenneth Packer me Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua kei ira era veitaravi oqo mera lewe ni kuoramu o ya: Boyd K. Packer, L. Tom Perry, Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Richard G. Scott, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, kei Neil L. Andersen.

O ira era duavata, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

Kevaka e dua e saqata me vakaraitaka.

E sa vakaturi meda tokoni ira na daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada kei na iApositolo Le Tinikarua me ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila.

O ira kece era duavata, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

Kevaka e dua, e sega ni duavata, ena ivakatakilakila vata ga.

E sa vakacegui o Elder Steven E. Snow mai na dua na lewe ni Mataveiliutaki ena Kuoramu ni Vitusagavulu.

O ira era duavata kei keda ena vakavinavinaka, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

E sa vakaturi meda tokoni Elder Richard J. Maynes me dua na lewe ni Mataveiliutaki ni Kuoramu ni Vitusagavulu.

O ira kece era duavata, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

O ira era saqata, kevaka e dua.

E sa vakaturi meda vakacegui rau ena vakavinavinaka o irau o Elders Gerald Jean kei Gary E. Stevenson mai na lewe ni iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu.

O ira kece era duavata, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

Ni mai cava e vuqa na yabaki ni veiqaravi ena yalodina kei na gugumatua, e sa vakaturi meda vakacegui iratou na Bisopi H David Burton, Richard C. Edgley, kei Keith B. McMullin mai na Matabisopi Vakatumewa ka lesi iratou ki na emeritesi ni Vakaitutu Raraba.

O ira era duavata kei keda ena vakavinavinaka, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

E sa vakaturi meda vakacegui ira oqo mai na Vitusagavulu ni iWasewase me vakatekivu mai na 1 ni Me, 2012:

Richard K. Ahadjie, Climato C. A. Almeida, Fernando J. D. Araújo, Marvin T. Brinkerhoff, Mario L. Carlos, Rafael E. Castro, David L. Cook, César A. Dávila, Mosiah S. Delgado, Luis G. Duarte, Juan A. Etchegaray, Stephen L. Fluckiger, J. Roger Fluhman, Robert C. Gay, Miguel Hidalgo, Garith C. Hill, David J. Hoare, David H. Ingram, Tetsuji Ishii, Kapumba T. Kola, Glendon Lyons, R. Bruce Merrell, Enrique J. Montoya, Daniel A. Moreno, Adesina J. Olukanni, Gamaliel Osorno, Patrick H. Price, Marcos A. Prieto, Paulo R. Puerta, Carlos F. Rivas, A. Ricardo Sant'Ana, Fabian L. Sinamban, Natã C. Tobias, Stanley Wan, Perry M. Webb, Richard W. Wheeler, kei Scott D. Whiting

O ira era gadreva mera duavata kei keda ena nodra vakavinavinakataka na uasivi ni nodra veiqaravi, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

E sa vakaturi meda vakacegui iratou ena vakavinavinaka vakaidina, o iratou na Sisita Julie B. Beck, Silvia H. Alred, kei Barbara Thompson ena mataveiliutaki raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei.

Eda tomana vaka kina nodra vakacegui na lewe ni matabose raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei.

O ira kece era duavata ena noda vakavinavinakataki ira na marama oqo ena vakasakiti ni nodra vei qaravi ena yalodina, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

E sa vakaturi meda tokoni ira na lewe ni iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu vou o Craig A. Cardon, Stanley G. Ellis, Larry Echo Hawk, Robert C. Gay, kei Scott D. Whiting.

O ira kece era duavata, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

O ira era saqata, ivakaraitaki vata ga.

E sa vakaturi meda tokoni Gary E. Stevenson me Bisopi Vakaturewa ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, vata kei Gérald Jean Caussé me iMatai ni Daunivakasala kei Dean Myron Davies me iKarua ni Daunivakasala.

O ira era duavata, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

E dua e saqata.

E sa vakaturi meda tokoni ira oqo mera Vitusagavulu ni iWasewase vou:

Pedro U. Adduru, Detlef H. Adler, Angel H. Alarcon, Aley K. Auna Jr., W. Mark Bassett, Robert M. Call, Hernando Camargo, Gene R. Chidester, Joaquin E. Costa, Ralph L. Dewsnup, Ángel A. Duarte, Edward Dube, Moroni Gaona, Taylor G. Godoy, Francisco D. N. Granja, Yuriy A. Gushchin, Richard K. Hansen, Todd B. Hansen, Clifford T. Herbertson, Aniefiok Udo Inyon, Luiz M. Leal, Alejandro Lopez, L. Jean Claude Mabaya, Alvin F. Meredith III, Adonay S. Obando, Jared R. Ocampo, Adeyinka A. Ojediran, Andrew M. O'Riordan, Jesus A. Ortiz, Fred A. Parker, Siu Hong Pon, Abraham E. Quero, Robert Clare Rhien, Jorge Luis Romeu, Jorge Saldívar, Gordon H. Smith, Alin Spannaus, Moroni B. Torgan, Steven L. Toronto, kei Daniel Yirenya-Tawiah.

O ira kece era duavata, yalovinaka vakatakilakilataka.

E dua e saqata.

E sa vakaturi meda tokoni Linda Kjar Burton me peresitedi raraba ena iSoqosoqo ni Veivukei, vata kei Carole Manzel Stephens me imatai ni daunivakasala kei Linda Sheffield Reeves me ikarua ni daunivakasala.

O ira era tokona, yalovinaka vakaraitaka.

E dua e saqata me vakaraitaka vaka kina.

E sa vakaturi meda tokoni ira na Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei ira na mataveiliutaki raraba ni veimataisoqosoqo me vaka era sa tu ena gauna oqo.

O ira era duavata, yalovinaka vakaraitaka vaka kina.

E dua e saqata me vakaraitaka vaka kina.

Peresitedi Monson, me yacova mai oqo au sa dikeva rawa, na lomavata ni veitokoni ena Vale ni Koniferedi ena duavata ni veivakatutu sa vakayacori kina.

Kemuni na taciqo kei na ganequ, vinaka vakalevu, nomuni laveliga ni veitokoni kei na nomuni tomana tiko na vakabauta, gugumatua, kei na masumasu.

Keimami sa sureti kemuni na qai kacivi vou ena Vakaitutu Raraba kei na mataveiliutaki raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei mo ni gole mai ka mai dabe ena nomuni idabedabe icake oqo.

Ripote mai na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu, 2011

Vakasavuya o Robert W. Cantwell

Manidia Dairekita, Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu

*Ki na Mataveiliutaki Taumada ni Lotu i Jisu Karisito
ni Yalododonu Edaidai*

Kemuni na Veitacini: Me vaka e tukuni mai na ivakatakila ena ika 120 ni iwase ni Vunau kei na Veiyalayalati, me dau vakadonuya na Matabose ni Vakayagataki iKatini na kena vakayagataki na ilavo ni Lotu. Na matabose oqo eratou lewena na Mataveiliutaki Taumada, na Kuoramuni ni iApositolo Le Tinikarua, kei na Matabisopi Vakatulawa.

Na matabose oqo e dau vakadonuya na ilavo vakarau ni veitabacakacaka ena Lotu, na veicakacaka, ka vakakina na ilavo e dau soli vei ira na veitabanilotu. Na veitabana ni Lotu era dau vakayagataka na ilavo sa vakadonui mai na ilavovakarau ka sala vata kei na lawatu kei na kena ivakarau ena Lotu.

Sa soli tu ki na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu na veivakadonui me curuma na veivolatukutuku kei na ivakarau kece sara e ganita me dikeva kina na kena sa lewai tiko vakamatau na ciqomi ni ilavo, vakayagataki, kei na taqomaki ni iyau ni Lotu. E tu vakataki koya na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu mai na veitabacakacaka kei na cakacaka kece tale ni Lotu, kei ira na kena vakaillesilesi ka ra oka kina na daunifika raraba vakaivola, daudikevifika vakaivola, kei ira na daudikevifika ena komipiuta vakaivola, kei ira tale eso na kenadau vakaivola.

Ni vakayavutaki mai na veidikevifika sa vakayacori, eratou sa lewa kina na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu, ni

veiyauqaqa kece, na cau e ciqomi, na vakayagataki ilavo e vakayacori, kei na iyau ni Lotu ena yabaki 2011 era sa volaitukutukutaki ka vakayagataki ena iwalewale veiganiti kaya na vakayagataki ilavo, na ilavovakarau sa vakadonui, kei na lawatu kei na kena iwalewale ena Lotu.

Soli yani ena vakarokoroko,
Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu
Robert W. Cantwell
Manidia Dairekita

Ripote Vakaiwiliwili, 2011

Vakaraitaka o Brook P. Hales

Sekeriteri ni Mataveiliutaki Taumada

Me ra kila na lewe ni Lotu, ni ratou sa vakaraitaka na Mataveiliutaki Taumada na ripote vakaiwiliwili ogo me baleta na tubu kei na ituvaki ni Lotu me yacova mai na ika 31 ni Tiseba, 2011.

Tabana ni Lotu

iTeki	2,946
Tabana ni kaulotu	340
Tikina	608
Tabanalevu kei na Tabana	28,784

iWiliwili ni Lewenilotu

iWiliwili taucoko ni Lewenilotu	14,441,346
Na Gone Kilai Vakaivola Vou ena 2011	119,917
Saumaki mai era Papitaisotaki ena 2011	281,312

Daukaulotu

Daukaulotu tudei	55,410
Daukaulotu Veiqaravi ena Lotu	22,299

Valetabu

Valetabu e Vakatabui ena 2011 na (San Salvador El Salvador kei na Quetzaltenango Guatemala)	2
Valetabu a Vakatabui tale ena 2011 (Atlanta Georgia)	1

O ira na Vakaitutu Raraba ni Lotu e liu kei na So Tale era sa Takali yani me tekivu mai na Koniferedi Raraba ni Epereli sa oti

O iratou o Elder Marion D. Hanks, Jack H Goaslind Jr., Monte J. Brough, Ronald E. Poelman, Keith W. Wilcox, kei Harold G. Hillam, eratou a lewena e liu na Kuoramuni Vitusagavulu; Oi rau o Sisita Joy F. Evans kei Chieko N. Okazaki, rau a daunivakasala e liu ena mataveiliutaki raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei; o Sisita Norma Voloy Sonntag, wati Elder Philip T. Sonntag, e dua na Vitusagavulu e liu; Sisita Leola George, yada nei Elder Lloyd P. George, e dua na Vitusagavulu e liu; Sisita Argelia Villanueva de Alvarez, wati Elder Lino Alvarez, e dua talega na Vitusagavulu e liu; kei Baraca Wendell M. Smoot Jr., peresitedi e liu ni Tabernacle Choir.

Na Tamata Cakacaka ena WERE ni VAINI

Mai vei Elder Jeffrey R. Holland

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Yalovinaka ka vakarorogo ki na veivakauqeti ni Yalo Tabu ka tukuna tiko vei iko ena gauna sara ga oqo, ena miniti sara ga oqo, ni dodonu mo ciqoma na isolisoli ni veisorovaki ni Turaga o Jisu Karisito.

Ena vuku ni veikacivi kei na veivagalalataki e ratou se qai kacivaka ga na Mataveiliutaki Taumada, au gadreva meu gusui keimami kece mada ena neimami sa dau veinanumi ka lomani ira tikoga era sa veiqaravi tiko ena yalodina, me vaka na noda lomani ira ka kidavaki ira era sa mai veiqaravi oqo. Na neimami vakavinavinaka mai vu ni yaloi keimami vei kemuni kece.

Au gadreva meu tukuna na nona italanoa vakaibalebale na iVakabula me baleta na itaukei ni vale “sa lako ko koya ena mataka caca me voli ira eso na tamata cakacaka.” Ni oti na nona vakacakacakataki ira na imatai ni lala ena 6 na kaloko ena mataka, a lesu tale ena 9 ena mataka, ena 12 ena sigalevu, ka vakakina ena 3 ena yakavi me voli ira eso tale na tamata cakacaka ni sa toso tiko na vakatotolotaki ni tatamusuki. E tukuna na ivolanikalou ni a lesu tale mai ena iotioti ni gauna, “rauta na ikatinikadua ni auwa” (rauta vakacaca na 5 ena yakavi.), ka mai vakacakacakataka na iotioti ni tamata. Ni oti ga e dua na auwa, era sa soqoni vata kece mai na tamata cakacaka me ra veisaumi. E ka ni kidacala, ni *tautauvata* ga na kedra isau e dina ni duidui na auwa ni nodra cakacaka. Ena gauna vata oqori, era sa rarawa na a voli e liu, ka ra kaya, “O ira oqo era sa muri, sa duabau ga na auwa era sa cakacaka kina, ia ko sa vakatautauvatataki keimami kei ira, ia keimami sa colata na kena bibi kei na todra ni siga.”¹ Ni

da wilika na italanoa vakaibalebale oqo, o ni na nanuma beka, vakakina o ira na tamata cakacaka oqo, ni sa mai yaco na veivakacacani eke. Meu vosa mada vakalekaleka ena tikina oqori.

Taumada sa bibi me da kila ni *sega ni dua* e vakacacani eke. Eratou a vakadonuya na tamata cakacaka e liu na isau taucoko ni dua na siga, ka ratou sa ciqoma. Me kuria, niu raitayaloyalotaka rawa, e ratou sa vakavinavinaka ni soli vei iratou na cakacaka. Ena nona gauna na iVakabula, ena sega ni rawa ni levu na ka eratou rawa ni cakava e dua na tagane saumi vakasiga kei na nona matavuvale ia me rawa ga na nodratou bula ena veika e rawa ena siga ko ya. Kevaka o sega ni cakacaka se teitei se qoli se volivolitaki, o na sega beka ni kana ena siga oya. Ni levu cake na tamata era vaqara cakacaka, mai na cakacaka e tu, era kalougata vakalevu duadua mai vei ira na tamata cakacaka ena mataka oya o ira na imatai ni tamata era a digitaki.

Io, kevaka me na vakaraitaki na yalololoma, sa dodonu me na baleti ira na tagane era a *sega* ni digitaki ka tu talega na gusu me ra vakania kei na daku me ra vakasuluma. E vaka me sega ni tiko vei ira eso na kalougata. Ena nona veisiko yadua na itaukei ni vale ena siga taucoko, era rai tu ga ka digitaki tale e dua.

Ia ni vakarau sara tu ga me oti na siga oya, e vakurabui ni a lesu tale yani ena ikalima ni gauna na itaukei ni vale ena ikatinikadua ni auwa ni veivoli! Ni ratou rogoca na iotioti ni tamata cakacaka yalolilai oqo ni na caka vakadodonu vei ira, era vakadonuya me ra laki cakacaka ka sega tu ni kila se na vica na kedra isau, eratou kila ni na vinaka cake e *dua ga na ka* mai na sega ni dua na ka, me vaka na veika era sotava tiko me yacova na gauna oya. Ia ni ra sa soqo vata me ia na veisaumi, era kurabui ni tautauvata ga na ka era taura kei ira kece tale na kena vo! Sa dua mada ga na ka na nodra kurabui kei na nodra vakavinavinaka cecekia! Ena ka dina sara ni sega vakadua ni ra bau sotava e dua na ka vaqo ena nodra gauna taucoko ni bula vakacacacaka.

Ena kena wiliki na italanoa au nanuma kina me na laurai na nona vosakudrukudru na imatai ni tamata cakacaka. Me vaka e tukuna vei ira na itaukei ni vale ena italanoa vakaibalebale (kau vakuria vakalailai ga na kena vosa): “Noqu itau, au sa sega ni vakacacani iko. O sa vakadonuya oti na isau ni dua na siga, e isau vinaka. O a marautaka ena kena soli vei iko na cakacaka, kau sa

marautaka talega na nomu veiqaravi. O sa saumi taucoko. Taura na kemu isau ka marautaka na nomu veivakalougatataki. Vei ira na kena vo, *sa sega beka ni tara meu vakaveitaliataka na noqu ka*” Oti qai yaco mai na taro laulau oqo vei ira kecega era gadreva me ra a rogoa ena gauna ko ya se ena gauna oqo: “*Sa ca beka na yalomu niu sa yalo vinaka?*”

Kemuni na taciqo kei na ganequ, ena yaco eso na gauna ena noda bula ni taura e dua tale e dua na veivakalougatataki sega ni namaki se soli vua eso na veivakacaucautaki. Meu kerea mada vei keda me kakua ni mosi vei keda—io me kakua ni vuvu kina na yaloda—ni yaco na kalougata vua e dua tale na tamata? Eda sega ni vakalailaitaki ni dua e vakaikuritaki. Eda sega ni veiqati tiko vakataki keda se o cei e vutuniyau se levu duadua nona taledi se rairai vinaka duadua se vakalougatataki vakalevu duadua. Na veitau cici *dina* eda cakava dina tiko sai koya na veitau cici kei na ivalavala ca, ka dua vei ira na kena e kilai raraba duadua, sai koya o ya na vuvu.

Me kena ikuri, na vuvu e dua na cala sa tomani tikoga yani. Eda dau kune rarawa vakalalai ni yaco *vei keda* eso na *kalouca*, ia na vuvu e dau vakararawataki keda ena *kalougata kece* e yaco vei ira na *tamata kecega* eda kila! Sa dua na gauna talei oya—mo gunuva e dua na tavaya wai ni kiukaba vakamasima ena veigauna kece era sota kaya kina e dua na gauna vinaka o ira kece era wavaliti iko! E qai vakamadua vakalevu cake, ena gauna eda kila kina ni sa rui dodonu ka dauloloma na Kalou, ka dau solia vei ira kecega era tu vata kei Koya “na veika kece e tu vua,”² me vaka e tukuna na ivolanikalou. Na imatai ni lesoni mai na nona were ni vaini na Turaga: na kocokoco, veivakanini, se nomu buturaka sobu e dua e *sega* ni na laveta cake na *nomu* itutu, se na sega talega ni vakavinakataka na kemu ituvaki na nomu vakatorosobutaka e dua. Dau yalo vinaka, ka vakavinavinaka ni sa rui vinaka na Kalou. Oqori na sala mamarau me da bula kina.

Na ikarua ni ka au taura mai na italanoa vakaibalebale sai koya na cala veivakararawataki e rawa ni ra vakayacora eso kevaka me ra sega ni taura na kedra isau ni *cava* na siga baleta ni ra a vakaogai tiko ena so na leqaleqa ena *loma* ni siga. E sega ni tukuni eke ni dua a viritaka na nona ilavo e matana na itaukei ni

vale ka lako wale yani ka sega na nona ilavo, ia au vakabauta ni a rawa ni cakava e dua.

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, na ka e yaco ena italanoa oqo ena 9 na kaloko se ena sigalevu se ena 3 na kaloko e sega ni dua na ka ni vakatauvatani ki na isau e soli vei ira kece na tamata cakacaka. Na icakacaka ni vakabauta sai koya me da taura matua toka, cakacaka tikoga, ia tiko me yacova ni sa oti, ka laiva na oca ni veiauwa sa oti—dina se vakasamataki ga—me lutu laivi yani ena levu ni keda isau ena iotioti ni gauna. Kakua ni tiloma tu na ca makawa se na kudru—me kakua vei iko ka sega talega vua na wekamu me kua sara, meu vakuria, ki na Lotu dina ka bula oqo. Na vakaturaga ni nomu bula, nona bula na wekamu, kei na kosipeli i Jisu Karisito ena matanataki mai ena iotioti ni gauna, kevaka sara mada ga era sega ni dau kila na ka vakaturaga oqori na tamata kece ena imatai ni gauna. Kakua soti ni kauwaitaka vakalevu e dua na ka a yaco ena 9 ena mataka ni tovolea tiko na loloma soli wale ni Kalou me saumi iko ena 6:00 ena yakavi—se cava ga na ituvatuva ni nomu cakacaka ena siga ko ya.

Eda dau vakayagataka na igu talei vakayalo ni lomada ena noda nanuma tu ga e dua na rorogo sega ni dodonu eda a tabaka ena dua na veisisivi tabapiano ena gauna ni gone, se dua na ka a tukuna se cakava na watida ena 20 na yabaki sa oti ka da nanuma me da beitaki koya tiko ga kina ena loma ni 20 tale na yabaki mai oqo, se dua na ka a yaco ena itukutuku ni Lotu ka vakadinadinataka ni na dau dredre tikoga vua na tamata me sotava na veika era namaka tu ki na inuini vakalou sa tu e matadra. Kevaka sara mada ga a sega ni vu mai vei iko e dua vei ira na cudru oya, e rawa ni laki tini vei iko. Sa na wacava na isau ni cau oqori ni na raica na matamu na iTaukei ni were ni vaini ka vakatauci na lewa ni oti na noda gauna e vuravura.

Oqori sa kauti au mai ki na ikatolu ka iotioti ni noqu vakasama. Na italanoa vakaibalebale oqo—me vaka ga na veitalanoa vakaibalebale kece tale—e sega dina ni baleta na tamata cakacaka se na kedra isau me vakataki ira na vo ni veitalanoa vakaibalebale ka sega ni baleta na sipi kei na me. Oqo na italanoa me baleta na nona vinaka na Kalou, na Nona dauvosota kei na veivosoti, kei na Nona Veisorovaki na Turaga o Jisu Karisito. Oqo na italanoa ni lomasoli kei na yalololoma. Na

italanoa me baleta na iloloma soli wale. E vakadeitaka na vakasama au a rogoca ena vuqa na yabaki sa oti ni sa dina sara ni ka e dau marautaka vakalevu duadua na Kalou ena nona itutu va-Kalou sai koya na marau e kauta mai vua na nona dauloloma veivueti, vakauasivi vei ira era sega tu ni namaka ka ra dau nanuma ni sega ni ganiti ira.

Au sega ni kila o cei ena ivavakoso levu oqo nikua ena gadreva me rogoca na itukutuku ni veivosoti ka tukuni tiko ena italanoa vakaibalebale oqo, se vakacava na levu ni kena bera o nanuma ni o sa bera tu kina, se vakacava na levu ni madigi o nanuma ni o sa calata, se vakacava na levu ni cala o nanuma ni o sa cakava se na taledi o nanuma ni sega ni tu vei iko, se vakacava na yawa ni vanua o nanuma ni o sa lakova mai vale kei na matavuvale kei na Kalou, Au vakadinadinataka ni o *sega* ni sa lako sivita na vanua e rawa ni yacova na loloma vakalou. E sega ni rawa vei iko mo lutudromu sivita na rarama tawavakaiyalayala ni Veisorovaki i Karisito.

Kevaka o se bera ni lewena na neimami vakabauta se o dau tu vata kei keimami ka sa gole yani, e sega ni dua na ka ena ituvaki cava ga o sa cakava ena sega ni rawa ni vakavinakataki. E sega ni dua na leqa ena sega ni rawa ni o vakamalumalumutaka. E sega ni dua na tatadra me na sega ni rawa ni vakavotukana ni toso na gauna. Kevaka sara mada ga o nanuma ni o sa lakosese voli ka iotioti ni tamata cakacaka ena ikatinikadua ni auwa, sa tu na iTaukei ni were ni vaini ka kaci tiko mai. Me da “toro doudou kina [ki na] itikotiko vakaturaga ni loloma,”³ ka lutu yani ena yavana na Yalosavasava ni Isireli. Lako mai ka kana magiti “segai ena ilavo se na ivoli”⁴ ena nona teveli na Turaga.

Au kerekere vakatabakidua vei kemuni na tagane vakawati kei na tama, kemuni na matabete se o kemuni na vakarau tiko ki na matabete me, vaka e kaya ko Liai, “Dou yadra! Dou tucake mai na kuvu ni soso . . . ka mo dou tagane.”⁵ E sega ni veigauna kece ia e vakavuqa ni o ira na tagane era dau digitaka me ra kakua ni rogoca na kaci ni “dou curu mai.”⁶ Ena vuqa na gauna e vaka me ra dau lomasoli vakalevu cake na marama kei ira na gone. Kemuni na turaga, ni tu yani. Ni cakava ena vukumuni. Cakava ena vukudra era lomani iko ka masuta tiko mo rogoca rawa na kaci. Cakava ena vukuna na Turaga o Jisu Karisito, o

koya sa sauma ena isau e sega ni vakarautaki rawa me baleta na veisiga ni mataka e vinakata o Koya me nomu.

Kemuni na taciqū kei na ganequ, vei kemuni o ni sa vakalougatataki mai na kosipeli ena vuqa na veiyabaki baleta o ni a kalougata mo ni raica taumada, vei kemuni o ni qai lako mai ki na kosipeli ena ivakatagedegede kei na gauna duidui e muri, kei kemuni—na lewenilotu kei kemuni o ni se bera ni lewenilotu—o ni se vakalutulutū tu beka i muri, vei kemuni yadua sara, au vakadinadinataka na kaukauwa veivakavou ni nona loloma na Kalou kei na cakamana ni Nona loloma soliwale. *E kauwaitaka ga o Koya na ivakarau ni vakabauta o na yaco mai kina, ka sega ena auwa ni siga o yaco yani kina ki kea.*

O koya kevaka o ni sa veiyalayalati oti, ni maroroya. Kevaka o ni se bera, ni cakava. Kevaka o ni sa cakava ka sa voroka, veivutuni ka vakavinakataka. E sega vakadua ni bera kevaka e tukuna tiko na iTaukei ni were ni vaini ni se vo na gauna. Yalovinaka ka vakarorogo ki na veivakauqeti ni Yalo Tabu ka tukuna tiko vei iko ena gauna sara ga oqo, ena miniti sara ga oqo, ni dodonu mo ciqoma na isolisoli ni veisorovaki ni Turaga o Jisu Karisito ka marautaka na veitokani ni Nona cakacaka. Kakua ni lokuyara. Sa bera tiko. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Raica na Maciu 20:1–15.	6. “Me da Vala Tiko,” <i>Sere ni Lotu</i> , naba 150.
2. Luke 12:44.	
3. Iperiu 4:16.	
4. Aisea 55:1.	
5. 2 Nifai 1:14, 21.	

Kilai Yaloda: Na Sakaramede, na Valetabu, kei na Solibula ena Veiqaravi

Mai vei Elder Robert D. Hales

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Eda na yaco me da saumaki mai ka bula rawati keda vakayalo ni da bulataka ena masumasu na noda veiyalayalati.

E tukuna na iVakabula vei iratou na Nona tisaipeli me baleta e dua na cauravou ka a biuta na tamana vutuniyau, lako yani ki na dua na vanua vakayawa, ka vakasabusabutaka kina na nona ivotavota. Ni yaco mai na lauqa, sa laki cakacaka tu na cauravou ena cakacaka lolovira ni vakana vuaka. Sa waloloi vakalevu ena viakana ka sa gadreva na qani veika era dau kania na manumanu.

Ni tu tani mai vale, yawa sara mai na vanua e vinakata me tu kina, kei na kena ituvaki dravudravua, a yaco ki na nona bula na cauravou oqo e dua na ka tawamudu na kena bibi ni tu tani mai vale. Ena nona malanivosa na iVakabula, “a qai kilai yalona mai.”¹ A qai nanuma tale se o cei o koya, kila na veika sa calata voli, ka tekivu me gadreva tale na veivakalougatataki dau soli wale tu ena vale nei tamana.

Ena noda bula taucoko, se ena gauna ni butobuto, dredre, rarawa, se ivalavala ca, e rawa ni da vakila na Yalo Tabu ni vakananuma tiko vei keda ni da sa luvena dina sara e dua na Tamada Vakalomalagi, dau veikauwaitaki, o koya e dau lomani keda, ka da na waloloi beka ena via kania dina sara e lomada na

veivakalougatataki tabu ka na vakarautaka duadua ga o Koya. Ena veigauna oqori sa dodonu me da segata me da *kilai yaloda* ka lesu tale mai ki na rarama ni nona loloma na iVakabula.

Na veivakalougatataki oqori era kena itaukei dina o ira kece sara na luvena na Tamada Vakalomalagi. Na kena gadrevi na veivakalougatataki oqori, oka kina na bula ni reki kei na mamarau, sa tiki yaga sara ni nona ituvatuva na Tamada Vakalomalagi me baleti keda yadua. E vakavuvulitaka na parofita o Alama, “Ia kevaka dou sa sega ni rawa ni vakabauta, dou rogoca mada ga ka vakasamataka.”²

Ni sa tubu cake na noda gagadre vakayalo, sa yaco me da bula rawati keda vakayalo. Sa qai rawa vakacava me da vukei ira na tani, o keda, kei na noda matavuvale me da vakalevutaka cake na noda gadreva ka me da muria na iVakabula ka bulataka na Nona kosipeli? Eda na vaqacacotaka vakacava na noda gadreva me da veivutuni, kilikili, ka vosota me yacova na ivakataotioti? Eda na vukei ira vakacava na noda itabagone kei ira na itabagone qase cake me cakacaka e lomadra na gagadre oqo me yacova ni ra sa saumaki mai ka yaco “me tamata yalosavasava ena vuku ni isoro i Karisito na Turaga”³

Eda na yaco me da saumaki mai ka bula rawati keda vakayalo ni da bulataka ena masumasu na noda veiyalayalati—ena noda vakaiivotavota ena bula kilikili ena sakaramede, bula kilikili kaya na ivolatara ni valetabu, ka solibula me da qaravi ira na tani.

Me da vakaiivotavota ena bula kilikili ena sakaramede, eda nanuma ni da vakavouya tiko na veiyalayalati eda vakayacora ena gauna ni papitaiso. Me rawa ni gauna vakayalo ni veivakasavasavataki e veimacawa yadua na sakaramede, sa dodonu me da vakarautaki keda ni *bera* ni da lako mai ki na soqoni ni sakaramede. Eda vakayacora oqo ena noda biuta tu mai na noda cakacaka e veisiga kei na vakacagicagi ka da vagalalataki keda mai na veivakananenu vakavuravura kei kena na kauwaitaki. Ni da vakayacora oqo, eda sa vagalalataka tiko kina na noda vakasama kei na yaloda vua na Yalo Tabu.

Eda sa qai vakarau tu kina me da vakananuma vakatitobu na Veisorovaki. Eda sega ni vakasamataka walega na dina ni nona vakararawataki kei na mate na iVakabula, na noda vakanananu

vakatitobu ena vukei keda me da raica rawa ni, ena nona isoro na iVakabula, sa rawa kina vei keda na inuinui, na madigi, kei na igu me da vakayacora na veisau dina mai vu ni yaloda ena noda bula.

Ni da lagata na sere ni sakaramede, vakaitavi ena masu ni sakaramede, ka vakaiivotavota ena ivakatakarakara ni Yagona kei na Nona dra, eda sa kerea kina ena yalomasumasu na veivosoti me baleta na noda ivalavala ca kei na noda malumalumu. Eda vakasamataka na yalayala eda vakayacora ka maroroya ena macawa sa oti ka da cakava na veiyalayala bibi vakatamata yadua me da muria na iVakabula ena macawa ka tu mai.

Kemuni na itubutubu kei na iliuliu, e rawa ni o ni vukei ira na itabagone me ra vakila na veivakalougatataki sega ni vakatauvatani rawa ni sakaramede ena nomuni vakarautaka na madigi me ra vulica, veivosakitaka, ka raica na bibi na Veisorovaki ena nodra bula. Me ra vakasaq̄q̄ara vakataki ira ena ivolanikalou ka veivakavulici vakataki ira mai na veika era sa dui sotava.

Sa dua na nodra itavi digitaki na tama, liuliu ni matabete, kei ira na mataveiliutaki ni veikuoramu me ra vukei na Matabete i Eroni me ra vakavakarau vakavinaka ena nodra laki qarava na nodra itavi tabu ena sakaramede. Na vakavakarau oqo e dau vakayacori ena loma ni macawa ena kena bulataki na ivakatagedegede vakosipeli. Ni ra sa vakarau, vakalougatataka, ka veisoliyaka na sakaramede o ira na cauravou ena bula kilikili kei na vakarokoroko, era sa vakatotomuria sara tiko ga na nona ivakaraitaki na iVakabula ena iOtioti ni Vakayakavi⁴ ka yaco me vakataki Koya.

Au vakadinadinataka ni sakaramede e solia vei keda e dua na madigi me da *kilai yaloda* ka vakila e dua na “veisau levu” ni yalo⁵—me da nanuma se o cei o keda kei na cava eda gadreva duadua vakalevu. Ni da vakavouya na veiyalayalati me da muria na ivakaro, eda sa rawata na veitokani ni Yalo Tabu me kauti keda lesu yani ki na nona iserau na Tamada Vakalomalagi. Sa rauta me da vakaroti me [da] dau soqoni vata wasoma me [da] kana madrai ka gunu [wai]”⁶ ka vakaiivotavota ena sakaramede ki yaloda.⁷

Ena vakalevutaki cake na noda gadreva me da lesu tale vei Tamada Vakalomalagi, me ikuri ni noda vakayagataka na sakaramede, ka yaco me da kilikili kaya na rawati ni dua na ivolatara ni valetabu. Ena yaco me da kilikili ni da sa talairawarawa tikoga ka tudei ena ivakaro. Na talairawarawa oqo e tekivu mai na gauna ni gone ka na vaqacacotaki cake ena veika eda sota kaya ena Matabete i Eroni kei na Goneyalewa ena veiyabaki ni vakavakarau. Oti, e nuitaki ni ra na vakadavora na bete kei na iSakisaki na nodra takete ka vakarautaki ira me ra vakaedaumeni ka vauci ena valetabu.

Na cava na nodra ivakatagedegede o ira e tu na nodra ivolatara? E vakananuma vei keda na Daunisame:

“O cei ena cabe cake ki na ulunivanua i Jiova? Se tu ena nona yasana tabu?

“O koya sa liga savasava, ka yalo savasava.”⁸

Ni da kilikili kaya e dua na ivolatara ni valetabu ena solia vei keda na igu me da maroroya tiko na noda veiyalayalati ni valetabu. Eda na rawata vakacava vakataki keda na igu oya? Eda segata me da rawata e dua na ivakadinadina kei Tamada Vakalomalagi, Jisu Karisito, na Yalo Tabu, na dina ni Veisorovaki, kei na dina ni veika me baleta na Parofita o Josefa Simici kei na Veivakalesui Mai. Eda tokoni ira na noda iliuliu, yalovinaka vei ira na noda matavuvale, tu me ivakadinadina ni nona Lotu dina na Turaga, dau tiko ena noda veisoqoni ni Lotu, rokova na noda veiyalayalati, qarava vakavinaka na noda itavi vakaitubutubu, ka bulataka e dua na bula ivalavala dodonu. E rawa ni o kaya ni vaka na irogorogo ni dua na Yalododonu Edaidai yalodina! O dina. E sega ni sa rui dredre vakasivia vei keda na ivakatagedegede ni ivolatara ni valetabu me da sega kina ni rawata rawa. Sai koya ga me da bulataka ena yalodina na kosipeli ka dau muri ira na parofita.

Ni da sa vakaedaumeni oti ka da taura tu na ivolatara ni valetabu, eda sa tauyavutaka kina e dua na ivakarau ni bula e Vakarisito. E oka eke na talairawarawa, noda solibula me da muria tiko kina na ivakaro, dau veilomalomani, me dau savasava na noda vakasama kei na noda ivalavala, ka soli keda me baleta na kena tarai cake na matanitu ni Kalou. Mai na nona Veisorovaki na iVakabula kei na kena vakamuri na ivakarau taumada ni

yalodina, eda na rawata kina na “kaukauwa mai lomalagi”⁹ me sotavi kina na veibolebole ni vuravura. Eda gadreva vakalevu cake nikua mai na veigauna kece sa oti na kaukauwa vakalou oqo. Sai koya na kaukauwa eda ciqoma ga mai na cakacaka vakalotu ni valetabu. Au vakadinadinataka ni solibula eda cakava me da ciqoma kina na veicakacaka vakalotu ni valetabu sa mate vakavinaka kina na veisasaga kece eda rawa ni cakava.

Ni sa levu cake na noda gadreva me da vulica ka bulataka na kosipeli, eda sa na segata kina me da veiqaraqaravi. E kaya na iVakabula vei Pita, “Ia ni ko sa saumaki tale, mo vakataudeitaki ira na wekamu.”¹⁰ Au taleitaka ni sa tu vei ira na itabagone nikua na gadreva vakatitobu me ra qaravi ira ka vakalougatataki ira na tani—me ra veisautaka na vuravura oqo. Era segata talega na reki e kauta mai na veiqaravi.

Ia e dredre vei ira na itabagone me ra kila ni nodra ivalavala ena gauna oqo ena vakarautaki ira se bokoci ira tani mai na veimadigi ni veiqaravi ena veisiga ni mataka. O keda kece e dui tu na “noda itavi”¹¹ me ra vukei na itabagone ena nodra vakarautaki ki na nodra veiqaravi ni bula taucoko ena nodra vukei me ra bula rawati ira. Me ikuri ni bula rawati koya vakayalo eda veitalanoataka tiko, e tu talega na bula rawati koya vakayago, ka oka kina na nomu vuli ena ikarua ni tabavuli se vulitara, vuli cakacaka, ka bula ena veika eda rawata. Ena noda levea na dinau ka maroroi ilavo ena gauna oqo, eda sa vakarau kina ki na veiqaravi tudei ena Lotu ena veiyabaki mai muri. Na inaki ni bula rawati koya vakayago kei na kena vakayalo sai koya me biuti keda ena dua na vanua cecere cake me rawa ni da laveti ira cake o ira era vakaleqai tu.

Se da gone se qase, na veika eda cakava nikua ena vakatau ki na veiqaravi e rawa ni da solia ka marautaka ni mataka. Me vaka e vakananuma vei keda na dauserekali, “Ena veivosa rarawataki kece ni yame se na peni, o koya e rarawataki duadua qo: ‘Ke a yaco beka!’”¹² Me da kakua ni bulataka na noda bula ena veivutunitaki ni veika eda a cakava se na veika eda a sega ni cakava!

Kemuni na taciqū kei na ganequ, na cauravou e tukuna na iVakabula, o koya eda dau vakatoka me gone cidroi, *lesu tale mai vale*. E sega ni guilecavi koya na tamana; a wawa tu o tamana. Ia

“ni sa yawa sara sa raici koya ko tamana, a sa lomana, ka cici, ka mokota, ka reguca.”¹³ Me baleta ni sa lesu tale mai na luvena, a kaya me kau mai na isulu vinaka sara, dua na mama, ka ra marau vata ena dua na pulumokau sa uro¹⁴—na ivakananumi ni sega ni dua na veivakalougatataki ena bureitaki kevaka eda vosota ena yalodina na sala lesu vei Tamada Vakalomalagi.

Ni tu e yaloqu na Nona loloma kei na loloma ni Luvena, au bolei keda yadua kina me da muria na noda gagadre vakayalo ka *kilai yaloda*. Me da veitalanoa mada vata kei keda ena iloilo ka taroga, “Sa vakaevei tu na noqu bulataka na noqu veiyalayalati?” Eda sa tiko ena sala dodonu kevaka eda rawa ni kaya, “Au sa vakaivotavota tiko ena bula kilikili ena sakaramede e veimacawa, au kilikili meu taura tu e dua na ivolatara ni valetabu, kau dau solibula meu veiqaravi ka vakalougatataki ira na tani.”

Au wasea na noqu ivakadinadina bula digitaki ni lomani keda dina na Kalou “ni a solia na Luvena e duabau ga”¹⁵ me sorovaka na noda ivalavala ca. E kilai keda o Koya ka waraki keda tu, ni da se tu sara vakayawa. Ni da cakacakataka na noda gagadre ka kilai yaloda, “ena vakavolivoliti [keda] na nona loloma ka tawamudu”¹⁶ ka da kidavaki mai ki vale. Au vakadinadinataka ena yacana savasava na iVakabula, o Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Luke 15:17.	10. Luke 22:32.
2. Alama 32:27.	11. Vunau kei na Veiyalayalati 123:11.
3. Mosaia 3:19.	12. John Greenleaf Whittier, “Maud Muller,” <i>The Complete Poetical Works of Whittier</i> (1894), 48.
4. Raica na Maciu 26:17–28; Luke 22:1–20.	13. Luke 15:20.
5. Alama 5:12; raica talega na Mosaia 5:2; Alama 5:13–14.	14. Raica na Luke 15:22–24.
6. Moronai 6:6.	15. Joni 3:16.
7. Raica na Moronai 4:3; Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.	16. 2 Nifai 1:15.
8. Same 24:3–4.	
9. Vunau kei na Veiyalayalati 95:8.	

Vakabauta, Yaloqaqa, Vakacegu: Dua na iTukutuku Vei Ira na iTubutubu Dua

Mai Vei Elder David S. Baxter

Ena Vitusagavulu

O ni segata tiko mo ni susugi ira cake na luvemuni ena buladodonu kei na dina, ena nomuni kila tiko ni dina ga ni o ni na sega ni veisautaka rawa na veika sa sivi yani, ia e rawa ni o ni taracake na veisiga ni mataka.

Na noqu itukutuku e baleti ira na itubutubu dua ena Lotu, ka iwiliwili levu vei ira ka ra tina sega ni vakawati—Oi kemuni na marama yaloqaqa, mai na veiituvaki duidui ni bula, o ni sa mai veisusu tiko vei ira nomuni gone ka cicivaka tiko vakataki kemuni na nomuni vuvale. O ni yada voli beka se o ni sa sere. O ni sotava tiko beka na bolebole ni bula vakaitubutubu dua ena dua beka na gole cala ena taudaku ni vakamau, ia ko ni sa tiko oqo ena loma ni kosipeli, ena nomuni sa veisautaka na nomuni bula. Ni kalougata ni o ni dau levea tiko na veitokani e dau vakacacana na ivalavala dodonu kei na bula vakatisaipeli. Sa rui levu na kena revurevu ca ena yaco mai vei keda.

E dina ni so beka na gauna o ni dau taroga kina, a cava e yaco kina vei au? ia mai na dredre ni bula, eda na tubu kina ki na bula vakalou ka ni dau tarai cake na noda ivakarau ni bula mai na veika dredre duadua, eda dau sotava, ni toso tiko na noda bula ena gauna vata e rokova tiko kina na Kalou na galala ni tamata. Me vaka e tukuna o Elder Neal A. Maxwell, eda na sega ni rawa

ni vakasotara vata kece se rawata na kena isoqoni baleta ni “sega ni tiko vei keda na naba kece sara.”¹

Se cava ga na ituvaki ni bula se na vuna era yaco kina, o ni sa rui vakasakiti. Ena veisiga yadua o ni sotava tiko na dredre ni bula, ena nomuni cakava tiko na cakacaka e dodonu me rau cakava e le rua ia o ni sa cakava duadua voli. O ni tama ka tina talega. O ni cicivaka tiko na nomuni matavuvale, vakatawa na nomuni matavuvale, ena so na gauna ni dau taqei dredre me rawa na veika ni bula, ka veivakurabuitaki na nomuni dau kunea na sala mo ni veiqaravi kina ena Lotu ena veiitavi bibi eso. O ni susugi ira cake na luvemuni. O ni dau tagi ka masu vata kei ira ka masulaki ira. O ni vinakata na veika vinaka duadua ena vukudra ia o ni dau leqataka e veibogi de sega tiko ni se rauta na nomuni vinaka duadua.

Au sega ni vinakata meu tukuni au vakasivia, o au na vua ni dua na vuvale vakaoqori. Ena vuqa na veiyabaki ni bula vagone kei na itabagone a susugi keitou cake duadua ga na tinai keitou ena ituvaki ni bula dravudravua. Sa dau lewai vakamatau sara na ilavo. A vosota o koya na galili e loma, ka dau gadreva vakalevu ena so na gauna me tokoni ka vakaitokani. Ia ena loma ni veika kece oqori, e dua na ka dokai baleta na tinaqu, e dua na ivurevure vakaitamera ni gugumatua kei na ivakarau ni bula tudei vaka-Sikote.

E vakavinavinakataki vakalevu, ni a qai vakalougatataki vakalevu cake na nona veiyabaki e muri mai na kena itekivu. A qai vakawatitaka e dua e qai curuvou mai, e dua na dawai; erau a vauci vata ena Valetabu mai Lodonu e Igiladi ka rau a qai veiqaravi kina vakalekaleka vakaliganicakacaka tabu. Erau a qai tiko vata me voleka ni dua na ikava ni senijiuri—ena marau, vakacegu, ka sautu me yacova ni rau qai takali yani mai na bula oqo.

E vuqa vei kemuni na marama vinaka ena Lotu e vuravura raraba era sotava tu na ituvaki vata oqori ko ni vakaraitaka na ivakarau ni igu vata oqori ena veiyabaki veitaravi.

Oqo e sega ni ka o ni vakanuinui kina se nakita, o ni masulaka se namaka, ena nomuni tekivu mai ena veiyabaki sa oti. Na nomuni ilakolako ena bula era sotavi kina na sukusukura, na gole tani, na vakatikitiki, kei na veigoleyaki, vakavuqa ni vua

ni bula ena dua na vuravura lutu ka nakiti me vanua meda mai vakadinadinataki keda ka vakatovolei kina.

Ia, o ni segata tiko mo ni susugi ira cake na luvemuni ena buladodonu kei na dina, ena nomuni kila tiko ni dina ga ni o ni na sega ni veisautaka rawa na veika sa sivi yani, ia e rawa ni o ni taracake na veisiga ni mataka. Ena loma ni ilakolako o ni na rawata na veivakalougatataki me kena isau, kevaka sara mada ga era sega ni se matata tu vakasigalevu.

Ena nona veivuke na Kalou, mo ni kakua ni rerevaka na veisiga ni mataka. Era na tubu cake na luvemuni ka vakatokai kemuni mo ni sa kalougata, ka ni na dau vakacaucautaki ena veika yadua era rawata.

Ni yalovinaka ka kakua sara ni nanuma ni o ni ikarua ni ivakatagedegede ni lewe ni Lotu, ka lailai sobu na nomuni dodonu ki na veivakalougatataki ni Turaga mai vei ira tale eso. Ena matanitu ni Kalou e sega ni dua na ikarua ni kalasi ni lewenivanua.

Keimami nuitaka ena nomuni dau lakova na soqoni eso ka raica na veimatavuvuale taucoke ka mamarau se ni o ni rogoca e dua ni tukuna na veika talei me baleta na matavuvuale, o ni na marautaka ni o ni lewena e dua na lotu ka vakanamata ki na matavuvuale ka vakavuvulitaka na kena itavi bibi ena nona ituvatuva ni marau na Tamada Vakalomalagi ena vukudra na Luvena; ena loma ni veika rerevaki kei na vakawaleni ni bula savasava e vuravura, sa tu vei keda na ivunau, na dodonu, na cakacakatabu vakalotu kei na veiyalayalati ka tu kina na inuinui vinaka duadua ni vuravura, ka oka kina na nodra bula marau na luvemuni ena veisiga ni mataka kei na matavuvuale era na tauyavutaka.

Ena soqoni raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei ni Sepiteba 2006, a tukuna kina o Peresitedi Gordon B. Hinckley na ka a wasea e dua na tina sa veisere oti ka tinadratou e vitu na gone ka tiko na nodratou yabaki ni bula ena gauna o ya mai na 7 ki na 16. A takosova na gaunisala me solia e dua na ka vei koya erau tiko veivolekati. E kaya o koya:

“Niu vuki meu lesu ki vale, au raica ni sa rarama levu tu na noqu vale. Au rawa ni rogoca na voqa ni domodratou na luvequ ena noqu curu mai katuba ena vica na miniti sa oti. Eratou kaya

tiko mai: 'Na, na cava na ivakayakavi?' 'E rawa ni o kauti au ki na valenivola?' 'Au vinakata eso na pepa kabi ena bogi nikua.' Ena oca kei na yaluma, au raica yani na vale o ya ka raica ni waqatu na cina ena kena veirumu yadua. Au vakasamataki ira na gone era waraki au tu mai kina meu sotava na nodra gagadre. Au vakila na bi ni noqu icolacola kau sa sega ni rawa ni colata.

"Au nanuma noqu rai yani ena mata tagitagi ki lomalagi, kau kaya, 'Isa Tamaqu au sa na sega ni rawata ena bogi nikua. Au sa rui oca vakalevu. Au sega ni rawa ni sotava. Au sega ni rawa ni lako i vale ka laki qaravi iratou duadua na gone o ya. E rawa beka niu lako yani vei Kemuni ka laki tiko vata kei Kemuni me dua ga na bogi? . . .'

"Au sega ni rogoca dina na vosa e saumi mai kina, ia au rogoca ena noqu vakasama. Na kena isau e vakaoqo: 'Sega, noqu ka lailai, e sega ni rawa ni o lako mai vei au oqo. . . Ia e rawa niu lako yani vei iko.'"²

Vinaka vakalevu kemuni na marama, ena veika kece o ni sa cakava tiko mo ni susuga cake kina na nomuni matavuvuale ka maroroya tiko e dua na vuvale dau veilomani ka tu kina na vinaka, sautu kei na veimadigi.

E dina ni o ni dau galili vakavuqa, na dina ni o ni sega *vakadua* ni tu duadua ga. Ni o ni toso ki liu ena vosota kei na vakabauta, ena toso vata kei kemuni o koya na Dauveivakarautaki; ena solia mai ko lomalagi na nona veivakalougatataki e gadrevi.

Ena veisau na nomuni ivakarau ni rai kei na nomuni raica na bula, ena nomuni sega ni biuti kemuni sobu, ka rai cake.

E vuqa vei kemuni o ni sa raica rawa na dina cecere, e dau vakayacora na veisau ena nomuni bula, ena nomuni laveti ira cake na tani, sa mamada cake kina na nomuni icolacola. E dina beka ni na sega ni veisau na ituvaki ni bula, sa veisau na ivakarau ni nomuni rai. Sa rawa ni o ni sotava na nomuni veivakatovolei ena yalo ni veiciqomi, ena yalovosota, kei na vakavinavinaka titobu cake ena veika e tu vei kemuni, ka sega ni tagica tikoga na veika e sega vei kemuni.

O ni sa raica rawa ni gauna eda segata kina meda dodoka yani na ligada ni veivakacegui vei ira era rarawa tu, eda na kunea na vakacegu levu; ena "vuabale na mequ bilo" (Same 23:5).

Mai na bula dodonu, ena rawa kina vei kemuni kei ira na luvemuni ena dua na siga mo ni marautaka na veivakalougatataki ni o ni tiki ni dua na matavuvale taucoko ka tawamudu.

Kemuni na lewenilotu kei na veiliutaki, e tu beka eso tale na ka e rawa ni da cakava meda tokoni ira kina na veimatavuvale itubutubu dua ka sega ni veivakalewai se vakacacani ira? E rawa beka ni o ni dauveivakauqeti vei ira na itabagone ena veimatavuvale oqori, vakauasivi na kena vakarautaki vei ira na cauravou na ivakaraitaki ni veika era dau cakava na turaga vinaka kei na ivakarau ni nodra bula? Ni yali kina na tama, o ni sa vakaraitaka tiko beka na ivalavala e ganita me vakatotomuri?

Ia e dina sara, era tu talega eso na matavuvale ka kena itubutubu duadua ga na tama. Kemuni na taciq, keimami masulaki kemuni talega ka vakacaucautaki kemuni. Sa baleti kemuni talega na itukutuku oqo.

Kemuni na itubutubu dua, au vakadinadinataka ena nomuni solia na nomuni vinaka duadua ena veika dredre duadua ni bula vakatamata oqo, ena matadredredre vei kemuni ko lomalagi. E dina sara ni o ni sega ni tu duadua ga. Laiva me vakararamataka na nomuni bula ena gauna oqo na kaukauwa veisereki ni loloma i Jisu Karisito ka vakasinaiti kemuni ena inuinui ni yalayala tawamudu. Yaloqaqa. Vakabauta ka vakanuinui. Raica na gauna oqo ena yaloqaqa ka vakanamata ki na veisiga ni mataka ena yalodei. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Neal A. Maxwell, *Notwithstanding My Weakness* (1981), 68.
2. Ena Gordon B. Hinckley, "Ena Liga ni Nona Loloma," *Liaona*, Nove. 2006, 117.

Mo Tiko ena Nona Yasana na Turaga!

Mai vei Elder Ulisses Soares

Ena Vitusagavulu

Eda sa qai taroga ena veisiga, “Sa vakatikori au beka na noqu ivalavala ki na nona yasana na Turaga se nona yasana na meca?”

A kaya ena dua na gauna o Peresitedi Thomas S. Monson: “Meu solia mada e dua na ituvatuva rawarawa mo ni lewa rawa kina na digidigi o ni na sotava. E rawarawa na kena nanumi: ‘E sega ni rawa mo ni donu ni o ni caka cala tiko; e sega ni rawa mo ni cala ke o ni caka dodonu tiko’” (“Na Salatu ki na Bula Uasivi Duadua,” *Liaona*, Julai 2002, 112). E rawarawa sara ka dodonu na ituvatuva nei Peresitedi Monson. E tautauvata kei na kena dau cakacaka na Liaona a soli vei Liai. Kevaka meda cakacaka ena vakabauta ka yalodina ena talairawarawa ki na ivakaro ni Turaga, ena rawarawa sara na noda kunea na veidusimaki dodonu meda muria, vakabibi ena gauna me da digidigi kina e veisiga.

E vakamasuti keda kina o Paula na iApositolo me baleta na bibi ni noda kakaburaki ena Yalotabu ka qaqarauni meda kakua ni kakaburaki vakayago. A kaya o koya:

“Mo dou kakua ni vakaisini kemudou; a Kalou ena sega ni vakalialiai: na ka kecega sa kaburaka na tamata ena tamusuka talega ko ya.

“Ko koya sa kaburaka na ka ni nona itovo vakayago, ena tamusuka na rusa mai na itovo vakayago; ia ko koya sa kaburaka na ka ni Yalo Tabu, ena tamusuka na bula tawamudu mai na Yalo Tabu.

“Ia meda kakua ni ceguoca ena caka vinaka: ni da na tamusuka ena kena yabaki, kevaka eda sa sega ni oca” (Kalatia 6:7–9).

Na kakaburaki ena Yalotabu sa kena ibalebale me na laveti keda cake na noda vakasama, vosa, kei na itovo ki na nodrau ivakatagedegede vakalou na noda itubutubu vakalomalagi. Ia, na ivolanikalou e tukuna tiko ni veika vakayago sa ituvaki vakatamata se itovo ni tamata sa vakavuravura, ka yaco kina vei ira na tamata mera vakauqeti ena gagano, gagadre, dodomo, kei na mamaqusa ni yalo ka sega ni via vakauqeti ena Yalo Tabu. Kevaka eda sega ni qaqarauni, na veivakauqeti o ya vata kei na veivakasaurarataki ni tevero ena vuravura oqo ena rawa me vakavuna meda susuga cake na itovo sa butobuto ka veilecayaki ka rawa me sa laki tiki ni noda bula. E na kena gadrevi meda drotani mai na veivakauqeti ca vakaoqori, sa dodonu meda vakamura ga na veika a vakarota na Turaga vua na parofita o Josefa Simici me baleta na kakaburaki tikoga ena Yalotabu: “Ia dou kakua ni oca ena cakacaka vinaka, raica dou sa tura tiko na yavu ni dua na cakacaka levu. Ia ena tubu mai ena veika lalai na veika lelevu” (V&V 64:33).

Ni gadrevi me laveti cake na yaloda, e gadrevi me “biu tani kece vei [keda] na yaloca, kei na cudrucudru, kei na daunene, kei na veiba, kei na vosa vakacaca, kei na ca kecega sa vakakina” (Efeso 4:31) ka me da “vuku ena nomudou bula oqo [ka] dou biuta tani na no[da] itovo dukadukali kecega” (Momani 9:28).

Ni da vulica na ivolanikalou, eda kila kina ni veiyalayala e cakava na Turaga vei keda ena vakatau kina na noda talairawarawa ka vakauqeta na bula dodonu. Na yalayala oqori me na vakabulabulataka na yaloda, ka kauta mai vei keda na inuini meda vakayaloqaqataki meda kakua ni guce ena gauna mada ga ni noda sotava na bolebole ni veisiga ni da bula tiko ena dua na vuravura sa takali tiko kina na itovo dodonu kei na yavunibula savasava, ka ra sa vakauqeti na tamata mera kakaburaki cake ga vakalevu ena veika vakayago. Ia eda na vakadeitaka rawa vakacava ni sa vukei keda tiko na noda digidigi meda kakaburaki ga ena veika vakayalo ka kakua ena veika vakayago?

A kaya kina ena dua na gauna o Peresitedi George Albert Smith, ni taumuria tiko na ivakasala mai vei tukana: “E tiko e dua na laini ka vakamatatataka tiko na iyala e wasea na yasana e nona na Turaga mai vua na vuni ca. Kevaka mo na tiko ena nona yasana na Turaga, ko na sotava tiko na nona veivakayarayarataki, ka o na sega ni vinakata mo caka cala; ia kevaka mo sa na toki ki na nona yasana na vuni ca ena dua mada ga na idi, ko sa lewai sara ga mai na nona kaukauwa, ka kevaka me sa na rawai iko ko koya, ko sa na sega ni rawa ni vakasama vakadodonu se vakatulewa vakavinaka baleta ni ko sa na vakayalia na Yalo ni Turaga” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: George Albert Smith* [2011], 191).

O koya gona, eda sa qai taroga ena veisiga, “Sa vakatikori au beka na noqu ivalavala ki na nona yasana na Turaga se nona yasana na meca?”

A vakadreti ira na nona tamata o Momani me baleta na bibi ni kena tiko vei ira na kaukauwa mera kila na ka vinaka mai na ka ca:

“A ka kecega sa vinaka, sa mai vua na Kalou; ia na ka kecega sa ca, sa mai vua na tevoru; a sa meca ni Kalou na tevoru, ka sa valuti koya tiko ga, sa veivakauqeti ka veitemaki tiko ga ki na sala tani kei na ivalavala ca.

“Ia na Kalou sa vakauqeti ira ka sureti ira na tamata me ra ivalavala vinaka tikoga” (Moronai 7:12–13).

E dodonu me na vukei keda na Rarama i Karisito vata kei na itokani ni Yalo Tabu meda kila rawa kevaka sa vakatikori keda tiko na noda ivalavala ni bula ki na nona yasana na Turaga se sega. Kevaka e vinaka na noda ivakarau, sa veivakauqeti kina na Kalou, ni veika vinaka kece sa mai vua na Kalou. Ia, kevaka e ca na noda ivakarau, eda sa vakauqeti tiko mai vua na meca baleta ni dau vakauqeti ira na tamata mera caka ca.

Au vakauqeti vakalevu sara mai vei ira na lewei Aferika ena vuku ni nodra yalodina kei na gugumatua mera tiko ga ena yasana ni Turaga. Ena gauna mada ga ni nodra bula dredre, o ira era ciqoma na veisureti mera gole mai vua na Karisito era sa yaco mera rarama ki na vuravura oqo. Ena vica na macawa sa oti ena dua na veisiko ki na dua vei ira na tabanalevu mai Sauca Aferika, a noqu madigi meu tomani rau tu e rua na bete cauravou, o

nodrau bisopi, kei nodratou peresitedi ni iteki mera laki sikovi na cauravou lewe ni nodrau kuoramu era luluqa tu vakalotu. Au qoroya na nodrau yaloqaqa ka yalomalumalumu oi rau na bete oqo ni rau sa tekivu sureti ira lesu ki lotu na cauravou luluqa tu vakalotu oqo. Ni rau sa veivosaki kei ira na cauravou luluqa tu vakalotu oqo, au raica ni rau sa serauni ena rarama ni iVakabula kei na gauna vata oqori era serauni vakakina ena rarama o ira kece era tiko voliti rau. Rau sa cakava tiko na nodrau itavi mera “vukei ira sa malumalumu, vakaukauwataka na liga sa wadamele, kei na duru sa malumalumu” (V&V 81:5). Na nodrau ivakarau na bete o ya rau sa vakatikori kina ena yasana ni Turaga, ka rau sa veiqaravi me iyaya ni cakacaka ena liga ni Turaga ni rau sa sureti ira eso mera mai cakava vakakina.

Ena Vunau kei na Veiyalayalati 20:37, e vakavulica vei keda na Turaga na ibalebale ni kakaburaki ena Yalotabu kei na veika cava ena vakatikori keda ki na yasana ni Turaga, me vaka oqo: meda vakayalomaluataki keda e mata ni Kalou, lako yani ena yalo raramusumusu kei na yalo sa bibivoro, vakadinadinataka ki na Lotu ni da sa veivutunitaka vakaidina na noda ivalavala ca taucoko, ka taura vei keda na yaca i Jisu Karisito, ka yalodina sara meda qaravi Koya ki na ivakataotioti, vakaraitaka ena noda cakacaka ni da sa ciqoma na Yalo i Karisito, ka ciqomi ena papitaiso ki na Nona Lotu. Ni sa yaloda dina meda vakayacora na veiyalayalati oqo ena vakarautaki keda meda laki bula vata kei na Kalou ka meda sa tamata vakalou. Na kena nanumi na veiyalayalati oqo e dodonu me dusimaki kina na noda ivakarau ni bula ena loma ni noda matavuvale, ena noda veimaliwai kei ira na tamata, ka vakabibi na noda veimaliwai tiko kei na iVakabula.

A tauyavutaka o Jisu Karisito na ivakarau uasivi duadua ni bula e rawa ni da tara cake kina na noda itovo me rawa ni da vakayacora kina na veiyalayalati tabu oqo. E tagutuva na iVakabula mai na Nona bula na veivakauqeti cava ga ena rawa me kauta laivi na nona raica vakatabakidua tiko na Nona ilesilesi vakalou, vakabibi ena gauna a temaki kina mai vei koya na meca se mai vei ira era dau muri Koya ena gauna a veiqaravi tiko kina e vuravura. E dina ga ni sega ni bau ivalavala ca o Koya, e yalomalumalumu ka yalo raramusumusu, ka sinai ena loloma

ena vukuna na Tamada Vakalomalagi kei ira na tamata kecega. A vakamalumalumutaki Koya ena mata ni Tamada Vakalomalagi, ka sega ni cakava na lomana me cakava ga na veika sa kerea Vua o Tamana ena veika kecega me yacova na ivakataotioti. Ena gauna mada ga ni rarawa bibi vakayago ka vakayalo, a colata na nodra ivalavala ca na kawatamata kecega e tabana ka bunotaka na dra, ka qai kaya vei Tamana, "Ia me kakua ga ni vaka na lomaqu, me vaka ga na lomamuni" (Marika 14:36).

Sa noqu masu, kemuni na taciqu kei na ganequ, ni da na nanuma tiko na noda veiyalayalati o ya meda sa vakaukauwataki keda tiko meda valuta "na gasau vidi ni ca" (1 Nifai 15:24), ka muria tikoga na ivakaraitaki ni iVakabula me rawa ni da kakaburaki ena Yalotabu ka tiko ga ena nona yasana na Turaga. Meda qai nanuma tiko na ituvatuva nei Peresitedi Monson: "E sega ni rawa mo ni donu ke o ni caka cala tiko; e sega ni rawa mo ni cala ke o ni caka dodonu tiko." Au sa cavuta na veika kece oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

Me Domo Vata kei na iVakatagi ni Vakabauta

Mai vei Elder Quentin L. Cook

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Kalou e lomani ira taucoko na Luvena. E gadreva o Koya mera lesu taucoko Vua. E gadreva o Koya mera domovata mai ki na ivakatagi tabu ni vakabauta.

Ena nodra sa mai sota tale na Vakaitutu Raraba ni Lotu kei ira na lewenilotu e vuravura raraba, eda raica kina e matanavotu ni sa dua dina na kaukauwa ni caka vinaka o ira na Yalododonu Edaidai. Keimami sa vakavinavinakataki kemuni ena veika kece sara ko ni sa cakava mera vakalougatataki kina na nodra bula na tamata kecega.

Kivei keda eda taura tu na ilesilesi ni bula raraba eda sa kila vakaidina tiko ni vuqa vei ira na iliuliu dauveivakauqeti sara vata kei ira na dauvolaitukutuku e Amerika kei na veiyasai vuravura era sa veivosakitaka tiko vakalevu vakararaba na noda Lotu kei ira na lewena. Sa mai kilai vakalevu sara na Lotu ena vuku ni veicakacaka totoka cokovata e vakayacora.¹

E vuqa vei ira era vola na veika baleta na Lotu era saga vakaidina mera kilai ira na noda kei na noda ivakavuvuli. Era sa veimaliwai vinaka mai ka ra saga mera kila na ka dina, ka da sa vakavinavinaka kina vakalevu.

Eda sa kila talega ni vuqa na tamata era sega ni domo vata kei na veika vakalou. Ena nona vosa na iLiuliu ni Rabbi Lord Sacks mai Igiladi, kivei ira na iliuliu ni Lotu Katolika ena Tiseba sa oti ena Univesiti e Pontifical Gregorian, a kaya ni ra sa vakavuravura sara vakalevu eso na veiyasai vuravura. A vakamacalataka ni sa dua dina na dauveidabui o koya “na

daunivakadidike tawalotu ka didivarataki koya mai na ivakatagi ni vakabauta.”²

Na raivotu veivakatakilaitaki cecere ena iVola i Momani sai koya na tadra vakaparofisai nei Liai me baleta na vunikau ni bula.³ A vakaraitaki matata mai ena raivotu oqo na kena bolei na noda vakabauta ena noda gauna oqo kei na tawase e tiko ena kedra maliwa o ira era lomana, qarava, ka soli itukutuku vua na Kalou kei ira era sega ni vakakina. E vakamacalataka o Liai eso na ivakarau e dau vakarusa na vakabauta. E so era dokadoka, tawayaga, ka lialia. Era sa gadreva walega na ka e vakatokai me vuku vakavuravura.⁴ Eso era gadreva vakalailai ga na veika ni Kalou ia era yali yani ena kabukabu butobuto ni ivalavala ca kei vuravura.⁵ Eso era sa tovolea oti na loloma ni Kalou kei na Nona vosa ia era madua baleta na nodra vosa vakacacataki tiko mai vei ira eso ka lutu yani ki na “sala tani.”⁶

Kena iotioti, era tiko talega o ira era sa domo vata kei na ivakatagi ni vakabauta. Ko ni sa kilai kemuni tiko. Ko ni sa lomana na Turaga kei na Nona kosipeli ka sasagataka tikoga mo ni bulataka ka wasea na Nona itukutuku, vakabibi vata kei ira na nomuni matavuvale.⁷ Ko ni sa muria tiko na veivakauqeti ni Yalotabu, ka yadrava cake na kaukauwa ni vosa ni Kalou, ka vakayacori na itovo vakalotu ena nomuni itikotiko, ka tovolea tiko vakaidina mo ni bulataka na bula Vakarisito ni ko sa Nona tisaipeli.

Keimami kila na osooso ni nomuni bula. Me vaka ni sega ni saumi na cakacaka vakalotu, na ilesilesi ni kena qaravi na Lotu sa vakatau sara ga vei ira na lewenilotu era solibula kina. Eda kila ni sa kena ivakarau vei ira na lewe ni matabisopi kei na mataveiliutaki ni iteki kei na vuqa eso mera cakacaka tu vakabalavu ena dua na siga ena veiqaravi dina. O ira na mataveiliutaki ni veimataisoqosoqo kei na kuoramu era sa ivakaraitaki vinaka ena nodra solibula sega ni nanumi ira ga. Na veiqaravi kei na solibula oqo e robota yani na lewenilotu kece sara, kivei ira era cakacaka vakavunivola, dauveituberi ka dauveisiko yalodina ni vuvale, kei ira era veivakavulici ena kalasi. Eda sa vakavinavinakataki ira era veiqaravi ena yaloqaqa ena Sikauti ka vakakina se o ira na iliuliu ni isususu. Sa kovuti

kemuni na neimami loloma kei na vakavinavinaka ena vuku ni veika ko ni cakava vakakina, o cei oi kemuni!

Keimami kila ni tiko eso na lewenilotu era sega ni gadreva sara ka luluqa tu na nodra vakabauta ki na vica na ivakavuvuli ni iVakabula. Sa neimami gagadre o ya mera yadrava mai na vakabauta ka toroya cake na nodra bula vakalotu ka yalodina kina. Na Kalou e lomani ira taucoko na Luvena. E gadreva o Koya mera lesu taucoko Vua. E gadreva o Koya mera domovata mai ki na ivakatagi tabu ni vakabauta. Na Veisorovaki ni iVakabula sa isolisoli ki na tamata yadudua.

E gadrevi me vakavulici ka kilai vakavinaka ni da lomana ka dokai ira taucoko na tamata e vakamacalataka tiko o Liai.⁸ Mo ni nanuma tiko, e sega ni noda itavi meda vakalelewa. E veilewai ga na Turaga.⁹ E kerei keda vakamatata o Peresitedi Thomas S. Monson meda sa “yaloqaqa mo kakua ni vakalewai ira na tani.”¹⁰ Sa kerei ira vakakina na lewenilotu yalodina yadudua mera *vueti* ira mai era sa tovolea oti na vua ni kosipeli ka ra a qai gole tani, ka vakakina o ira era se bera ni kunea na gaunisala rabalailai ka qiqo. Sa noda masu ni ra na ququmi ga ena ititoko ka vakani ena loloma ni Kalou, ni na “vuabale na [nodra] marau.”¹¹

Me vaka ni tadra i Liai sa baleti ira na tamata kecega, na iusutu ni ivakavuvuli ni vunau sai koya na bibi tawamudu ni matavuvale. “Na matavuvale e lumuti mai vua na Kalou. Sai koya e dua na tabana bibi duadua ni gauna oqo ka tawamudu.”¹² Ena gauna sa kania kina o Liai na vua ni vunika ni bula (na loloma ni Kalou), sa gadreva sara o koya me “ratou kania talega na [nona] matavuvale.”¹³

Sa noda gagadre cecere meda susugi ira na luveda ena dina kei na ivalavala dodonu. E dua na vakavuvuli ena vukei keda meda rawata rawa oqo o ya meda kakua ni vakalewa e dua na itovo e lialia se sega ni vuku vakavo ga na ivalavala ca. Ena vuqa na yabaki sa oti, niu a tiko vata kei watiqo kei ira na luvei keirau e vale, a vakavulica o Elder Dallin H. Oaks ni sa ka bibi me kilai na kedrau duidui na nodra bula cidroi na itabagone ka dodonu mera vakadodonutaki kei na ivalavala ca e gadrevi kina na cudruvi kei na veivutuni.¹⁴ Ni gauna e sega kina na vuku, era na gadrevi mera vakasalataki na gone. Ni vakayacori na ivalavala

ca, sa ka bibi kina na veivutuni.¹⁵ Keirau raica ni veivuke na ka oqo ena neirau matavuvale.

Na ivalavala vakalotu e vakayacori ena itikotiko e vakalougatataka na noda matavuvale. Na ivakaraitaki sa ka bibi toka. Na noda *itovo* ena voqa vakalevu sara ka rawa mera sega ni rogoqa rawa na domoda o ira na luveda. Ni voleka tiko meu yabaki lima, sa tukuni mai vei tinaqu ni sa mate o ganena gone ena gauna a lau gasaukuro kina na nodra waqa ni ivalu ena baravi kei Japani ni voleka ni oti toka na iKarua ni Valu Levu.¹⁶ A rarawa sara kina vakabibi o koya. A tagi kina vakalevu ka gole sara ki na rumu ni moce. Ni oti vakalailai au a laki vakairoiro meu raica kevaka e vinaka tiko. A tekiduru toka e yasa ni mocemoce ena masu. E sobuti au e dua na yalo vakacegu levu baleta ni a vakavulici au meu masu ka lomana na iVakabula. Oqo e dua na ivakaraitaki dina e dau tuvanaka tu e mataqu. Na nodra masu vata na tina kei na tama kei ira na luvedra sa rawa me ka bibi cake mai na veiivakaraitaki tale eso.

Na itukutuku, cakacaka vakalotu, kei na Veisorovaki i Jisu Karisito, na noda iVakabula, sa noda itukutuku bibi na matavuvale. E sega ni dua na ivolanikalou e matanataka vakavinaka na noda vakabauta me vakataka na 2 Nifai 25:26: “Ia eda sa tukuni Karisito, ka rekitaki Karisito, ka vunautaki Karisito, ka parofisaitaki Karisito, ia eda sa vola na ka sa vakatakilai vei keda, mera kila kina na noda kawa na sala me bokoci kina na nodra ivalavala ca.”

E dua vei ira na ivakavuvuli bibi ni raivotu i Liai o ya mera ququmi matua ga na lewenilotu yalodina ki na ititoko kaukamea me ra tikoga kina ena gaunisala sa rabalailai ka qiqo e mua tiko ki na vunikau ni bula. Sa qai ka bibi kina vei ira na lewenilotu mera wilika, vakasamataka vakabibi, ka vulica na ivolanikalou.¹⁷

Sa ka bibi sara na inaki ni iVola i Momani.¹⁸ E dina sara, ni na tiko ga, o ira era na vakawalena se beca na ivola tabu oqo. Eso era veiwalitaka. Ni bera niu lai kaulotu, a cavuta e dua na parofesa ni univesiti na vosa nei Mark Twain ni kevaka mo na taura tani na “Ka sa yaco” mai na iVola i Momani, sa na “vaka ga me dua na ivola tikidua.”¹⁹

Ni oti e vica na vula, niu kaulotu tiko mai Lodon, e Igiladi, a wilika na iVola i Momani e dua na parofesa rogolevu ena

Univesiti e Lodoni ka vuli mai Oxford, ka turaga ni Ijipita dauvakadidike ni vosa Semitic, a volavola sara vei Peresitedi David O. McKay, ka laki sotavi ira sara na daukaulotu. A tukuna vei ira ni sa kila ni iVola i Momani sa ivakadewa dina ni “nodra kila na Jiu kei na nodra vosa na kai Ijipita” ena gauna e vakamacalataki tiko ena iVola i Momani.²⁰ E dua vei ira na ivakaraitaki e vuqa e vakayagataka o koya o ya na malanivosa veisemati “Ka sa yaco,” ni kaya o koya ni rawa vua me vakadewataka na malanivosa e vakayagataka ena gauna makawa ni ivolavola vaka-Semitic.²¹ A tukuni vei parofesa oqo ni dina ga ni vukei koya na veika e kila vakavuku, ia e se ka bibi toka ga me taukeni e dua na kena ivakadinadina vakayalo. Mai na vuli kei na masumasu a taukena kina e dua na kena ivakadinadina vakayalo ka papitaiso sara. Ia ena nona raica e dua na dauvakalasalasa kilai levu ka dua na ka me veivakalialiai kina, a raica rawa oqo e dua na tamata vuku ni sa ivakadinadina bibi ni dina ni iVola i Momani, ka ni a vakadinadinataka vua na Yalotabu.

Na ivakavuvuli bibi ni galala ni digidigi e gadrevi kina ni ivakadinadina baleta na kosipeli vakalesuimai me vakayavutaki ena vakabauta ka sega ena ivakadinadina ga mai tuba se veika e vakadidiketaki. Na solegi ena raici vakatabakidua ni veika se bera ni vakatakilai taucoko mai me vaka na Nona sucu mai vakasavasava se na Tucake tale ni iVakabula a rawa ni yaco se na nona vakadewataka sara vakacava o Josefa Simici na noda ivolanikalou ena sega ni rawa me ka mana se kauta mai na toro cake vakayalo. Na veika kece oqo sa ka ga ni vakabauta. O koya gona, na ivakasala nei Moronai meda wilika ka vakasamataka vakatitobu ka qai kerea vua na Kalou ena vu ni yalomu taucoko, ena gagadre dina, me vakadeitaki kina na dina vakaivolanicakalou ena ivakadinadina ni Yalotabu sa kena isau.²² Me kena ikuri, ni gauna eda vakatikora kina ki na noda bula na bibi vakaivolanicakalou ka bulataka yani na kosipeli, eda na vakalougatataki ena Yalotabu ka vakila na Nona vinaka ena yalo reki, marau, ka vakabibi na yalo vakacegu.²³

E kilai levu, na kedrau duidui o ira era rogoa na ivakatagi ni vakabauta vata kei ira era didivara tiko se ituvaki tani mai kina o ya na vulici ni ivolanikalou. A tarai sara ga na yaloqu ena vica na yabaki sa oti ena gauna a kaya kina na parofita lomani, o

Spencer W. Kimball, na kena gadrevi dina me tomani tikoga na kena wiliki ka vulici na ivolanikalou. A kaya o koya: “Au raica rawa ni gauna au vakawalena kina na noqu veiwekani kei na Kalou ka sa vaka me sega ni vakarorogo se vosa mai o lomalagi kau sa tiko yawa sara. Kevaka meu dromuci au ena ivolanikalou sa na qai voleka sara ka lesu mai na bula vakayalo.”²⁴

Au nuitaka ni da sa wilika vata tiko vakawasoma na iVola i Momani kei ira na luveda. Au a veivosakitaka oqo vata kei ira na luvequ. E ratou a vakaraitaka vei au e rua na ka. iMatai, sa idola na kena gumatuataki tiko vakamatavuvale na wiliki ni ivolanikalou. A vakamacalataka toka vakailasa o luvequ yalewa na nodra dau sasaga vakamataka lailai e vuqa vei ira na itabagone mera wilika na ivolanikalou e veigauna. Rau dau yadra kina vakaveiwatini ena mataka lailai, ka rau vakayayamo cecekala yani me rau qumia na itautauri kaukamea ena nodratou ikabakaba ki na vanua e ratou dau soqoni kina me wiliki na vosa ni Kalou. E kena isau ga na gugumatua, ka veivuke kina na yalomarau. E gadrevi kina na nodra sasaga vakaukauwa na lewe yadudua ni matavuvale ena veisiga, ia ena yaga na sasaga oqo. Na veivakataotaki e yaco ena rawai ga ena gugumatua.

Na kena ikarua na nodrau dau wilika na ivolanikalou na luvei keirau tagane gone duadua kei watina vata kei nodrau matavuvale gone. E rua vei iratou na va na luvedrau era se gone ka se bera ni kila na wilivola. Me baleti koya e yabaki lima, ena sikinalataki vua e lima na iqaqalo ka kila sara me na mai vakaitavi vakatabakidua ena wiliki vakamatavuvale ni ivolanikalou. Na sikinala ni 1 na qaqalo o ya me cavuta, “Ka sa yaco” ena vanua cava ga e kunei ena iVola i Momani. Au rawa ni kaya niu taleitaka sara na kena dau kune vakawasoma na malanivosa oqo. Sa vakakina, ena vukudra na matavuvale gone, na sikinala ni ika 2 ni qaqalo o ya na “Ia eda sa raica”; na qaqalo 3, 4, kei na 5 era digitaka na itubutubu e yavutaki ki na vosa era tiko ena wase ni ivola era wilika tiko.

Eda kila ni vulici ni ivolanikalou vakamatavuvale kei na lotu vakamatavuvale e dau sega ni vinaka vakaoti sara. Se cava ga na veika o ni bolei kina, mo ni kakua ni yalolailai.

Yalovinaka mo ni kila tiko ni vakabauta na Turaga o Jisu Karisito ka maroroya tiko na Nona vunau ni sai koya ena

vakatovolei vakaidina kina na bula oqo. Ena dela ni veika tale eso, e dodonu meda kila tiko ni gauna e didivara kina e dua ki na ivakatagi ni vakabauta, ena tu vakatani o koya mai na Yalotabu. Me vaka e vakavulica o parofita Nifai, "Drau sa dau rogoca na domona . . . ; ka sa vosa vei kemudrau ena domo lailai, ia drau sa sega ni vakila na nona vosa ni drau sa yalo butobuto."²⁵

E matata na noda ivakavuvuli; e dodonu meda raidonu ka yalomamarau. Eda vakamatatataka na noda vakabauta, sega ni noda yalorere. Eda rekitaka na veivakadeitaki ni Turaga ni na totaki keda ka veituberi ka dusimaki keda.²⁶ Na Yalo Tabu e dau vakadinadinataka ki yaloda ni tiko e dua na Tamada Vakalomalagi dauloloma, ka na yaco vakaidina na Nona ituvaluva loloma veivueti meda vakabulai kina ena kena cakacaka yadudua ena vuku ga ni solibula veisorovaki i Jisu Karisito.

Me vakataki Naomi W. Randall, ka vola "Au Luve ni Kalou," a vola vakakina, "Yalo Tabu vukei au; meu vakabauta tikoga."²⁷

O koya gona, meda sa qai, tu yani ena vanua kecega ni salatu ni bula vakatisaipeli ena raivotu nei Liai, ka rawata meda vakatikora e lomada kei ira na noda matavuvuale e dua na gagadre cecere me da taura na isolisoli tawa vakamacalataki rawa ni bula tawamudu. Sa noqu masu ni da na domo vata tiko kei na ivakatagi ni vakabauta. Au sa vakadinadinataka ni sa vakalou o Jisu Karisito ka sa dina na Nona Veisorovaki ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 1:30.
2. Jonathan Sacks, "Has Europe Lost Its Soul?" (vosa vakayacori ena ika 12 ni Tise, 2011, ena Univesiti o Pontifical Gregorian), chiefrabbi.org/ReadArtical.aspx?id=1843.
3. Raica na 1 Nifai 8.
4. Raica na 1 Nifai 8:27; 11:35.
5. Raica na 1 Nifai 8:23; 12:17.
6. 1 Nifai 8:28.
7. Raica na 1 Nifai 8:12.
8. Sa nona ivakasala na iVakabula mera vakasaqarai na sipi sa yali; raica na Maciu 18:12–14.
9. Raica na Joni 5:22; raica talega na Maciu 7:1–2.
10. Thomas S. Monson, "Mo ni Yaloqaqa Tikoga," *Liaona*, Me 2009, 124.
11. 1 Nifai 8:12.
12. *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), 1.1.1.
13. 1 Nifai 8:12.
14. Raica na Dallin H. Oaks, "Sins and Mistakes," *Ensign*, Okoto. 1996, 62. A vakavuvulitaka na vakasama

- oqo o Elder Oaks ni peresitedi voli ni Brigham Young University rauta na 1980.
15. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 1:25–27.
 16. Raica na Marva Jeanne Kimball Pedersen, *Vaughn Roberts Kimball: A Memorial* (1995). A lewena o Vaughn na timi ni vutupolo ena itutu ni kuotabeki ni Brigham Young University ena vulaimago ni 1941. Ni oti e dua na siga ena kena kabai na Pearl Harbor, 8 ni Tiseba, 1941, a curu ki na Mataivalu e Wai ni Amerika. A bale mate ena ika 11 ni Me, 1945, ena kena a gasaukurotaki na USS *Bunker Hill* ka mani kacikaci ni cagi toka e wasawasa.
 17. Raica na Joni 5:39.
 18. Raica na Ezra Taft Benson, “The Book of Mormon—Keystone of Our Religion,” *Ensign*, Nove. 1986, 4; se *Liaona*, Okot. 2011, 52.
 19. Mark Twain, *Roughing It* (1891), 127–28. Era kidavaki na itabatamata yadudua ena veivosa nei Twain me vaka ga ni se qai kunei vou mai. E lailai sara na itukutuku volai baleti Mark Twain ena nona sega ni tokona tu na veika raraba Vakarisito kei na lotu.
 20. Raica na 1 Nephi 1:2.
 21. Au a sotavi Dr. Ebeid Sarofim mai Lodoni ena gauna rau a tuberi koya tiko kina o irau na daukaulotu. Raica talega na N. Eldon Tanner, ena Conference Report, Epe. 1962, 53. E vuqa na tamata vuku baleta na nodra ivolavola makawa na Semitic kei Ijipita era raica na kena vakayagataki tiko vakalevu na malanivosa veisemati “Ka sa yaco ena itekivu ni yatuvosa; raica na Hugh Nibley, *Since Cumorah*, 2nd ed. (1988), 150.
 22. Raica na Moroni 10:3–4; e vica wale ga na dauveisaqasaqa era sa vakatovolea oti vakaidina na ka oqo.
 23. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 59:23.
 24. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Spencer W. Kimball* (2006), 67.
 25. 1 Nifai 17:45; raica talega na Ezra Taft Benson, “Seek the Spirit of the Lord,” *Tambuli*, Sepi. 1988, 5: “Eda na rogoca vakavuqa na vosa ni Turaga e yaloda. Kevaka eda sa yalomalua ka dauvakarorogo, ena vakauqeti keda na Turaga e yaloda.”
 26. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 68:6.
 27. “Ni Tudei na Vakabauta,” *Sere ni Lotu*, 70.

Na Sala Mo Taura Kina na iVakatakila kei na Veivakauqeti ni Nomu Bula

Mai vei Elder Richard G. Scott

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na cava na vuna e vinakata kina na Turaga meda dau masu Vua ka kerekere? Baleta oqori na sala e ciqomi kina na ivakatakila.

O koya vakayadua e tucake ena itutu ni vunau oqo me vakadewataka e dua na itukutuku ena vakila na kaukauwa kei na veitokoni ni lewenilotu e vuravura raraba. Au vakavinavinakataka ni veitokoni vata vakaoqo e rawa me lako mai vua e dua na itokani lomani ena yasa ni ilati kadua. Vinaka vakalevu, Jeanene.

Na Yalo Tabu sa dau vakadrodroya vei keda na veitukutuku bibi eda gadreva meda dusimaki kina ena noda ilakolako ni bula vakatamata oqo. Ena gauna e matata ka savasava ka bibi kina, ena yaco me sa dua na ivakatakila. Ena gauna era veivakauqeti veitarataravi mai kina sa dau idusidusi vei keda vakaikalawa yadudua ki na dua na ivakaraitaki kilikili, me baleta na inaki ni itukutuku oqo, sa ikoya na veivakauqeti.

E dua na ivakaraitaki ni ivakatakila o ya na veidusimaki a ciqoma o Peresitedi Spencer W. Kimball ni oti toka na nona masumasu vakabalavu vua na Turaga me baleta na kena vakatikori na matabete vei ira taucoko na tagane era bula kilikili ena loma ni Lotu ni gauna o ya, a vakatikori walega vei ira eso.

E dua tale na ivakaraitaki ni ivakatakila o ya na veidusimaki oqo a soli vei Peresitedi Joseph F. Smith: "Au vakabauta ni da sa toso tiko ka veimaliwai vata tiko kei ira na italai vakalomalagi kei ira na kai lomalagi. Eda sega ni tawase tani mai vei ira. . . . Eda sa veivolekati sara vakaveiwekani kei ira na noda kawa, kei ira na noda qase e liu . . . era sa liu yani ki na vuravura ni yalo. Ena sega ni rawa meda na guilecavi ira; e sega ni oti rawa na noda lomani ira; eda dau nanumi ira tu ga e yaloda, ena noda vakasama, o koya gona eda sa sema ka duavata kina kei ira ena ivau eda na sega ni tagutuva rawa. . . . Kevaka sa vakaoqo na keda ituvaki ni bula vakatamata, ka voliti tu ena noda malumalumumu vakatamata, . . . sa qai vakacava sara na kena vakadeitaki rawa . . . meda vakabauta kina o ira sa yalodina tu, era sa gole e daku ni ilati . . . era sa raici keda rawa vakavinaka cake mai na noda raici ira rawa tiko; ka ra sa kilai keda vakavinaka cake mai na noda kilai ira. . . . Eda bula tiko ena kedra maliwa, era raici keda tiko, era sa kauwaitaka tiko na noda bula raraba, ka ra lomani keda vakalevu cake ena gauna oqo. Era raica tu ena gauna oqo na veika rerevaki eda sa bolei tiko kina; . . . na nodra lomani keda kei na nodra gagadre baleta na noda bula me cecere cake mai na kena eda vakasamataki keda tiko kina."¹

Ena rawa me vaqacotaki na veimaliwai ena daku ni ilati vata kei ira eda kila ka lomana. Oqori e vakayacori ena noda sasaga vagumatua ni kena vakayacori tikoga na veika dodonu. Sa rawa meda vaqacotaka na noda veimaliwai vata kei ira sa takali yani eda lomana ena noda kila deivaki tiko ni veitawasei oqo e sega ni ka tudei kei na veiyalayalati a vakayacori e valetabu sa tawamudu. Ni da talairawarawa tikoga kina, sa vakadeitaka kina na veiyalayalati oqo na kena kilai tawamudu ni iyalayala era sa kovuti tiko kina.

E dua na ivakatakila a matata vakavinaka sara ki na noqu bula ka yaco ena gauna au a vakauqeti vakaukauwa kina mai vua na Yalotabu meu kerei Jeanne Watkins me vauci vei au ena valetabu.

E dua vei ira na lesoni cecere meda na kila kece tiko o ya meda dau kerekere. Na cava na vuna e vinakata kina na Turaga meda dau masu Vua ka kerekere? Baleta oqori na sala e ciqomi kina na ivakatakila.

Ena gauna au dau sotava kina e dua na ka e dredre sara, oqo na sala au tovolea meu kila vakavinaka kina na cava meu cakava. Au lolo. Au masu meu raica ka kila vakavinaka na ivolanikalou me na veivuke sara vakalevu. Na cakacaka oqo e vakayacori tikoga. Au na tekivu ena noqu wilika e dua na itukutuku ena ivolanikalou; au vakasamataka vakatitobu ka masu meu kila keu sa kila rawa taucoko na veika e vinakata vei au na Turaga meu cakava. E vakavuqa e dau yaco mai na vakasama kei na kena kilai vakavinaka na ivakavuvuli o ya. Au sa raica rawa ni ituvatuva o ya sa sala vinaka duadua meda vuli kina mai na ivolanikalou.

Era tiko eso na ivakavuvuli taurivaki e dau laveti cake kina na ivakatakila. iMatai, na noda yalo totolo me vakataka na cudru se rarawa se veisaqasaqa ena vagolea tani na Yalo Tabu. Na yalo totolo vakaoqori me na tagutuvi laivi, de na sega ni yaco mai na noda madigi ni ciqomi ni ivakatakila.

E dua tale na ivakavuvuli o ya meda qarauna na veiwali. Na veidredrevaki ena domolevu, ka vakasausa ena rarawa kina na Yalo Tabu. Na veiwali ena inakinaki vinaka ena vukea na ivakatakila; ia na veidredrevaki vakasausa e sega ni vakakina. Na veiwali vinaka sa rawa me dua na sala ni kena takali tani kina na lomaocaoca ni bula oqo.

E dua tale na meca ni ivakatakila e yaco mai ena kena vakalevutaki na ka se domolevutaki ni veika e tukuni. Na vosa matau, e tau malua ena rawa ni kauta mai na ivakatakila.

E dua tale na ituvaki e vakauqeta na veivosaki vakayalo o ya na noda bula savasava vakayago. Na vakaukauwa yago, na veiganiti ni gauna ni moce, kei na ivakarau maqosa ni kana ni na solia vei keda na igu meda ciqoma ka kila vakavinaka na ivakatakila. Eda na bulataka na gauna taucoko ni bula yalataki. Ia, sa rawa meda laveta cake na vinaka ni veiqaravi o ya kei na ivakarau raraba ni noda bula ena noda vakayacora na digidigi matau, ka dodonu.

Sa ka bibi kina na noda itaviqaravi ni veisiga me kakua ni vagolei keda tani mai na noda rogoa na Yalotabu.

Na ivakatakila e rawa talega ni soli mai ena tadra, ena gauna, sa vaka me dau sega ni kilai ni sa mataliataki na moce ki na yadra. Kevaka mo na taura vakatotolo sara, na ka o raica, ko na

taura rawa vakalevu na kena matailalai, ia ke sega ena takali yani. Na veivosaki veivakauqeti e yaco ena bogi e dau salavata mai kei na dua na vakasama tabu me baleta na veika taucoko e raici. Na Turaga e dau vakayagataki ira eso ka da sa dau dokai ira mera vakatakila vei keda na ka dina ena tadra baleta ni da sa vakararavi kina ka rawa ni da vakarogoca na nodra ivakasala. Sa Nona cakacaka na Turaga me veivakavulici ena Yalo Tabu. Ia, sa rawa talega Vua ena tadra me vakarawarawataka me kilai vakavinaka ka rawa me tara na yaloda ni vakavulici mai vua e dua eda lomana ka doka.

Ni sa baleta na inaki ni Turaga, sa rawa Vua me vakavotuya ki na noda vakasama na veika cava sa yaco vei keda. Oqori e sega ni dodonu me vakamalumutaka na noda gumatua tiko meda vola na vosa mai na Yalotabu. Na kena volai vakamatau na veivakauqeti oqo sa ivakaraitaki vua na Kalou ni Nona dauvosa mai sa ka tabu sara vei keda. Na kena volai ena vakaukauwataka talega na noda rawa ni vakalesuya mai na ivakatakila. Na kena volai na veidusimaki ni Yalotabu oqo e dodonu me taqomaki me ra kakua ni yali se vakacacani mai vei ira eso.

E dau tadu mai na ivolanikalou na veivakadeitaki matata sara ni veika dina, ni kevaka me na bulataki tikoga, ena tadolava na katuba ki na veivakauqeti me kilai na veika me vakayacori kei na vanua e gadrevi kina me rawa ni laveti cake kina na nona igu e dua na tamata ena kaukauwa vakalou. E vakaraitaki tu ena ivolanikalou ni a vaqacacotaka na Turaga na nodra igu eso ka a valuta rawa na veika dredre, lomatarotaro, kei na bolebole vakaitamera ena gauna a gadrevi kina. Ni ko vakasamataka vakatitobu na ivakaraitaki oqo, ena yaco mai e dua na veivakadeitaki rogo malua mai vua na Yalo Tabu ni sa dina sara na veika era a sotava. Ko ni qai kila ni sa vakarautaki tale tu ga na veivuke vakaoqo kivei kemuni.

Au sa raici ira eso era vorata yani na bolebole eso ka ra kila na veika mera cakava ni sa ulabaleti ira kina na veika era sotava oqo baleta ga ni ra vakararavi tu vua na Turaga ka ra kila ni na dusimaki ira o Koya ki na kena iwali era sa gadrevi vakatotolo sara ga.

E vakaraitaka kina na Turaga: “Raica dou sa vakavulici mai cake. Dou vakasavasavataki kemudou; io ena soli vei kemudou

na kaukauwa mo dou vunautaka kina na noqu vosa.”² Na vosa *vakasavasavataki kemudou* e vaka me lomatarotarotaki. A vakamacalataka taumada kina o Peresitedi Harold B. Lee ni sa rawa mo veisautaka na veivosa o ya ki na malanivosa “muria na noqu ivunau,” Wilika vaka o ya, ena vaka me matata cake kina na ivakasala.³

Sa dodonu kina vua e dua me savasava na nona vakasama kei na yagona me rawa kina ni vakauqeti koya na Turaga. Vua e dua e talairawarawa ki na Nona ivakaro sa nuitaki koya tiko na Turaga. Sa na yaco vua na tamata oqo na Nona veivakauqeti me kila na ka me cakava, ni gadrevi vakakina, kei na kaukauwa vakalou me na cakava sara kina.

Ena kena gadrevi me qaqaco cake na veika vakayalo ka vakayaco-ka ni sa gadrevi vakakina, ka sa dodonu me na teivaki ena kena itikotiko savasava. Na viavialevu, dokadoka, kei na boletaki koya era sa vaka na vanua veivatuvatu ka na sega ni vuataka na vua ni veika vakayalo.

Na yalomalalumu sa qele bulabula ena tubu cake kina na veika vakayalo ka na tubu mai kina na vua ni veivakauqeti me kilai na veika me vakayacori. Sa tadu mai kina na kaukauwa vakalou me rawati kina na veika e dodonu me caka. Ni dua sa vakayarayarataki ena dua na gagadre me dokai kina se kilai ena sega ni rawa me vakavulici ena Yalotabu. Ni dua e nanumi koya ga, ka vakatara me vakatulewa vua na lomana se vakatara na veivakauqeti se veivakasaurarataki mai vua e dua me lewai koya ena sega ni vakauqeti se liutaki mai vua na Yalotabu.

Ena gauna eda sa iyaya ni cakacaka tiko kina ena vukudra eso, eda na vakauqeti vakarawarawa sara mai na noda dau nanumi keda ga vakaikeda. Ena noda vukei ira yani na tamata, sa na rawa vua na Turaga me semata na veidusimaki eso me yaga vei keda.

E sega ni biuti keda mai ki na vuravura oqo na Tamada Vakalomalagi meda mai vakadrukai ia me lagilagi na noda qaqā. Ena vaka me dau veicalati toka, ia o koya gona oqori, ena dau dredre toka ena so na gauna na noda kila ni sa saumi mai na masu. Eso na gauna eda dau sesewa meda tovolea meda sotava na bula oqo ena veika eda sa kila tu kei na noda rawa ka. Sa na vinaka cake vei keda meda vakasaqāqara ena masu kei na

veivakauqeti vakalou meda kila na ka meda cakava. Na noda talairawarawa ena vakadeitaki kina ni sa gadrevi, eda na rawata na kaukauwa vakalou meda vakayacora rawa e dua na inaki vakauqeti vakayalo.

Me vakataka e vuqa vei keda, a sega ni raica rawa o Oliver Cowdery na ivakadinadina ni isau ni nona masu sa solia oti mai na Turaga. Me dolavi na matana, kei na matada, a soli na ivakatakila oqo vei Josefa Simici:

“Ko sa kalougata ena ka ko sa kitaka; raica ko sa daumasuti au, ka sa vakacegui iko kina na noqu Yalo Tabu. A ka oqo ko sa mai tiko kina eke.

“Ia ko sa kila niu sa dauvakatakila ki lomamu na ka ko sa gadreva; ia mo kila ni sa vakatakila vei iko ko koya na Yalo Tabu na vu ni ka dina.”⁴

Kevaka o ni nanuma ni sa sega ni sauma mai na Kalou na nomuni masu, ni vakasamataka mada vakatitobu na ivolanikalou oqo—ka qai vakasaqara vakavinaka na ivakadinadina ena nomuni bula ni sa rairai sauma oti mai o Koya na nomuni masu.

E rua na ivakatakilakila ni vakasama se veivakauqeti e lako mai vua na Kalou o ya ni na kauta mai na vakacegu ni yalomuni ka na tuvaki vakavinaka na nomuni vakasama. Ni ko ni vakamura na ivakavuvuli au sa mai vakamacalataka, ko ni na tu vakarau mo ni kila na ivakatakila ena gauna dredre eso ni nomuni bula.

Na nomuni vakamura vakavoleka tiko na veidusimaki vakalou, ena levu cake sara na nomuni bula marau eke kei na veigauna tawamudu—ka vakabibi, na kena vakalevutaki na nomuni toro cake kei na igu mo ni veiqaravi yani. Au sega mada ni kila na kena ivakarau e vakayacori kina, ia na veidusimaki ni nomuni bula ena sega ni kauta tani na nomuni galala ni digidigi. Sa rawa mo ni vakatulewa ga ki na digidigi mo ni na cakava. Ia mo ni nanuma tiko, na nomuni vakasamataka ni nomuni caka dodonu ena kauta mai na vakacegu ni vakasama kei na marau.

Ke cala beka na digidigi, sa rawa mera vakadodonutaki ena veivutuni. Ni ra sa sotavi na veika taucoko e lavaki kina, sa qai veivakarautaki kina na veisorovaki i Jisu Karisito, na noda i Vakabula me veisereki mai na dodonu ni lewa ena vuku ni cala a vakayacori. E rawarawa ka lagilagi ka totoka e sega ni

vakatautauvatani rawa. Ni ko ni tomana tiko na bula dodonu, ko ni na dauvakauqeti tiko ga mo ni kila na veika mo ni cakava. Eso na gauna ni kilai na veika me vakayacori ena rawa me gadrevi kina na kena cakacakataki kei na nomuni veivakabauti. Ia ko ni na vakauqeti mo ni kila na veika mo ni na cakava mo ni rawata na veika e lavaki kina me baleta na veidusimaki vakalou ena nomuni bula, o ya, na talairawarawa ki na ivakaro ni Turaga, vakararavi ki na Nona ituvatuva vakalou ni bula marau, kei na drotani mai na veika e veisaqasaqa mai.

Na veivosaki kei na Tamada Vakalomalagi e sega ni ka me vakawaleni. Oqo e dua na madigi tabu. E yavutaki tu ena ivakavuvuli tawamudu, ka sega ni veisau rawa. Eda ciqoma na veivuke mai vua na Tamada Vakalomalagi me isau ga ni noda vakabauta, talairawarawa, kei na kena vakayagataki vakadodonu na galala ni digidigi.

Me na vakauqeti kemuni tikoga na Turaga mo ni kila vakavinaka ka vakayagataka na ivakavuvuli e veimuataki ki na ivakatakila vakatamata yadua kei na veivakauqeti, ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Joseph F. Smith, ena Conference Report, Epe. 1916, 2–3; raica talega na *Gospel Doctrine*, 5th ed. (1939), 430–31.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 43:16.
3. Raica na *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Harold B. Lee* (2000), 34.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 6:14–15.

Na Kaukauwa ga Vakalomalagi

Mai vei Elder David A. Bednar

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

O ira na cauravou kei na qase era lewena tu na matabete era gadreva sara na kena lewa kei na kena kaukauwa—sai koya na kena veivakadonui kei na kaukauwa vakayalo mera matataka kina na Kalou ena cakacaka ni veivakabulai.

Kemuni na taciq lomani, au vakavinavinaka ni da rawa ni mai sokalou vata oi keda na lewe ni matabete vakaitamera oqo. Au lomani kemuni ka qoroya na nomuni bula kilikili tiko kei na nomuni veivakayararataki ni caka vinaka e vuravura taucoko.

Au sureti kemuni kina vakayadua mo ni vakasamataka mada vakatitobu na nomuni rawa ni sauma na taro a tarogi taumada vei ira na lewe ni Lotu ena vuqa na yabaki sa oti mai vei Peresitedi David O. McKay: “Kevaka mo ni kerei yadudua sara ena gauna oqo mo ni tukuna ena dua ga na yatuvosa se malanivososa cava sa ivakaraitaki cecere duadua ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, na cava beka o ni na kaya?” (“The Mission of the Church and Its Members,” *Improvement Era*, Nov. 1956, 781).

Na ka a sauma ga vakaikoya o Peresitedi McKay me baleta na nona taro o ya, na “lewa vakalou” ni matabete. E tu vakataki koya ga na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai mai vei ira kece na matalotu tale eso era kaya ni nodra lewa oqo e yavu mai na veitarataravi ni veiliutaki taumada, na ivolanikalou, se kila vakaivolatabu. O ikeda eda vakaraitaka tiko vakamatata sara ni

lewa vakamatabete a vakatikori mai na veitabaki ni ligadra na italai vakalomalagi vua na Parofita Josefa Simici.

E vakatabakidua kina na noqu itukutuku ki na matabete vakalou oqo kei na kaukauwa ga vakalomalagi. Au masuta kina vagumatua na veivuke ni Yalo ni Turaga ni da mai vulica vata na dina bibi oqo.

Na Lewa kei na Kaukauwa ni Matabete

Na matabete sai koya na lewa ni Kalou e soli vei ira na turaga ena vuravura oqo me ra cakacaka kina ena veika kecega me baleta na nodra vakabulai na kawatamata (raica na Spencer W. Kimball, “The Example of Abraham,” *Ensign*, June 1975, 3). Na matabete sai koya na sala ena cakacaka kina na Turaga vei ira na tagane mera veivakabulai kina. E dua vei ira na yavu kilikili ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ena gauna makawa kei na gauna oqo, sai koya na Nona lewa. Ena sega ni rawa ni dina e dua na Lotu ke sega kina na lewa vakalou.

E dau soli vei ira na turaga na lewa ni matabete. Na bula kilikili kei na kena gadrevi dina—ka sega ni kena kilai, mataitaki, se vulici—sai ira na veika e lavaki me vakayacori kina na veitabaki ki na matabete.

Na ivakarau tudei ni kena rawati na lewa ni matabete e vakamacalataki tiko ena ikalima ni yavu ni vakabauta: “Keimami vakabauta ni sa kilikili me lesia na tamata na Kalou, ena parofisai, kei na veitabaki ni liga, me soli kina vua na kaukauwa me vunautaka na itukutuku vinaka ka vakayacora na veicakacaka tabu vakalotu” O koya gona, ena ciqoma kina e dua na cauravou se dua na tagane me tabaki ki na dua na itutu mai vua e dua sa tu rawa vua na matabete ka sa soli vua na veivakadonui mai vua e dua na iliuliu ena kena idola ni matabete.

Sa namaki kina vei koya na lewe ni matabete me cakacakataka na lewa tabu oqo me vaka sa virikotori tu ena vakasama tabu, lewa, kei na inaki kece ni Kalou. Na matabete e sega ni nanumi koya ga vakaikoya. Na matabete e dau veiqaravi, me veivakalougatataki, ka vaqacotaki ira na tamata.

Na matabete cecere cake ena ciqomi me dua na veiyalayalati vakalou ka oka kina na ilesilesi me cakacaka ena kena lewa (raica na V&V 68:8) kei na ilesilesi (raica na V&V 107:99) ka sa mai

ciqomi. Ni da sa taura tu na lewa tabu oqo ni Kalou, eda sa kena mata meda cakacaka yani ka sega ni da gacagaca meda qai dau tuiraki tiko ga (raica na 2 Nifai 2:26). Na matabete e ka ni yalo ka sega ni vakawelewele voli.

E vakavulica kina o Peresitedi Ezra Taft Benson:

“E sega ni koya taucoko me ciqomi na matabete ka qai dabe ka vakawelewele ka waraka me dua me mai tuiraki keda yani ki na cakacaka. Ni da sa ciqoma na matabete, sa noda ilesilesi meda cakacaka vagumatua ka gadreva sara na kena vakatorocaketaki na ivalavala dodonu ena vuravura oqo, baleta ni kaya na Turaga:

“‘. . . Ia ko koya sa waraka ga me kitaka na ka e vakaroti vua, se muria na ivakaro ena yalo lomalomarua kei na vucesa ena cudruvi vakaidina’ [V&V 58:29]” (*So Shall Ye Reap* [1960], 21).

A vakaraitaka talega kina vakamatata o Peresitedi Spencer W. Kimball na inaki bula ni matabete: “Ena voroka e dua na veiyalayalati ni matabete ni talaidredre ena vunau—ia sa vakakina na nona sega ni cakava na nona itavi. O koya gona, *ena dau voroki na veiyalayalati oqo ena gauna ga e sega ni vakayacori kina e dua na ka*” (*The Miracle of Forgiveness* [1969], 96).

Ni da vakayacora na noda vinaka taucoko meda vakayacora rawa na noda ilesilesi ni matabete, eda na rawa ni vakalougatataki ena kaukauwa ni matabete. Na kaukauwa ni matabete sai koya na kaukauwa ni Kalou sa cakacaka tiko vei ira na tagane kei na cauravou vakataki keda ka sa gadrevi kina na yalodina, talairawarawa, gugumatua, kei na ivalavala dodonu ni tamata yadua. Sa rawa ki vua e dua na cauravou se turaga me ciqoma na lewa ni matabete ena veitabaki ni liga ia ena sega vua na kaukauwa ni matabete ke talaidredre, tawa kilikili, se sega ni gadreva me veiqaravi.

“Raica na kaukauwa ni ilesilesi vakabete sa kaukauwa ga vakalomalagi, ia . . . e sega ni rawa me taurivaki se vakayacori na *kaukauwa* vakalomalagi ena sala tani ena kena ivakarau dodonu ga.

“Sa dina ni rawa ni lesi vei keda, ia kevaka eda ubia na noda ivalavala ca se meda qaciqacia kina, dokadoka se viavia lewai ira na tani, se taurivaka ena ivalavala e sega ni dodonu, sa na tasogo ko lomalagi, a sa rarawa na Yalo ni Turaga, ia sa lako tani, sa oti e

kea na kaukauwa vakabete se na ilesilesi ni tamata ko ya” (V&V 121:36–37; vakamatatataki).

Kemuni na veitacini, vua e dua na cauravou se tagane me ciqoma na lewa ni matabete, ka vakanadakuya na ka dodonu me cakava me rawata kina na kaukauwa ni matabete, sa na sega sara ni na vakadonui mai vua na Turaga. O ira na cauravou kei na qase era lewena tu na matabete, era gadreva sara na kena lewa kei na kena kaukauwa—sai koya na kena veivakadonui kei na kaukauwa vakayalo, me matataka kina na Kalou ena cakacaka ni veivakabulai.

Au a Vulica mai vei Tamaqu

Au a susugi ena dua na itikotiko mai vei tinaqu yalodina kei tamaqu vinaka sara. A dua vei ira na kawa ni painia o tinaqu ka a solia na nona ka kece sara ki na Lotu kei na matanitu ni Kalou. A sega ni lewena na neitou Lotu o tamaqu, ka ni se cauravou ga, a gadreva me bete ni Katolika. Toso na gauna, sa lewa me sa kakua ni vuli ena semineri ni lotu ka me sa laki daunicaaka iyaya kei na musu kaukamea.

Voleka ni gauna taucoko ni nona bula vakamau, a dau tiko o tamaqu ena soqoni ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai vata kei na neitou matavuvale. E dina sara, ni vuqa vei ira ena neimami tabanalevu era sega ni kila ni sega ni lewe ni Lotu o tamaqu. A qito ka dauniveivakavulici ena neimami timi ni ravupolo ni tabanalevu, veivuke ena qaravi ni Sikauti, ka tokoni tinaqu ena nona veikacivi kei na ilesilesi eso. Au via tukuna vei kemuni e dua vei ira na lesoni cecere au a vulica mai vei tamaqu, me baleta na lewa kei na kaukauwa ni matabete.

Niu se cauravou au dau tarogi tamaqu vakavuqa ena veimacawa se gauna cava ena papitaiso kina. E dau qai sauma mai vakamalua ia ena kaukauwa ena gauna yadua niu dau vakasaurarataki koya. “David, au na sega ni lewena na Lotu ena vuku i tinamu, ena vukumu, se dua tale. Au na lewena na Lotu ena gauna au kila kina ni sa ka dodonu meu vakayacora.”

Au vakabauta ni se qai tekivu na noqu bula vakacauravou na gauna a yaco kina na veivosaki oqo kei tamaqu. Keitou se qai lesu walega mai ena soqoni ena Siga Tabu, kau a tarogi tamaqu kina se na gauna cava ena qai papitaiso kina. A dredre ga ka kaya mai, “O iko ga o dau tarogi au tiko, se gauna cava au na papitaiso

kina. Ia nikua au na tarogi iko mada” Sa totolo ka maqusa sara na noqu nanuma ni sa qai yaga mai oqo na neitou sasaga!

A tomama o tamaqu, “David, e vakavulica na nomudou lotu ni a kau tani e vuravura na matabete, ka sa vakalesuitale mai vei ira na italai vakalomalagi, vua na Parofita Josefa Simici, e dina beka?” Au a kaya ni donu vinaka na ka a tukuna. A qai kaya tale mai, “Qo na noqu taro. Ena veimacawa ni soqoni ni matabete au dau rogoci bisopi kei ira na iliuliu ni matabete tale eso mera veivakavotui, vakatakekere, mera cakava na turaga na nodra veituberi ni matavuvale ka mera vakayacora na nodra itavi ni matabete. Kevaka sa vakalesui dina mai ki nomudou lotu na matabete ni Kalou, na cava na vuna e sega kina na duidui ena ivakarau ni nodra qarava na nodra itavi ena lotu o ira na turaga ena nomudou lotu mai vei ira ena neitou lotu?” Sa laladidi sara ga na noqu vakasama ena gauna o ya. Au sa sega ni sauma vakavinaka rawa na taro oqo nei tamaqu.

Au vakabauta ni a cala o tamaqu me vakalewa na dina ni nodra Lotu ni sa vakadeitaka tiko ni tiko kina na lewa vakalou, ena vuku ga ni nodra malumalumu eso na turaga ka dau veimaliwai vata tiko kei ira ena neimami tabanalevu. Ia e a umani vata toka ena nona taro vei au na dina, ni sa dodonu vei ira na turaga era lewena tu na matabete tabu ni Kalou mera duatani sara mai vei ira na turaga tale eso. O ira na turaga era lewena tu na matabete era sega ni uasivi vakayalo mai vei ira eso tale na turaga, ia e dodonu me duatani ga na nodra itovo. O ira na tagane era lewena na matabete, mera kakua ni ciqoma walega na lewa ni matabete, ia mera sa bula kilikili sara ka idewadewa yalodina kilikili ni kaukauwa ni Kalou. “Mo dou savasava koi kemudou sa kauta na iyaya ni Turaga” (V&V 38:42).

Au sega vakadua ni guilecava na leseni baleta na lewa kei na kaukauwa ni matabete au a vulica mai vei tamaqu, e dua na turaga vinaka e sega ni da lotu vata, ka namaka na veika vinaka cake mai vei ira na tagane era tukuna tiko ni ra lewena tiko na matabete ni Kalou. Na veivosaki vata kei tamaqu ena yakavi ni Siga Tabu o ya ena vuqa na yabaki sa oti a vakavurea e dua na gagadre meu dua “na cauravou vinaka.” Au a sega ni vinakata meu ivakaraitaki ca ka veivakataotaki ki na torocake nei tamaqu me vulica na kosipeli sa vakalesuimai. Au gadreva ga meu

cauravou vinaka. Sa gadreva tu na Turaga vei keda kece sa lewe ni Nona lewa meda sa dauveidokai, ivalavala dodonu, ka cauravou vinaka ena veigauna kecega ena veivanua kecega.

Ko ni na rairai vinakata beka mo ni kila, ia ni oti toka e vica tale na yabaki, a papitaiso o tamaqu. Ia ena kena gauna donu, a noqu na madigi meu vakatikora vua na Matabete i Eroni kei na Melikiseteki. E dua vei ira na ka cecere au sotava ena noqu bula o ya na noqu raici tamaqu ni sa mai ciqoma na lewa ka, vakakina, na kaukauwa ni matabete.

Au wasea vei kemuni na lesoni vinaka oqo au a vulica mai vei tamaqu, me vakamatatataki kina e dua na ka dina. Na kena ciqomi na lewa ni matabete ena veitabaki ni liga sa itekitekivu bibi, ia e sega ni rauta o ya. Na veitabaki ni liga e vakatikora na lewa, ia na ivalavala dodonu e gadrevi me vakayacori ena kaukauwa ni da saga yani me laveti na yalo ni tamata, meda laki veivakavulici ka ivakadinadina, veivakalougatataki ka veivakasalataki, ka muataka yani na cakacaka ni veivakabulai.

Ena gauna bibi vakaoqo ena itukutuku kei vuravura, o iko kei au e daru lewena tiko na matabete sa gadrevi me daru tagane ivalavala dodonu ka iyaya ni cakacaka mana sara ena liga ni Kalou. E dodonu me da tu vaka na tamata ni Kalou. Ena qai vinaka sara vei keda meda vuli ka vakamuraia na ivakaraitaki i Nifai, na makubui Ilamani ka iseve ni tisaipeli le tinikarua a kacivi ira na iVakabula ena ivakatekivu ni Nona cakacaka vakalotu ena kedra maliwa na Nifai. “Ia sa vuqa tale na ka sa vunautaka vei ira ko [Nifai]; . . . a sa vunau ko Nifai ena kaukauwa kei na lewa” (3 Nifai 7:17).

“Yalovinaka Ni Vukei Watiq Me Kila Vakavinaka”

Ena icavacava ni veivakatarogi ni ivolatara ni valetabu au a vakayacora niu a bisopi ka peresitedi ni iteki, au dau taroga vakavuqa vei ira na marama vakawati na sala cava au rawa ni qaravi ira vakavinaka sara kei na nodra matavuvale. Na tautauvata ni isau ni taro au rogoca mai vei ira na marama oqo e veivakasalataki ka veivakurabuitaki dina. Era sega ni dau kudru se veivakacacani na marama, ia era dau kaya wasoma ga mai vakaoqo: “Yalovinaka ni vukei watiq me kila vakavinaka na nona ilesilesi vakailiuli ni matabete ena neitou itikotiko. Au marautaka niu dau liutaka na kena wiliki na ivolanikalou, na

masu vakamatavuvale, kei na lotu vakamatavuvale, kau na vakayacora tikoga vakaoqo. Ia au gadrevi watiqo me noqu itokani kina ka vakarautaka na veiliutaki qaqaco ni matabete ka na rawa ni solia duadua ga o koya. Yalovinaka ni vukei watiqo, me vulica na sala me dua kina na peteriaki, ka iliuliu ni matabete ena neitou itikitiko me vakatulewa ka veitaqomaki kina.”

Au dau raica kina na nodra yalodinataka na marama o ya na nodra kerekere. Sa gadrevi vakaoqo nikua vei ira na iliuliu ni matabete. E vuqa vei ira na marama vakawati era sa kerei ira tiko na watidra, me sega ni tu walega vei ira na lewa ni matabete, ia na kaukauwa talega ni matabete. Era sa gadreva sara mera sa colata vata na ivua kei watidra yalodina, ka itokani vakamatabete ena cakacaka ni kena tauyavutaki e dua na itikitiko, e kena iusutu na Karisito ka raimatua tiko ki na kosipeli.

Kemuni na veitacini, au sa yalataka ni gauna eda na tugana kina ena masumasu na nodra kerekere oqo na marama, ena vukei keda na Yalo Tabu meda digovi keda vakaikeda ka kila se o cei dina sara mada oi keda (raica na V&V 93:24) ka vukei keda meda kila rawa na veika meda na veisautaka ka vakatorocaketaka. Oqo sara ga na gauna me caka kina!

Meda iVakaraitaki ni iValavala Dodonu

Au na tokaruataka tiko ena bogi nikua na ivakavuvuli nei Peresitedi Thomas S. Monson, ka sa sureti keda tiko na lewe ni matabete, meda sa “ivakaraitaki ni ivalavala dodonu.” Sa vakavotuya tiko kina vei keda vakawasoma ni da sa Nona italai na Turaga, ka sa vakarautaki tu vei keda na Nona veivuke sa kovuti tiko ni da sa bula kilikili kaya (raica na “iVakaraitaki ni iValavala Dodonu,” *Liaona*, Me 2008, 65–68). O iko kei au daru sa taura tu na lewa ni matabete, ka sa vakalesuimai ki na vuravura oqo ena itabagauna oqo mai vei ira na italai mai lomalagi, o ya o Joni na Dauveipapitaisotaki vata kei Pita, Jemesa, kei Joni. O koya gona vei ira kece era sa ciqoma na Matabete i Melikiseteki, sa rawa vei ira mera vakamura lesu na veitarataravi mai ni soli ni lewa vei ira, me yaco sara vua na Turaga o Jisu Karisito. Au sa nuitaka ni da sa vakavinavinakataka tiko na veivakalougatataki totoka oqo. Sa noqu masu ni da na savasava ka bula kilikili, meda matataka tiko na Turaga ena gauna eda cakacaka tiko ena Nona

lewa tabu. Meda sa qai rawata rawa oi keda yadua na kaukauwa ni matabete.

Au vakadinadinataka ni matabete tabu sa vakalesui dina mai ki na vuravura oqo ena iotioti ni gauna oqo, ka sa tiko ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Au sa vakadinadinataka talega ni o Peresitedi Thomas S. Monson, na bete levu vakatulewa ena matabete cecere ena Lotu (raica na V&V 107:9, 22, 65–66, 91–92) ka sai koya duadua ga ena vuravura oqo, sa taura tu ka sa vakadonui me cakacaka ena idola taucoko ni matabete. Au sa vakadinadinataka vakalou na veika dina oqo, ena yaca tabu ni Turaga o Jisu Karisito, emeni.

Na Veivueti ni Tubucake Dina

Mai vei Bisopi Richard C. Edgley

*Matai ni Daunivakasala ena Matabisopi Vakatumulewa Se Qai
Vagalalataki Oti Toka Ga.*

*Na nodra vakabulai na tamata sai koya na cakacaka sa
kacivi keda taucoko kina na iVakabula meda laki
vakayacora.*

Ena vica na vula sa mai oti toka oqo a vakamatatataki sara tiko kina vakalevu na kena vakabibitaki me qaravi na “tubucake dina” ni Lotu, ka mera kau mai o ira taucoko era gadreva tu mera ciqoma ka maroroya na veiyalayalati kei na cakacakatabu vakalotu ni veivakabulai, ka bula voli ena yalo sa veisau sara vakaidina ka vakamacalataka tiko o Alama (raica na Alama 5:14). E dua vei ira na sala e vakaibalebale cake vakalevu ka bibi me vakayacori na tubucake dina ni Lotu, o ya me ra sikovi yani ka vueti mai o ira era sa papitaiso oti ka ra se lako voli tu ena bula luluqa vakalotu, ni sa sega vei ira na veivakalougatataki kei na cakacakatabu vakalotu ni veivakabulai. Se cava ga na itutu eda sa kacivi yadua kina—dauveituberi se dauveisiko, qasenivuli ni Matawilivola ni Siga Tabu, bisopi, tama, tina, se Vakaitutu Raraba—eda sa rawa ni laki veivueti mai ena dua na sala e vakaibalebale cake. Ni sa dina sara, na nodra kau lesu taucoko mai—o ira na noda matavuvale, sega ni lewenilotu, luluqa tu vakalotu, tamata ivalavala ca—vua na Karisito mera mai ciqoma na cakacakatabu vakalotu ni veivakabulai sa veikacivi vakalou eda sa votai taucoko kina.

Ena dua na mataka ni Siga Tabu ena 30 vakacaca na yabaki sa oti, niu se vakaitavi tiko ena mataveiliutaki ni iteki, keitou a taura e dua na qiri mai vua e dua vei ira na neimami bisopi yalodina. A

vakamacalataka tiko mai ni sa tubu cake sara vakalevu na nona tabanalevu ka sa sega ni rawa vua me tauri ira kece na lewenilotu bula kilikili ki na veikacivi e vakaibalebale cake. Sa qai vakamasuti keitou me sa vidai na nona tabanalevu. Ni waraki toka na kena vakadonui, keitou sa nanuma sara na mataveiliutaki ni iteki me keitou laki sikova na tabanalevu oqo ka kacivi ira kece na veitacini kei na veiganeni totoka ka bula kilikili oqo, mera sa mai daukaulotu ni iteki.

Na ikatolu ni tamata au a laki sikova o ya e dua na goneyalewa e gonevuli tiko ena univesiti e kea. Ni toso na neirau veivosaki, au sa vakarogoya sara vua me sa kacivi me dua na daukaulotu. Keirau a vagagalu mada vakalailai. A kai kaya cake mai, "Peresitedi, o ni kila tiko beka niu malumalumu tiko ena Lotu?"

Au a mani galu tu mada vakalailai, ka kaya yani, "Sega, au sega ni kila ni ko malumalumu tiko vakalotu."

A kaya mai, "Au sa sega tu ni mai Lotu ena vica vata na yabaki." A qai kaya tale, "O sega beka ni kila ni gauna o malumalumu tu kina vakalotu, e sega ni ka rawarawa na lesu mai?"

Au a sauma, "Sega. E tekivu na nomudou tabanalevu ena 9:00 ena mataka lailai. Mo gole ga mai ki valenilotu, ka mai tomani keimami."

A sauma o koya, "E sega, e sega ni rawarawa. O rui leqataka e levu na ka. O leqataka se ko na kidavaki se sega se ko na dabe duadua beka ka sega ni kauwaitaki ena gauna ni soqoni. O na leqataka talega na nomu ciqomi se sega kei cei beka era na nomu itokani vou."

Ni tuturu na waini matana e baluna, a tomana tale o koya, "Au kila ni rau a masulaki au tiko o ta kei na ena vica vata na yabaki oqo meu vakalesui yani ki Lotu." Keirau a vakanomodi vakalailai, a qai kaya mai, "Ena tolu na vula sa oti au a masulaka tiko meu vakayaloqaqataki, vakaukauwataki, ka meu lesu rawa mai ki lotu." A mani tarogi au sara, "Peresitedi, o kila beka ni veikacivi oqo sa isau beka ni noqu masu?"

Sa tonawanawa mai na mataqu niu sauma lesu, "Au vakabauta ni sa sauma mai na Turaga na nomu masu."

A sega walega ni ciqoma o koya na veikacivi o ya; a yaco me dua na daukaulotu vinaka sara. Kau vakabauta ni a sega walega ni kune marau kina vakalevu ia sa vakakina vei rau na nona itubutubu ka vaka talega ki na lewe ni nona matavuvale eso.

E vica na ka au a vulica se a vakavotui vei au mai na ka oqo kei na kena veivakatarogi vakaoqo:

- Au a vulica ni vuqa na lewenilotu luluqa vakalotu era masulaki tiko mai vei ira na nodra daulomani ena veisiga ka kerea tiko na veivuke ni Turaga mera vueti o nodra daulomani oqo.
- Au a vulica ni sega dina ni ka rawarawa se ka mamada vua e dua na lewenilotu luluqa vakalotu me tu ga sa lesu mai ki Lotu. Era gadreva mera vukei. Era gadreva na veitokoni. Era gadreva na veiitokanitaki.
- Au vulica vakakina ni tiko o ira na lewenilotu luluqa vakalotu era sa sasagataka ka gadreva tiko mera raica na sala lesu ki na lotu.
- Au a vulica ni vuqa na lewenilotu luluqa vakalotu era na taura na veikacivi ke ra kerei vakakina.
- Au vulica ni sa ka dodonu me qaravi ka kilai e dua na lewenilotu luluqa vakalotu ni sa luvena tagane se luvena yalewa talega na Kalou sa dauloloma.

Ena vuqa na yabaki au a dau vakasamataka tu na sala a rawa ni mua kina na veivakatarogi oqo keu a vakatarogi koya me vaka e dua na lewe ni Lotu luluqa vakalotu. Au sa laiva mo ni qai vakatulewa kina.

Na veivakabulabulataki e a dau tiki bibi tikoga ni cakacaka ni Turaga. Me vaka ga ni veivueti sa nodra ilesilesi na lewenilotu yadua, sa nodra itavi na lewe ni Matabete i Eroni kei na Melikiseteki mera liutaka na cakacaka oqo. Ni dina ga, ni sai koya oqo na inaki dina ni veiqaravi ni matabete—mera kau mai na tamata ki na veiyalayalati bula vakalou; ni na kauta mai na yalo vakacegu, marau, kei na bula yaga vakai koya.

Mai na iVola i Momani, ko ni a rogoca kina na gauna sa raici ira kina na Soramu o Alama Lailai ni ra sa vukitani mai na Lotu,

ka sa qai tauyavutaka e dua na ilawalawa mera laki vueti ira mai na tamata oqo. Ni ra sa vakarau yaco yani, a masuta na Turaga o Alama ka kaya:

“Oi kemuni na Turaga, mo ni vakalougatataki keitou me keitou gumatua ka kauti ira *lesu* vei kemuni, ena vuku i Karisito.

“Oi kemuni na Turaga, raica sa ka talei na nodra bula, ka ra sa *wekai keimami talega*; ia oi kemuni na Turaga; mo ni vakaukauwataki keitou ka vakavukui keitou, me keitou vakalesui ira yani na wekai keitou oqo vei kemuni” (Alama 31:34–35; vakamatatataki).

Ena vica na vula sa dromu ni oti na veivosaki kei ira na curuvou mai kei ira na lewenilotu luluqa vakalotu vata kei ira na lewenilotu era sa lesu mai ki na lotu, a gole cake mai vei au e dua na turaga e keirau yabaki vata toka ka kaya mai, “O iau e dua a luluqa tu vakalotu voleka ni noqu bula taucoko. Au a lutu mai na Lotu ena itekivu ni noqu bula. Ia au sa lesu mai oqo, kau sa cakacaka tiko ena valetabu vata kei watiq.”

Niu vinakata me kila o koya ni sa daumaka tu na veika kece, au a kaya kina vakaoqo: “Sa vinaka na ka kece sa cava vinaka.”

A sauma mai, “Sega, e sega ni vinaka na ka kece. Au sa lesu mai ki Lotu, ia au sa vakayali ira na luvequ taucoko kei ira na makubuqu. Ia au sa mai vakadinadinataka tu oqo ni ra sa yali o ira na makubuqu vakarua—era sa yali kece mai na Lotu. E sega ni vinaka na ka kece.”

Ena neitou matavuvale e tiko kina e dua na neitou qase e liu a lewena na Lotu mai Iurope ni se qai tekivu walega na Lotu. A yaco me luluqa vakalotu e dua na luvena tagane. Keirau sa mani vakadikeva lesu kina kei Sisita Edgley na kawa luluqa vakalotu nei koya na qase e liu oqo.

E a rawarawa sara me keirau vakadeitaka vakaveiwatini ni loma ni ono na itabatamata e tarava kei na kena vakasama donu eso, era a rawa ni yali kina e 3,000 na lewe ni matavuvale. Ia oqo ena yaco ki na rua na itabatamata. Era na rawa ni yali e 20,000 ki na 30,000 na luvena na Tamada Vakalomalagi.

Na ilesilesi ni veivueti a yavutaki tiko ena dua vei ira na ivakavuvuli bibi ni Lotu.

“Raica sa ka talei e na mata ni Kalou na tamata kece ga;

“Ia sa mai mate sara na Turaga na nomudou iVakabula; ia sa mai colata na nodra rarawa na *tamata kece ga*, me ra *veivoutuni kina ka lesu vua*. . . .

“Ia kevaka drau sa vunau tiko ena nomudrau bula taucoko ka sa saumaki mai kina e dua na tamata, sa na vuabale sara na nomudrau marau e na matanitu i Tamaqu!” (V&V 18:10–11, 15; vakamatatataki).

A noqu madigi talega meu vueta rawa eso na luluqa vakalotu ena noqu bula. Niu kauta lesu mai e dua ki na Lotu, au sega ni raica tikoga e dua na tamata; au raica tiko e ono, vitu, se levu cake na itabatamata—e udolu na tamata. Au nanuma kina na ivolanikalou, “Ka sa saumaki mai kina e dua na tamata, sa na vuabale sara na nomudrau marau” (V&V 18:15).

A kaya kina na Turaga, vei ira na Nona iApositolo, “E dina sa vakalewe na yabaki, a ra sa lewe lailai ga na vakatawa ni were” (Maciu 9:37). E sega ni gadrevi me lewe vica ga na kena ivakatawa. E udolu tu oqo o ira na lewe ni matabete era gugumatua, bula kilikili ka milioni o ira na lewe ni Lotu yalodina ena veiyasai vuravura kecega. Era sa cakacaka tiko na noda matabose ni tabanalevu, kuoramu ni matabete, iSoqosoqo ni Veivukei, kei na so tale na mataisoqosoqo sa nodra ilesilesi mera laki veivueti mai. Na nodra vakabulai na tamata sai koya na cakacaka sa kacivi keda taucoko kina na iVakabula meda laki vakayacora.

Au a vakamacalataka taumada na masu nei Alama ena nodratou gole tiko yani kei rau na nona itokani me ratou laki vueti ira mai na Soramu. Ena iKarua ni Valu Levu e rauta ni 500 na sotia ni Amerika kei na so na lewenivanua veitokoni era a vesu tu ena keba ni kaivesu. Ena vuku ga ni nodra vakararawataki kei na kena leqataki na nodra bula, a digitaki kina e dua na mataivalu volodia ni 100 na sotia ni Amerika mera laki vueti ira mai na kaivesu oqo. Ni ra sa vakarautaki tiko na volodia oqo, sa vakasalataki ira kina o nodra komada ena malanivosa oqo, “Ena yakavi nikua ko ni na sotavi ira na nomuni iliuliu vakalotu, ko ni na tekiduru, ka vosa bubului vua na Kalou ni se tiko ga na nomuni icegu oqori, ko ni na sega ni laiva e dua vei ira na tamata oqo me toso tale na nodra vakararawataki.” (Raica na Hampton Sides, *Ghost Soldiers: The Forgotten Epic Story*

of World War II's Most Dramatic Mission [2001], 28–29.) Na veivueti sa rawati oqo a veivueti mai na veivakararawataki vakayago kei na bula oqo. Meda sa qai yalolailai beka meda sasagataka na nodra vueti o ira era na rawa ni vakararawataki vakayalo ka tawamudu na kena icavacava? Meda sa qai vakalailaitaka beka na noda dina vua na Turaga?

Meu tinia, na noda gugumatua vaka-lewe ni Lotu dina i Karisito, e lako mai na dina oqo ni Turaga a vakararawataki ena vukuda yadua sara—sega ni lewenilotu, luluqa vakalotu, vakakina o ira na tamata ivalavala ca, kei ira yadudua na lewe ni noda matavuvale. Au vakabauta ni sa rawa meda kauta mai e udolu ki na reki, vakacegu, kei na kamica ni kosipeli, ka drau vakaudolu, ka rawa ni milioni sara, ki na nodra veitabatamata e tarava. Au vakabauta ni sa rawa meda qaqa baleta ni oqo na Lotu ni Turaga, kei na dodonu ni noda matabete ka da sa lewenilotu, eda sa kacivi meda qaqa. Oqo na noqu ivakadinadina vei kemuni ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

Matabete i Eroni: Tucake ka Vakayagataka na Kaukauwa ni Kalou

Mai vei Adrián Ochoa

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Cauravou

E gadrevi me vakayagataki na matabete me basika kina na vinaka. O ni sa kacivi mo ni “tucake ka rarama mai,” mo ni kakua ni vunitaka tiko na nomuni rarama ena butobuto.

Ena dua na gauna lekaleka sa oti au a tiko voli mai Sauca Aferika ka sikova e dua na vale vata kei Thabiso, na imatai ni ivukevuke ena kuoramu ni bete ena Tabanalevu na Kagiso. Erau a masulaki ira tiko na lewe ni kuoramu era luluqa tu o Thabiso kei na nona bisopi, o koya e vakatulewa ka tu vua na idola me baleta na kuoramu, ka rau vaqara na veivakauqeti me baleti koya me sikovi kei na sala me vukei kina. Erau vakauqeti me rau sikova na vale nei Tebello, ka rau sureti au meu lako vata kei rau.

Ni keirau lakosivita rawa ga na koli cudrucudru ivakatawa, keirau sa laki tu ena nodratou rumu ni gade vata kei Tebello, e dua na cauravou yalomalua sa sega tiko ni mai lotu baleta ni sa dau ogaoga vakalevu ena veika tale eso ena Sigatabu. E madua toka ia e marau ni ciqomi keitou ka sureti iratou na nona matavuvale me ratou mai tiko vata kei koya. E vakaraitaka na bisopi na nona loloma me baleta na matavuvale kei na nona gagadre me vukei iratou me ratou yaco me matavuvale tawamudu ena nodratou vauci ena valetabu. A yavalati sara na yalodratou ka keimami vakila na kaukauwa ni Yalo Tabu ka dusimaka na veivosa kei na veivakanananu.

Ia na veimalanivosa nei Thabiso e duatani kina na veisiko oya. E kena irairai vei au ni vosa tiko na bete gone oqo ena nodra vosa na agilosi—na veimalanivosa ni loloma keitou kila vinaka kece ka tarai ira vakalevu cake na nona itokani. “Au dau taleitaka vakalevu na veigauna kece au veitalanoa kina kei iko mai valenilotu,” e kaya yani o koya. “O dau tauca na vosa vinaka me baleti au. Kila nodatou timi ni soka sa sega sara ga ni basika cake tale ni o sa yali. O sa rui dau mataitaka o iko.”

“Vosoti au,” e sauma mai o Tebello. “Au na lesu tale yani vei kemudou.”

“Sa dua na ka marautaki oqori,” e kaya o Thabiso. “O se nanuma tiko na nodaru vakarautaki kedaru tiko me daru laki kaulotu? E rawa beka ni daru tekivu tale?”

“Io,” e tukuna tale mai o Tebello, “Au vinakata meu lesu tale yani.”

E rairai na marau levu duadua beka au sota kaya niu dua voli na daunivakasala ena mataveiliutaki raraba ni Cauravou na noqu raici ira na Matabete i Eroni e vuravura taucoko ena nodra vakayagataka na kaukauwa ni Matabete i Eroni. Ia ena so tale na gauna au dau vakadinadinataka, ena yalo rarawa, ni so na cauravou era sega tu ni kila na levu ni ka vinaka e rawa ni ra cakava ena kaukauwa e tu vei ira.

Na matabete na kaukauwa kei na dodonu mai vua na Kalou Vakataki Koya me da veiqaravi kina vei ira na Luvena. Isa, kevaka walega me rawa vei ira na cauravou yadua, na Matabete i Eroni yadua, me ra kila vakavinaka sara ni tu ena nodra matabete na idola ni nodra veiqaravi na agilosi. Kevaka walega me rawa ni ra kila ni nodra na itavi tabu me ra vukei ira na nodra itokani me ra kunea na sala ka na kauti ira yani vua na iVakabula. Kevaka walega me ra kila ni na solia vei ira na Tamada Vakalomalagi na kaukauwa me ra vakamacalataka vakamatata ena yalodina na dina ni kosipeli vakalesui mai me ra vakila kina na tani na dina sega ni cakitaki rawa ni vosa i Karisito.

Kemuni na cauravou lomani ena Lotu, meu taroga mada vei kemuni e dua na taro kau nuitaka ni o ni na tugana tu e yalomuni ena vo ni nomuni bula. Na kaukauwa cecere cava tale beka e rawa ni o rawata e vuravura mai na matabete ni Kalou? Na kaukauwa cava beka e rawa ni cecere cake mai na noda rawata

me da vukea na Tamada Vakalomalagi ena kena veisautaki na nodra bula na kai noda, me vukei ira yani ena sala ni marau tawamudu ena nodra vakasavasavataki mai na ivalavala ca kei na caka cala?

Me vaka na veikaukauwa kecega, e gadrevi me vakayagataki na matebete me basika kina na vinaka. O ni sa kacivi mo ni “tucake ka rarama mai” (V&V 115:5), mo ni kakua ni vunitaka nomuni rarama ena butobuto. O ira ga era yaloqaqa era na wili vata kei ira era sa digitaki. Ni o vakayagataka na kaukauwa ni nomu matabete tabu, ena levu cake na nomu yaloqaqa kei na yalodei. Kemuni na cauravou, o kila ni dau gauna vinaka duadua vei iko na gauna o qarava tiko kina nona cakacaka na Kalou. O kila ni o dau mamarau vakalevu duadua ena gauna o vakaogai iko tiko kina ena cakacaka vinaka. Vakalevulevuya na kaukauwa ni nomu matabete ena nomu bula savasava ka bula kilikili.

Au vakuria na domoqu ena kaci a vakayacora o Elder Jeffery R. Holland ena ono na vula sa oti mai na itutu ni vunau oqo. “Au vaqara tiko,” e kaya o koya, “na tagane gone kei na qase ka ra kauwaitaka tiko na ivalu oqo ni vinaka kei na ca me ra curu mai ka vosa. Eda vala tiko.” E tomana, “. . . Au kerea e dua na domo kaukauwa cake ka yalodina cake, na domo me sega walega ni vorata na ca . . . , ia me domo ni vinaka, me domo ni kosipeli, me domo ni Kalou” (“We Are All Enlisted,” *Liaona*, Nove. 2011, 44, 47).

Io, kemuni na Matabete i Eroni, eda vala tiko oqo. Ia ena ivalu oqo, na sala vinaka duadua me da taqomaki keda kina mai na ca sai koya me da tutaka vakaukauwa sara na dodonu. E sega ni rawa ni o rogoca na vosa ca qai vaka mo sega ni rogoca. E sega ni rawa ni o sarava, duadua se kei ira tale eso, na iyaloalo o kila ni vakasisila me qai vaka ni o sega ni raica. E sega ni rawa ni o tara e dua na ka dukadukali me qai vaka ni sega ni dua na ka. E sega ni rawa ni o wele voli ga ni segata o Setani me vakarusa na veika e taucoko ka savasava. Ia, mo tucake doudou ena vuku ni veika o kila ni dina! Ni o rogoca se raica e dua na ka e vakawaleni kina na ivakatagedegede ni Turaga, nanuma o cei o iko—e dua na sotia ni mataivalu ni Kalou Vakataki Koya, ka vakaiyaragi tu ena Nona matabete savasava. E sega tale ni dua na iyaragi vinaka cake me vorati kina na meca, na tama ni lasu, mai na dina ka na

lutu mai gusumu ena nomu vakayagataka na kaukauwa ni matabete. E vuqa vei ira na nomu ilawalawa era na rokovi iko ena nomu yaloqaqa kei na nomu dina. Eso ena sega. Ia oqori e sega ni dua na ka. O na rawata na nona vakarokoroko kei na veivakabauti nei Tamada Vakalomalagi baleta ni o vakayagataka na Nona kaukauwa mo rawata kina na Nona inaki.

Au kacivi ira kina na mataveiliutaki kece sara ni veikuoramu ni Matabete i Eroni me ra vakarewataka tale na tawake ni bula galala ka cokonaka ka liutaka na nomu mataivalu. Vakayagataka na nomu kaukauwa ni matabete ena nomu sureti ira era tu wavoliti iko me ra lako mai vei Karisito ena veivutuni kei na papitaiso. E tu vei iko na nona veivakadonui kei na kaukauwa na Tamada Vakalomalagi mo cakava kina.

Ena rua na yabaki sa oti, niu veisiko voli mai Santiago e Chile, a vakauqeti au vakalevu o Daniel Olate, e dua na cauravou ka dau salavata vakalevu kei ira na daukaulotu. Au kerei koya me volavola mai vei au, ena nona veivakadonui au na wilika kina vei kemuni e dua na tiki ni nona ivola ena i- meli: “Au se qai yabaki 16 walega, kau sa tabaki ki na itutu vakabete ena Sigatabu. Ena siga vata oya au a papitaisotaka kina e dua na itokani; na yacana o Carolina. Au a vakavulica vua na kosipeli, ka dau lako mai lotu e veigauna ka ciqoma kina na nona icovi ni Torocake Yadudua, ia erau sega ni vakatara na nona itubutubu me papitaiso me yacova ni rau sa qai kilai au ka vakabauti au. E vinakata meu papitaisotaki koya, keirau sa mani wawa kina ena dua na vula me yacova mai na Sigatabu, niu sa qai yabaki 16. Au logavinaka niu vukea e dua na tamata vinaka vakai koya me papitaiso, kau marau niu papitaisotaki koya.”

O Daniel e dua ga vei ira na vuqa na cauravou e vuravura raraba era bulataka tiko na kaukauwa sa nuitaki ira kina na Kalou. E dua tale o Luis Fernando, mai Honduras, a raica ni sa lakova tiko na nona itokani e dua na sala rerevaki ka wasea vua na nona ivakadinadina, a mani vakabula (raica na “E Dua na Veisau ni Yalo,” [lds.org/youth/video](https://www.lds.org/youth/video)). Olavo, mai Brazil, ka dua tale na ivakaraitaki. E dua na italatala dina ena nona vuvale (raica na V&V 84:111), a vakauqeti tinana o Olavo me lesu tale ki Lotu (raica na “Reunited by Faith,” [lds.org/youth/video](https://www.lds.org/youth/video)). E rawa ni o kunea eso na italanoa ogo kei na vuqa tale e tautauvata kaya ena

mataveilawa ni itabagone ena Lotu, youth.lds.org. Wawa mada, na initaneti, na ivakarau ni veimaliwai, kei na tekinoloji tale eso era iyaya sa solia ki ligamuni na Turaga me vukei kemuni ena nomuni cakacakataka na nomuni itavi ni matabete ka vakatetea na revurevu ni dina kei na ivalavala savasava.

Kemuni na cauravou lomani, ni o ni vakayagataka na Matabete i Eroni ena ivakarau au sa vakamacalataka, o ni sa vakarautaki kemuni tiko ki na itavi ena veisiga ni mataka. Ia e levu cake tale na ka o ni sa cakava tiko. Me vakataki Joni na Dauveipapitaisotaki, na Matabete i Eroni ivakaraitaki vinaka oya, o sa vakarautaka tale tikoga na nona sala na Turaga ka vakadodonutaka tiko na Nona salatu. Ni o kacivaka ena yalodoudou na kosipeli ni veivutuni kei na papitaiso, me vakataki Joni, o sa vakarautaki ira tiko na tamata ki na nona lako mai na Turaga (raica na Maciu 3:3; V&V 65:1–3; 84:26–28). Sa dau tukuni wasoma vei kemuni na vanua cecere o ni rawa ni yacova. Oqo na gauna me da cakacakataka kina na veika e tu vei keda oqori, me vakayagataka na kaukauwa sa solia vei iko na Kalou mo vakalougatataki ira kina na tani, kauti ira tani mai na butobuto ki na rarama, ka vakarautaka na sala ni Turaga.

Sa solia vei iko na Lotu na ivolalailai ni iTavi Vua na Kalou e dua na ivurevure me vukei iko mo vulica ka qarava na nomu itavi. Dau vulica wasoma. Tekiduru, vakayawa mai na veika vakatekinoloji, ka vakasaqara na veituberi ni Turaga. Oti qai tucake ka vakayagataka na kaukauwa ni Kalou. Au yalataka ni o na rawata na kena isau mai vei Tamada Vakalomalagi ena ivakarau mo bula kina kei na ivakarau mo vukei ira kina na tani.

Au cavuta na vosa nei Peresitedi Thomas S. Monson: “Kakua ni beca na veivakauqeti kaukauwa ni nomuni ivakadinadina. . . . Sa tiko vei kemuni na rai mo ni kilai ira rawa kina o ira era tu vakaloloma. Ni sa tiko na matamuni mo ni rai kina, na daliga mo ni vakarorogo kina, kei na yalo mo ni vakila kina, sa qai rawa mo ni dodoliga yani ka vueti ira era itaba vata kei kemuni” (“Mo iVakaraitaki,” *Liaona*, Me 2005, 115).

Au vakadinadinataka vei kemuni ni ka dina na kaukauwa ni matabete. Au a rawata na noqu ivakadinadina ena noqu vakayagataka na matabete. Au sa raica oti na veitaravi ni cakamana mai vei ira e tu vei ira na kaukauwa ni Matabete i

Eroni. Au sa vakadinadinataka na kaukauwa ni cakacaka ni agilosu ni ra vosataka na Matabete i Eroni yalodina na vosa ni vakanuinui e vakasinaiti ena Yalotabu, ka dolava na yalona e dua e gadreva tu na rarama kei na loloma. Ena yaca i Jisu Karisito, na noda Turaga, noda iliuliu, ka noda iVakabula, emeni.

Na Cava na Vuna, ni Veiqaravi ni Matabete

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na kilai vakavinaka tiko ni cava na vuna ni kosipeli kei na cava na vuna, ni matabete ena vukei keda meda raica na inaki vakalou ni ka kecega oqo.

Au taleitaka na madigi totoka oqo meu mai soqoni vata kei kemuni na veitacini matabete ka reki vata kei kemuni ena veivakurabuitaki kei na totoka ni kosipeli i Jisu Karisito. Au vakavinavinakataka na nomuni vakabauta, na nomuni cakacaka vinaka, kei na nomuni ivalavala dodonu gugumatua.

Eda umanaki vata tiko ena dua na ivau ni noda sa mai ciqoma ka tabaki taucoko ki na matabete ni Kalou mai vei ira sa vakaedaumeni tu ena lewa ni matabete tabu kei na kaukauwa. Oqo e sega ni veivakalougatataki lailai. Oqo e dua na ilesilesi tabu.

Na Kaukauwa ni Cava na Vuna

Au a vakasamataka wale tikoga oqo e rua na veikacivi bibi au a ciqoma niu mai lewena na matabete ena Lotu.

Na imatai vei ira na veikacivi oqo a yaco mai niu se dikoni tiko. Au a lako vata kei noqu matavuvale ki na tabana ni Lotu mai Frankfurt, e Jamani. Keimami a vakalougatataki ena vuqa na tamata vinaka ena neimami tabana. A dua vei ira o neimami peresitedi ni tabana, o Baraca Landschulz. Au dau qoro koya vakalevu, e dina ga ni vaka toka me dau vosa vakadodonu, cakacaka vakasavasava, ka dau dara wasoma tu ga na sutu loaloa. Au nanuma lesu na gauna ni veiwali kei ira na noqu

itokani vakacauravou baleta ni vaka me dau vukivuki toso vakamalua tu ga o neimami peresitedi ni tabana.

Au dredre niu mai vakasamataka tiko ena gauna oqo baleta ni rawa sara ga ni ra raici au o ira na itabagone ena Lotu nikua ena sala vata ga oqo.

Ena dua na Siga Tabu, a kerei au o Peresitedi Landschulz me keirau veivosaki mada. Na imatai ni noqu vakanananu o ya, “Na cala cava beka au cakava?” Au sa vakanananutaka e vuqa na ka au a cakava beka ka vakavuna me rau sa na veivosaki e dua na peresitedi ni tabana kei na dua na dikoni.

A sureti au yani o Peresitedi Landschulz ki na dua na rumulailai ni vuli—na neitou valenilotu e sega kina na valenivolavola nei peresitedi ni tabanalevu—a qai tukuna vei au e kea meu sa kacivi meu peresitedi ni kuoramau ni dikoni.

“Oqo e dua na itutu bibi,” a kaya, a qai vakamacalataka sara kina vakamalua na vuna. A vakamacalataka na veika sa namaka tiko na Turaga vata kei au meu vakayacora kei na sala au rawa ni vukei kina.

Au sega ni kila na veika e vuqa a kaya, ia au nanuma vinaka tiko na ka au a vakila. A vakasinaiti au e dua na Yalo vakalou ni sa vosa tiko o koya. Au a rawa ni vakila ni oqo na Lotu ni iVakabula. Kau nanuma kina ni veikacivi a tukuna vei au a veivakauqeti ni Yalo Tabu. Au nanuma sara niu sa curu mai tautuba ni rumu ni vuli lailai o ya ena yalo e qaqa cake mai na kena e liu.

Sa mai sivi oqo e voleka ni 60 na yabaki mai na siga o ya, kau se vakamareqeta tikoga na yalo o ya ni veivakabauti kei na loloma.

Niu vakasamataka lesu tiko na ka o ya, au saga meu nanuma rawa na iwiliwili ni dikoni era a tiko ena neitou tabana ena gauna o ya. Keu nanuma vakavinaka, au vakabauta ni rua ga. Ia, ena rawa beka ni dua na vakanananu levu oqo.

Ia e sega na kauwai ke tiko kina e dua, se dua na daseni na dikoni, au doka vakalevu, kau a vinakata meu veiqaravi ena noqu vinaka taucoko ka meu kua ni vakanuinuikarataki noqu peresitedi ni tabana se na Turaga.

Au raica kina oqo ni a rawa beka vei peresitedi ni tabana me a vakayacora tu ga yani me rawa na nona kacivi au ki na itutu

oqo. A rawa sara ga vua me a kacivi au tu la ena loma ni olo se gauna ni neimami soqoni ni matabete me tukuna kina vei au niu sa peresitedi vou ni kuoramu ni dikoni.

Ia, a dabe vata kei au ka vukei au meu kila vakavinaka sega walega, na *cava* na noqu ilesilesi kei na itavi vou ia, ka vakabibi cake, na *cava na vuna*.

O ya e dua na ka kau na sega ni guilecava rawa vakadua.

Na inaki ni italanoa oqo e sega ni mai vakamacalataki wale tu ga kina na ivakarau ni kena vakayacori na veikacivi ena loma ni Lotu (e dina ga ni oqo e dua na lesoni totoka ni kena sala dodonu me ra vakayacori kina). Ia oqo sa ivakaraitaki vei au ni kaukauwa veivakauqeti ni veilitaki ni matabete e vakayadrata kina na yalo ni tamata ka veivakauqeti me cakacakataki yani.

E gadrevi me da daunanuma tiko na kedra inaki tawamudu me baleta na veika eda sa vakaroti kina meda cakava. Na itekitekivu ni ivakavuvuli ni kosipeli me sa tiki ni noda gagagaca ni bula, ke mani rawa sara ga meda vulica ka baci vulica tale. E sega ni kena ibalebale o ya ni kena cakacaka oqo me sa laki vakarau tu ga ni ka se ka vakavucesa. Ia, ena gauna eda vakavulica kina na yavu ni ivakavuvuli oqo ena noda loma ni itikitiko se ena lotu, sa qai yaco na yalomaqusa katakata ki na kosipeli kei na bukawaqa ni ivakadinadina me kauta mai na rarama, na loma vinaka, ka reki na yalodra o ira eda vakavulica.

Mai vei koya na dikoni tabaki vou ki vua na bete levu qase duadua, sa tu vei keda na lisi ni *cava* e rawa se meda na cakava ena noda ilesilesi ni matabete. Na *cava* era ka bibi ena noda cakacaka, ka sa gadrevi meda na vakayacora sara. Ia sa tiko ena loma ni *cava na vuna* na veiqaravi ni matabete eda na raica kina na kena bukawaqa, gagadre, kei na kaukauwa ni matabete.

Na *cava* na veiqaravi ni matabete e vakavulica vei keda na veika meda na cakava. Na *cava na vuna* e vakauqeta na yaloda.

Na *cava* e vakaraitaka, ia na *cava na vuna* e veisautaka.

Na Vakaitamera ni Veika “Vinaka” me Vakayacori

E dua tale na veikacivi ni matabete au a vakasamataka tiko a yaco mai vei au ena vuqa na yabaki a tarava niu sa mai vakamatavuvuale. Keitou a toki lesu ki Frankfurt, e Jamani, ka se qai toro cake sara ga na noqu itutu vakacacacaka ka gadrevi kina na noqu gauna taucoko kei na veiqaravi. Ena gauna ni noqu bula

osooso oqo, a solia vei au o Elder Joseph B. Wirthlin na veikacivi meu laki peresitedi ni iteki.

Ena neirau veivakatarogi, a veiciciyaki sara vakalevu na noqu vakasama, ka sega mada ni oka kina niu lomaleqataka tiko ni na sega na gauna meu na vakayagataka ena veikacivi oqo. E dina niu yalomalumulumu ka doka na veikacivi oqo, au a lomaleqataka vakalailai na noqu rawa ni ciqoma. Ia o ya e dua ga na vakasama totolo baleta niu sa kila ni o Elder Wirthlin sa kacivi mai vua na Kalou ka sa cakava tiko na cakacaka ni Turaga. Na cava tale meu na cakava, au sa na ciqoma ga?

Ena so na gauna eda na butu yani ki na butobuto ena vakabauta, ka yalonuidei ni na veivakarautaki na Kalou ena yavu ni veika kece eda na vakayacora. Au sa mani ciqoma ena marau, niu kila ni na veivakarautaki ga na Kalou.

Ena itekitekivu ni ilesilesi oqo, keimami a kalougata na iteki ni ra mai veituberi vei keimami ena neimami vanua eso na qasenivuli kei na iliuliu cecere ena Lotu—me vakataki Elder Russell M. Nelson kei Peresitedi Thomas S. Monson. E vaka na tegu vakalomalagi na nodra veituberi ka veivakauqeti sara vei keimami. Se tiko ga vei au na veika au vola ena gauna ni vuli oqori. Era a vakaraitaka vei keimami na Veitacini oqo na *raivootu* me keimami kila na ibalebale ni kena tauyavutaki na matanitu ni Kalou ena kena tarai cake na ivakadinadina yadudua ka vaqaqacotaki na matavuvale. Era a veivuke me keimami raica na sala me keimami vakayagataka kina na dina ni kosipeli kei na ivakavuvuli ki na neimami dui ituvaki ena neimami dui gauna. Dua tale na kena itukutukuni, era a vakavulica vei keimami na iliuliu veivakauqeti me keimami raica na *cava na vuna* ni kosipeli, ka keimami sa vakavakarau me keimami cakacaka vagumatua yani.

A sega ni dede na neimami sa raica sara na veika e vuqa e rawa ni saga me cakava na mataveiliutaki ni iteki—e vuqa sara, ni ka dina, kevaka me keimami a sega ni tuvanaka na veika me vakaliuci e veivakauqeti, keimami na rawa ni calata me vakayacori na kena era bibi cake. Sa levu cake mai na veika me vakaliuci, ka muataki tani kina na neimami raica vakatabakidua na kila a wasea vei keimami o iratou na Veitacini. A vuqa sara na veika “vinaka,” ia era sega ni bibi taucoko.

Keimami a vulica kina e dua na lesoni bibi: e ka dina ni dua na ka vinaka e na sega ni kena inaki sara me vakayagataki kina na noda gauna se iyau ni vei qaravi. Na noda itavi qaravi, vakavure-ka, kei na tuvatuva me na vakauqeti ga ena yavu ni *cava na vuna* ni vei qaravi ni noda matabete ka segai ena itovo ukutaki se gagadre vakalekaleka. Kevaka e sega, ena rawa ni vakacala na noda sasaga, vakamalumalumutaka na noda kaukauwa, ka coriti keda ki na noda dui sakisaki, vakayalo se vakayago, ka ra sega ni tiko ena usutu ni cakacaka vakatisaipeli.

Kemuni na veitacini, eda sa kila na veika taucoke e gadrevi kina na bula vakaivakarau, meda raivakatabakidua tiko ga ki na veika sa tiko kina na kaukauwa cecere sara me vakatorocaketaki kina na noda lomana na noda Kalou kei ira na wekada, vakabulabulataki ni vakamau, kei na tarai cake ni matanitu ni Kalou e vuravura. Me vaka ga e dua na kau vuata e levu na tabana ka draudrau vinaka, eda sa gadrevi vakakina meda dau samaka na noda bula me rawa ni da vakayagataka na noda igu kei na gauna me vakayacori rawa kina na keda inaki dina—o ya meda “vuataka na vua vinaka”!¹

O Sega ni Tiko Duadua

Meda qai kila vakacava na ka meda digitaka? Sa tu na noda ilesilesi yadua meda vakadeitaka oqo vakaikedu. Ia, eda sa vakaroti meda cakava oqo me da na vulica vagumatua na ivolanikalou, tugana na nodra vosa na parofita, ka masu vagumatua vakaidina e vakasinaiti ena vakabauta.

Kemuni na taciq, na Kalou e yalodina. Mai vua na Yalo Tabu, ena tukuna mai na veivakacegui ki na noda vakasama kei na yaloda me baleta na salatu meda na muria ena veigauna yadua ni noda bula.

Kevaka sa savasava tu na yaloda—kevaka meda kakua ni vakasaqara na veika meda vakalagilagi ga kina ia me vakalagilagi ga kina na Kalou sa Cecere Sara, kevaka meda saga meda vakayacora na Nona lewa, kevaka eda sa gadreva meda vakalougatataka na nodra bula na noda matavuvale kei na wekada—eda na qai sega ni laivi meda lako duadua tu. Me vaka sa dau vakavotuya tiko vei keda o Peresitedi Monson, “Ia ni da sa qarava tiko na cakacaka ni Turaga, sa ganiti keda na nona veivuke na Turaga.”²

Na Tamamudou Vakalomalagi “sa lako vata tiko kei kemudou. [E] na tiko e yasamudou imatau ka tiko talega ena yasamudou imawi, ia na [Nona] Yalo Tabu e na tiko e yalomudou, era na vakavolivoliti kemudou na [Nona] agilosi, ka laveti kemudou cake.”³

Na Kaukauwa ni Nomu Vakayacora

Kemuni na veitacini, na veivakalougatataki vakalou ni veiqaravi ni matabete ena mana ga ni da cakacaka vagumatua, noda gadreva meda solibula, kei na gagadre meda cakava na ka e dodonu. Sai keda oqo meda na cakacaka yani ka sega ni vakayararataki meda qai cakava. E totoka ni da vunau, ia na vunau vakaoqo ke sega ni veimuataki ki na kena vakayacori sa vaka ga na bukawaqa e sega na kena katakata se wai e sega ni vakaotia na karamaca.

Ni da vakayacora na vunau sa yaco na yameyame ni veivakasavasavataki ni kosipeli me tubu ka vakawaqara na yaloda na kaukauwa ni matabete.

E kaya o Thomas Edison, na turaga a tekivuna na cina (lightbulb) e vuravura ni “ka yaga ni dua na vakasama e vakavotukana ena kena vakayacori.”⁴ Ena sala vata oqo, ena ka talei sara na ivakavuvuli ni kosipeli ni sa vakayagataki.

Meda kakua ni vakatara na ivakavuvuli ni matabete me tu walega e yaloda ka sega ni vakayagataki ena noda bula. Kevaka e tiko e dua na vakawati se matavuvale e gadrevi me vueti—se noda beka—meda kakua ni wawa ka wanono tiko. Ia, meda sa vakavinavinakataka na Kalou ena vuku ni ituvatuva ni bula marau ka oka kina na vakabauta, veivutuni, veivosoti, kei na tekivu vou. Ni vakayagataki na ivakavuvuli ni matabete eda sa qai okati meda tagane vakawati, tama, kei na gonetagane eda kila vakavinaka na *cava na vuna* ni matabete kei na kena kaukauwa me taura tale ka taqomaka na totoka kei na savasava ni matavuvale tawamudu.

E dau gauna vinaka na koniferedi raraba meda vakarorogo ka laki vakayacora. O koya gona me da sa “[qai] . . . muria na vosa, ka kakua ni rogoca walega.”⁵ Kemuni na veitacini, au sa sureti kemuni kina mo ni vakasamataka mada na nodra vosa na italai ni Kalou ena mua ni macawa oqo. Mo tekiduru sara. Kerea vua na Kalou, na Tamada Vakalomalagi me vakararamataka na

nomu vakasama ka me vakaceguya na yalomu. Masuta na Kalou mo dusimaki ena nomu bula ena veisiga, ena nomu itavi ena Lotu kei na veibolebole ena gauna oqo. Mo muria na veivakauqeti ni Yalotabu—kakua tale ni wawa. Ni ko cakava kece oqo, au yalataka ni na sega ni laivi iko na Turaga mo lako duadua tu.

Vosota Tikoga

Eda kila ni se vakacava sara na veika vinaka eda nanamaki kina, e vakavuqa me dau sega ni yaco taucoko. Eda dau caka cala ena noda bula vakakina ena noda veiqaravi ni matabete. Ena so na gauna eda dau tarabe ka yaco koso.

Ena gauna e vakasalataki keda kina na Turaga meda “vosota ka gumatua tikoga me yacova [ni da] sa vinaka sara,”⁶ sa kila tu o Koya ni na taura na gauna kei na yaloqaqa. Na kilai vakavinaka tiko ni *cava na vuna* ni kosipeli, kei na *cava na vuna* ni matabete, ena vukei keda meda raica na inaki vakalou ni ka kecega oqo. Ena solia vei keda na veivakauqeti ka vaqaqacotaki keda meda cakava na ka dodonu, ena gauna mada ga ni ra dredre. Na noda raicamatua tiko na yavu ni ivakavuvuli ni bulataki ni kosipeli ena vakalougatataki keda ena rai dodonu, vuku, kei na veidusimaki.

“Dou gumatua sara meda vakuria tiko ga na inaki uasivi oqo?”⁷ Io, kemuni na taciqu, eda na cakava!

Ni da dusimaki tiko ena Yalo Tabu, eda na vuli mai na noda cala. Kevaka meda tarabe, eda na tucake. Kevaka eda sa malumalumu mai, eda na toso ga. Eda na sega ni yamekemeke; eda na sega ni soro.

Ni da sa mataveitacini qaqa ni kosipeli tawamudu ni Kalou, eda na tu vata, dua ga na keda ivua, ka raica vakatabakidua tiko na ivakavuvuli ni kosipeli vakalesuimai i Jisu Karisito ka qarava na noda Kalou kei ira na wekada ena yalo ni vakavinavinaka kei na loloma.

E Bula Tiko na Kalou!

Kemuni na taciqu lomani, au sa vakadinadinataka vei kemuni nikua, ni sa bula tiko na Kalou na Tamada kei na Luvena, o Jisu Karisito. E ratou bula dina tiko! E ratou sa tiko dina!

Ko ni sega ni tiko duadua. E kauwaitaki kemuni na Tamamuni Vakalomalagi ka gadreva o Koya me vakalougatataki kemuni ka vakataudeitaki kemuni ena ivalavala dodonu.

Mo ni kila tiko ni sa vosa tiko na Kalou vei ira na kawatamata ena noda gauna oqo. Ena vosa vei kemuni o Koya!

A raica dina o Parofita Josefa Simici na ka a kaya ni a raica. Sa vakalesuimai ki vuravura na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ena kaukauwa kei na lewa ni Kalou sa Cecere Sara.

Sa noqu masu ni da na duavata tiko na lewe ni Nona matabete, eda na domo vata tiko ki na *cava na vuna* ni vei qaravi ni matabete ka vakayagataka na ivakavuvuli ni kosipeli vakalesuimai me vakavouya na noda bula kei na nodra bula eda qaravi ira.

Ni da vakayacora oqo, ena yaco na kaukauwa tawamudu ni Veisorovaki me vakasavasavataka, samaka, ka vakamakaretaka na yaloda kei na noda itovo me yacova ni da sa yacova na ka e vinakati vei keda. Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Maciu 7:18	<i>Homes of Good Men and Great, Book 2</i>
2. Thomas S. Monson, "Meda Vuli, Vakayacora, Meda Vaka sa Namaki," <i>Liaona</i> , Nove. 2008, 62.	(1910), 155.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 84:88.	5. Jemesa 1:22.
4. Thomas Edison, ena Elbert Hubbard, <i>Little Journeys to the</i>	6. Vunau kei na Veiyalayalati 67:13.
	7. Vunau kei na Veiyalayalati 128:22.

Na Matavuvale ena Ruku ni Veiyalayalati

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

*E sega ni dua na ka me na lako mai kina nomu
matavuvale, ka na sega ni dua na ka ena yaco me
tautauvata kei na veivakalougatataki ni veivauci.*

Au marau niu tiko vata kei kemuni ena soqoni oqo, na vanua ko ni sa sureti mo ni mai tiko kina na matabete ni Kalou mai na veiyasai vuravura. Eda vakavinavinaka ni mai dabe vakatulewa tiko vei keda o Peresitedi Thomas S. Monson. Me vaka ni Peresitedi ni Lotu, sa ikoya na tamata e bula tiko nikua ka tiko vua na idola ka na vauca na matavuvale kei na veicakacakatabu vakalotu kece ni matabete ka na ganiti me rawa kina na bula tawamudu, na isolisoli levu duadua ni Kalou.

Vakarorogo tiko na bogi oqo e dua na tama ka sa lesu tale mai, baleta ni gadreva na veivakadeitaki ni isolisoli oya ena yalona taucoko. O koya kei watina erau lomani rau na luvedrau e lewe rua. Vakataki ira na vo ni itubutubu o koya e rawa ni raica na marau vakalomalagi ni wilika na veika oqo: “Raica ena laki dei tale tu ga e kea na ivakarau ni noda veimaliwai eke, ia sa na uasivi ka lagilagi sara mai kea, oqori na ka e sega ni yaco tiko oqo vei keda.”¹

Na tama ka vakarorogo vata tiko kei keda ena bogi nikua, e kila vinaka tiko na sala ka na basika ki na vanua lagilagi o ya. Ena sega ni rawarawa. E sa kila oti tu o Koya. Ena taura na vakabauti Jisu Karisito, veivutuni, kei na veisau ni yalona ka a yaco ena nona kauwai e dua na bisopi ka vukei koya me vakila na nona lomani koya na Turaga me vosoti kina.

Yaco tale e so na veisau totoka ni sa lako yani kina valetabu, me laki ciqoma na nona edaumeni ka a vakamacalataka na Turaga, vei ira ka sa vakaukauwataki ira ena imatai ni valetabu ka a tara ena iotioti ni gauna oqo. O ya mai Kirtland, Ohio. Na Turaga e kaya:

“A ka oqo au sa vakaroti kemudou mo dou lako ki Ohio; ia au na qai tukuna vei kemudou mai kea na noqu ivakaro; ia ni dou sa tiko kina, dou na vakalougatataki vakaidina ena kaukauwa mai lomalagi;

“Ia mai kea talega, . . . raica au sa vakarautaka tu e dua na cakacaka e veivakurabuitaki; oqo na nodra vakabulai na Isireli raica au na kauti ira mai na noqu lewa; a sa sega na kaukauwa me na tarova na ligaqu.”²

Vei koya na noqu itokani ka se qai lesu ga mai oqo, kei kemuni kece na matabete, sa tu qo e matada na itavi levu ni nodra vakabulai na tiki i Isireli, ni sa noda ilesilesi, na noda matavuvale. O koya e kila ni o ya ena gadrevi kina na veivauci ena kaukauwa ni Matabete i Melikiseteki ena valetabu ni Kalou.

Kerea o koya meu vakayacora na veivauci. Erau gadreva kei watina me qaravi ena dua na gauna totolo e rawa. Me vaka ni sa roro voleka sara mai na koniferedi raraba, au a biuta ga vei nodrau bisopi, me ratou veivosakitaka vata kei noqu sekeriteri na tikinisiga cava ena ganita.

Vakasamataka mada na noqu kurabui kei na noqu marau ni sa tukuna mai o tama na tikinisiga ni veivauci ena ika 3 ni Epereli. O ya na siga ena 1836 e a rairai mai kina o Ilaijia, o koya na parofita ka a kau bulabula, ena nona talai mai ki na valetabu mai Kirtland me mai solia na kaukauwa ni veivauci vei Josefa Simici kei Oliva Kaudari. Na idola oqori sa tu ena Lotu nikua ka na tiko kina me yacova na iotioti ni gauna.³

O ya na veivakadonui vakalou vata ga e a soli vei Pita, me vaka na nona yalayala: “Au na solia talega vei iko na idola ni Matanitu Vakalomalagi, ia na ka kecega ko na vauca e vuravura ena vauci mai lomalagi, ia na ka kecega ko na sereka e vuravura ena sereki mai lomalagi.”⁴

Na lesu mai nei Ilaijia e vakalougatataki ira era taura tu na matabete. E vakadeitaka o Elder Harold B. Lee ena nona vosa ena koniferedi raraba, ena nona cavu vosa tiko nei Peresitedi Joseph

Fielding Smith. Rogoca vinaka: “E tiko vei au na matabete; e tiko vei kemuni na veitacini na matabete; eda sa ciqoma kece na Matabete i Melikiseteki—ka a tiko vei Ilaijia kei ira na vo ni parofita vakakina o Pita, Jemesa kei Joni. Ia, ni sa tiko vei keda na veivakadonui meda veipapitaisotaki, vakakina na dodonu ni vakotori ni liga me baleta na isolisoli ni Yalo Tabu mera tabaki kina e so tale mera cakava na veika kece oqo, ni sega na kaukauwa ni veivauci ena sega ni rawa ni da cakava e dua na ka, ka ni na sega ni vakadonui na veika eda na cakava.”

E tomana o Peresitedi Smith:

“Na cakacakatabu vakalotu e cecere cake, na kalougata ka toka sara e cake ka na gadrevi me rawati ni na gadrevi ena bula cecere mai na matanitu ni Kalou, ena rawa walega mai na so na vanua, sega ni dua na tamata e vakadonui vua vakavo kevaka me sa ciqoma na veivakadonui mai vua e tiko vua na idola. . . .

“ . . . E sega ni dua na tamata e tiko e vuravura me tiko vua na veivakadonui me cakava na cakacakatabu vakalotu vakavo kevaka me sa vakadonuya na peresitedi ni Lotu ka tiko vua na idola. Sa solia o koya vei keda na veivakadonui; ka sa biuta na kaukauwa ni veivauci ena noda matabete baleta ni tiko vua na idola.”⁵

Na veivakadeitaki vata ga o ya e lako mai vei Peresitedi Boyd K. Packer ena nona vola na kaukauwa ni veivauci oqo. Niu kila ni dina na veivosa o ya, sa solia vei au na yalodei, sa vakatalega kina na matavuvale au na vauci iratou tiko ena ika 3 ni Epereli: “Tukuni vei Pita me taura tu na idola. O Pita me na taura tu na kaukauwa ni veivauci me vesuka se vauca e vuravura se sereka e vuravura ka sa na vaka talega kina mai lomalagi. Na idola oqori e nona na Peresitedi ni Lotu—na parofita, daurairai ka dauvakatakila. Na kaukauwa ni veivauci tabu oqori sa tiko ena Lotu nikua. Ena sega tale ni dua na ka me na raici cake na kena sa rui bibi mai vei ira era vakadinata na kaukauwa oqo. Segale tale ni dua na ka me na vakamareqeti. E tiko e vica wale sara na tamata ka [tiko] vei ira na kaukauwa ni veivauci oqo ka tiko oqo e vuravura ena dua vata ga na gauna—ena valetabu era tiko kina na turaga sa tiko vei ira na kaukauwa ni veivauci oqo. Ena sega ni rawa ni dua me na rawata vakavo ga mai vua na parofita,

dairairai ka dauvakatakila kei na Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai."⁶

Ena gauna sa lako mai kina o Ilaijia, e sega walega ni soli na kaukauwa ka a soli vei ira na matabete, ia, e vagolei talega na yalo: "Na yalotabu, kaukauwa kei na ilesilesi nei Ilaija, me na tiko kina vei iko na kaukauwa mo na taura na idola ni ivakatakila, cakacakatabu vakalotu, vakavuvuli kaukauwa kei na edaumeni ni taucoko ni Matabete i Melikiseteki kei na matanitu ni Kalou kei na nodra vagolei na yalodra na qase kivei ira na gone, kei na yalodra na gone, kivei ira na qase, sa vakakina o ira sa tiko mai lomalagi."⁷

Na vakilai ni vagolei ni yalona sa yaco sara ga oqo vei noqu itokani ka sa vakakina vei iratou na nona matavuvale. Sa na rairai yaco tiko sara ga oqo ena soqoni nikua. Ko sa na rairai raica ena nomu vakasama, me vakataki au, na mata itamamu kei tinamu. Ena rawa beka ni o ganemu se tacimu. Ena rawa talega me dua na luvemu yalewa se tagane.

Ena rairai era tiko mai na vuravura ni yalo se mai na dua tale na vanua ka tu tani mai vei iko. Ia na marau ena lako mai na ka o na vakila ni ko sa semati vei ira sa ka dina sara baleta ni ko sa vauci vei ira ena cakacakatabu vakalotu ni matabete ka na rokova na Kalou.

O ira na taura tu na Matabete i Melikiseteki ka ra sa tama ni matavuvale sa vauci, era sa vakavulici ena ka mera na cakava. E sega ni dua na ka me na lako mai ki na nomu matavuvale ka na sega ni dua na ka ena yaco me tautauvata kei na veivakalougatataki ni veivauci. Ena sega tale ni dua na ka me bibi cake mai na nomu rokova na veiyalayalati ni bula vakamau kei na matavuvale ko a sa cakava se mo na laki cakava ena valetabu ni Kalou.

E matata sara tu ga na kena icakacaka. Na Yalo Tabu ni Veiyalayalati, ena vuku ni noda talairawarawa kei na solibula me na vaca na noda veiyalayalati ni valetabu ka me na rawa ni na laki yaga kina bula sa bera mai. E vakamacalataka o Peresitedi Harold B. Lee na ibalebale ni vauci mai na Yalo Tabu ni Veiyalayalati, ena nona cavuta na vosa nei Elder Melvin J. Ballard: "Eda rawa ni lawakitaka na tamata ia eda na sega ni rawa ni da na lawakitaka na Yalo Tabu, ka na sega ni tawamudu

na noda veivakalougatataki vakavo kevaka me sa vauci mai na Yalo Tabu ni Veiyalayalati. Na Yalo Tabu e wilika na vakasama kei na yalo ni tamata ka na qai solia na nona veivakadonui ni veivauci me na kalougata kina na nodra bula o ira era sa vauci. Ni yaco oya sa na qai dei, vakadonui, ka sa qai vakadre sara vakavinaka."⁸

Ni keirau a vauci mai na Valetabu e Logan kei Sisita Eyring, au a sega ni kila sara vakavinaka na ibalebale taucoko ni yalayala o ya. Au se tovolea tikoga oqo meu kila taucoko sara, ia keirau sa duavata kei watiqo ena neirau voleka ni 50 na yabaki ni vakawati me keirau na sureta tiko na Yalo Tabu ena veigauna kece ki na neirau bula kei na neirau matavuvale.

Keirau a sota ena imatai ni gauna kei Peresitedi Joseph Fielding Smith ena gauna au a se tama ni gone lailai kina, kau se qai vauci oti ga mai na valetabu, ka vakanamata vua na watiqo kei na noqu matavuvale gone. E a lako mai vei au na ivakadinadina niu a tarogi ena rumu ni Mataveiliutaki Taumada ka niu a sureti meu lako kina, ena nona tarogi au o Peresitedi Harold B. Lee ni a dusi Peresitedi Smith, "Ko vakadinadinataka li ni tamata oqo e Parofita ni Kalou?"

Se qai curu ga mai na rumu o Peresitedi Smith ka se bera mada ni bau vosa. Au vakavinavinaka niu a rawa ni tukuna yani vakadodonu: "Au kila ni vakakina," kau kila me vaka niu kila ni cila vinaka tu na matanisiga ka sa tu vua na matabete kei na kaukauwa ni veivauci me baleti vuravura.

Na veika e sotavi o ya e vakaukauwataka vei keirau kei watiqo na nona ivakasala ena soqoni ni koniferedi ena ika 6 ni Epereli 1972 ka a kaya kina o Peresitedi Joseph Fielding Smith: "Sa loma ni Turaga me vaqacotaki ka maroro'i na bula ni matavuvale. Keitou sa kerei kemuni na tama mo ni sa vakadeitaka na nomuni itutu ena veiliutaki ni nomuni matavuvale. Keitou sa sureti kemuni na tina mo ni tokoni ira na watimuni ka mo ni sa na cina rarama sara vei ira na luvemudrau."⁹

Meu vakatututaka mada e va na ka e rawa ni ko ni cakava ena nomuni itutu vaka tama ni tiko vei kemuni na matabete mo ni liutaki ira kina na nomuni matavuvale vua na Tamada Vakalomalagi kei na iVakabula.

Na imatai, me tiko vei kemuni na ivakadinadina ni sa tiko vei keda na idola ni matabete, ka sa tiko vua na Peresitedi ni Lotu. Masulaka na ka o ya ena veisiga. Na kena isau ena lako mai ena nomu vinakata mo liutaki ira nomu matavuvale, ena nomu vakila na vakanuinui, kei na yalomarau levu sara ni ko sa veiqaravi tiko. Ko na matamamarau tu ga ka vakanuinitaka na veika vinaka, e dua na kalougata levu vei watimu kei na nomu matavuvale.

Na ikarua, ni ka mo cakava sa ikoya mo lomana na watimu. Ena taura na vakabauta kei na yalomalua mo na vakaliuca na ka e vinakata, mai na ka o na gadreva ena sasagataki ni bula ena veisiga. Sa nomu itavi mo na vakarautaka ka maroroya na matavuvale vata kei koya ena nomu qaravi ira tiko na tani. Na ka o ya ena kauta e levu sara na nomu kaukauwa vakayago. Na toso ni yabaki kei na tauvimate ena rawa ni vakalevutaka na gagadre nei watimu. Kevaka mo na digitaka mo vakaliuca na ka e gadreva o watimu mai na ka o gadreva o iko, au yalataka vei iko ni na tosocake vakakina na nomu na lomani koya tiko.

Na ikatolu, sa ikoya mo vakauqeti ira na matavuvale mera dau veilomani. E vakavulica o Peresitedi Ezra Taft Benson:

“Ena kena vakasama ni na tawamudu, na veivakabulai e ka ni matavuvale. . . .

“Na kena veta sara e cake, e dodonu mera kila na gone ni ra lomani, vinakati, ka vakavinavinakataki. Na ka oqo me vakadeitaki tiko vei ira ena veigauna. Oqo na itavi mera qarava sara ga na itubutubu, ka ra dau matai sara kina na marama tina.”¹⁰

E dua tale na kena ivurevure ni veilomani sa ikoya na nodra veilomani sara ga vakaitabagone ena loma ni matavuvale. Na nodra dau veivukei kei na veilomani na veitacini ena yaco ena nodra dau sasaga toka ga na itubutubu kei na veivuke mai vua na Kalou. Ko ni na kila ni dina mai na veika o ni sa sotava mai na dui nomuni matavuvale. Ka sa na vakadeitaki ena kena wiliki na veisei e yaco kina matavuvale buladodonu nei Liai kei watina o Serai mai na iVola i Momani.

Na ka vinaka erau rawata sa vakarautaki me na veituberi tiko vei keda. Erau gumatua sara na vakavulica na kosipeli i Jisu Karisito, ka rau vakadeitaka vei ira na luvedrau, vakakina o ira na nodrau kawa ena vica na itabatamata e a

vakamalumalumutaka sara ga na yalodra vua na Kalou kei ira vakataki ira. Kena ivakaraitaki, ni o Nifai e volavola ka dodoliga yani vei ira na nona matavuvale ka ra sa mai meca tu ni nona bula. Na Yalotabu e vakamalumalumutaka na yalodra e udolu ka vakaisosomitaka na veicati ki na veilomani.

Dua na sala mo na rawa ni vakamura kina na rawa-ka nei Liai sa ikoya na kena liutaki na masu ni matavuvale, kei na gauna vata kei na matavuvale me vaka na lotu vakamatavuvale. Solia vei ira na gone na galala mera masu ena gauna ena rawa kina mera veimasulaki ena iwirini ni masu ni veivakalougatataki. Mo na saga mo kidava ka kila na gauna e yaco mai kina na duidui kei na veisei ka vakavinakataka sara me yaco tale na veimaliwai vinaka, vakabibi vei ira. Ni ra veimasulaki ka veiqaravi vakai ira ena malumu na yalodra ka ra na veivukei vakaiira kei rau na itubutubu.

Na ikava ni ka mo na cakava mo liutaka kina na nomu matavuvale ena sala sa vakarautaka na Turaga sa ikoya mo na dau veivakadodonutaki. Sa na rawa ni ko na sotava ka veivakadodonutaki ena sala ni Turaga ka liutaki ira yani kina bula tawamudu.

Ko na nanuma na vosa, ia ko se bera ni raica na kena kaukauwa e dua e tiko vua na Matabete i Melikiseteki ni vakarautaka tiko na nona matavuvale mera na laki bula ena bula ga era bula tiko kina ka ra na laki bulataka ena matanitu vakasilesiteli. O nanuma na qaqana. Era kilai levu sara:

“Raica sa sega sara ni kilikili me vakayacori na cakacaka vakabete ena ivakarau kaukauwa se vakasaurara, ia, me vakayacori ga ena veivakauqeti, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalomalumumu, kei na loloma e sega ni veivakaisini;

“Io, ena yalo e veidokai, kei na yalomatua, raica ena rarama sara kina na yalona, ka sega vua na veivakaisini kei na lawaki—

“Me veivunauci vakaukauwa sara ena veivakauqeti ni Yalo Tabu; ia me kusarawa me lomani koya tale a vunauca; kevaka e sega, sa na okata ko koya me kena meca;

“Io me kila ko koya ni sa kaukauwa cake na nomu yalodina, ka malumalumumu na ivesu nei mate.”¹¹

E muri sa na qai muria mai na yalayala ka na vinaka sara vei keda na tama e Saioni: “Ena salavata voli ga kei iko na Yalo Tabu, ia na nomu ititoko sa ititoko ni yalododonu kei na dina sa tudei sara; raica na nomu lewa sa lewa e sega ni mudu; ia kevaka sa sega ni taurivaki vakatani sa na tudei tu ga me tawamudu.”¹²

O ya sa itagede sara e cake vei keda, ia ni da sa na vosota na noda cudru ena yalo vakabauta ka tiloma na dokadoka, sa na vakadonui keda na Yalo Tabu, ka sa na qai vakadeitaki sara me ka dina na kena veiyalayalati tabu.

Ko na qai rawa-ka ena nomu vakabauta, ni Turaga sa vakalesuya mai na idola ni matabete ka sa tiko vata kei keda nikua—ka na vakadeitaka na veilomani kei watimu, kei na veivuke ni Turaga me vagolea na yalodra na luvemu vei ira vakataki ira, vakakina vei iko, kei na kena na tuberi iko ena yalololoma mo na veivakadodonutaki ka veivakadreti ena gaunisala e sureti kina na Yalotabu.

Au kila ni o Jisu Karisito e noda iVakabula. Au vakadinadinataka ni o Peresitedi Thomas S. Monson, ka da na vakarau rogoci koya, e tiko vua ka vakayagataka tiko na idola kece ni matabete ka sa tiko e vuravura nikua. Au lomani koya ka tokoni koya. Au lomani kemuni ka masulaki kemuni. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Vunau kei na Veiyalayalati 130:2.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 38:32–33.
3. Raica na Joseph Fielding Smith, *Sealing Power and Salvation*, Brigham Young University Speeches of the Year (Janu. 12, 1971), speeches.byu.edu.
4. Maciu 16:19.
5. Joseph Fielding Smith, cavuta o Harold B. Lee, ena Conference Report, Okot. 1944, 75.
6. Boyd K. Packer, “The Holy Temple,” *Liaona*, Okot. 2010, 34.
7. *Nodra iVakavuouli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 15.
8. Melvin J. Ballard, cavuta o Harold B. Lee, ena Conference Report, Okot. 1970, 111.
9. Joseph Fielding Smith, “Counsel to the Saints and to the World,” *Ensign*, Julai 1972, 27.
10. Ezra Taft Benson, “Salvation—a Family Affair,” *Tambuli*, Nove. 1992, 3, 4.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 121:41–44.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 121:46

Tu Vakarau ka Kilikili mo Veiqaravi

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Ena kune e veivanua kecega na cakamana ni kilai na matabete, ni rokovi ka vakayagataki vakavinaka na kena kaukauwa, ka vakacurumi kina na vakabauta.

Kemuni na taciqū lomani, sa dua na ka vinaka meu sota tale vata kei kemuni. Ena veigauna au dau tiko kina ena soqoni raraba ni matabete, au dau vakananuma na nodra ivakavuvuli eso na nona iliuliu vakaturaga na Kalou era sa vosa oti ena veisoqoni raraba ni matabete ena Lotu. E vuqa era sa gole yani ki na nodra icocovi tawamudu, ia mai na vakasakiti ni nodra vakananumu, mai na boto ni yalodra, kei na nodra yalololoma, me ra solia vei keda na veidusimaki vakauqeti. Au na wasea vei kemuni ena bogi nikua eso na nodra ivakavuvuli me baleta na matabete.

Mai vua na Parofita o Josefa Simici: “Na matabete sa dua na ivakavuvuli tawamudu, ka a bula kei koya na Kalou mai na tawamudu, ki na tawamudu, ka sega na kena itekitekivu se itinitini vakayabaki.”¹

Mai na vosa nei Peresitedi Wilford Woodruff, eda vulica kina: “Na Matabete Tabu sai koya na salatu ena veitaratara kina na Kalou vei ira na tamata e vuravura; kei ira na italai vakalomalagi ka ra a sikova mai na vuravura ka veitaratara kei ira na tamata era lewena ka rokova na matabete ni ra se bula tiko; kei na veika kece sa vakatara na Kalou me yaco me ra vakabulai kina na tamata, mai na gauna era a tadu mai kina na tamata ki vuravura

ki na gauna me vakabulai kina ko vuravura, e a vakayacori ka na vaka tu kina ena dodonu ni matabete tawamudu."²

A vakuria o Peresitedi Josefa Simici: "Na matabete. . . sai koya na . . . kaukauwa ni Kalou e soli vua na tamata ka na rawa ni cakacaka kina na tamata e vuravura me baleta na nodra vakabulai na matavuvale vakatamata, ena yaca ni Tamana kei na Luvena kei na Yalo Tabu, ka cakacaka ena dodonu; sega ni vakasamataki wale tu ga na dodonu oqori, e sega ni kerei mai na veitabatamata era sa mate ka yali yani, ia na dodonu sa soli mai ena gauna eda bula tiko kina oqo ena nodra vei qaravi na agilosi kei na veiyalo mai cake *vakadodonu sara ga mai na iserau ni Kalou Kaukauwa*."³

Kena iotioti mai vei Peresitedi John Taylor: "Na cava na matabete? . . . Sai koya na matanitu ni Kalou, na vanua cava ga e vuravura se mai lomalagi, mai na kaukauwa oqori, galala ni digidigi, se ivakavuvuli ni veika taucoko sara e lewai e vuravura kei lomalagi, mai na kaukauwa oqori ni veika taucoko sara era na tauri cake ka tokoni. E lewa na veika taucoko sara—e liutaka na veika taucoko sara—e tokona na veika taucoko sara—ka vakaitavi ena veika taucoko sara ni Kalou kei na dina era veitokani vata kaya."⁴

Eda sa kalougata vakalevu me da tu eke ena iotioti ni gauna oqo, ni sa tu e vuravura na matabete ni Kalou. Sa ka dokai kina vei keda me da taura tu na matabete oqori. Na matabete e sega ni vaka me dua na isolisoli me vaka na kena dua na ilesilesi ni vei qaravi, e dua na galala me da laveta, ka dua na madigi me da vakalougatataka kina na nodra bula na tani.

Mai na veimadigi oqori e basika mai kina na itavi kei na ilesilesi. Au taleitaka ka dau vakamareqeta na vosa e vakaturaga, *itavi* kei na kena ibalebale kece sara.

Ena dua na kena ibalebale se dua tale, ena dua na gauna e vakayagataki kina se dua tale, au a sa dau lakova tiko na soqoni ni matabete ena 72 na yabaki sa oti oqo—me tekivu mai na gauna au tabaki kina me dua na dikoni niu yabaki 12. Sa totolo dina na toso ni gauna. E tosoi keda vata tiko kei na itavi na toso oqori. Na itavi e sega ni lailai sobu se veivakalailaitaki. Era yaco mai ka yali yani na veisaqasaqa vakarerevaki eso, ia na ivalu me baleta na yalo ni tamata ena ia tikoga ka sega ni malumu sobu. E vaka na

domo ni ivakatagi na kaci ni Turaga vei iko, vei au, kei ira na matabete e veivanua kecega: “Raica sa kilikili ki na tamata yadua me vulica ka kila na nona *itavi*, ia me vakayacora ena yalodina na itavi ni ilesilesi sa digitaki kina.”⁵

A yaco mai na kaci ni itavi vei Atama, vei Noa, vei Eparama, vei Mosese, vei Samuela, vei Tevita. A yaco mai vua na Parofita o Josefa Simici kei ira yadua era veitaravi yani. A yaco na kaci ni itavi vua na gonetagane o Nifai ni dusimaki koya na Turaga, mai vua na tamana o Liai, me lesu tale ki Jerusalemi kei iratou na tuakana me kauta mai na peleti varasa mai vei Lepani. Eratou a vosakudrukudru na tuakai Nifai, ka kaya ni dua na ka dredre e kerei vei iratou. Na cava a tukuna o Nifai? E kaya o koya, “Au na lako ka kitaka na ka sa vakarota na Turaga, ka niu kila ni sa dau vakarautaka na Turaga na sala me ra rawata kina na luve ni tamata na ka kece sa vakarota vei ira ko Koya.”⁶

Ni yaco mai vei iko kei au na kaci vata oya, na cava e daru na sauma kina? Daru na vosa kudrukudru beka, me vakataki rau o Leimani kei Lemueli, ka kaya, “Ni sa rui dredre na ka au talai rau kina”?⁷ Se eda na, dui kaya yadua vata kei Nifa, “Au na lako ka kitaka”? Se eda na lomasoli me da vei qaravi ka talairawarawa?

Ena so na gauna e vaka me dau ka lialia na vuku ni Kalou se sa rui dredre, ia e dua na lesoni cecere duadua ka yaga e rawa ni da vulica ena bula oqo sai koya ni vosa na Kalou ka talairawarawa kina na tamata, na tamata oqori ena donu tikoga.

Niu vakasamataka na vosa *itavi* kei na ivakarau e rawa ni vakavutuniyautaki kina na noda kei na nodra bula na tani ena noda qarava na noda itavi, au nanuma lesu na vosa a vola e dua na dauniserekali kilai ka dauvolavola talega:

Au moce ka qai tadra.

Ni ka rekitaki na bula.

Au yadra ka raica

Ni bula e itavi

Au cakava ka qai raica

*Ni ka rekitaki na itavi.*⁸

A biuta ena dua tale na kena ibiubiu o Robert Louis Stevenson. E kaya o koya, “Au kila na cava na marau, niu sa cakava oti na cakacaka vinaka.”⁹

Ni da qarava na noda itavi ka vakayagataka na matabete, eda na kunea na reki dina. Eda na vakila na vakacegu ni da sa vakacavara na noda itavi.

Eda sa vakavulici ena itavi bibi ni matabete ka tu vei keda, se i Eroni se Matabete i Melikiseteki. Au vakauqeti kemuni mo ni vakasamataka na itavi oqori ka cakava na veika kece e tu vei kemuni na kena kaukauwa mo ni qarava vakavinaka. Me da rawa ni kitaka vakakina, sa dodonu vei keda yadua me da kilikili. Me vakarau tu na ligada, liga savasava, kei na liga sa tu vakarau me da vakaitavi ena kena vakarautaki na veika ena vinakata na Tamada Vakalomalagi me ra rawata mai vua o ira na tani. Kevaka eda sega ni kilikili, e rawa ni yali vei keda na kaukauwa ni matabete; ia kevaka sa yali vei keda, sa yali kina vei keda na ka me rawa kina na bula vakacerecerei. Me da kilikili me da veiqaravi.

O Peresitedi Harold B. Lee, e dua na qasenivuli cecere ena Lotu, e kaya: “Ni sa taura e dua na matabete, sa yaco me mata ni Turaga. Sa dodonu me raica na nona ilesilesi me vaka ni talai koya tiko na Turaga.”¹⁰

Ena iKarua ni iValu Levu, ena iwase taumada ni 1944, a yaco e dua na ka ka vakaitavi kina na matabete ni ra taura tiko na Kwajalein Atoll na mataivalu digitaki ni Amerika, e dua na tiki ni Yatu Masela ka tu ena Wasa Pasivika rauta ni veimama kei Ositerelia kei Awai. Na veika a yaco ena gauna oya a tukuna e dua na daunitukutuku—sega ni lewe ni Lotu—ka a cakacaka tiko ena dua na niusipepa mai Awai. A vola na veika oqo ena itukutuku ni niusipepa ena 1944, e vakamacalataka kina ni a tiko o koya kei na so tale na daunitukutuku e dakudratou na mataivalu digitaki ena Kwajalein Atoll. Ni ratou toso tiko ki liu, eratou raica e dua na lewe ni mataivalu gone ni vude tu vakatoboicu e wai, ka rawa ni laurai ni sa mavoa koto vakaca. E damudamu na wai vodea wavokiti koya ena nona dra. Ka ratou qai raica e dua tale na sotia digitaki ni torova tiko yani na nona itokani sa mavoa tu. Sa mavoa tale toka ga na ikarua ni sotia digitaki, sa lili wale toka ga e yasana na ligana imawi. E laveta cake na ului koya sa vude tu me kakua ni luvu. Ena domobula a kaci veivuke. Eratou raica tale yani na daunitukutuku na

gonetagane e taura tu ka kaya lesu yani, “Cauravou, sa sega tale ni dua na ka e rawa ni da cakava vua na gonetagane oqori.”

“Oti,” qai vola na daunitukutuku, “Au qai raica e dua na ka au se bera vakadua ni raica e liu.” Na gonetagane oqo, ni sa mavoa toka mada ga vakaca, a qalo yani ki baravi kei na yagona nona itokani sotia ka vaka ni sa mate koto. A biuta na ului nona itokani e duruna. . . . Sa dua dina na iyaloalo—oi rau na gonetagane mavoa tu vakaca—erau . . . savasava, ka cauravou vakasakiti na kedrau irairai, ena itutu leqa sara mada ga erau tu kina. Qai cuva sobu na ului koya e dua vei rau vua na kena ikarua ka kaya, ‘Au sa vakaroti iko, ena yaca i Jisu Karisito ena kaukauwa ni matabete, mo bula tikoga me yacova na gauna au rawata mai kina na veivuke vakavuniwai.’” A tinia vakaoqo na daunitukutuku na italanoa oqo: “Keitou sa tu oqo e valenibula na lewe tolu, [oi rau na sotia digitaki kei au]. Era sega ni kila na vuniwai [se rau a bula rawa mai vakacava], ia au kila o au.”¹¹

Ena kune e veivanua kecega na cakamana ni kilai na matabete, ni rokovi ka vakayagataki vakavinaka na kena kaukauwa, ka vakacurumi kina na vakabauta. Ni sa vakaisosomitaki na lomalomarua ena vakabauta, ni sa vakaotia yani na nanumi koya ga na veiqaravi sega ni nanumi koya, sa na vakayacora na kaukauwa ni Kalou na Nona inaki.

E rawa ni yaco malua mai na kaci ni itavi ni da qarava na itavi eda lesi kina o keda eda taura tu na matabete. A kaya o Peresitedi George Albert Smith, na iliuliu maqosa ka mana oya, “sa nomu itavi taumada mo vulica na veika e vinakata na Turaga, oti ena kaukauwa kei na igu ni Nona Matabete tabu vakalevulevuya na nomu veikacivi e matadra na kainomu . . . me ra marau kina na tamata ni ra muri iko.”¹²

Na kaci ni itavi vakaoqori—na kaci sega soti ni kilai levu ka sega ni cala ni na vukea na kena vakabulai na yalo—a yaco mai vei au ena 1950 niu se qai kacivi vou meu bisopi. E vuqa na noqu itavi vakabisopi ka ra duidui, kau tovolea ena kena vinaka duadua au rawata meu cakava na veika kece e gadrevi vei au. A vakaitavi tiko o Amerika ena gauna oya ena duatani na ivalu. Baleta ni ra a veiqaravi voli e vuqa na noda lewenilotu ena veiqaravi vakaiyaragi, a yaco mai e dua na ilesilesi mai na itikotiko liu ni Lotu me vakarautaki vei ira yadua na sotia me ra

sauma na *iTukutuku ni Lotu* kei na *Improvement Era*, na mekasini ni Lotu ena gauna oya. Me kena ikuri, a kerei vei ira kece na bisopi me ra vola e veivula e dua na ivola vei ira yadua na sotia mai na nodra tabanalevu. Na neitou tabanalevu e 23 na kena tagane vakaunifomu. Ena nodra sasaga na veikuoramu ni matabete, era vakarautaka kina na ilavo ni saumi ivolatabaki. Au qarava na cakacaka, io na itavi, meu vola e 23 na ivola e veivula yadua. Ena veiyabaki sa oti yani oqo se tu ga vei au na ilavelave ni noqu ivola kei na kena isau e ciqomi. E dau turu rawarawa na wainimata ni ra wiliki tale na ivola oqo. E ka rekitaki me da kila na nona bole e dua na sotia me bulataka na kosipeli, nona lewa e dua na dausoko me maroroya tikoga na vakabauta kei na nona matavuvale.

Ena dua na yakavi au a solia vua e dua na marama ena tabanalevu na 23 na ivola ni vula oya. Na nona itavi me vakacuruma ka vakadodonutaka toka na itikotiko ni vakaumeli dau veisau e veigauna. A raica e dua na waqanivola ka taroga ena matadredredre, “Bisopi o sega beka ni dau yalolilai? Oqo tale e dua na ivola vei Baraca Bryson. Oqo na ika 17 ni ivola o sa vakauta vua ka sega ni saumi mai.”

Au sauma vaqo, “Io, de qai kena vula beka oqo.” Me vaka ni a qai yaco, ni *oya* na kena vula. Qai sauma mai ena imatai ni gauna na noqu ivola. Na kena isau mai vua e ka vakamareqeti, e dua na iyautalei. E veiqaravi tiko ena dua na baravi vakayawa sara, tu duadua, dau vakanananu i vale, galili. A vola vaqo, “Kivei Bisopi, Au sega soti ni dauvolaivola.” (Au a rawa beka ni tukuna vua *oya* ena tolu na vula yani ki liu.) E tomana na nona ivola, “Vinaka vakalevu na *iTukutuku ni Lotu* kei na mekasini, ia mai na veika kece vinaka vakalevu na ivola yadua. Au sa cega e dua na tabana vou. Au sa tabaki meu bete ena Matabete i Eroni. Sa sinai na yaloqu. Au sa tamata mamarau.”

E sega ni marau vakalevu cake o Baraca Bryson mai vei nona bisopi. Au sa vulica na ivakaraitaki ni kena dau cavuti na ivosavosa, “Cakava nomu itavi; ena kena vinaka duadua. Laiva na kena vo vua na Turaga.”¹³

Ena vica na yabaki i muri, niu tiko voli ena iTeki na Salt Lake Cottonwood ni kena peresitedi voli o James E. Faust, au qai talanoataka kina na itukutuku oya ena kena sagai me

vakayaloqaqataki na nodra nanumi na neimami sotia. Ni oti na soqoni, a lako mai e dua na cauravou totoka, A taura na ligaqu e ligana ka taroga, “Bisopi Monson, ni se nanumi au tiko?”

Au qai kila vakasauri o cei o koya. “Baraca Bryson!” Au cavuta yani. “Sa vakaevei tiko? Na cava o sa cakava tiko ena Lotu?”

Ena yalomalua kei na yalodei, e kaya mai, “Au vinaka tiko. Au sa vei qaravi tiko ena mataveiliutaki ni noqu kuoramuni ni italatala qase. Vinaka tale vakalevu na nomuni dau kauwaitaki au kei na ivola o dau vakauta yani kau dau vakamareqeta.”

Kemuni na taciqu e gadreva tu ko vuravura na noda veivuke. Eda sa cakava tiko beka na veika kece e dodonu me da cakava? Eda nanuma tiko beka na vosa nei Peresitedi John Taylor: “Kevaka o sega ni vakalevulevuya na nomu ilesilesi, ena tarogi iko na Kalou ena vukudra o ira a rawa ni o vakabula kevaka o qarava na nomu itavi?”¹⁴ E tu na yava me da vakadeitaka, na liga me da qumia, na vakasama me da vakayaloqaqataka, na yalo me da vakauqeta, kei na tamata me da vakabula. Sa waraki iko tu na veivakalougatataki ni tawamudu. E nomu na galala mo kakua ni sarasara ia mo vakaitavi ena buturara ni vei qaravi vakamatabete. Me da vakarorogo ki na ivakananumi veivakayavalati ena iVola i Jemesa: “Dou muria na vosa ka kakua ni rogoca walega, ka vakaisini kemudou kina vakai kemudou.”¹⁵

Me da vulica ka vakasamataka na noda itavi. Me da tu vakarau ka kilikili tu me da vei qaravi. Me da muria na we ni yavana na iVakavuvuli ena noda qarava na noda itavi. Ni daru lakova na sala a lakova ko Jisu, e daru na kila ni na levu cake sara o Koya mai vua na gonelailai mai Peceliema, e levu cake mai na luvena na matai, e levu cake mai na qasenivuli cecere duadua sa mai bula oti. Eda na yaco me da kilai Koya ni Luve ni Kalou, na noda iVakabula ka noda Dauveivueti. Ena gauna e yaco mai kina Vua na kaci ni itavi, a sauma o Koya ena, “I Tamaqu me yaco ga na lomamuni, ka me nomuni tikoga na vakarokoroko ka sega ni mudu.”¹⁶ Me da cakava vakakina o keda yadua, sa noqu masu ena Yacana savasava, na yaca i Jisu Karisito, na Turaga, emeni.

iDusidusi

1. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 116.
2. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Wilford Woodruff* (2004), 42.

3. Joseph F. Smith, *Gospel Doctrine*, 5th ed. (1939), 139–40; vakaikuritaki.
4. *Nodra iVakavuouli na Peresitedi ni Lotu: John Taylor* (2001), 119.
5. *Vunau kei na Veiyalayalati* 107:99; vakaikuritaki.
6. 1 Nifai 3:7; raica talega tikina 1–5.
7. Raica na 1 Nifai 3:5.
8. Rabindranath Tagore, ena William Jay Jacobs, *Mother Teresa: Helping the Poor* (1991), 42.
9. Robert Louis Stevenson, ena Elbert Hubbard II, comp., *The Note Book of Elbert Hubbard: Mottoes, Epigrams, Short Essays, Passages, Orphic Sayings and Preachments* (1927), 55.
10. *Stand Ye in Holy Places: Selected Sermons and Writings of President Harold B. Lee* (1976), 255.
11. Ena Ernest Eberhard Jr., “Giving Our Young Men the Proper Priesthood Perspective,” typescript, Julai 19, 1971, 4–5, Valenivola ni iTukutuku ni Lotu.
12. George Albert Smith, ena Conference Report, Epe. 1942, 14.
13. Henry Wadsworth Longfellow, “The Legend Beautiful,” ena *The Complete Poetical Works of Longfellow* (1893), 258.
14. *iVakavuouli nei: John Taylor*, 164.
15. Jemesa 1:22.
16. Mosese 4:2.

O Ira Era Dauloloma Era na Lomani

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Ni sa vakasinaiti na yaloda ena loloma ni Kalou, sa yaco me da “dou veilomani vaka ikemudou, dou loma vinaka, ka veivosovosoti.”

Ena dua na gauna lekaleka sa oti au a taura e dua na ivola mai vua e dua na tina lomaleqa ka kerea ke rawa ni dua na vosa ena koniferedi raraba ena dua na ulutaga me na yaga vei rau na luvena. Sa basika ena kedrau maliwa e dua na duidui, erau sa sega ni dau veivosaki. Sa kavoro kina na yaloi tinadrau. Ena nona ivola e vakadeitaka kina vei au o koya ni na vakaduavataki rau tale e dua na itukutuku mai na koniferedi raraba, ka na yaco me vinaka tale na veika kece.

Na nona vakatakekere ena yalodina mai vu ni yalona na marama oqo e dua ga vei ira na vica na veivakauqeti au ciqoma ena vica na vula sa oti oqo au na cavuta kina nikua e vica na malanivosa ena dua na ulutaga ka sa vakatubu lomaleqa tiko—sega walega vua e dua na tina nuiqawaqawa ia vei ira e vuqa ena Lotu ka vaka dina kina, ki vuravura.

E tarai au na nona vakabauta na tina dau loloma oqo ni na rawa ni veivuke ena kena vakaduavata taki ni kedrau isema na luvena ena dua na vosa mai na konifere raraba. Au vakadeitaka ni nona veivakabauti e sega soti ni baleta na nodra matau na vosa ia ena “gata ni vosa ni Kalou,” ka ni “qaqa cake na kena revurevu ena nodra vakasama na tamata . . . mai na veika kecega.”¹ I ganequ lomani, au masuta me na tara na yalodrau na luvemu na Yalotabu.

Ni sa Ca na iSema ni Veiwekani

Na yavalati kei na kasere ni isema vakaveiwekani a se tekivu sara mai na itekivu ni bula vakatamata. O Keni ni gauna makawa na kena imatai a vakatara na mate veitauvi oqo ni veicati kei na duidui me vakacacana na yalona. A cukiraka na qele ni yalona ena veiqati kei na yaloca ka vakatara me vua ka matua na yalo oqori me yacova ni laki vakayacora na veika a sega ni vakasamataka—ena nona labata na tacina dina ka yaco kina, ena ivalavala oya me tama ni lasu kece ga i Setani.²

Me tekivu mai na siga oya sa dau vakavuna eso na italanoa rerevaki ni itukutuku ni gauna na yalo ni veiqati kei na veicati. E vakavuna me cati Tevita o Saula, o ira na luvei Jekope vua na tacidra o Josefa, o Leimani kei Lemueli vei Nifai, kei Amalikaia vei Moronai.

Au rawa ni raitayaloyalotaka ni tamata kece sara e vuravura sa tarai koya ena dua na kena ivakarau na yalo ni veileti, vakaduiduile, kei na veisausaumi. E rairai ena so sara beka na gauna eda dau raica kina vei keda na mataqali yalo vaqo. Ni da vakila na mosi ni yalo, cudru, se veiqati, ia ena rawarawa me da vakalewai ira na tani, ka vakaibalebalebaka vakatani na nodra ivalavala me rawa ni dodonu kina na noda yaloca tu ena vukudra.

Na iVunau

E dina sara, eda kila ni cala oqo. E matata tu na ivunau. Eda dau vakararavi kece vua na iVakabula; ena sega ni rawa ni vakabulai e dua vei keda kevaka e sega o Koya. Na nona Veisorovaki na Karisito e sega ni vakaiyalayala ka tawamudu. E vakaivakarau na vosoti ni *noda* ivalavala ca. Sa dodonu me da veivutuni, ka sa dodonu me da tu vakarau me da vosoti ira na tani. E vakavuvulitaka o Jisu “Mo dou veivosoti vakai kemudou; ia ko koya sa sega ni vosota . . . ena cudruvi koya na Turaga; raica sa ivalavala ca vakalevu cake ko koya”³ ni sa “Kalougata ko ira e dauloloma ni ra na lomani.”⁴

E dina sara, e vakaibalebale vakavinaka sara na veimalanivosa oqo—ni vakayagataki vua tale e dua. Eda na raica vakamatata ka vakarawarawa sara na vua ca ni nodra

veivakalewai na *tani* ka kubuta tu na ca. Ka ni da dau sega sara ni taleitaka ni ra vakalewai keda na tamata.

Ia me baleta na noda nanuma cala kei na noda kudru, sa rui vakavuqa na noda dau vakadonuya na noda cudru ka nanuma ni donu duadua ga ka kilikili na noda vakatulewa. E dina ni da sega ni rawa ni raica na yalona e dua tale, eda dau nanuma ni da kila na inaki ca se dua na tamata ca ena gauna eda raica kina. Eda dau vakadonui keda ena gauna eda rarawa kina baleta ni da nanuma ni, ena vuku ni ka e yaco vei keda, sa tu vei keda na itukutuku kece me da vakalailaitaka kina e dua tale.

E kaya na iApositolo o Paula ena nona ivola vei ira na kai Roma, ni o ira era dau vakalewai ira na tani sa “sega nodra iulubale.” Na gauna eda vakalewa kina e dua tale, e vakamacalataka o koya, eda sa vakacacani keda tiko, ni sega sara ni dua e sega na nona ivalavala ca.⁵ Na nomu sega ni via veivosoti sa dua na ivalavala ca levu—ka a veivakasalataki kina na iVakabula. O ira sara mada ga na tisaipeli nei Jisu era a “veibeitaki vakaiira ka ra sega ni veivosoti vakaidina, a ka oqo era sa cala kina, a ra sa cudruvi ka kune rarawa kina.”⁶

Sa vosa vakamatata sara na noda iVakabula ena ulutaga oqo ka lailai sara na vanua me da vakacuruma kina na noda nanuma. “Ia koi au na Turaga, au na vosoti ira ga kau sa lewa,” sa kaya o Koya, “ia koi kemudou sa *kilikili* mo dou vosota na tamata kecega.”⁷

Meu vakuria mada kina e dua na ivakamacala lailai e ra? Ni gadreva na Turaga me da vosota na tamata kecega sa okati tiko kina na noda vosoti keda. Ena so na gauna, vei ira na tamata kecega e vuravura, o koya e dau dredre duadua na nona vosoti—ka vakakina ni rairai o koya e dau gadreva vakalevu duadua beka na noda veivosoti—sai koya na tamata e dau raici keda lesu mai ena iloilo.

Na Kena iLutua

Na ulutaga oqo ni noda vakalewai ira na tani e rawa ni vakavuvulitaki ga ena dua na ivunau rua na kena ivosa. Ni yaco mai na veicati, kakase, veigaluvi, veivakacacani, sega ni veivosoti, se via veivakacacani yalovinaka vakayagataka na veika oqo:

Muduka laivi!

E rawarawa sara. Me da muduka laivi na dau veivakalewai ka vakaisosomitaka na vakasama kei na yalo ni veivakalewai ena lomana na Kalou kei ira na luvena. E Tamada na Kalou. Oi keda na Luvena. Eda veitacini ka veiganeni kece sara. Au sega ni kila se na vosa, na yalo kei na veivakauqeti cava tale beka me rawa niu vakamatatataka kina na vakasama oqo *ni kakua ni veivakalewai* me rawa ni kabi dei toka kina. E rawa niu cavuta na ivolanikalou, au rawa ni vakamacalataka na ivunau, kau na cavuta tale mada ga e dua na itukutuku au raica ni kabi toka ena dua na muaimuri ni motoka. E kabi toka ena muaimuri ni motoka ka kena irairai ni tamata voravora toka na kena draiva, ia e vakavuvulitaka e dua na lesoni bibi na kena malanivosi. E kaya vaqo, “kua ni vakalewai au baleta ni duatani na noqu ivalavala ca mai vei iko.”

Sa dodonu me da kila ni sega sara ni dua vei keda e uasivi sara—ni da sa daukerekere kece ena mata ni Kalou. E sega beka ni o keda kece, ena dua na gauna, eda a tacake kina ki na idabedabe ni loloma veivueti ka kerea na loloma soli wale? Eda a sega ni diva ena noda igu taucoko mai loma na loloma veivueti—me da vosoti ena caka cala kei na ivalavala ca eda sa cakava?

Baleta ni da sa vakararavi kece tiko ki na loloma veivueti ni Kalou, e rawa vakacava me da cakitaka vei ira na tani e dua na ivakarau ni loloma soli wale eda gadreva tu vakaukauwa me baleti keda? Kemuni na taciqū kei na ganequ, me da kakua beka ni veivosoti me vaka na noda gadreva tu me da vosoti?

Na Loloma ni Kalou

E dredre beka me da cakava qo?

Io, e dina sara.

E sega ni rawarawa na noda vosoti keda kei ira na tani. Io na dina, vei keimami e vuqa e gadrevi kina e dua na veisau levu ena ivakarau ni bula kei na ivakarau ni vakasama—io na veisau mada sara ga ni yalo. Ia e dua na itukutuku rogo vinaka. Na “veisau qaqa”⁸ oqo ni yalo sai koya sara ga na ka e nakiti me rawati ena kosipeli i Jisu Karisito.

E caka vakacava? Ena loloma ni Kalou.

Ni sa vakasinaiti na yaloda ena loloma ni Kalou, sa na yaco vei keda e dua na ka vinaka ka savasava. Eda na “muria na nona ivunau: sa sega ni ka ni veivakararawataki na nona ivunau. “Ni

sa rawai vuravura ko koya yadua sa vakasucumi koya na Kalou.”⁹

Na kena levu ga ni noda vakatara na loloma ni Kalou me lewa na noda vakanananu kei na lomada—na levu ni noda vakatara na noda lomana na Tamada Vakalomalagi me buroro e lomada—na kena rawarawa me da lomani ira na tani ena loloma savasava i Karisito. Ni da dolava na yaloda ki na malawa ni mataka serau ni nona loloma na Kalou, ena seyavu yani na yalo ni veicati kei na vuvu.

Ena veigauna kece, o Karisito na noda ivakaraitaki. Ena Nona ivakavuvuli ka vakakina ena Nona bula, a vakaraitaka vei keda o Koya na sala. A vosoti ira na dau caka ca, na gusugusu ca, kei ira era dau segata me ra vakararawataki Koya ka vakacacana.

E kaya ko Jisu ni rawarawa me da lomani ira era dau lomani keda; o ira sara mada ga na tamata ca era rawa ni cakava *oya*. Ia o Jisu Karisito e vakavuvulitaka e dua na lawa cecere. Sa voqa curuma mai na veisenijiuri na Nona vosa ka sa rogo vei keda nikua. Sa vagolei vei ira kece era gadreva me ra Nona tisaipeli. Era vagolei vei iko kei au: “Dou lomani ira na nomudou meca, vosa vinaka vei ira sa rukaki kemudou, caka vinaka vei ira sa cati kemudou ka masulaki ira sa vakalialiai kemudou, ka vakacacani kemudou.”¹⁰

Ni sa vakasinaiti na yaloda ena loloma ni Kalou, sa yaco me da “dou veilomani vakai kemudou, dou lomavinaka, dou kakua ni veicudruvi me vaka sa sega talega ni cudruvi kemudou na Kalou ena vuku i Karisito [vosoti keda].”¹¹

Na loloma savasava i Karisito e rawa ni kauta tani na vari ni yaloca kei na cudru mai matada, ka rawa kina vei keda me da raici ira na tani ena ivakarau e raici keda kina na Tamada Vakalomalagi: ni da sa tamata caka cala ka sega ni uasivi sara ka da sega ni raitayaloyalotaka rawa na vanua e dodonu me da yaco kina. Me vaka ni sa lomani keda sara na Kalou, sa dodonu vakakina vei keda me da veilomani ka dau veivosoti.

Nodra Sala na Tisaipeli

Kemuni na taciqū kei na ganequ, raica na veitaro eso oqo mo vakatarogi iko kina vakataki iko:

O kubuta tu beka eso na yaloca ena vukuna e dua tale?

O dau kakase, kevaka sara mada ga e dina tiko na ka o tukuna?

O dau vakuwai ira, biligi ira tani, se togotitaki ira na tani ena vuku ni dua na ka era a cakava?

O dau vuvutaka lo tu beka e dua?

O dau diva beka mo vakamavoataka e dua?

Kevaka o sauma ena io e dua vei ira na taro oqo, o na vinakata beka mo vakayagataka na ivunau rua na kena ivosa mai na itekivu ni vosa: muduka laivi!

Ena dua na vosa na veibeitaki kei na veimecaki, e rawa ni da vakumuni vatu ka veiviritaka. Ia ni bera mada ni da kitaka, nanuma na nona vosa na Dua o koya na iVakavuvuli ka ivakaraitaki: "O koya vei kemudou sa sega ni ivalavala ca, me viriki koya mada e liu ena vatu."¹²

Kemuni na taciq kei na ganequ, me da biuta sobu na noda vatu.

Ma da dau yalovinaka.

Me da dau veivosoti.

Me da au veivosaki ena yalo vinaka.

Me vakasinaiti na yaloda ena loloma ni Kalou.

"Me da caka vinaka vei ira na tamata kecega."¹³

Sa yalataka na iVakabula: "Mo dou dau soli ka na soli vei kemudou; na ivakarau vinaka, ka tabaki sobu, ka kuretaki vata, ka vuabale, Ia na ivakarau ga dou [sa vakarautaka] ena vakarautaki tale vei kemudou."¹⁴

E sega beka ni sa rauta na yalayala oqo me da dau vagoleya tiko ga kina na noda sasaga ena ivalavala vakayalo vinaka, na dauveivosoti, kei na loloma uasivi ka sega ni dua na itovo ca?

Me da, me vaka ni da tisaipeli i Jisu Karisito, sosomitaka na ca ena vinaka.¹⁵ Me da kakua ni segata me da sosomitaka na ca se da vakatara me rawai keda na noda cudru.

"Ni sa volai, A noqu itavi meu cudruvaka; au na sauma koi au sa kaya na Turaga.

"O koya mo qai vakania na nomu meca, kevaka sa viakana, kevaka sa viagunu, mo vagunuvi koya. . . .

"Me kakua ni rawai iko na ca, mo rawa ga na ca ena vinaka."¹⁶

Nanuma tiko: ena ivakataotioti, era na lomani ga o ira sa dau loloma.¹⁷

Me vaka ni da lewena Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, se vanua cava ga eda tu kina, me da kilai ni da tamata “dau veilomani”¹⁸

Dou Veilomani

Kemuni na taciqu kei na ganequ sa rauta na mosi ni yalo kei na rarawa e kauta mai na bula oqo me da kakua ni vakuria ena noda sega ni dau veikauwaitaki, yaloca, kei na vakaduiduile.

Eda sega ni taucoko tu.

Era sega ni taucoko tu na tamata era tu wavoliti keda.¹⁹ Era dau cakava na tamata na veika e veivakasosataki, veivakararawataki, ka veivakacudrui. Ena bula oqo ena dau vaka tu ga kina.

Ia, me da laiva na veika eda cudruvaka. E dua na tiki ni bula oqo me da vulica na ivakarau me da laiva yani kina na veika vakaoqori. *Oqori na nona sala na Turaga.*

Nanuma tiko, ni sinai tu ko lomalagi vei ira e tu vei ira na veika oqori: Era sa vosoti. Ka ra veivosoti.

Laiva na nomu icolacola e yavana na Turaga. Kakua ni dau vakalelewa. Vakataru me veisautaka ka vakabula na yalomu na Veisorovaki nei Karisito. Dau veilomani. Dau veivosoti.

O ira era dauloloma era na lomani.

Oqori au vakadinadinataka ena yacai o Koya sa dauloloma vakavinaka sara ka taucoko ka solia kina na Nona bula ena vukuda, na Nona itokani ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Alama 31:5.	10. Maciu 5:44; raica talega na tikina 45–47.
2. Raica na Mosese 5:16–32.	11. Efeso 4:32.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 64:9.	12. Joni 8:7.
4. Maciu 5:7.	13. Kalitia 6:10.
5. Raica na Roma 2:1.	14. Luke 6:38.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 64:8.	15. Raica na Maciu 5:39–41.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 64:10 vakaikuritaki.	16. Roma 12:19–21.
8. Mosaia 5:2.	17. Raica na Maciu 5:7.
9. 1 Joni 5:3–4.	18. Joni 13:35.
	19. Raica na Roma 3:23.

Me Vakavinavinakataki Ga na Kalou

Mai vei Elder Russell M. Nelson

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Ena vakacava mada na vinaka cake kevaka meda na kila taucoko na Kalou dauloloma ka vakaraitaka na nodra vakavinavinaka Vua.

Kemuni na taciqū kei na ganequ, keimami vakavinavinakataki kemuni ena nomuni veitokoni kei na yalodina. Keimami vakaraitaka na neimami vakavinavinaka kei na loloma vei kemuni yadua.

Ena dua na gauna se qai oti toka ga oqo, keirau a marautaka tiko kei Sisita Nelson na totoka ni irairai ni ika ni veivanua katakata ena dua na tobu ni ika vakaitaukei. Era veisiriyaki na ika dui roka ka duidui na kedra ibulibuli kei na kedra lelevu. Au taroga na dauveiqaravi ka tu voleka, “O cei e dau vakarautaka na kedra na ika totoka oqo?”

A sauma mai, “O au.”

Au taroga lesu, “Era sa bau vakavinavinaka mada vei iko?”

E sauma, “Se bera tiko!”

Au vakasamataki ira eso na tamata e vakaoqori na nodra sega tu ni dau kila na nona cakacaka na nodra Dauveibuli ka nodra “madrai ni bula”¹ dina. Era bula ena veisiga yadua ka ra sega ni vakila tu na Kalou kei na Nona vinaka vei ira.

Ena vakacava mada na vinaka cake kevaka meda na kila taucoko na Kalou dauloloma ka vakaraitaka na nodra vakavinavinaka vua. E vakavuvulitaka o Amoni, “Me da vosavinakataka na yacana tabu, ni sa sega ni mudu na nona cakacaka.”² Na ivakatagedegede ni noda vakavinavinaka sa ivakarau ni noda lomani Koya.

Na Tama ni yaloda na Kalou.³ E taukena tu o Koya e dua na yago vakalagilagi, ka uasivi sara ni lewe kei na sui.⁴ Eda a bula vata kei Koya mai lomalagi ni bera ni da sucu mai.⁵ Ia ena gauna e buli keda kina vakayago, eda a buli meda veiucui kei na Kalou, eda yadua na yago.⁶

Vakasamataka mada na noda susugi vakayago. Sa isolisoli dina mai lomalagi. Na gadrevi ni cagi, kakana, kei na wai era yaco kece mai vei keda ni ra iloloma mai vua na Tamada Vakalomalagi dau loloma. A buli na vuravura me tokona na noda ilakolako lekaleka ni bula oqo.⁷ Eda a sucu mai kei na noda rawa ni tubu, loloma, vakawati, ka bucina na matavuvale.

Na vakamau kei na matavuvale a tauyavutaka na Kalou. Na matavuvale sai isoqosoqo bibi duadua ni bula veimaliwai nikua kei na bula tawamudu. Ena ruku ni nona ituvatuva cecere ni marau na Kalou, sa rawa kina me ra vauci na veimatavuvale ena veivaletabu ka ra vakarautaki me ra lesu tale ka laki bula ena Kena iserau tabu me tawamudu. Oqori na bula tawamudu. E vakayacora na gagadre titobu duadua ni yalo ni tamata—na gagadre ni tiko vata me tawamudu kei ira na lewe ni noda matavuvale lomani.

O keda eda tiki ni Nona inaki vakalou: “Na inaki kei na lagilagi ni noqu cakacaka,” e kaya o Koya, sai koya “me ra tucake tale mai na mate na tamata kecega ka rawata na bula tawamudu.”⁸ Me rawati na inaki oqori, “Ni sa lomani ira na kai vuravura vakaoqo na Kalou, me solia kina na Luvena e duabau ga sa vakatubura, me kakua ni rusa ko ira yadua era sa vakabauti koya, me ra rawata ga na bula tawamudu.”⁹ Na ivalavala oya sa ivakaraitaki cecere ni loloma ni Kalou. “Ni sa sega ni tala mai na Luvena ki vuravura na Kalou me cudruvi ira na kai vuravura; me bula ga ko ira na kai vuravura.”¹⁰

E itakele ni nona ituvatuva tawamudu na Kalou na nona cakacaka na Luvena, o Jisu Karisito.¹¹ A lako mai me vakabulai ira na luve ni Kalou.¹² Ena vuku ni Nona Veisorovaki na Turaga, sa vakavotukana ena Nona sa tucake tale mai na mate (se na tawamate rawa).¹³ Ena vuku ni Veisorovaki, sa vakarautaki kina vei ira kece ena ganiti ira na bula tawamudu. E vakamacalataka kina o Jisu:

“Oi au na vu ni tucake tale, kei na vu ni bula, ko koya sa vakabauti au kevaka sa mate ena bula ga:

“Ia ko koya yadua sa bula ka vakabauti au, ena sega sara ni mate.”¹⁴

Me baleta na Veisorovaki ni Turaga kei na Nona isolisoli ni tucake tale—me baleta na itukutuku vakasakiti oqo ni Siganimata—me vakavinavinakataki ga na Kalou!

iSolisoli Vakayago

Na Tamada Vakalomalagi e lomani ira na Luvena.¹⁵ Sa vakalougatataki ira yadua ena isolisoli vakayago kei na kena e vakayalo. Meu vosa mada me baleti rau yadua. Ni o lagata “Au Luve ni Kalou,” vakasamataka na Nona iloloma vei iko me baleta na yagomu. Na kena levu na ivakarau vakasakiti ni yagomu era vakadinadinataka na “bula vakalou.”¹⁶

Na gacagaca yadua ni yagomu sa isolisoli uasivi ni Kalou. Na mata yadua e tiko na kena iloilo me rai kina vakataki koya. Era lewai rau na mata na nave kei na masela me dua ga na ka erau vakanamata kina. E semati na mata ki na vakasama, ka tukuna mai na ka e raici.

Na nomu uto e dua na ipamu warumisa.¹⁷ E va na kena paipo caka vakamatau sara ka ratou lewa na vanua e vagolei kina na drodro ni dra. Era dau tadola ka tasogo vaka-100,000 ena dua na siga—vaka-36 na milioni ena dua na yabaki. Ia, vakavo kevaka e tauvimate, sa rawa ni ra sotava tiko na dredre ni cakacaka oqori.

Vakasamataka mada na ivakarau ni itataqomaki ni yago. Me taqomaka mai na veivakamavoataki, sa dau kidava na mosi. Me sotava na vuvuca ni yago sa dau bulia na veitiki ni yago lalai. E vakarautaka na kuli na veitaqomaki. E dau veivakasalataki me baleta na mavoa ka rawa ni vu mai na katakata se batabata sivia.

Ena vakavouya na yago na veitikina sa sega na kena yaga ka lewa na ivakarau ni veitikina bibi. Edau vakamamacataka na yago na kena mavoa, drakusi, kei na sui e ramusu. Na kena rawa ni vakatubu bula e dua tale na isolisoli tabu mai vua na Kalou.

Me da nanuma tiko ni sega ni gadreva e dua na yago sa uasivi sara me rawata kina na nona icavacava vakalou. Ia na dina, ni so na yalo talei sara era vakavaletaki tu ena veiyago malumalumu ka sega ni taucoko. Na kaukauwa cecere vakayalo

era dau tara cake na tamata ka ra vakaleqai tu vakayago, baleta ni sa rui dredre na ka era sotava tiko.

Ni dua e vakadikeva na cakacaka ni yago ni tamata ena raica vakaidina na “lagilagi kei na kaukauwa ni Kalou.”¹⁸ Baleta ni lewai tu na yago mai na veilawa vakalou, na veivakabulai ena yaco mai ena noda talairawarawa ki na lawa e yalataki kina na veivakalougataki oqori.¹⁹

Ia eso na tamata e vakacalai tu na nodra nanuma ni ra basika tu vakacala ka na veituvaki ni yago vakasakiti oqori se basika ena kena yaco vakasauri ena dua na vanua e dua na ka. Tarogi iko mada, “E rawa beka ni tabaki e dua na ivolavosa ena kena kacabote e dua na ka ena sitoa ni tabaivola?” E lailai sara na madigi ni kena rawa ni yaco. Ia ke vakakina, ena sega ni rawa ni vakavinakataka na veitabana sa vakacacani se tabaka tale vakataki koya e dua na kena itabataba vou!

Kevaka beka me ra sega tu ni yalani na ka e rawa ni rawata na yago ena veitaqomaki, na ripea, na vakatulewa, kei na vakatubu bula, ena tawamudu na bula eke. Io, eda na mai tao tu ena vuravura oqo! Mai na loloma veivueti ena vukuda, sa vakarautaka kina na noda Dauveibuli me yaco mai na qase kei na veika tale eso ka na rawa kina ni mate na yagoda. Na mate, me vaka na sucu, e tiki ni bula. E vakavuvulitaka na iVolanikalou ni “sa sega ni kilikili me vakabulai tale na tamata mai na mate vakayago, ia kevaka sa vakakina, sa na tawayaga na ka sa navuci tu me rawati kina na bula.”²⁰ Me da lesu tale vua na Kalou ena katuba eda vakatoka na mate sa ka rekitaki vei ira era lomani Koya ka ra sa vakarau tu me ra sota vata kei Koya.²¹ Ena qai yaco mai na gauna erau “na cokoti vata tale na yago kei na yalo ena kena itutu dina; ena semati vata na veitiki ni yago me vaka e liu,”²² me sega ni tawasei rawa tale. Ena vuku ni veisolisoli vakayago oqo, me vakavinavinakataki ga kina na Kalou!

iSolisoli Vakayalo

Me vaka na kena bibi na yago, sa yaco me vale ni yalona tawamudu e dua. A tu na yaloda ena iyalava ni bula taumada²³ ka na bula tu ga ni sa mate oti na yago.²⁴ Na yalo ena vakarautaka na veika me cakava na yago kei na ituvaki yadua.²⁵ Ena bula oqo kei na kena e tarava, na yalo kei na yago, ni rau cokoti vata, ena yaco me tamata bula ka vakalou na kena yaga.

Baleta ni sa rui bibi sara na yalona e dua, na kena vakatorocaketaki e tawamudu na kena revurevu. Ena vaqaqacotaki ena noda veitaratara kei na Tamada Vakalomalagi ena masu ni yalomalumulumu²⁶

Na ivakarau ni bula eda na lewai kina ena dua na siga era ka vakayalo kecega.²⁷ E okati kina na loloma, ivalavala dodonu, buladokai, na yalololoma, kei na veiqaravi vei ira na tani.²⁸ Na yalomu, ni vakaisa ka vakavaletaki ena yagomu, sa rawa kina me vakatorocaketaki ka vakatakila na itovo ni bula eso oqo ena veisala bibi sara eso ki na nomu itosotoso tawamudu.²⁹ Ena rawa na tubu vakayalo ena ikalawa eso ni vakabauta, veivutuni, papitaiso, na isolisoli ni Yalo Tabu, kei na vosota me yacova na ivakataotioti, oka kina na cakacaka vakalotu ni edaumeni kei na veivauci ena valetabu.³⁰

Me vaka ga ni dau gadreva na yago na kakana e veisiga me bula kina, sa gadreva talega vakakina na yalo me susugi. E susugi cake na yalo mai na veika dina tawamudu. Ena yabaki sa oti eda a marautaka na ika 400 ni yabaki ni ivakadewa ni King James ni iVolatabu. Ka sa tu vei keda na iVola i Momani me voleka ni 200 na yabaki. Sa vakadewataki tu ena gauna oqo ki na 107 na vosa. Ena vuku ni ka oqo kei na ivolanikalou talei tale eso, eda kila ni Tamada Tawamudu na Kalou ka ni noda iVakabula ka noda Dauveisereki na Luvena o Jisu Karisito. Ena vuku ni veisolisoli vakayalo oqo, me vakavinavinakataki ga na Kalou!

iSolisoli ni Kosipeli

Eda kila ni o ira na parofita ni vuqa na veitabagauna, me vakataki Atama, Noa, Mosese, kei Eparama, era a vakavuvulitaka na nona vakalou na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito. Na noda itabagauna oqo a vakatakilai mai vei Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito ena Nodrau rairai mai vua na Parofita o Josefa Simici ena 1820. A tauyavutaki na Lotu ena 1830. Oqo ni oti e 182 na yabaki, eda sa vauci tu ena veiyalayalati me da kauta yani na kosipeli ki na “veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata kecega.”³¹ Ni da vakayacora vakakina, eda na vakalougatataki vata o ira era solia kei ira era ciqoma.

Na noda na itavi me ra vakavulici na Luvena ka vakayadrata e yalodra mera kila na Kalou. Ena dua na gauna balavu sa oti a kaya kina na Tui o Penijamini:

“Mo ni vakabauta na Kalou; mo ni vakabauta ni sa bula tiko ka sa bulia na ka kecega mai lomalagi kei vuravura; mo ni vakabauta ni sa nona kece na lewa mai lomalagi kei vuravura; . . .

“ . . . Mo ni vakabauta ni sa dodonu mo ni veivutunitaka na nomuni ivalavala ca ka biuta tani sara, ka vakamalumalumutaki kemuni ena mata ni Kalou; mo ni kerea ena yalodina me vosoti kemuni; ia kevaka ko ni sa vakabauta na ka kece oqo, mo ni vakayacora sara vakakina.”³²

Sa ikoyakoya tiko ga na Kalou ena noa, nikua, ka tawamudu, ia o keda e sega. Ena veisiga yadua, sa noda na bolebole me da yacova yani na kaukauwa ni Veisorovaki me rawa kina ni da veisau dina sara, ka yaco me vaka na Karisito, ka me ganiti keda na isolisoli ni bula vakacerecerei ka laki bula tawamudu kei na Kalou, Jisu Karisito kei na noda matavuvale.³³ Ena vuku ni kaukauwa, galala, kei na isolisoli ni kospipeli oqo, me vakavinavinakataki ga na Kalou!

Au vakadinadinataka ni bula tiko o Koya, ni o Jisu na Karisito, ka ni sai koya oqo na Nona Lotu, sa vakalesui mai ena gauna oqo me mai rawati kina na kena icavacava vakalou. Eda liutaki nikua mai vei Peresitedi Thomas S. Monson, o koya eda lomana ka tokona mai vu ni yaloda, ka da tokoni rau talega na nona daunivakasala kei iratou na iApositolo Le Tinikarua ni ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila. Au vakadinadinataka ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Joni 6:35, 48; raica talega na tikina e 51.	11. Na nona inaki sa vakalekalekatakati tu ena 3 Nifai 27:13–22.
2. Alama 26:8; raica talega na Alama 7:23.	12. Raica na Alama 11:40.
3. Raica na Cakacaka 17:27–29.	13. Raica na 2 Nifai 9:6–7, 20–22.
4. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 130:22.	14. Joni 11:25–26.
5. Raica na Mosese 6:51; Roma 8:16; Iperiu 12:9; Jeremaia 1:4–5.	15. Raica na 1 Nifai 17:40; 1 Joni 4:10.
6. Raica na Vakatekivu 2:7; 1 Korinica 15:44; Mosese 3:7.	16. 2 Pita 1:4.
7. Raica na 1 Nifai 17:36.	17. Na uto e pamutaka e rauta ni 2,000 na qaloni (7,570 L) ena dua na siga.
8. Mosese 1:39.	18. Vunau kei na Veiyalayalati 88:47.
9. Joni 3:16.	19. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 130:21. Na lawa o ya ena sega ni rawa ni veisau.
10. Joni 3:17.	20. Alama 42:8.
	21. E vakamacalataka na Daunisame na rai ni Kalou: “A ka talei ena

- mata i Jiova na nodra mate na nona tamata yalosavasava” (Same 116:15); raica talega na Dauvunau 12:7.
22. Alama 11:43; raica talega na Dauvunau 12:7; Alama 40:23; Vunau kei na Veiyalayalati 138:17.
23. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 93:38.
24. Raica na Alama 40:11; Eparama 3:18.
25. Na yalo ena tautauvata ga kei na tamata (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 77:2).
26. Raica na 3 Nifai 14:9–11.
27. Na yalo ka sega ni yago, sa ikoya na ka ena taqomaka na yalo ni tamata. Ni sega na yalo na yago ena mate (raica na Jemesa 2:26). Sa ikoya na yalo, ena digitaka na vinaka se na ca, ka sa ikoya ena saumitaro ena veika vinaka kei na ka ca en tu vua ena gauna ni Veilewai Levu (raica na Alama 41:3–7).
28. Na veika vakayalo e wili kina na “vakabauta, bula savasava, kila ka, yalovinaka, yalomalua, yalovinaka vei tacimu, bula vakalou, loloma cecere, yalomalumulumu, [kei na] yalodina” (Vunau kei na Veiyalayalati 4:6).
29. Raica na 2 Nifai 2:11–16, 21–26; Moronai 10:33–34.
30. Oqo na ivunau i Karisito (raica na 2 Nifai 31:11–21).
31. Mosaia 15:28; raica talega na 1 Nifai 19:17; 2 Nifai 26:13; Mosaia 3:20; 15:28; 16:1; Alama 37:4; Vunau kei na Veiyalayalati 1:18–23; 77:11; 133:37.
32. Mosaia 4:9–10.
33. “Na bula tawamudu . . . sa ikoya na isolisoli levu duadua ni Kalou” (Vunau kei na Veiyalayalati 14:7).

Na Veilesoni Uasivi

Mai Vei Elder Ronald A. Rasband

Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

Sa noqu masu kau nuitaka ni da na tomana tiko noda colata vakaturaga na noda icolacola ka dolele yani kivei ira era maliwai keda ka ra vakaleqai tu.

A vakalougatataki tu na neitou matavuvale ena 20 na vula sa oti, ena gauna vinaka ni nona mai tiko edua na gone dramidrami ituvaki duatani.

Na makubui keirau, a sega ni bulabula vinaka o Paxton lailai ena nona a sucu mai, sega ni taucoko nona ivakarau ka duidui kina mai na drau na milioni tale eso. Me baleta na luvei keirau yalewa kei na turaga watina, a sega ni namaki, na ituvaki ni veisau ni bula ka tekivu yacovi rau ena nona a sucu o Paxton. A yaco me dua na veivakatovolei dredre na veika a sotavi oqo ena kena vulici na lesoni uasivi ka semati ki na tawamudu ni gauna sa bera mai.

A vakatavulica vakaoqo o Elder Russell M. Nelson lomani ka se qai vosa oti ga oqo vei keda:

“Vakawasoma na kena sega ni kilai na vuna, eso na tamata era sucu ena yago e vakaiyalayala na veika e rawata rawa. Eso beka na tiki ni yagodra e sega ni taucoko tu. E sega beka ni cakacaka vakavinaka na gacagaca vakayago. Kei na yagoda taucoko e rawa me yaco me tauvimate ka na mate. Ia, sa isolisoli uasivi sara na yago. . . .

“E sega ni gadrevi meda taukena na taucoko ni yago me rawa kina noda yaco meda vaka na Kalou. Na kena dina, eso vei ira na tamata cecere vakayalo e kavoro rawarawa se malumalumu na yagodra. . . .

“Ia ena qai yaco na gauna ‘me rau . . . cokotivata tale na yago kei na yalo . . . ena kena itutu dina; ia ena semati vata tale na

veitiki ni yago me vaka e liu' (Alama 11:43). Ia, me baleta na Veisorovaki i Jisu Karisito, e rawa meda yaco meda vakataucokotaki mai Vua."¹

Kivei kemuni kece e tu nomuni bolebole, nuiqawaqawa, rarawa se na yalobibi me baleta e dua o dau vakamareqeta, mo kila oqo: ena loloma sega ni vakaiyalayala kei na yalololoma tawamudu, na Kalou ka Tamada Vakalomalagi e lomani koya e vakararawataki ka lomani iko o Koya!

Eso e rawa mera taroga ena nodra sotava na rarawa vakaoqori, e rawa vakacava vua na Kalou Cecere me vakatara me yaco na veika oqo? Ni oti o ya na taro sega ni tarovi rawa, na cava na vuna e yaco kina vei au na ka oqo? Na cava na vuna e dodonu kina meda sotava na tauvimate kei na veika e veivakaleqai se vakavuna nodra mate na lewe ni matavuvale vakamareqeti ni ra se bera ni qase se vakalevutaka nodra veiyabaki ni mosi? Na cava e vakavuni mosi ni yalo?

Ena veigauna oqo e rawa meda vakasamataka na ka sa navuci tu me rawati kina na bula ka bulia na Tamada Vakalomalagi. Na ituvatuva oqori, ena kena vakaraitaki mai ni se bera na bula vakavuravura, vakauqeti keda kece meda kaila ena reki.² Me vakararawataki na kena tukuni, sa vakarautaki ena bula oqo na bula vakacerecerei tawamudu, kei na kena cakacakataki oqori e kena ibalebale na veitarogi kei na veivakatovolei. E sa dau kena ivakarau tu, ka sega ni dua me drobula mai kina.

Vakadinata na lewa ni Kalou sa ikoya na tiki bibi ni noda bula vakayago. Ena vakabauti Koya, eda ciqoma na kaukauwa ni Veisorovaki i Karisito ni veigauna e levu kina na vakatataro me baleta na mosi e sotavi ena bula vakavuravura ka lailai na kena isau.

Ni oti Nona Tucaketale, ena nona veisiko vei ira na kai Amerika, na noda i Vakabula o Jisu Karisito, a dolele yani kivei ira kece ena veisureti oqo:

"Sa tiko li eso na nomudou tauvimate? Dou kauti ira mai. Dou kauti ira mai na lokiloki, na mataboko, na gera, na mudu, na vukavuka, ko ira sa malai, ko ira na didivara kei ira kece ga sa tauvimate tu. Dou kauti ira mai kau na vakabulai ira, niu sa lomani kemudou; io sa vuabale sara na noqu loloma. . . .

“Ia ni sa cavuta oti na vosa oqo, era sa kauti ira mai na tauvimate kei ira sa rarawa tu, ko ira na lokiloki, na mataboko, na galu kei na veimataqali mate kece ga; a sa vakabulai ira kece ga ko Koya.”³

Na kaukauwa cecere e rawa me kunei ena vosa “o ira kece . . . era lako yani”—*o ira kece*, na turaga kei na marama. Eda sotava kece na veiblebole. Qai tarava na malanivosa: “kei na veimataqali mate kece ga.” O ikeda kece e rawa meda kila, se vakacava?

Sega ni dede na nona sucu mai o Paxton talei, keitou kila ni na vakalougatataki keitou ka vakavulica vei keitou na veilesoni uasivi na Tamada Vakalomalagi. Ena neirau tabaka kei tamana na uluna lailai ena kena imatai ni vuqa na veivakalougatataki vakamatabete, a lako mai noqu vakasama na ikaciwa ni wase ni Joni: “me vakatakilai ga na cakacaka ni Kalou ena vukuna.”⁴

Na cakacaka ni Kalou era sa vakatakilai vakaidina sara ga mai vei Paxton.

Eda sa vulica tiko na yalovosota, vakabauta, kei na vakavinavinaka mai na ilumu kaukauwa ni veiqaravi, na auwa sega ni wiliki rawa ena levu ni yalokatakata, wainimata ni loloma, kei na masumasu kei na ivakaraitaki ni loloma baleti ira na daulomani era gadreva na veivuke, vakabibi vei Paxton kei na nona itubutubu.

A kaya o Peresitedi James E. Faust: noqu peresitedi ni iteki niu se gonetagan: “Au vakavinavinaka vakalevu vei ira na itubutubu dauloloma ka ra vakamaravutaka ka lomadei ena nodra colata ka valuta nodra yaluma kei na rarawa me baleta e dua na gonelailai ka a sucu vata mai se a tubu vua e dua na malumalumu bibi vakavakasama se vakayago. Na rarawa bibi oqo e vakawasoma na kena tomani tiko e veisiga yadua, sega na vakacegu, ena gauna ni nodrau bula na itubutubu se na gonelailai. Vakawasoma, na nodra gadrevi na itubutubu me ra veisusugi vakauasivi cake sara kei na veimaroroi tawamudu, ena siga se na bogi. E vuqa vei ira na tina era a veiqaravi vakayago ka vakayalo ena vuqa na veiyabaki, ka solia vakatabakidua na vakacegu kei na veivukei vei ira na luvedra gonelailai.”⁵

Me vaka e vakamacalataki ena ivola i Mosaia, eda sa vakadinadinataka na loloma savasava ni i Vakabula ka soli ki na

matavuvale nei Paxton, ni loloma sa soli vei ira taucoko na tamata: “A sa vakamamadataki na icolacola kece sa vakataqari vei Alama kei ira na wekana; a sa vakaukauwataki ira na Turaga me ra colata rawa na nodra icolacola, ka ra soli ira ena yalomarau kei na yalo vosota ki na nona lewa na Turaga.”⁶

Ena dua na bogi nona se gone lailai o Paxton, keitou a tiko ena vanua era qaravi vakatabakidua kina vakavuniwai na gone sucuvou ena Primary Children’s Medical Center totoka e Salt Lake City, Utah, ka kurabuitaka tiko na veiqaravi, taucoko ni vakaitavi mai vei ira na vuniwai, na nasi kei ira na dauveiqaravi. Au tarogi luvequ yalewa se me keitou sauma vakacava na ka oqo ka kilakila mada se vica na kena isau. A vakatututaka e dua na vuniwai keirau tu veivolekati ni sa ‘rui lailai’ sara na isau au nanuma ka ni isau ni veiqaravi vei Paxton lailai ena levu cake sara mai na noqu vakanananu. Keitou vulica ena gauna o ya ni levu na isau ni veiqaravi e vakayacori tiko ena valenibula oqo e kovuta na isolisoli ni loloma soliwale vaka gauna kei na isolisoli vakailavo mai vei ira tale eso. E vakayalomaluataki au na nona vosa ena gauna au vakasamataka kina na kena talei na gonelailai oqo kivei ira era vakaraici koya tu vakavinaka.

Au nanuma lesu e dua na ivolanikalou ka dau matau vei ira na daukaulotu ni vaka me vou mai na kena ibalebale: “Raica sa ka talei ena mata ni Kalou na tamata kece ga.”⁷

Au tagi ena noqu vakananuma na loloma sega ni vakaiyalayala nei Tamada Vakalomalagi kei na Luvena Lomani, o Jisu Karisito, me baleti keda vakayadua kece sara, ena noda vulica ena dua na sala kaukauwa na cava na yaga ni dua na tamata, vakayago ka vakayalo, kivua na Kalou.

Eratou vulica na matavuvale nei Paxton ni vakavolivoliti iratou na agilosu dauveiqaravi vakalomalagi ka vakavuravura sega ni wiliki rawa. Eso era lako galugalalu yani ni gadrevi na veivuke ni oti era lesu lo tale. Eso tale era vakarautaka na kakana, sava isulu, veiusa ikoronivuli ka mai veibiu lesu tale ivale, qiri mai ni veivakauqeti, ka vakabibi na masulaki Paxton. E dua tale na lesoni bibi sa vulici oqori: Kevaka o raica e dua ni sa luvu tiko, o na taroga beka kevaka era gadreva na veivuke—se ena vinaka cake beka mo lade yani ka vueti ira mai na wai titobu? E dina ga ni dau wasoma na kena soli, na veivuke me vaka, “Tukuna vei au

kevaka e rawa meu veivuke” ia oqori e sega dina sara ga ni veivuke.

Eda tomana tiko na noda vulica na bibi ni kena yaga noda kidava tiko ka kauwaitaka nodra bula o ira era wavokiti keda, sega wale ga na kena vulici na bibi ni soli veivuke ia na reki vakaitamera e lako mai ena nodra vukei eso tale.

O Peresitedi Thomas S. Monson lomani, e dua na ivakaraitaki totoka vakaoti ena nodra vukei o ira era vakalolomataki, ena nona a kaya: “Na Kalou me vakalougatataki ira kece era tovolea me ra qarauni ira na nodra itokani, ena isolisoli ni veivuke vei ira na vakaleqai, ka ra tovolea ena veika vinaka kece sara e tu vei ira me ra vakavinakataka cake kina na vuravura. O sa bau kidava ni tamata vakayadua vakaoqori e mamarau cake na kedra irairai? E vakataudeitaki na nodra veikalawa yadua. Era rairai lasa ka vakacegu na yalodra . . . baleta ni sega ni rawa vua e dua me vakaitavi ena vukei ira tale eso ka sega ni vakalougatataki vakaitamera vakaikoya.”⁸

E dina ga ni da na sotava na veivakatovolei, veitemaki, yalani noda rawa ka, mosi ni yalo kei na ivakarau kece ni veivakalolomataki, na noda i Vakabula, dauveikauwaitaki, dauloloma ena tu vata kei keda ena veigauna taucoko. A yalataka o Koya:

“Au sa sega ni laivi kemudou mo dou luveniyali: au na lako mai vei kemudou. . . .

“Au sa laiva vei kemudou na vakacegu, au na solia vei kemudou na noqu vakacegu: au sa sega ni solia vei kemudou, me vaka sa solia ko vuravura. Me kakua ni rarawa na yalomudou, se rere.”⁹

Eda sa vakavinavinaka vua na Tamada mai Lomalagi me baleta na noda Paxton veivakurabuitaki. Sa vakaraitaka mai vua na Turaga na Nona cakacaka ka tomana me vakavulici keda ena lesoni yaga vakalevu, tabu, ka uasivi.

Au na gadreva meu tinia ena vosa mai na dua na serenilotu lomani:

*Meda vala tiko cava mai nai valu;
 Me da marau! Me da marau!
 Sala vakatui me na rawati tu;
 Tokara nai sala ni qaqa.¹⁰*

Kemuni na taciqū kei na ganequ, sa noqu masu kau nuitaka ni da na tomana tiko noda colata vakaturaga na noda icolacola ka dolele yani kivei ira era maliwai keda ka ra vakaleqai tu ka ra gadreva me ra vukei ka vakayaloqāqataki. Meda vakavinavinakataka vakayadua na Kalou ena Nona veivakalougatataki ka vakavouya na noda yalayala kivua na Tamada mai Lomalagi, ena veiqaravi ena yalomalua kivei ira na Luvena. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Russell M. Nelson, "We Are Children of God," *Liaona*, Janu. 1999, 103.
2. Raica na Jope 38:7.
3. 3 Nifai 17:7, 9.
4. Joni 9:3.
5. James E. Faust, "The Works of God," *Ensign*, Nove. 1984, 54.
6. Mosaia 24:15.
7. Yunau kei na Veiyalayalati 18:10.
8. Thomas S. Monson, "Our Brother's Keeper" *Ensign*, June 1998, 39.
9. Joni 14:18, 27.
10. "Meda Vala Tiko," *Serenilotu*, naba. 150.

Nodra Raivotu na Parofita Baleta na iSoqosoqo ni Veivukei: Vakabauta, Matavuvale, Veivukei

Mai vei Julie B. Beck

Peresitedi Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei Vakacegui Walega Oqo

Na vakabauta, matavuvale, kei na veivukei—e tolu na vosa rawarawa sara oqo era sa tukuna tiko na nodra raivotu na parofita baleti ira na marama ena loma ni Lotu.

Ena vica na yabaki sa oti oqo au sa dauvakauqeti meu vosa tiko baleta na iSoqosoqo ni Veivukei—na kena inaki kei na kena veiqaravi,¹ na yaga ni kena itukutuku,² na nona cakacaka, kei na nona sema vata tiko kei ira na bisopi kei ira na kuoramu ni Matabete i Melikiseteki.³ E vaka e bibi toka ena gauna oqo meda raica mada vakatabakidua na nodra raivotu na parofita baleta na iSoqosoqo ni Veivukei.⁴

Me vaka ga nodra tomana tiko ena veivakavulici na parofita ni Turaga vei ira na italatala qase kei na bete levu me baleta na kedra inaki kei na nodra ilesilesi, era sa wasea vakakina na nodra raivotu me baleti ira na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei. Mai na nodra ivakasala, sa matata vinaka kina ni inaki ni iSoqosoqo ni Veivukei o ya me vakatorocaketaka na vakabauta kei na ivalavala dodonu ni marama yadudua, vaqacacotaka na nodra matavuvale kei na itikotiko, ka vakasaqara ka vukei ira era vakaleqai tu. *Na vakabauta, matavuvale, kei na veivukei—e tolu na vosa rawarawa sara oqo era sa tukuna tiko na nodra raivotu na parofita baleti ira na marama ena loma ni Lotu.*

Mai na itekitekivu ni Veivakalesuimai, era a wasea tiko kina na parofita na nodra raivotu baleti ira na marama yaloqaqa, yalodina, ka vakainakinaki, ka ra kila vakavinaka tu na kedra yaga tawamudu kei na inaki. Ena gauna a tauyavutaka kina o Parofita Josefa Simici na iSoqosoqo ni Veivukei, a vakasalataka na isevu ni kena peresitedi me “vakatulewa ena isoqosoqo oqo, ena nodra qaravi na dravudravua—vukei na nodra gagadre, ka sotavi na veika tale eso ni isoqosoqo vou oqo.”⁵ E raica o koya na isoqosoqo oqo me “dua na isoqosoqo digitaki, mera vakatikitikitaki mai na veika ca ni vuravura.”⁶

A vakasalataka o Brigham Young, na ikarua ni Peresitedi ni Lotu, vei rau na nona daunivakasala kei na Kuoramuni iApositolo Le Tinikarua mera dusimaki ira na bisopi mera “tauyavutaka [na marama] ena iSoqosoqo ni Veivukei ni Marama ena veitabanalevu.” A kuria, “Eso beka era na nanuma ni oqo e dua na ka walega, ia e sega.”⁷

E muri, a qai kaya o Peresitedi Joseph F. Smith ni duidui oqo mai na veimataisoqosoqo vakavuravura ni ra sa “cakava na tagane, se cakava na yalewa,” ni iSoqosoqo ni Veivukei e “cakava na Kalou, vakadonui vakalou, cicivaki vakalou, tabaki vakalou mai vua na Kalou.”⁸ A kaya o Peresitedi Joseph Fielding Smith vei ira na marama ni “sa soli kina vei ira na kaukauwa kei na veivakadonui mera cakava e vuqa sara na ka.”⁹ A kaya, “Sa ikemuni na lewe ni mataisoqosoqo cecere duadua ni marama e vuravura, na mataisoqosoqo sa tiki bibi sara ena matanitu ni Kalou e vuravura ka sa tuvanaki ka cakacaka vakamatau me vukei ira na lewena yalodina mera rawata na bula tawamudu ena matanitu nei Tamada.”¹⁰

Sa Dua na Dodoliga Raraba ni Veivakauqeti

Ena veiyabaki, e drau vakaudolu na marama kei na goneyalewa era sa mai tiki ni “ilawalawa ni marama” rabailevu tikoga.¹¹ Sa yaco kina, na vanua cava ga e vakaitikotiko kina e dua na marama se vanua cava ga e veiqaravi kina, e lewena ka vakaitavi tikoga ena iSoqosoqo ni Veivukei.¹² Ena vuku ni kena inaki bibi na iSoqosoqo ni Veivukei, eratou gadreva kina na Mataveiliutaki Taumada mera tekivutaka na goneyalewa na nodra vakavakarau ki na iSoqosoqo ni Veivukei ni se bera mada ga ni ra yabaki 18.¹³

E sega ni dua na parokaramu na iSoqosoqo ni Veivukei. E tiki vakadonui ni Lotu ni Turaga ni sa “tabaki vakalou mai vua na Kalou” me veivakavulici, veivakaqacotaki ka veivakauqeti vei ira na marama ki na nodra inaki me baleta na vakabauta, matavuvale, kei na veivukei. Na iSoqosoqo ni Veivukei sa ikoya e dua na sala ni nodra bula na marama ni Yalododonu Edaidai, kei na kena veivakauqeti e sa ulabaleta yani na kalasi ni Siga Tabu se dua na soqo ni veimaliwai. E vakamuri na ivakarau ni bula vakatisaipeli vakamarama era a veiqaravi vata kei na Turaga o Jisu Karisito kei ira na Nona iApositolo ena Nona Lotu taumada.¹⁴ Eda sa vakavulici kina ni “sa nona itavi e dua na marama me kauta mai ki na nona bula na ivalavala dodonu e dau vakamareqeti ena iSoqosoqo ni Veivukei me vaka ni nona itavi na tagane me tara cake ena nona bula na ivakarau ni bula era dau vakamareqeta na matabete.”¹⁵

Ena gauna a tauyavutaka kina o Parofita Josefa Simici na iSoqosoqo ni Veivukei, a vakavulica vei ira na marama mera na laki “vukei na dravudravua” ka “vakabulai na yalo.”¹⁶ Me baleta na nodra itavi ni “vakabulai na yalo,” era sa vakadonui kina na marama mera tauyavutaka ka vakaitavi ki na dua na dodoliga raraba ni veivakauqeti. A vakatikori na imatai ni peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei me vakamatatataka na ivolanikalou, kei na iSoqosoqo ni Veivukei e se taura matua tiko ga na nona itavi yaga ni veivakavulici ena Lotu ni Turaga. Ena gauna sa tukuna kina o Josefa Simici vei ira na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei e na vakarautaki ira ki na “veimadigi, veivakalougatataki kei na isolisoli ni Matabete,”¹⁷ a tadolavi vei ira na cakacaka ni veivakabulai ni Turaga. Na nodra vakabulai na tamata e oka kina na wasei ni kosipeli kei na vakaitavi ena cakacaka ni kaulotu. E oka kina na vakaitavi ena cakacaka ni valetabu kei na tuvakawa. E oka kina na kena vakayacori na veika dodonu me rawa kina na bula rawati koya vakayalo ka vakayago.

A vakaraitaki kina o Elder John A. Widtsoe ni na dauveivakarautaki na iSoqosoqo ni Veivukei me “veivukei ena dravudravua, veivukei ena tauvimate; veivukei ena vakatitiqa, veivukei ena lecaika—veivukei ena veika kece e vakataotaka na marau kei na toso ni marama. Sa dua na isolisoli levu!”¹⁸

E vakatauvatataka kina o Peresitedi Boyd K. Packer na iSoqosoqo ni Veivukei ki na “lalaga veitaqomaki.”¹⁹ Na ilesilesi ni nodra taqomaki na marama kei na nodra matavuvuale e vakatorocaketaka na bibi ni kena wanonovi ka qaravi na veisiko kei na veiqaravi eso sa vakayacori tiko, ka sa ivakaraitaki tale tikoga ni noda igu meda nanuma tiko na noda veiyalayalati vata kei na Turaga. Me vaka ni sa noda “itavi kei na ilesilesi meda dauveiqaravi vei ira era vakaleqai kei ira era kune rarawa,” eda na cakacaka vata kei ira na bisopi me vukei tiko kina na nodra gagadre vakayago ka vakayalo na Yalododonu.²⁰

A kaya kina o Peresitedi Spencer W. Kimball: “E vuqa na marama era bula tiko ena isulutaga—isulutaga vakayalo. E dodonu me nodra na veicurucuru babalavu totoka, na icurucuru balavu vakayalo. . . . Sa nomuni galala mo ni lako ki na veivale ka veisautaka na isulutaga ki na icurucuru babalavu.”²¹ E tukuna kina o Peresitedi Harold B. Lee na raivotu oqo. A kaya: “Ko ni sega beka ni raica na vuna sa mai biuta kina na Turaga vei ira na . . . iSoqosoqo ni Veivukei mera sikova na veitikotiko oqo? Baleta, ena yasana na Turaga vakai koya, e sega e dua [ena] Lotu e levu cake na nona veivakauqeti ena loloma, ka taucoko na nona kila vakavinaka na yalodra kei na nodra bula na tamata yadudua oqo.”²²

A veivakaroti kina o Peresitedi Joseph F. Smith vei ira na marama ni iSoqosoqo ni Veivukei kei na nodra iliuliu, ena nona kaya ni sega ni vinakata me “raica na gauna mera na muria kina na iSoqosoqo ni Veivukei, se ra veimaliwai ka vakayalia na kedra ivakatakilakila ena nodra waki ira vata kei . . . na veisoqosoqo e cakava na marama.” Sa nuitaki ira tiko na marama “mera liutaka na vuravura . . . ka liutaki ira vakauasivi cake na marama e vuravura, ena veika kecega e rogorogo vinaka, veika kecega e va-Kalou, ena veika kecega e veilaveti ka veivakasavasavataki vei ira na luve ni tamata.”²³ E vakamatatataki ena nona ivakasala na kena gadrevi me tagutuvitaki mai na iSoqosoqo ni Veivukei na itovo makawa, ikau, kei na ivakarau eso e sega ni salavata kei na kena inaki kei na ivakavuvuli ni ivolavakarau.

O ira na iliuliu era vaqara na ivakatakila ka mera raica kina na veisoqoni yadua, lesoni, kalasi, itaviqaravi, kei na sasaga ni iSoqosoqo ni Veivukei sa vakayacori tiko kina na kena inaki a

tauyavutaki kina. Na veimaliwai, veitokani, kei na duavata eda gadreva sa ikoya ga na isau ni totoka ni veiqaravi vata tiko kei na Turaga ena Nona cakacaka.

Vakayacori na Nodra Raivotu na Parofita

Dua na gauna walega oqo eratou a vakadinadinataka kina o Peresitedi Thomas S. Monson kei rau na nona daunivakasala “ni sa vakalesuya mai na Turaga na taucoko ni kosipeli mai vua na Parofita Josefa Simici ka sa tiki bibi ni vakalesuimai o ya na iSoqosoqo ni Veivukei.” Me ivakadinadina ni nodra gagadre me sa taqomaki na “isolisoli lagilagi” ni iSoqosoqo ni Veivukei, a tabaka walega kina oqo na Mataveiliutaki Taumada ka veivotayaka yani e vuravura raraba na *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei*. Ena loma ni draunipepa ni ivola oqo, e rawa ni da raica kina na nodra ivakarau kei na ivakaraitaki na yalewa kei na tagane lewenilotu era duavata tiko ena cakacaka ena matavuvale kei na Lotu, ka rawa meda vulica na ivakavuvuli ni o cei oi keda, na veika eda vakabauta, kei na veika cava meda taqomaka. Eda sa vakayaloqatataki mai vei iratou na Mataveiliutaki Taumada meda vulica na ivola bibi oqo ka “taura na kena dina tawamudu kei na kena ivakaraitaki totoka ni veivakauqeti ki na [noda] bula.”²⁴

Ena gauna era tuvanaki ira kina na marama ki na inaki ni iSoqosoqo ni Veivukei, sa na yaco kina na veika era raivotutaka na parofita. A kaya o Peresitedi Kimball, “E tiko e dua na kaukauwa ena isoqosoqo oqo [ni iSoqosoqo ni Veivukei] ka se bera tiko ni vakayagataki sara vakavinaka me vaqacacotaka na veivuvale kei Saioni ka tarai cake na Matanitu ni Kalou—ena sega tikoga me yacova ni ra sa toboka rawa na raivotu ni iSoqosoqo ni Veivukei o ira na marama kei na matabete.”²⁵ A parofisaitaka ni “vuqa na tubu lelevu ena yaco mai ki na Lotu ena iotioti ni gauna ena yaco mai baleta ni vuqa na marama vinaka ni vuravura (ka dau tu e lomadra vakavuqa . . . na vakanananu e loma ni bula vakayalo) era na vakayarayarataki mai ki na Lotu vakalewelevu. Ena yaco oqo ni ra sa vakaraitaka tiko ena nodra bula na marama ena Lotu . . . e sa rairai tiko ni ra duatani ka duidui—ena veisala mamarau eso—mai vei ira na marama ni vuravura.”²⁶

Au sa vakavinavinakataka na nodra raivotu na parofita me baleta na iSoqosoqo ni Veivukei. O au, me vakataki Peresitedi Gordon B. Hinckley, “ni vakabauta dei ni sega tale ni dua na isoqosoqo ena dua na vanua me tautauvata kei na iSoqosoqo ni Veivukei ni Lotu.”²⁷ Sa qai noda ilesilesi oqo meda tuvanaki keda yani ki na nodra raivotu na parofita me baleti na iSoqosoqo ni Veivukei ena noda vakasaqara na vakalevutaki ni noda vakabauta, vaqacacotaki ni matavuvale, ka veivukei.

Au mai tinia kina ena vosa nei Peresitedi Lorenzo Snow: “E sinai tu ena veika yalataki ni vunilagi na iSoqosoqo [ni Veivukei]. Ni tubu tiko na Lotu, sa na vakarabailevutaki cake na kena yaga, ka na kaukauwa cake na kena igu ni vinaka mai na veigauna sa oti.”²⁸ Kivei kemuni na marama ko ni sa gutaka tiko ki liu na matanitu ni Kalou, a kaya kina, “Ni ko ni wasea na veicakacaka oqo, ko ni sa na wasei talega ena kena qaqa na cakacaka oqo kei na kena sa vakalou ka lagilagi ni na solia na Turaga vei ira na luvena yalodina.”²⁹ Mai na raivotu oqo au sa vakadinadinataka talega kina ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Raica na Julie B. Beck, “Vakayacori ni iNaki ni iSoqosoqo ni Veivukei,” *Liaona*, Nove. 2008, 108–11.
2. Raica na Julie B. Beck, BYU Women’s Conference address (Epe. 29, 2011), http://ce.byu.edu/cw/womensconference/archive/2011/pdf/JulieB_openingS.pdf; Na Ka Au Nuitaka ve ira na Makubuqu Yalewa (kei na Makubuqu tagane) Mera na Kila me baleta na iSoqosoqo ni Veivukei,” *Liaona*, Nove. 2011, 109–13; “Na iSoqosoqo ni Veivukei: E Dua na Cakacaka Tabu,” *Liaona*, Nove. 2009, 110–14.
3. Raica na Julie B. Beck, “Why We Are Organized into Quorums and Relief Societies” (Brigham Young University devotional address, Janu. 17, 2012), speeches.byu.edu.
4. Na itukutuku oqo e sega ni itukutuku ni raiclesu taucoko kina na nodra itukutuku na parofita me baleta na iSoqosoqo ni Veivukei. E dua walega na ivakaraitaki ni nodra raivotu kei na veidusimaki. *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei*, ripote ni koniferedi, kei na so tale na ivolatabaki ni Lotu era vakavulici tu kina vakalevu na ulutaga oqo.
5. Josefa Simici, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei* (2011), 13.
6. Josefa Simici, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 15.
7. Brigham Young, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 41.
8. Joseph F. Smith, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 65–66.
9. Joseph Fielding Smith, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 142.
10. Joseph Fielding Smith, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 97.
11. Boyd K. Packer, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 85.

12. Raica na Boyd K. Packer, "The Circle of Sisters," *Ensign*, Nove. 1980, 110.
13. Raica na ivola ni Mataveiliutaki Taumada, *Maj.* 19, 2003, kei na *Fepe.* 23, 2007.
14. Raica na *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 3–6.
15. Boyd K. Packer, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 16.
16. Josefa Simici, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 17.
17. Josefa Simici, ena *iTukutuku ni Lotu*, 4:602.
18. John A. Widtsoe, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 25.
19. Boyd K. Packer, *Ensign*, Nove. 1980, 110.
20. Joseph Fielding Smith, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 142.
21. Spencer W. Kimball, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 117.
22. Harold B. Lee, "The Place of Relief Society in the Welfare Plan," *Relief Society Magazine*, Tise. 1946, 842.
23. Joseph F. Smith, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 66.
24. Na Mataveiliutaki Taumada, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, ix.
25. Spencer W. Kimball, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 142.
26. Spencer W. Kimball, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 95.
27. Gordon B. Hinckley, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 160.
28. Lorenzo Snow, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 19.
29. Lorenzo Snow, ena *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 7.

Na iVunau i Karisito

Mai vei Elder D. Todd Christofferson

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Ena Lotu nikua, me vaka ena veigauna makawa, na tauyavutaki ni vunau i Karisito se na vakadodonutaki ni duidui vakaivunau e ka ni ivakatakila vakalou.

Eda sa mai vakavinavinaka kina ka loloma vakalevu sara vei Sisita Beck, Sisita Allred, kei Sisita Thompson, kei na Matabose ni iSoqosoqo ni Veivukei.

Eda raica tiko ena dua na gauna lekaleka oqo na kena sa tubu tiko ga na nodra kauwaitaka na tamata na veika e vakabauta na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Oqo e dua na ka eda taleitaka baleta, ni noda itavi bibi duadua me da vakavuvulitaka na kosipeli i Jisu Karisito, na Nona ivunau, e vuravura taucoko (raica na Maciu 28:19–20; V&V 112:28). Ia sa dodonu me da vakadinata ni ra a dau tu ka ra se tu ga ena gauna oqo na veilecayaki me baleta na noda ivunau kei na ivakarau e tauyavutaki kina. Oqori na ulutaga au vinakata meu vosa kina nikua.

A vakavulica na iVakabula na Nona vunau ena taucoko ni gauna, ka ra sasaga vakaukauwa na Nona iApositolo me ra taqomaka mai na veivakayavalati ni ivalavala kei na vakasama lasu. Na iVola eso ena Veiyalayalati Vou e tukuni kina e vica na ka a yaco ka vakaraitaka ni a sa yaco tiko na vukitani kaukauwa ka takalevu ena nodra gauna ni veiqaravi na iApositolo.¹

Na veisenijiuri ka tarava mai sa tekivu me vakararamataki mai na veirarama lalai dau basika vakavudua ni kosipeli me yacova, ena ika 19 ni senijiuri, qai basika kina e vuravura e dua na mataka vakasakiti ni Veivakalesuimai, ka sa mai tu tale kina e vuravura na kosipeli i Karisito, taucoko ka lagilagi. Na siga lagilagi oqori a tekivu ena dua na “duru ni rarama . . . sa sivia

sara na ramase ni matanisiga” (Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:16), Rau a rairai vei Josefa Simici lailai na Kalou na Tamada kei na Luvena Daulomani o Jisu Karisito, ka mai tekivuna e dua na ka ena qai yaco me ualuvu ni ivakatakila ka semati ki na kaukauwa vakalou kei na lewa.

Ena ivakatakila oqori eda raica kina na ka ena vakatokai beka me uto ni ivunau ni Lotu i Jisu Karisito sa mai tauyavutaki tale e vuravura. E vakamacalataka sara ga Vakataki Koya o Jisu na vunau oqori ena veimalanivososa oqo ena iVola i Momani: E Dua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito:

“Raica na noqu ivakavuvuli, sa ivakavuvuli i Tamaqu; au sa tukuni Tamaqu ka sa tukuni au ko Tamaqu, ia na Yalo Tabu sa tukuni au kei Tamaqu; raica au sa tukuna vei kemudou, sa vakarota ko Tamaqu vei ira na tamata kecega me ra veivutuni ka vakabauti au.

“Ia ko ira yadua sa vakabauti au ka papitaiso, era na vakabulai ka rawata na matanitu ni Kalou.

“Ia ko ira sa sega ni vakabauti au ka sega ni papitaiso, era na cuduvi.

“. . . Ia ko ira yadua sa vakabauti au era sa vakabauti Tamaqu tale ga, ka sa tukuni au vei ira ko Tamaqu, ia ena talevi ira ena bukawaqa kei na Yalo Tabu. . . .

“E dina, e dina, au sa kaya vei kemudou oqo na noqu ivakavuvuli, ko koya yadua sa tara na nona vale ena yavu oqo sa tara cake ena dela ni vatu, ia ena sega ni rawata na matamata ni koro ko Etesi” (3 Nifai 11:32–35, 39).

Oqo na noda itukutuku, na vatu eda sa tara cake kina, na yavu ni veika kece tale ena Lotu. Me vaka na veika kecega sa lako mai vua na Kalou, e makare na ivunau oqo, e matata, e rawarawa ni da kila vakavinaka—vua sara mada ga na gonelailai. Ena yalo marau, eda sa sureti kece sara me da ciqoma.

Ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, “eda vakabauta na veika sa vakatakila oti na Kalou, na veika sa vakatakilai mai oqo, keimami vakabauta ni na levu tale na ka ena qai vakatakilai mai me baleta tikoga na Matanitu ni Kalou” (Yavu ni Vakabauta 1:9). E tukuna tiko oqo ni se levu tu na ka eda se bera ni kila, na dina kei na ivunau eda sa ciqoma era sa yaco mai ka ra na yaco tikoga mai ena ivakatakila vakalou. Ena so na

matavakabauta era kaya, o ira na vuli vakalotu ni tu vei ira na dodonu vata ga e tu vei ira na iliuliu vakayalo me baleta na veivakavulici, ka na rawa ni yaco me ra veibataki ena veika vakaivunau. Eso era vakararavi ki na veimatabose ka ra segata tu na vakaduavatataki ni vakabauta vakarisito ni Veigauna e Liu kei na nodra ivakavuvuli. Eso tale era vakabibitaka sara vakalevu na nodra ile na dau ni vakasama vakaivolatabu ni oti na nodra gauna na iapositolo se ena vakadewataki ni iVolatabu se na ivakamacala ni kena vakadewataki. Eda vakabibitaka na vuli e vakavinakataka cake na kila-ka, ia ena Lotu nikua, me vaka ena veigauna makawa, na tauyavutaki ni vunau i Karisito se na vakadodonutaki ni duidui vakaivunau e ka ni ivakatakila vakalou vei ira sa vakalougatataki ira na Turaga ena dodonu vakaiapositolo.²

Ena 1954, a vakamacalataka kina o Peresitedi J. Reuben Clark Jr., ka ikarua voli ni daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada ena gauna oya, na ivakarau e vakatakilaitaki kina na ivunau ena Lotu kei na nona itavi bibi sara na Peresitedi ni Lotu. Ni tukuna tiko na veika e baleti ira na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramau ni iApositolo Le Tinikarua, e kaya kina: “E dodonu [me da] [nanuma] tiko ni so vei ira na Vakaitutu Raraba sa lesi vei ira eso na ilesilesi digitaki; e tu vei ira eso na isolisoli digitaki; era tokoni me ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila, ka soli kina vei ira e dua na edaumeni vakayalo me baleta na nodra veivakavulici vei ira na tamata. Sa tu vei ira na dodonu, na kaukauwa, kei na veivakadonui me ra vunautaka na nona nanuma kei na lomana na Kalou vei ira na tamata, ia ena vakarorogo ki na kaukauwa kei na veivakadonui taucoko mai vua na Peresitedi ni Lotu. O ira na vo ni Vakaitutu Raraba e sega ni soli vei ira na edaumeni digitaki vakayalo oqo kei na veivakadonui ena nodra veivakavulici; sa tu kina me baleti ira e dua na iyalayala, ka yalani kina na nodra kaukauwa kei na dodonu ena veivakavulici ka sa baleti ira talega na vakaitutu kece tale kei ira na lewe ni Lotu, ni sega ni dua vei ira sa vakaedaumeni vakayalo vaka na parofita, daurairai, ka dauvakatakila. Me kena ikuri, me vaka se qai tukuni oti, na Peresitedi ni Lotu e tiko vua e dua tale na vakaedaumeni

vakayalo ena vuku ni ka oqo, ni sai koya na Parofita, Daurairai, ka Dauvakatakila ena Lotu raraba.”³

Na sala cava e vakatakila kina na iVakabula na Lomana kei na nona ivunau vei ira na parofita, daurairai, ka dauvakatakila? Ena vakayacora beka mai vei ira na Nona italai se o Koya sara ga. Ena vosa beka mai na Domona sara ga se ena domo ni Yalo Tabu—na veitaratara ni Yalo ki na yalo ka na vakavotui beka ena vosa se ena veika e vakilai ka soli kina na kila-ka e sega ni rawa ni vakavosataki (raica na 1 Nifai 17:45; V&V 9:8). Ena rawa ni vakatakilai Koya vei ira na Nona italai yadua se ni ra tiko ena dua na bose (raica na 3 Nifai 27:1–8).

Au na cavuta e rua na kena ivakaraitaki mai na Veiyalayalati Vou. Na imatai e dua na ivakatakila ka a vagolei vua na iliuliu ni Lotu. Ena itekivu ni ivola ni Cakacaka, eda raica ni ra vunautaka tiko na kosipeli o ira na iApositolo i Karisito vei ira walega na Jiu era vakamura tiko na ivakarau ni veiqaravi nei Jisu (raica na Maciu 15:24), ia oqo, ena nona gauna na Turaga, sa yaco mai na gauna me ia na veisau. Mai Jopa a tadra o Pita ka raica kina e vuqa na veimataqali manumanu yavaiva ka tukuci sobu ki vuravura mai lomalagi ena dua “na itutuvi levu sa buki na tutuna vava” (Cakacaka 10:11) ka vakaroti vua me “vakamatea, ka kania” (Cakacaka 10:13). A lomalomarua o Pita baleta ni so na manumanu era sa “sega ni savasava” ena lawa i Mosesese, ka ni se sega vakadua ni voroka o Pita na ivakaro e vakatabui kina na kedra laukana. Ia, sa vosa vei Pita na domo ena nona tadra, “A ka sa vakasavasavataka na Kalou, mo kakua ni vaka e tabu” (Cakacaka 10:15).

Sega ni dede sa qai matata na ibalebale ni tadra oqo, eratou basika mai ki na icili nei Pita e vica na tamata era talai mai vua na turaganivalu ni Roma o Konilio ka kerei mai kina me lako yani ka laki vakavulica na nodra turaga. Sa vakasoqoni ira vata e dua na iwiliwili levu ni wekana kei ira na nona itokani o Konilio, ka raica ni ra sa wawa tiko ena yalo nanamaki me ra rogoca na nona itukutuku, a kava kina o Pita:

“Sa vakatakila vei au na Kalou meu kakua ni vakatoka e dua na tamata me tabu se tawasavasava. . . .

“ . . . E dina kau sa qai kila ni sa sega ni digitaki ira vakailoa na tamata na Kalou:

“Ia ena veivanua kecega sa vinaka vua ko koya sa rerevaki koya, ka caka dodonu” (Cakacaka 10:28, 34–35; raica talega na na tikina 17–24).

“Ni sa tukuna tiko na vosa oqo ko Pita, sa lutu na Yalo Tabu vei ira kece era sa rogoca na vosa.

“Ia ko iratou sa [lako vata mai kei Pita] eratou sa kurabui. . . ni sa sovaraki na Yalo Tabu vei ira talega era sa matanitu tani.

“ . . . Sa qai kaya ko Pita,

“Sa dua beka na tamata me bureitaka na wai, me kakua ni papitaisotaki ko ira na tamata oqo, era sa rawata na Yalo Tabu me vakataki keda?” (Cakacaka 10:44–47).

Mai na veika e sotavi kei na ivakatakila oqo vei Pita, a vakavouya na Turaga na ivalavala ni Lotu ka vakatakila e dua na kila-ka e taucoko vakaivunau vei ira Nona tisaipeli. Sa mani vakarabailevutaki kina na vunautaki ni kosipeli me kovuta kece na kawatamata.

E muri ena ivola ni Cakacaka, eda raica kina e dua tale na ivakaraitaki tautauvata, ena gauna oqo e vakaraitaka na ivakarau e vakavotui mai kina ena dua na matabose na ivakatakila me baleta na veika eso. A basika e dua na duidui ni vakasama me baleta na kena okati me ivakaro ni kosipeli ena Lotu i Karisito na cilivi ka a gadrevi ena lawa i Mosese (raica na Cakacaka 15:1, 5). “A ra sa soqoni vata mai ko ira na iApositolo kei ira na qase me ra bosea . . . na ka oqo” (Cakacaka 15:6). Na noda itukutuku me baleta na matabose oqo e sega dina ni taucoko tu, ia e tukuni ga vei keda ni oti e “levu na veileti” (Cakacaka 15:7), a tucake ko Pita, na iApositolo liu ka tukuna na veika sa vakadeitaka vua na Yalo Tabu. A vakananuma vei ira na lewe ni matabose ena gauna sa tekivu me vunautaki kina na kosipeli vei ira na Matanitu tani tawacili ena vale nei Konilio, era a ciqoma na Yalo Tabu me vakataki ira na Jiu cilivi era sa saumaki mai. Na Kalou, e kaya o koya, “sa sega ni vinakati keda cake vei ira, ia sa vakasavasavataka na yalodra ena vakabauta.

“Ia ka cava kemuni sa qai vakatovolea vakaca kina na Kalou mo ni vakataqara na ivua ki na domodra era sa lotu, eda sa sega ni colata rawa koi keda se ko ira na noda qase?”

“Ia eda sa vakadinata ni da na bula ena loma ni noda Turaga ko Jisu Karisito, me vaka talega kina ko ira oqori” (Cakacaka 15:9–11: raica talega na tikina e 8).

Ni oti oya era a vosa tokona o Paula, Panapasa, kei na so tale beka na ivakaro nei Pita, a vakatura o Jemesa me vakau ena ivola na lewa ki na Lotu, ka ra duavata kina na matabose “ka lomavata” (Cakacaka 15:25; raica talega na tikina e 12–23). Ena ivola ka tukuni kina na nodra lewa, era kaya kina na iApositolo, “Ni sa vinaka vua na Yalo Tabu, vei keimami talega” (Cakacaka 15:28), se ena so tale na kena vosa, a yaco mai na lewa oqo ena ivakatakila vakalou mai vua na Yalo Tabu.

Na ivakarau vata oqo sa vakamuri tiko nikua ena Lotu vakalesui mai i Jisu Karisito. Ena kacivaka beka na Peresitedi ni Lotu se vakadewataka na ivunau e yavutaki ena ivakatakila ka yaco mai vua (raica, me kena ivakaraitaki, V&V 138). E rawa ni vakatakilai talega mai na ivunau ki na matabose cokovata ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua (raica, me kena ivakaraitaki, iVakaro Raraba 2). Na veivosaki ni matabose ena dau oka kina na kena vakarautaki na ivolanikalou, na nodra ivakavuvuli na iliuliu ni Lotu, kei na ivalavala ni veigauna e liu. Ia ena kena itinitini, me vaka ga ena Lotu ni Veiyalayalati Vou, na takete e sega ni nodra duavata ga na lewe ni matabose ia na ivakatakila mai vua na Kalou. E dua na iwalewale e oka ruarua kina na ivakamacala kei na vakabauta ni kena rawati na nanuma kei na lomana na Turaga.⁴

Ena gauna vata oqori e dodonu me nanumi tiko ni sega ni nodra itukutuku kece na iliuliu ni Lotu, e liu se ena gauna oqo, me basika kina e veigauna kece na ivunau. Sa dau kilai tu ena Lotu ni nona itukutuku e dua na iliuliu ena dua na soqoni e vakavuqa ni tukuna kina e dua na nona vakasama, sa vakasamataki vakavinaka, ka sega ni nakiti me sa vakadeitaki se veivauci ki na Lotu raraba. E vakavuvulitaka na Parofita o Josefa Simici ni “dua na parofita ena parofita ga ena gauna e ivalavala tiko vakakina.”⁵ A cavuta taumada o Peresitedi Clark:

“Ena vuku ni tikina oqo e koto kina e dua na italanoa rawarawa a talanoataka vei au o tamaqu niu se gonetagane lailai voli, au sega ni kila se ena dodonu cava, ia e vakamacalataka na vakasama oqo. Na nona italanoa e baleta na kena namaki tiko na

yaco mai ni Mataivalu [nei Johnston], a vunautaka o Baraca Brigham vei ira na tamata ena dua na soqoni vakamataka e dua na ivunau warumisa me baleta na mataivalu sa voleka tiko mai, ka tukuna tiko na inaki me ra vorati ka vakasavi lesu. Ena soqoni ena yakavi a tucake o koya ka kaya ni a vosa tiko ena mataka o Brigham Young, ia sa vakarau vosa oqo na Turaga. Oti qai vosa, na kena itautau e veibasai sara ga mai na kena ena mataka. . . .

“ . . . Ena kila na Lotu ena ivakadinadina ni Yalo Tabu ena kedra maliwa na lewenilotu se ra vakauqeti tiko na veitacini iliuliu ‘mai na Yalo Tabu;’ ena nodra vakavoqataka na nodra nanuma, ia ena yaco na gauna me na vakavotui kina na nanuma oqori.”⁶

E vakadeitaka na Parofita o Josefa Simici ena dua na iyatuvosa momona na nona itavi bibi na iVakabula ena noda ivunau: “Na yavu ni ivakavuvuli ni noda Lotu o ya na nodra ivakadinadina na iApositolo kei na Parofita, me baleti Jisu Karisito, ni a mate, bulu, ka tucake tale ena ikatolu ni siga, ka lako cake ki lomalagi; kei na veika kece tale eso e salavata kei na noda Lotu era sa tokona talega.”⁷ Na ivakadinadina nei Josefa Simici me baleti Jisu o ya ni bula tiko o Koya, “ni a raici koya, ena liga imatau ni Kalou; ka sa rogoca talega [ko koya] na domo sa tukuna ni sai Koya na Le Duabau ga nei Tamana” (V&V 76:23; raica talega na tikina e 22). Au sa kerekere vei ira kece era rogoca se wilika na itukutuku oqo me ra vakasaqara na ivakadinadina vata oqori ni ivakarau ni bula vakalou ena masumasu kei na vulici ni ivolanikalou, na Veisorovaki, kei na Tucake Tale nei Jisu Karisito. Ciqoma na Nona ivunau ena veivutuni, papitaiso, ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu, ka qai muria tiko ena nomu bula taucoko na lawa kei na veiyalayalati ni kosipeli i Jisu Karisito.

Ni sa roro mai na gauna me marautaki kina na Siganimate, au vakaraitaka na noqu ivakadinadina ni o Jisu mai Nasareci a luve ni Kalou, ka se luve ni Kalou tikoga, na Mesaia ni parofisai taumada. Sai koya na Karisito, ka a vakararawataki mai Kecisemani, mate ena kauveilatai, bulu, ka tucake dina tale ena ikatolu ni siga. Sai Koya na Turaga sa tucake tale ka sa vakaturi cake tale mai na mate, ena vukuna eda na vakaturi cake kece kina mai na mate, ia, mai vua o ira kece era vinakata era na vueti ka vakacerecerei ena Nona matanitu vakalomalagi. Oqo na noda

ivunau, sa vakadeitaka na ivakadinadina kece e liu kei Jisu Karisito kei na kena e qai tukuni wale oqo me baleta na noda gauna. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Raica na Neal A Maxwell, "From the Beginning," *Ensign*, Nove. 1993, 18–19:

"A kacivaka o Jemesa 'na veiba kei na veivala vei kemudou' na Lotu (Jemesa 4:1). E osivaka o Paula na 'dauveisei' ena Lotu kei na ivakarau era na sega ni lomani ira na qele ni sipi na 'wolifa ca' (1 Kori. 11:18; Cakacaka 20:29–31). E kila ni sa voleka mai e dua na vukitani ka volavola kina vei ira mai Cesalonaika ni na sega ni yaco na ikarua ni nona lako mai o Jisu 'ni na yaco mada e liu na vuki tani'; ka vakuria ena nona ivakasala ni na 'cakacaka vakavuni edaidai na ca' (2 Cesa. 2:3, 7).

"Ni sa voleka ni oti, qai tukuna o Paula na levu ni lutu tani: 'Ni sa biuti au ko ira kecega na kai Esia' (2 Timo. 1:15). . . .

"Sa kauta mai na rere vei ira na iapositolo na veidauci kei na qaravi kalou matakau (raica na 1 Kori 5:9; Efe. 5:3; Juta 1:7). Erau a lelevaka o Joni kei Paula na nodra duri cake na iApositolo vakailasu (raica na 2 Kori. 11:13; iVakata. 2:2). Sa toka ena dua na vanua ca na Lotu. Eso era sega walega ni lutu tani ia era vorata sara ga e matanalevu. Ena dua na gauna a tu duadua o Paula ka osivaka ni ra sa 'biuti koya ko ira kecega' (2 Timo. 4:16). E tukuni ira talega era 'vakacalai ira kece na lewe ni vale' (Taito 1:11).

"Era sa vakaduiduile eso na iliuliu e veivanua, me vaka e dua sa lomana na ka e bibi cake vua, sa sega kina ni via ciqomi ira na veiliutaki (raica na 3 Joni 1:9–10).

"Sa rauta me raica o Peresitedi Brigham Young: 'E tukuni ni a kau

tani mai na Lotu na Matabete, ia e sega ni vakakina, na Lotu ga e lako tani mai na Matabete' (ena *Journal of Discourses*, 12:69)."

Ni toso na gauna, me vaka e vakaraitaka o Elder Maxwell, e tukuna na ivalavala vakavuli mai Kirisi, a lewa qai teivaka tale, na vakararavi ena ivakatakila, e dua na ka a vakatotolotaki mai vei ira na vakabauta Vakarisito vinaka e nodra inaki me ra kauta mai na nodra vakabauta ki na itovo sa matau. . . .

". . . Me da dau qarauna talega na noda vakalasa na kila vakatakilai mai ki na yalomatua" (*Ensign*, Nove. 1993, 19–20).

2. Era vunautaka na vosa ni Kalou na iApositolo kei na Parofita me vakataki Josefa Simici, ia me kena ikuri, ni da vakabauta ni o ira na tagane kei na yalewa vakararaba e rawa ni ra vuli ka dusimaki ena veivakauqeti vakalou me isau ni nodra masu kei na vulici ni ivolanikalou. Me vaka ga ena nodra gauna na iApositolo makawa, sa dau soli vei ira na lewe ni Lotu i Jisu Karisito na isolisoli ni Yalo Tabu, ka dau vakarautaka na veitaratara e sega ni cavuka kei na Tamada Vakalomalagi, se, ena dua tale na vosa, na ivakatakila yadua (raica na Cakacaka 2:37–38). Ena sala oqo, sa yaco kina na Lotu me dua na isoqosoqo ni tamata yalodina ka matua vakayalo ka sega ni mataboko na nodra vakabauta ia ena raica na ka—vakavulici ka vakadeitaki mai na Yalo Tabu. E sega ni tukuni eke ni sega ni tamata kece era dau vosa ena vuku ni Lotu se rawa ni

vakamacalataka na kena ivunau ia e rawa vei ira yadua me ra ciqoma na veituberi vakalou ena kena sotavi na bolebole kei na madigi ni nona bula.

3. J. Reuben Clark Jr., “When Are Church Leaders’ Words Entitled to Claim of Scripture?” *Church News*, Julai 31, 1954, 9–10; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 28:1–2, 6–7, 11–13.
4. Na vakavakarau kei na veika e gadrevi vei ira na vakaitavi sai koya na yalododonu, . . . yalosavasava, kei na yalomalumalumu, yalomalua kei na vosota vakadede, . . . vakabauta, kei na ivalavala vinaka, kei na vuku, ivalavala malua, vosota, ivalavala vakalotu, veilomani vakaveitacini kei na yalololoma; “Ia sa yalataki tu kevaka era sa muria tiko na veika kece oqo ena tubu cake tikoga na nodra kila na Turaga” (Vunau kei na Veiyalayalati 107:30–31).
5. Joseph Smith, ena *History of the Church*, 5:265.
6. J. Reuben Clark Jr., “Church Leaders’ Words,” 10. Me baleta na italanooa a tukuna vua o tamana me baleti Brigham Young, e tomana tale kina o Peresitedi Clark:

“Au sega mada ni kila kevaka a yaco dina na ka oqo, ia au kaya ni vakaraitaka e dua na ivakavuvuli—ni o koya sara mada ga na Peresitedi ni Lotu, e rawa ni sega ni dau ‘yavalati mai na Yalo Tabu,’ ni vosa vei ira na tamata. Sa yaco oqo ena vuku ni veika vakaivunau (vakauasivi ena veika e dau veivosakitaki vakalevu) ni ra a vakila eso na Peresitedi ni Lotu kei ira na tamata ni ena nona kacivaka na ivunau, a sega ni vakauqeti mai na Yalo Tabu o koya na daukacikacivaki.’

- “Ena kila vakacava na Lotu ni nodra vakasaqaqara vagumatua na veitacini ki na ivakavuvuli kei na ivunau vakacerereci oqo sa ganita na ilalavaki ni ivakaro ni ra sa yavalati mai na Yalo Tabu o ira era kacikacivaki tiko’? Ena kila na Lotu ena ivakadinadina ni Yalo Tabu vei ira na ivavakoso ni lewenilotu, se ra sa yavalati na iliuliu mai na Yalo Tabu ni ra tukuna tiko na nodra nanuma’; ia ena kena gauna ena qai vakatakilai mai na kila oqori” (“Church Leaders’ Words,” 10).
7. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 54.

Na Cicivi ni Cere sa Tu e Matada

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

*Eda lako mai vei? Na cava eda mai cakava tiko eke?
Eda na lako kivei ni sa cava na bule eke? Sa na sega ni
rawa me tikoga na taro raraba oqo ka sega ni saumi.*

Kemuni na taciqu kei na ganequ, au na via vosa vei kemuni ena mataka ni kua ena dina tawamudu—na veidina oqori ena vakavutuniyautaka na nomuni bula ka kauti keda lesu tale i vale.

Sa vakatotolo ga na tamata ena veivanua. Vukaca na waqavuka totolo (jet) na loma ni macawa kei na dela ni wasaliwa me kauti ira na kena pasidia kina nodra bose mera laki tiko kina, me laki qaravi na itavi, lako vakagade se ra sikovi na matavuvale. Na veigaunisala—wili kina na sala lelevu, sala lalai, kei na sala ni motoka totolo—e kauti ira e milioni na motoka, ka ra vodo kina e milioni na tamata ka levu sara na vu ni nodra veitosoyaki me baleta na itavi me qaravi ena veisiga yadua.

Ena ilakolako vakatotolo ni bula oqo, meda tu mada vakadua ka vakasama vakatitobu—vakasamataka na dina ni gauna?

Ni vakatauvatani kei na dina tawamudu, e levu sara na taro kei na kauwai baleta na bula ni veisiga sa ka lailai sara. Edatou kana cava ena yakavi? Na roka cava me boro kina na rumu ni gade? Me sa na laki volai beka na yaca i Jone ena timi ni soka? Na mataqali taro ka sega ni wili rawa vakaoqo e dau seavu na kena nanumi ena gauna e basika kina na leqa, na gauna e mosi se mavoa kina e dua na noda daulomani, ni basika na tauvimate ena loma ni matavuvale, kei na gauna sa toro sobu kina na bula ena bibi ni tauvimate kei na kena sa voleka sara mai na mate. Na

noda vakasama sa tekivu vakanamata, ka sa na rawa ni vakatulewa ena ka e bibi kei na ka e sega soti ni bibi.

Au se qai sikova ga qo e dua na marama ka sa tauvi koya tiko e dua na mate ena rua na yabaki sa oti. E kaya ni se bera na nona tauvimate, e a bulabula vinaka sara tu ga ka dau samaka na nona vale, ka qai vakasinaita ena veika sau lelevu. Dau laki koti vakarua ena dua na macawa ka sa voli sulu vovou ga e veivula. Dau vagauna na nona dau sureti ira na makubuna mera gadivi koya, baleta ni dau leqataka na kena rawa ni kavoro se vakacacani mai vei ira na lalai oqori na nona iyau talei.

Sa qai yaco mai vua na itukutuku veivakurabuitaki ni sa na rairai lekaleka na gauna ni nona bula tiko ka ni sa voleka sara na gauna me na mate kina. Tukuna o koya ni gauna e tukuna kina vua o vuniwai na itukutuku oqo e vakasauri na kena sa naulu na nona vakasama me sa na wasea na vo ni gauna ni nona bula vata kei iratou na nona matavuvuale, ira na nona itokani kei na kena vakabibitaki na kosipeli ena nona bula, ni oqo na veika e bibi ena nona bula.

Ena dau matata sara ga mai vei keda na gauna vakaoqori ena dua na gauna, ia ena sega beka ni vaka na kena e sotavi oqo. Eda raica vakamatata na veika e bibi ena noda bula kei na ivakarau ni noda bulataka.

Tukuna na iVakabula:

“Dou kakua ni kumuna vata vei kemudou na iyau e vuravura, e dau vakacacana kina na sarasara kei na veveka, a sa ravabasuka kina na daubutako ka butakoca:

“Ia, mo dou kumuna vata na nomudou iyau mai lomalagi, sa sega ni vakacacana kina na sarasara se na veveka sa sega ni ravabasuka kina na daubutako me butakoca:

“Ni na tiko talega na yalomudou ena yasana sa tiko kina na nomudou iyau.”¹

Ena gauna ni noda dau didigo vakatitobu ena gauna ni leqa, sa dau vakanamata na yalo ki lomalagi, me vaqarai na isau ni taro levu duadua ena bula oqo: *Eda lako mai vei? Na cava eda mai cakava tiko eke? Eda na lako kivei ni sa cava na bula oqo?*

Na isau ni taro kece oqo ena sega ni kunei ena ivola ni vuli se na kena dolavi na Initaneti. Na taro kece oqo e ulabaleta na bula vakatamata. Eratou na vakamareqeta sara na veika e tawamudu.

Eda lako mai vei? Na taro oqo ena dau vakasamataki, kevaka me sega ni dau tukuni, mai vei ira na tamata kecega.

Tukuna na iApositolo o Paula vei ira mai Aceni ena delana o Masi ni “da sa kawa ni Kalou.”² Ni da sa kila ni yagoda sa kawa ni noda itubutubu vakayago, sa dodonu meda vakataroga na ibalebale ni ka e tukuna o Paula. Na Turaga sa tukuna “sa cokoti vata na yago kei na yalo me tamata.”³ Sa ikoya sa kawa kina ni Kalou na yalo. Na ivola ni Iperiu e kainaka ni o Koya e “Tama ni yaloda”⁴ Na yalo kece ni tamata era “sa yaco kina mera luve kecega ni Kalou.”⁵

Eda na kila ni o ira na daunivola serekali era vola e so na vakasama veivakauqeti ena iulutaga vakaoqo ka ra biuta vakavosa e so na itukutuku ka vakaivolataka na vakasama cecere sara. Ni vaka oqo na dina ni ka e tukuna o William Wordsworth:

*Noda sucu sa wili vaka na moce ka guileca kina:
Na yalo me tucake mai, noda Kalokalo sa tekivu cila,
Ka sa laki kala ena so na vanua,
Vakayawa sara na kena sa mua:
Sega sara ni guileca vakadua,
Se me sa mai bula dravudravua,
Ia, e cabeti ga na kena lagilagi
Ni noda Kalou sa tiko mai Lagi:
Vakanamata ena noda sa na waraki!*⁶

Era vakasamataka na itubutubu na nodra itavi mera veivakavulici, veivakauqeti, ka veidusimaki ka vakairaitaki. Ia, ni ra sa vakasama tiko na itubutubu, o ira na gone—vakauasivi o ira na itabagone—era na taroga na taro vakasuina oqo, na cava eda mai cakava tiko eke? Vakalevu, ena dau tarogi lo; ka na vakaoqo, na cava *Au* mai cakava tiko eke?

Meda vakavinavinaka ga ni Dauveibuli vuku sa biuti keda mai e vuravura, kei na dua na ilati me guileca kina na veika sa kilai tu mai na bula taumada, me rawa kina ni da na mai vakatovolei, meda na vakadeitaki keda kina, me rawa ni da na rawata na veika sa vakarautaka tu na Kalou meda na vakaivotavota kina.

Sa na matata ni dua na inaki ni noda mai bula eke meda na rawata e dua na yago ka vakalewe kei na sui. Sa soli talega mai

vei keda na isolisoli ni galala ni digidigi. E levu sara na vanua e rawa kina ni da na digidigi ga vakataki keda. Eke eda na vuli mai ena veika eda na sotava. Meda na kidava na vinaka mai na ca. Meda na vakaduiduitaka na wiwi mai na kamikamica. Eda na qai raica ni na tiko na revurevu ni veika eda na digitaka meda cakava.

Ni da sa talairawarawa kina ivunau ni Kalou, sa na rawa ni da na qai laki vakaivotavota ena "vale" ka a tukuna o Jisu ena nona a tukuna ni: "Sa vuqa na tikina ena vale nei Tamaqu. . . au sa lako ka vakarautaka e dua na tikina me nomudou . . . na vanua au sa tiko kina mo dou na tiko talega kina."⁷

E dina ni da lako mai meda mai bula vakatamata "cabeti ga na kena lagilagi," ia ena toso ga na bula. Veitaravi mai na bula ni gone kina itabagone ka yaco sara ni sa qase. Ena veika eda sa kila eda vulica na yaga ni rawati na lomalagi me na veivuke ni da lakova tiko na sala ni bula.

Sa rau vakarautaka na sala kina bula e vinaka sara na Kalou na Tamada kei Jisu Karisito, na noda Turaga. E rau vakauqeti keda meda vakamuraia na ivakavuvuli tawamudu ka meda na bula vinaka sara me vaka ni Rau sa vinaka sara.⁸

E vakatauvatana o Paula na bula oqo kei na dua na veitauicici. E tukuna vei ira na Iperiu, "Meda sa biuta laivi tu . . . na ivalavala ca eda sa tao rawarawa kina, ka meda sa ciciva tikoga na cere sa tu e matada."⁹

Ena noda sasaga meda kakua ni guilecava na ivakasala mai na Dauvunau: "Era sa sega ni tauca na cere ko ira na daucici, ka ra sega ni gumatua ena ivalu ko ira na qaqa."¹⁰ Na kena dina, na icovi e nodra ga o ira era na vosota me yacova na ivakataotioti.

Niu vakasamataka tiko na cicivi ni cere sa tu e matada, au nanuma e dua tale na cicivi ni cere, mai na gauna au a se gone kina. Noqu itokani, keirau yadua na isele loki ka mua yani kina vu ni wilo ka sivita mai kina na waqa lalai ni vakatatalo. Keirau sa qai moica me vaka e dua na waqa ka biuta yani ki na uciwai na Provo e Utah. Keirau dau cici muria toka e bati ni uciwai ka raica ni ra dau veimuayaki e uciwai mai na kui se na cagi e liwavi ira ka so na gauna era vakacowiri voli ga ena dua na vanua kei na so na gauna era dau ciri sara ga yani vakadodonu kina vanua titobu.

Ena dua na gauna ni cicivi na cere vakaoqori, keirau dau raica ni dua vei ira na waqa e liu ka vakadodonu sara tu ga yani kina vanua me laki cava kina. Vakasauri sa na veimuataki yani na kui ni wai kina dua na tobu levu ka na vakatatiki na waqa ka vakatoboicu sara. Sa na qai cowiri tiko, ni sa na sega ni rawa me kauti koya lesu mai kina kui ni wai. Sa na qai mai vakacegu koto ena mua ni tobu ni sa mai vakavolivolti tu ena ivovo ni veika sa sinai tu e kea, ka vesu vinaka toka ena wa drokadroka.

Na waqa ni vakatatalo ena gauna ni gone e sega tu na kena itakele me vakadeitaka, sega na kena rada me dusia na vanua e lako kina, ka sega na vanua me kauta mai kina na kena kaukauwa. Ia na vanua e mua kina e tiko ena tolo ni uciwai mai ra—e sega sara ga ni tiko na kena idre.

Ni da sega ni waqa ni vakatatalo, sa soli mai kina vei keda na veika vakalou me tuberi keda yani. Eda sucu mai ka me da kakua ni kuitaki ena kui ni ivakarau ni bula, ia, e tiko vei keda na kaukauwa meda vakasama, meda vakatulewa, ka rawa-ka kina.

E biuti keda mai ena bula oqo na Tamada Vakalomalagi kei na iyaragi meda rawa kina ni kila na lomana ena vuku ni veika meda cakava, me rawa ni da kila na ka me caka me rawa ni da lesu tale Vua. Au tukuna tiko qo na masu. Au tukuna tale tikoga na vosa minimini ni domo lailai, kau sega ni guilecava na ivolanikalou, ka tiko kina na vosa ni Turaga kei na vosa ni parofita—sa vakarautaki tu vei keda me rawa ni da na yaco vinaka ki na noda icavacava.

Ena dua na gauna ena noda bula tiko eke, ena basika na lomalomarua, na malumalumu, na dredre voraki, na mosi ni tauvimate—ni sa mai cava na gauna ni gone, ka sa totolo mai na gauna ni qase, qai muria mai na gauna ni sa voleka na mate.

Na tamata yalomatua ena taroga na taro ka a taroga taumada o Jope ena gauna makawa: “Na tamata kevaka sa mate, ena bula tale li?”¹¹ Kevaka me da na saga meda biuta laivi na taro mai na noda vakasama, o koya ena lesu tale mai. Na tamata kece sara ena mate. Ena lako mai vei ira sa qase ni ra sa butubutu rua voli. Na nona ivakaro ena rogoci mai vei ira era se qai veimamataka yani na ilakolako ena bula oqo. Ena so na gauna e tagutuva na domo ni dredre ni dua na gonelailai.

Ia, ena vakaevei ni sa sivi yani na mate? Sa itinitini li na mate? Ena ivola nei Robert Blatchford, *Na Kalou kei Noqu iTokani*, erau veivala sara vakaukauwa ni ciqomi na vakabauta Vakarisito me vaka na Kalou, Karisito, masu, ka vakauasivi na bula tawa mate rawa. E vakadeitaka dina ni mate sa icavacava ni noda bula ka sega ni dua ena veiletitaka. A qai dua na ka totoka qai yaco. E vakasauri na kena sa karusa na nona isasabai ni tawa vakabauta. Sa qai sega tu ni taqomaki koya rawa. Sa qai vakamalua me vakila na sala lesu kina vakabauta ni a vakasewasewani ka biu laivi. Na cava e vakavuna na veisau ena nona bula? Sa mate na watina. A lako yani kina rumu ena kavoro ni yalo ka ra tu kece kina na veika vakavuravura me baleti watina. A raica lesu na mata a dau lomana tu e liu. A qai tukuna vei nona itokani, ni sa curu mai tuba: “Sai koya dina, ia sa sega ni o koya. Na veika kece sa veisau. Edua na ka a tiko e kea e liu sa kau tani. Sa sega ni tautauvata o koya. Na cava beka e rawa ni kau laivi kevaka e sega ni yalo?”

E muri a qai vola: “Na mate e sega ni ka era dau vakananuma tu ga na tamata. E vaka walega na lako kina dua na rumu. Ena rumu o ya eda na kunei. . . ira na marama kei na turaga lomani kei ira na gone totoka eda a lomana ia sa yali.”¹²

Kemuni na taciqumaki kei na ganequ, eda sa kila ni mate e sega ni kena i yalayala. Na dina oqo e sa vakavulici mai vei ira na vei parofita ena gauna taucoko. E kunei talega ena noda ivolanikalou tabu. Ena iVola i Momani eda wilika ni dina ka veivakacegui na kena vosa:

“Ia, sa vakaoqo na veika ena yaco ena maliwa ni gauna eda na mate kina ki na gauna eda na tucake tale kina mai na mate—Raica sa vakatakila vei au e dua na agilosi ena gauna sa veibiu kina na yago kei na yalo sa kau na yalo ni tamata kecega, se vinaka se ca, kina vanua sa vakarautaka vei ira na Kalou, o koya ka a buli ira.

“Ia, ko ira sa ivalavala dodonu era na kune marau kei na vakacegu mai parataisi, io era na vakacegu kina mai na nodra rarawa kei na oca.”¹³

Ni sa oti e tolu na siga na bulu tu ni yago i Jisu mai na ibulubulu, sa qai curu tale na yalo. Sa qiqi tani na vatu ka sa qai

tucake tale mai na Dauveivueta ka lako voli ka sa tu vua na yago e sega ni mate rawa vakayalo e vakalewe ka vakasui.

Na isau ni taro i Jope, “na tamata kevaka sa mate, ena bula tale li?” e saumi ena gauna eratou sa lako yani kina ki na ibulubulu o Meri kei ira na kena vo ka raica e rua na tamata ni rau vakaisulu vulavula tu ka rau vosa mai vei ira: “Na cava dou sa mai vakasaqarai koya sa bula ena kedra maliwa na mate. Sa sega eke ko koya, sa tucake tale.”¹⁴

Sa vua ni qaqa nei Karisito mai na ibulubulu, na noda na tucaketale mai na mate. Oqo na vakabulai ni yalo ni tamata. Vola o Paula: “Sa . . . vakalomalagi na yago eso ka sa vakavuravura na yago e so ka sa dua tani na ukuuku ni yago vakalomalagi ka sa duatani na iukuuku ni yago sa vakavuravura.”¹⁵

Eda vakasaqara na lagilagi ni matanitu silesitiele. Eda na gadreva na iserau ni Kalou meda na laki bula kina. Eda na vinakata me tawamudu na noda matavuvale. Na veivakalougataki oya ena rawati ena sasaga ni bula taucoko, vakasaqara, veivutuni, ka tinia na qaqa.

Eda lako mai vei? Na cava eda mai cakava tiko eke? Eda na lako kivei ni sa cava na bula eke? Sa na sega ni rawa me tikoga na taro raraba oqo ka sega ni saumi. Mai na vu ni yaloqu mai loma kei na yalomalumulumu taucoko, au vakadinadinataka ni veika kece sara au sa tukuna e dina.

Na Tamada Vakalomalagi e marautaki ira era maroroya na Nona i vakaro. E kauwai talega o Koya vei ira na gone era yali, itabagone vakawelewele, itabagone talaidredre, itubutubu valavala ca. Ena yalomalumulumu a cavuta na veika kece oqo na iVakavuvuli veikedra kece: “Lesu mai. Lako Cake mai. Curu mai. Lako mai vale. Lako mai vei au.”

Ena loma ni dua na macawa eda na vakananuma kina na Siga ni Mate. Na noda vakanananu me gole vana nona bula na noda iVakabula, na Nona mate, kei na Nona Tucaketale. Me vaka niu Nona i vakadinadina, Au vakadinadinataka ni bula tiko o Koya ka na waraka tiko o Koya na suka yani ena lagilagi. Na lesu oqori me noda, sa noqu masu malumulumu ena Yacana tabu—ia o Jisu Karisito na noda i Vakabula kei na noda Dauveivueta, emeni.

iDusidusi

1. Maciu 6:19–21.

2. Cakacaka 17:29.

3. Vunau kei na Veiyalalayati 88:15.
4. Iperiu 12:9.
5. Vunau kei na Veiyalalayati 76:24.
6. William Wordsworth, *Ode: Intimations of Immortality from Recollections of Early Childhood* (1884), 23–24.
7. Joni 14:2–3.
8. Raica na Maciu 5:48; 3 Nifai 12:48.
9. Iperiu 12:1.
10. Dauvunau 9:11.
11. Jope 14:14.
12. Raica na Robert Blatchford, *More Things in Heaven and Earth: Adventures in Quest of a Soul* (1925), 11.
13. Alama 40:11–12.
14. Luke 24:5–6.
15. 1 Korinica 15:40.

Na Kaukauwa ni Veisereki

Mai vei Elder L. Tom Perry

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

*E rawa nida na sereki mai na veika ca ka vakavu
ivalavala ca ena noda vuki kina veivakavulici ni
ivolanikalou.*

E dua na noqu itokani vinaka e dau vakauta mai e dua na neketai vou meu daramaka ena soqoni au dau vosa kina ena veikoniferedi raraba yadua. E vakasakiti na veika e dau taleitaka, se vakaevei?

Na noqu itokani gone oqo e sotava tiko eso na veika dredre, ka sa yalani kina ena so na sala na veika e rawata, ia ena so tale na sala e daumaka sara kina o koya. Me vaka oqo, na nona yalodoudou vakadaukaulotu e vakatauvatani vei iratou na luvei Mosaia. Au vakabauta ni oqo e vu mai na rawarawa ni nona vakabauta sa dei vakavinaka kina. Au vakabauta ena nona vakasama o Scott e sega ni rawa ni raitayaloyalotaki kina ni sega ni lewena kece na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai na tamata ka ni sega ni tamata kece sa wilika na iVola i Momani se tu vua na ivakadinadina ni kena dina.

Meu tukuna mada e dua na ka a yaco ena bula nei Scott ena nona vuka tiko ena imatai ni gauna ena waqavuka me lai sikova na tacina. E dua na itokani a dabe volekati koya e rogoca na nona veitalanoa tiko vata kei koya erau dabe veitikivi:

“Bula, na yacaqu o Scott. O cei na yacamu?”

A tukuna na yacana o koya e rau dabe veitikivi toka.

“Na cava o dau cakava”

“O au e dua na idinia.”

“Totoka oqori. O vakaitikotiko mai vei?”

“Mai Las Vegas.”

“E tiko mai keri e dua na neimami valetabu. O kila beka na vanua e tu kina na valetabu ni Momani?”

“Io, E dua na vale totoka oya.”

“O iko na Momani?”

“Sega.”

“E dodonu mo dua. Oqo e dua na lotu totoka. O sa wilika beka na iVola i Momani?”

“Sega.”

“Io, e dodonu mo wilika. Oya e dua na ivola totoka.”

Au duavata mai vu ni yaloqu kei Scott—na iVola i Momani e dua na ivola totoka. E dau voqa tu ga vei au na nona vosa na Parofita o Josefa Simici ka kunei ena tabana ni ivakamacala taumada ni iVola i Momani: “Au tukuna vei iratou na veitacini ni iVola i Momani e ivola dodonu duadua vei ira kecega na ivola e vuravura, ka vatuiakadei ni noda lotu, ka na voleka cake yani vua na Kalou e dua na tamata ena nona muria na kena ivakavuvuli, mai na veiivola kece tale e tu.”

Ena yabaki oqo ena kalasi ni Wilivola ni Sigatabu eda vulica tiko kina na iVola i Momani. Ni da vakavakarau ka vakaitavi, me da vakauqeti me da muria na ivakaraitaki doudou nei Scott me da wasea na noda lomana na ivolanikalou digitaki oqo vei ira e sega ni tautauvata na noda vakabauta.

E dua na ulutaga kilai levu ena iVola i Momani e vakaraitaki ena iotioti ni itikina ena imatai ni wase ni 1 Nifai. E vola vaqo o Nifai, “Ia koi au ko Nifai, au na vakatakila vei kemudou ni sa yalo loloma na Turaga vei ira kecega sa digitaka ko Koya ena vuku ni nodra vakabauta; a sa vakaukauwataki ira me ra bula kina” (1 Nifai 1:20).

Au gadreva meu vosa vei kemuni ena ivakarau e sereki keda kina na iVola i Momani, sai koya na loloma kaukauwa ni Turaga ka maroroi tu me baleta na gauna oqo, ena nona vakavulici keda ena dua na sala savasava ka “dodonu duadua” na ivunau i Karisito.

E vuqa na italanoa ena iVola i Momani era italanoa ni veisereki. Na nona lako yani o Liai ki na lekutu kei na nona matavuvale e baleta na nodratou sereki mai na kena vakarusai o Jerusalemi. Na kedra italanoa na Jeretaiti e italanoa ni veisereki, ka vakakina na kedra italanoa na Mulokaiti. A sereki mai na

ivalavala ca o Alama Lailai. Era a sereki mai na ivalu na sotia yaloqaqa nei Ilamani. Erau a sereki mai valeniveivesu o Nifai kei Liai. Na ulutaga ni veisereki e vakadinadinataki ena loma taucoko ni iVola i Momani.

E rua na italanoa ena iVola i Momani e rau tautauvata ka vakavuvulitaka e dua na lesoni bibi. Na kena imatai mai na ivola i Mosaia, tekivu ena ika 19 ni wase. Eke eda vulica kina na nona tiko voli ena vanua o Nifai na Tui o Limiai. Era sa vakacibi ivalu tiko na Leimani vei ira na tamata i Limiai. Na vua ni ivalu oqori ni ra na vakatarai Tui Limiai o ira na Leimani me lewai ira tikoga na nona tamata, ia me ra na bobula tiko ga vei ira. Sa dua na sautu logaloga ca. (Raica na Mosaia 19–20.)

Ni sa tekivu me ra vakila na tamata i Limiai na nodra veivakalolomataki na Leimani, era sa vakauqeta na Tui me valuti ira. Era vakadrukai vakatolu. E vakataqari vei ira na icolacola bibi. Oti era sa qai vakayalomalumalumutaki ira ka ra tagi vakaukauwa vua na Turaga me sereki ira. (Raica na Mosaia 21:1–14.) Na tikina 15 ena wase 21 e tukuna vei keda na nona vosa na Turaga: “A sa berabera ni rogoca na Turaga na nodra tagi ena vuku ni nodra talaidredre; ia sa qai rogoca na Turaga na nodra tagi ka vakamalumalumutaka na yalodra na Leimani ka sa tekivu me ra vakamamadataka na nodra icolacola; ia e sega ni vakadonuya na Turaga me sa tei sereki ira mada mai na veivakabobulataki.”

Ni ratou yaco ga yani o Amoni kei na dua na ilala tagane mai Saraemala, vata kei Kitione—e dua vei ira na iliuliu vei ira na tamata i Limiai—eratou tuva e dua na ituvatuva ka qai qaqa, ka ra dro tani kina mai na nodra veivakalolomataki na Leimani. A berabera ni rogoca na nodra masu na Turaga. Baleta na cava? Baleta na nodra talaidredre.

Na ikarua ni talanoa e viavia tautauvata ena vuqa na vakasama ia e duidui talega. E volai na kena itukutuku ena Mosaia 24.

Era sa laki tiko ena vanua ko Ilami ko Alama kei ira na nona tamata, ena gauna era sa curuma yani kina na Leimani na iyalayala ni vanua. Era sota ka veivosakitaka e dua na iwali ni tiko sautu. (Raica na Mosaia 23:25–29.) Seg a ni dede sa tekivu me ra vakayacora na nodra iliuliu na Leimani na nodra lewa vei ira

na tamata i Alama ka vakacolata vei ira na icolacola bibi.(raica na Mosaia 24:8). Ena tikina 13 eda wilika kina, “Ia ni ra sa rarawa tiko sa qai rogo mai vei ira na domo ni Turaga ka kaya: dou laveta cake na ulumudou ka vakacegu, niu sa kila tu na veiyalayalati dou a cakava vei au; ia au sa dauveiyalayalati kei ira na noqu tamata ka vakabulai ira mai na nodra vakabobulataki.”

Era a sereki na tamata i Alama mai na ligadra na Leimani ka ra lesu tale yani ena bula vinaka me ra laki duavata tale kei ira mai Saraemala.

Na cava na kedra duidui na tamata i Alama kei ira na nona tamata na Tui o Limiai? E kena irairai, ni vica vata tiko na duidui: o ira na tamata i Alama era tiko sautu ka buladodonu cake, era sa papitaiso oti ka cakava e dua na veiyalayalati kei na Turaga; era vakamalumalumutaki ira ena mata ni Turaga ni se bera ni tekivu na nodra veika dredre. Na veiduidui oqo sa kilikili kina ka dodonu me sereki ira vakatotolo na Turaga ena dua na ivakarau mana mai na liga e vakabobulataki ira tiko. Na ivolanikalou oqo e vakatavulica vei keda na nona kaukauwa ni veisereki na Kalou.

Na veiparofisai ka tukuni taumada kina na bula kei na itavi nei Jisu Karisito e yalataki kina vei keda na veisereki ena vakarautaka o Koya. Na Nona Veisorovaki kei na Tucaketale sa vakarautaki kina vei keda e dua na sala me da dro bula kina mai na mate vakayago ka, kevaka eda veivutuni, me da dro tani kina mai na mate vakayalo, ka kauta vata mai na veivakalougatataki ni bula tawamudu. Na yalayala ni Veisorovaki kei na Tucaketale, na yalayala ni veisereki mai na mate vakayago kei na mate vakayalo, a tukuna na Kalou vei Mosese ena Nona kaya, “Raica, oqo na inaki kei na lagilagi ni noqu cakacaka—me tucake tale mai na mate na tamata kecega ka rawata na bula tawamudu” (Mosese 1:39).

E veibasai kei na vakabauta tuvalaki vakamatau vei keda ena ivolanikalou savasava, eda kunea kina na kaukauwa veivorati ni veika vakavuravura, ka nakiti me bolea na veivakabauta sa tu makawa ena veivola savasava—na volavola sa dau dusimaki keda ena vuqa na veisenijiuri, ena kena vakamacalataki na veika tawamudu na kena yaga, kei na ivakatagedegede ni noda itovo ni bula. Era tukuna ni cala na ivakavuvuli ena iVolatabu ka sa makawa na nona ivakavuvuli na Turaga. Era kaya ni dodonu me

tiko ki na tamata yadua na galala me virikotora na nona ivakatagedegede; era segata me ra moica na nodra dodonu na vakabauta, veibasai kei na veika e vakavuvulitaki ena ivolanikalou kei na nodra vosa na parofita.

Sa dua na veivakalougatataki me tu vei keda ena iVola i Momani e dua na itukutuku me baleta na nona veiqaravi na noda Turaga ka iVakabula me vakuria ena dua tale na ivakadinadina ki na ivunau e tukuni ena iVolatabu. Na cava e bibi kina me tu e vuravura na iVolatabu kei na iVola i Momani? Au vakabauta na kena isau ena kunei ena ika 13 ni wase ni 1 Nifai. E vola vakaoqo o Nifai: “A sa vosa vei au na agilosu ka kaya: Na ivola ko qai raica oqo e muri vei ira na kai Matanitu Tani [iVola i Momani], sa vakadinadinataka na ivola ko a raica taumada [iVolatabu], ia sa volai tu kina na veitikina macala vinaka sara ka talei, ka sa kau tani mai na nodratou itukutuku na iapositolo ni Lami e le tinikarua; ia sa tukuna vei ira na veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata, ni sa luve ni Tamada Tawamudu na Lami ni Kalou ka sa iVakabula kei Vuravura; ia me ra lako vua na tamata kecega, kevaka e sega era na sega ni vakabulai” (tikina e 40).

E sega ni sa rauta ga na iVolatabu se na iVola i Momani vakataki koya ga. Erau gadrevi ruarua me da veivakavulici ka vulica kina me baleta na ivunau taucoko i Karisito. Na kena gadrevi e dua vei rau e sega ni vakalailaitaki kina na kena ikarua. E rau gadrevi ruarua na iVolatabu kei na iVola i Momani me baleta na noda vakabulai kei na bula vakacerecerei. Me vaka e vakavuvulitaka vakaukauwa sara o Peresitedi Ezra Taft Benson: “Ni rau vakayagataki vata, erau na vakamaduataka na ivunau lasu na iVolatabu kei na iVola i Momani” (“A New Witness for Christ,” *Ensign*, Nove. 1984, 8).

Au vinakata meu tinia ena noqu tukuna e rua na italanoa—e dua mai na Veiyalayalati Makawa, na kena ikarua mai na iVola i Momani—me vakaraitaka na ivakarau e rau cakacaka vata kina ena duavata na ivola e rua oqo.

Na italanoa kei Eparama e tekivu mai na nona sereki mai vei ira na kai Kalitia dauqaravi kalou matakau (raica na Nai Vakatekivu 11:27–31; Eparama 2:1–4). Erau a qai sereki kei na watina o Serai mai na nodrau rarawa ka yalataki vei rau ni na

vakalougatataki na veimatanitu e vuravura mai na nodrau kawa (raica na Nai Vakatekivu 18:18).

E tu ena Veiyalayalati Makawa na itukutuku ni nona kauti Loti na vugona o Eparama mai Ijipita. Ni soli vua me digitaka e liu na nona vanua, a digitaka o Loti na bucabuca ni Joritani, ka birika na nona valelaca me qaravi Sotoma, e dua na koro ni ivalavala ca. (Raica Nai Vakatekivu 13:1–12.) E vuqa na leqa a qai sotava o Loti ena nona bula, e vica vata toka, e rawa ni semati lesu ki na nona a lewa taumada me vaqara na katuba ni nona valelaca me raici Sotoma tu.

O Eparama, na tama ni vakabauta, a duatani na nona sotava na bula. E dina sara, ni a tu e vuqa na bolebole, ia e bula vakalougatataki. Eda sega ni kila se a vaqara ki vei na katuba ni nona valelaca o Eparama, ia e dua na ivakatakilakila kaukauwa ena iotioti ni tikina ni ika 13 ni wase e Nai Vakatekivu. E tukuni kina: “A sa cavuta na nona valelaca ko Eparama ka laki tiko mai na kau eso mai Mamire, ko koya mai Epironi, a sa cakava mai kea e dua na icabocabo ni soro vei Jiova” (Nai Vakatekivu 13:18).

Au sega ni kila, au vakabauta vakataki au ni katuba ni valelaca nei Eparaama e qarava na icabocabo ni soro a tara vua na Turaga. Au yaco rawa vakacava ki kea? E baleta niu kila na italanoa ni iVola i Momani me baleta na ivakaro nei Tui Penijamini vei ira na nona tamata ena nodra soqo vata me ra rogoa na iotioti ni nona vosa vei ira. A vakaroti ira na Tui o Penijamini me ra vaqara na katuba ni nodra valelaca ki na valetabu (raica na Mosaia 2:1–6).

E rawa ni da sereki mai na sala ca kei na daucaka ca ena noda goleva na ivakavuvuli ni ivolanikalou tabu. Na iVakabula sai Koya na dauveisereki cecere, ni sereki keda mai na mate kei na ivalavala ca (raica na Roma 11:26; 2 2 Nifai 9:12).

Au kaya ni o Jisu na Karisito ka rawa ni da toro voleka yani Vua ena noda wilika na iVola i Momani. Na iVola i Momani e dua tale na ivakadinadina kei Jisu Karisito. Na imatai ni ivakadinadina kei Jisu Karisito na Veiyalayalati Makawa kei na ka Vou—se na iVolatabu.

Vakadua tale, me da nanuma na nona ivakamacala ni noqu itokani o Scott me baleta na iVola i Momani: “Oqo e dua na ivola totoka.” Kau vakadinadinataka vei kemuni ni levu na kena cecere

na iVola i Momani e basoga mai na kena duavata kei na iVola Tabu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

Mera Kunei O Ira Era Sa Yali

Mai vei Elder M. Russell Ballard

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Ni ko ni sa sasaga mo ni bulataka na kosipeli i Karisito, ena tuberi kemuni kei na nomuni matauvuale na Yalo Tabu.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, me vaka e tukuna na ivolanikalou, na Liaona e “dua na ka moqimoqili sa caka vakamatai sara” ka tiko kina e rua na idusidusi cowiri, e dua vei rau e dusia tiko na sala me ratou muria o Liai kei na nona matavuvuale ki na loma ni lekutu (1 Nifai 16:10).

Au nanuma niu kila na vuna e kurabui kina vakalevu o Liai ni se qai raica vakadua baleta niu nanuma na veika e yaco ena imatai ni gauna au raica ka vakadinadinataka kina e dua na GPS. Au kila ni dua na ibulibuli vou “ka bulicaki vakamatai sara.” Ia, au sega tiko ga ni taura rawa, se kila vakacava na ibulibuli lailai oqo, ka tiko sara ga ena loma ni noqu talevoni, na vanua au tiko kina kei na vanua donu sara ga ena dusia meu lako kina.

Vei au kei watiq, o Barbara, na GPS e dua na ka ni veivakalougatataki. Vei Barbara ena sega ni ganita me tarovi au meu kele ka taroga se evei na vanua meu lako kina, ia vei au ena kena ibalebale niu sa rawa ni donu ena noqu na kaya, “Sa sega ni ganita meu na taroga e dua, niu sa kila tiko na vanua au lako tiko kina.”

Ia oqo, kemuni na taciqu kei na ganequ, sa tiko oqo vei keda e dua na iyaragi ka uasivi cake sara mai na GPS vinaka duadua. Eda na yali yani ena so na gauna, ki na ituvaki eso. Na veivakauqeti ni Yalo Tabu ena kauti keda lesu mai ki na sala

dodonu, ka sa na qai vakalesui keda ki vale na solibula veisorovaki ni iVakabula.

Na yali yani ena yaco ki na dua na iwase ni lewenivanua se ki na tamata yadua. Nikua eda donuya tiko na gauna sa yali kina e vuravura e so na ka, vakabibi na veika eda dau mareqeta kei na ka e dau vakaliuci ena loma ni noda itikotiko.

Ena dua na drau na yabaki sa oti, e a semata na bula marau ni matavuvale o Peresitedi Joseph F. Smith ka vakadreti keda meda vakaliuca na tikina o ya. A tukuna o koya: “Ena sega ni rawa ni dua na marau dina e wasei se tiki tani mai na vale. . . . E na sega na marau ke sega na veiqaravi, ka sega tale ni dua na veiqaravi e levu cake sara mai na kena veisautaki na vale ki na vale levu vakalou, ka dau vakatorocaketaki ka qarauna na bula vakavuvale. . . . Na vale sa dodonu me sa veisautaki” (*Nodra iVakaovuvuli na Peresitedi ni Lotu: Joseph F. Smith [1998], 421, 424*).

Na noda matavuvale ena ganita me na vakavoui ena vuravura ni veisau eda sa lako curuma tiko. E dua na kena ivakaraitaki vakurabui sa ikoya na kena sa beci na bula ni vakawati e Amerika. E a ripotetaka na *New York Times* ena itekivu ni yabaki oqo “ni sa sivia sara ga na kedra iwiwili na gone ka ra sucu ena taudaku ni vakamau: sivia na veimama ni sucu vei ira na yalewa e Amerika, ka ra lailai mai na yabaki 30, e yaco ena taudaku ni vakamau” (Jason DeParle and Sabrina Tavernise, *Unwed Mothers Now a Majority Before Age of 30* *New York Times*, 18 ni Fepe, 2012, A1).

Ia eda kila ni, vei ira era na veiwatini era vakamau e Amerika, e voleka ni veimama era veisere. O ira mada ga era tiko vakamau era vakatara e so na ka me vakataotaka na nodra bula ni veilomani vakamatavuvale.

Ena tautauvata na kena veivakayalolailaitaki tale tikoga na veiyawaki ni vutuniyau kei na dravuadravua kei ira era sasagataka me maroroi na veika bibi vakamatavuvale kei na kena icolacola kei ira era sa vakadeitaka ni sa na sega ni rawa kina e dua na ka. Vakaitukutuku, o ira era sega ni vuli vinaka ka lailai na kedra isau, era na sega beka ni laki vakawati, ka sa na sega na laki lotu, era na tini ki na basu lawa ka vakaluveni ena taudaku ni bula vakamau. Sa vaka tu o ya na iwalewale vovou veivakaleqai eda sa raica tu ena vuqa na veiyasai vuravura. (Raica W. Bradford

Wilcox kei na so tale, “No Money, No Honey, No Church: The Deinstitutionalization of Religious Life among the White Working Class,” e tu ena www.virginia.edu/marriageproject/pdfs/Religion_WorkingPaper.pdf.)

Veibasai kei na ka era nanuma e lewe levu, na bula vutuniyau kei na rawa ka vakavuli e rau veisemati sara ka dodonu me tiko ki na na ivakarau ni bula ni matavuvale vakaivakarau.

Na taro e tiko, e baleta na *vuna* kei na *kena revurevu*. E tiko beka e so vei keda e qaqaco cake ka vinaka na nodra bula ni matavuvale *baleta* ni ra vuli vinaka cake ka vutuniyau, se era vuli vinaka cake ka vutuniyau *baleta* na nodra qaqaco cake ka vinaka na bula ni matavuvale? Ena loma ni Lotu e vuravura raraba oqo eda kila ni o koya ka toka e muri. Ni ra yalataki ira na tamata kina matavuvale kei na ivakavuvuli vakalotu, era sa na qai vinaka cake vakayalo ka vakakina ena bula vakayago.

Sa vakakina, na bula vakaitikotiko, ni na qaqaco cake ni sa vaqaqacotaki na bula ni matavuvale. Na veiqaravi ki na matavuvale kei na kena veika bibi eso era *kena yavu*. Voleka ni veika kece tale e so sa na kena *revurevu walega*. Ni rau sa vakamau e lewe rua ka veivakaliuci, erau sa na vakalevutaka na vinaka ni nodrau bula vakailavo. Ni sucu e dua na gone ena loma ni vakamau ka tiko e dua na tama kei na tina, na nona na rawa-ka ena tiko sara ga i lagi. Ni ra sa cakacaka vata ka qito vata na matavuvale era na vinaka cake na itikotiko, vinaka cake na bula vakailavo ka na lailai na veivakailavotaki ni matanitu ka sa na veimaroro ni veika e tuvalaki.

Na itukutuku ca sa ikoya ni kavoro na matavuvale sa vakavuna tiko na ca ni itikotiko kei na bula vakailavo. Ia, na itukutuku vinaka sa ikoya, me vaka na vuna kei na revurevu, na veika ca oqori e rawa ni veisautaki, kevaka me veisautaki na vuni kena yaco tiko. Na ivalavala ca ena wali ena kena bulataki na ivakavuvuli dodonu. Kemuni na taciqu kei na ganequ na *vuna* bibi duadua eda bula tiko kina ena gauna oqo sa ikoya na matavuvale. Kevaka meda na dinata na veika oqo, eda na vakatorocaketaka na ituvaki tale eso ni noda bula ka da na yaco, me dua na matatamata ena loma ni lotu, ka dua na ivakaraitaki ka dua na bikeni kivei ira na tamata kecega e vuravura.

Ia, oqo ena sega ni rawarawa ena vuravura e veivukiyaki kina na yalo ka vakakina ni vuravura e vaka me sa toso tiko ga ka veiveisau tu ga ena veigauna ka se bera ni bau laurai me vaka oqo ena dua na gauna. Ena sega ni duadua tu ga na ka me balavu na kena gauna. Na ivukivuki, ilakolako ni veika, isulusulu vou, dina vapolitiki, vakakina na ka e kilai baleta na dina kei na lasu, era veisau ka toso na veika oqo. Me vaka ga sa tukuna oti mai na parofita o Aisea, ni lasu sa tukuni ni dina kei na dina sa lasu (raica na Aisea 5:20).

Sa qai rabailevu ga na tawase ni veika vakayalo ka ni sa qai torocake ga na veivakacalai kei na idre ca nei vu-ni-ca ka dreta sara tikoga na yalo ki na butobuto me vaka e dua na makeneta loaloa—sa vakakina na kosipeli ni dina kei na rarama e dreta na yalo ni tamata vinaka kei ira na dokai e vuravura, era vakasaqara na bula savasava kei na vinaka.

Eda na lewe lailai beka, ia ni da sa lewe ni Lotu e rawa ni da takosova na ilati rabailevu oqo. Eda kila na kaukauwa ni veiqaravi vei Karisito ka kauti keda vata mai ni da luvena na Kalou, se vakacava na duidui ni nodra bula vakayalo kei na nodra rawa-ka. Ena dua na yabaki sa oti eratou a veisureti kina na Mataveiliutaki Taumada meda vakaitavi ena dua na veiqaravi me vakananumi kina na yabaki 75 ni parokaramu ni welefea, ka vukei ira na tamata mera bula-rawati ira cake vakalevu. E milioni na aua era lolomataka na lewenilotu ena veiyasai vuravura.

Na Lotu e vaka na ivakaruru mai na wasawasa voravora, na iyaqa ena wai veivukiyaki ni veisau kei na veitawasei, ka bikeni vei ira era vakaliuca na vinaka ka vaqara na bula dodonu. Sa vakayagataka na Turaga na Lotu oqo me iyaya ni cakacaka me dreti ira mai na luvena mai na veiyasai vuravura ki na veimaroro ni Nona kosipeli.

Na Yalo i Ilaijia, ka sega na kena iyalayala, sa kaukauwa cecere talega ena inaki ni Turaga me baleta na nodra icavacava bula-tawamudu na luvena. Ena vosa nei Malakai, na Yalo ni Yalo Tabu ena vukica “na yalodra na tamadra vei ira na luvedra, kei na yalodra na luvedra vei ira na tamadra” (Malakai 4:6).

Na Lotu e tiko me ivakaraitaki ni veisau ni yalo ka idewadewa ni veika vinaka e vuravura. Vei ira na lewe ni Lotu ka ra vakamau ena valetabu ka ra dau lakova wasoma na lotu ena

Siga Tabu, e lailai sara na veisere ni vakatauvatani kei na kena e vuravura, ka ra sa dau veivolekati sara na lewe ni matavuvale ka ra dau veitaratara wasoma. Na ituvaki ni bula ni matavuvale e vinaka cake sara, ka da na bula dede sara mai vei ira tale e so. Eda solia vakalevu na veika vakailavo ka da veiqaravi vakalevu cake vei ira era leqa tu, ka da na vaqara talega na gaunisala ni vuli torocake. Au tukuna na veika oqo, kau sega ni dokadokai au, ia, meu vakadinadinataka ga ni bula ena vinaka cake (ka na marautaki cake) ni sa vuki na yalo ki na matavuvale ka sa bula talega na matavuvale ena rarama ni kosipeli i Karisito.

Ia, na cava meda cakava meda kakua kina ni yali? Na imatai, meu vakatututaka meda na *tuva na veika me liu*. Tuva na veika e yaco ena taudaku ni matavuvale me muria ka tokona na veika e yaco ena loma ni nomu matavuvale. Nanuma na ivakasala mai vei Peresitedi Harold B. Lee ni kaya, “na cakacaka bibi duadua . . . ko na cakava sa ikoya na itavi ena loma ni nomu matavuvale” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Harold B. Lee* [2000], 134) kei Peresitedi David O. McKay ni a kaya “Ena sega ni dua na rawa ka me na sosomitaka rawa na druka mai vale” (cavuti mai vei J. E. McCulloch, *Home: The Savior of Civilization* [1924], 42; ena Ripote ni Koniferedi, Epe. 1935, 116).

Vakarautaki iko mo na tiko ena gauna ni masu kei na wili ivolanikalou kei na itaviqaravi vakamatavuvale. Vakaitavitaki ira na luvemu e vale mera vulica na cakacaka. Vakavulici ira ni bulataki ni kosipeli ena tuberi ira laivi mai na veika ca, veidauci vakaveitalia, ivalavala kaukauwa ena initaneti, na veisala ni vakau itukutuku, kei na qito ena vidio. Era na sega ni yali, ka ra na tu vakarau mera vakaitavitaki ena gauna era sa lesi kina.

Kena ikarua, meda na cakava na ka ena kena *veitaravi dodonu!* Me liu na vakamau qai tarava na vakamatavuvale. Sa rui levu e vuravura era sa guilecava na ituvatuva dodonu oqo ni veika me na caka ka nanuma ni ra na rawa ni veisautaka se vakasuka lesu. Kauta laivi na ka o rerevaka tiko ena yalo ni vakabauta. Vakararavi ki na kaukauwa ni Kalou me na tuberi kemuni.

Vei kemuni o ni se bera ni vakawati, ni yadrava sara vakamatau na kunei ni dua na nomuni itokani tawamudu. Kemuni na cauravou ni nanuma e dua tale na ka a kaya o Peresitedi Joseph F. Smith: Na “Dawai balavu . . . e [tiko kina] na

vakasama e veivakacalai, [ni sa] totoka tiko o ya baleta [ni] sega soti [ni] levu na kena ogaoga. . . . Na leqa dina e tiko vei ira na cauravou. Na kena sega ni muri ena kauti ira tani mai na sala ni qaravi itavi kei na icolacola. . . . Ena laki kedra wale na isamunidawa o ira na ganedra . . . [ka ra] na vakawati ke rawa, ka ra na ciqoma ena yalomarau na itavi ni qaravi ni bula ni matavuvale.” (*Gospel Doctrine*, 5th ed. [1939], 281).

Kivei kemuni na goneyalewa mo ni kakua ni vagolea laivi na vakasama ni qaravi ni itavi oqo. Ena sega tale ni dua na cakacaka ena kauta mai na yalo vakacegu me vaka na susugi ni dua na matavuvale. Ni ko sa yacova mai na noqu yabaki ni bula, ko na qai kila kina vakavinaka.

Na ikatolu, o kemuni na veiwatini, mo ni na *duavata* ena nomuni bula vakawati. Ni dau wilika wasoma ka kila na ivakaro baleta na matavuvale ka vakamura. Levea na lewa tawadodonu ena veigauna kece. E sega ni dua e taukena na watina se o ira na gone; na Kalou ga e Tamada kece, ka sa solia mai vei keda na galala ni bula ni noda matavuvale, ka a Nona taumada tu, me na vukei keda meda rawa ni qai vakataki Koya. Me vaka ni da luvena meda na vulica mai vale meda lomana na Kalou ka kila ni rawa ni da na kerei Koya ena ka ga eda na gadreva. O keda kece, se da vakawati se dawai, e rawa ni da na bula marau ka veitokoni ena matavuvale cava ga eda sa mai lewena.

Kena iotioti, vakayagataka na *veivurevure ni matavuvale* ena Lotu. Ni ra susugi cake na luveda, sa rawa ni vakayagataka na veivuke e solia na tabanalevu na matavuvale. Na veitokoni kei na cakacaka vata kei ira na iliuliu ni matabete kei na iliuliu ni veimataisoqosoqo ka vakayagataka na parokaramu ni itabagone kei na matavuvale e tiko ena Lotu. Ni nanuma e dua tale na vosa cavuti veivakauqeti nei Peresitedi Lee—na Lotu sai koya na bai viri wavoki me tarai cake kina na matavuvale tawamudu (raica na *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Harold B. Lee* [2000], 148).

Ia, kevaka me o kemuni, se na nomuni matavuvale, o ni sa mai yali, sa na gadrevi ga mo ni bulataka na ivakavuvuli ni iVakabula ka volai tu ena Luke, wase 15, me vakadodonutaki kemuni. Eke, e tukuna kina na iVakabula, na ivakatawa ni sipi ka vakasaqara na nona sipi sa yali, na yalewa sa vakasaqara na

tikinisiliva sa yali, kei na nona marautaki na gone cidroi ni sa lesu tale mai ki nona vale. Na cava na vuna e vakavulica kina o Jisu na vosa vakatautauvata oqo? E vinakata o Koya meda kila ni sega ni dua vei keda me sa rui yali vakaca sara ka sega ni rawa me na raica lesu tale na nona sala ena Nona Veisorovaki kei na Nona iVakavuvuli.

Ni ko ni sa sasaga mo ni bulataka na kosipeli i Karisito, ena tuberi kemuni kei na nomuni matavuvale na Yalo Tabu. Ena tiko ga vei kemuni e dua na GPS me tukuna tiko vei kemuni na vanua o ni sa tiko kina kei na vanua mo ni na gole kina. Au vakadinadinataka ni Dauveivueta ni kawatamata e lomani keda kece sara, ka sa yalataka ni kevaka meda na muri Koya, o Koya ena liutaki keda lesu tale ki na i serau ni Tamada Vakalomalagi, ni o ya na noqu ivakadinadina ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

Na Raivotu mo Cakacakataka

Mai vei Elder O. Vincent Haleck
Ena Vitusaqavulu

*Kevaka meda sa qai kune vinaka ka sega ni rusa, e
dodonu meda raivotutaki keda vakaikeda me vaka sa
raici keda kina na i Vakabula.*

Me vakataki ira kece ga na itubutubu vinaka, rau a gadreva vakakina na noqu itubutubu me ratou rawa-ka mai muri o iratou na luvedrau. E sega ni lewenilotu o tamaqu, kei na vuku ga ni veika sega ni namaki e yaco tu ena gauna o ya, rau sa vakadeitaka kina na noqu itubutubu me keitou sa biuta vakaveiganeni na neitou vanua na yanuyanu o Amerika vaka-Samoa, ena Ceva ni Pasivika, ka me keitou gole yani ki Amerika me keitou laki vuli kina.

Na lewa oqo me rau sa tawasei mai vei keitou a ka dredre toka vei rau na noqu itubutubu, vakabibi o tinaqu. Rau sa kila tu ni na yaco kina eso na bolebole sega ni kilai ni keitou sa laki biu tu ena dua na vanua vou. Ia, ena vakabauta kei na gugumatua, rau sa vakayacora ga na nodrau ituvatua oqo.

E na vuku ga ni a susugi cake vaka-Yalododonu Edaidai, sa kila vakavinaka tu o tinaqu na ivakavuvuli ni masu kei na lolo, ka rau sa vakila na noqu itubutubu ni rau sa gadreva sara na veivakalougatataki mai lomalagi mera vukei kina na luvedrau. Ena yalo oqori rau sa vagalalataka kina e dua na siga ena veimacawa me rau masu ka lolo kina baleti keitou. Na nodrau raivotu o ya me ratou vakarautaki na luvedrau me ratou rawa-ka mai muri. Rau sa cakacakataka na nodrau raivotu oqo, ka rau sa cakacakataka na nodrau vakabauta ena nodrau vakasaqara na veivakalougatataki ni Turaga. Ena lolo kei na masumasu, rau sa

ciqoma kina na kena veivakadeitaki, veikauwaitaki, kei na veivakacegui ni na vinaka na ka kecega.

Ena rawa vakacava vei keda, ena loma ni veibolebole ni noda bula, meda rawata na raivotu e gadrevi me vakayacori na veika sa dodonu me na kauti keda vakavoleka sara vua na iVakabula? Ni da tukuna na raivotu, e vakavulica vakaoqo na ivola ni Vosa Vakaibalebale na dina oqo: “Ni sa sega na ivakavuvuli, era sa rusa na tamata” (Vosa Vakaibalebale 29:18). Kevaka meda sa qai kune vinaka ka sega ni rusa, e dodonu meda raivotutaki keda vakaikeda me vaka sa raici keda kina na iVakabula.

E titobu cake na nona rai na iVakabula baleti iratou na gonedau yalomalumumu ka a kacivi iratou me ratou muri Koya mai na nodra raici taumada vakairatou e liu; A raica o Koya na raivotu ni veika e ratou rawa ni yacova. E kila ni ratou tamata vinaka ka gugumatua, ka sa kacivi iratou kina. Taumada eratou tamata lecaika, ia ni ratou sa muri Koya, eratou sa qai raica na Nona ivakaraitaki, vakila na Nona veivakavulici, ka yaco me Nona tisaipeli. A yaco kina ena dua na gauna mera sa biuti Koya eso na Nona tisaipeli baleta ni sa dredre mera kila na veika sa cavuti vei ira. Ni sa kila ni ra na lako tani talega eso, a taro kina o Jisu vei iratou na Tinikarua, “Dou sa via lako tani talega koi kemudou?” (Joni 6:67). Na vosa nei Pita e vakaraitaka ni sa veisau o koya ka sa raica rawa na raivotu se o cei na iVakabula. “Keitou na lako vei cei? Sa tu ga vei kemuni na vosa ni bula tawamudu” (Joni 6:68), a kaya.

Mai na raivotu o ya a rawa kina vei iratou na tisaipeli yalodina oqo me ratou cakava rawa na veika dredre ena ilakolako ni kaburaki ni kosipeli ka tauyavutaka na Lotu ni sa lesu na iVakabula. A yaco vakakina, me so a solia na nodra bula ena vuku ni nodra ivakadinadina.

Eso tale na ivakaraitaki ena ivolanikalou baleti ira eso era sa yaco mera kila vakavinaka na veika ni kosipeli ka gole yani ka laki cakacakataka na raivotu o ya. A yaco me kila vakavinaka kina o parofita Alama ena gauna a rogoci Apinatai kina ni a vunau vakayaloqaqa tiko ka soli ivakadinadinata tiko vei Tui Noa. A laki cakacakataka sara o Alama na ivakavuvuli nei Apinatai ka veilakoyaki me vakavulica na veika sa vulica rawa, ka papitaisotaki ira e vuqa era a vakabauta na nona vosa (raica na

Mosaia 17:1–4; 18:1–16). Ena nona a vakacacani ira tiko kina na Yalododonu taumada, a saumaki mai o Paula na iApositolo ena sala ki Tamasiko ka lako sara me laki cakacakataka ena veivakavulici kei na nona vakadinadinataka na Karisito (raica na Cakacaka 9:1–6, 20–22, 29).

Ena noda gauna oqo era vuqa sara na cauravou, goneyalewa, kei ira na veiwatini qase era sa ciqoma na nona veisureti na parofita ni Kalou mera laki kaulotu. Ena vakabauta kei na yaloqaqa era biuta na nodra itikotiko kei na veika kecega era vakamareqeta tu kei na vuku ga ni nodra vakabauta ena vuku ni veika cecere e vinaka era na rawa ni ra cakava ni ra sa daukaulotu. Ni ra cakacakataka yani na nodra raivotu mera kaulotu, era na vakalougatataka kina e vuqa na bula, ka yaco, me veisau kina na nodra bula. Ena iotioti ni koniferedi raraba, a vakavinavinakataki keda kina o Peresitedi Monson ena vuku ni veiqaravi vakaikeda eda a vakayacora ka vakavotuya vei keda na noda ilesilesi meda sa liga ni Kalou ena nodra vakalougatataka na Luvena ena vuravura oqo (raica na “Me Yacova Nida Qai Sota Tale,” *Liaona*, Nove. 2011, 108). Na kena vakayacori rawa na ilesilesi oqo e veivakacegui ki na yalo ni ra cakacakataka yani na lewe ni Lotu na nona raivotu.

Ni bera ni biubiu na iVakabula, ka sa kila vakavinaka tu ni da na gadreva na veivuke, a kaya kina, “Au na sega ni laivi kemudou mo dou luveniyali” (Joni 14:18). A vakavulica vei ira na Nona tisaipeli, “Ia na Dauveivakacegui na Yalo Tabu, ko koya ena tala mai ko Tamaqu e na yacaqu, ena vakavulici kemudou ena ka kecega, kau a vosataka vei kemudou” (Joni 14:26). Oqo na Yalo Tabu vata ga ka rawa vua me veivakaukauwataki ka vakauqeti keda meda vakayacora na veika e vakavulica vei keda na iVakabula kei ira na parofita ena gauna oqo.

Ni da cakacakataka yani na nodra ivakavuvuli na noda iliuliu, ena titobu vakalevu sara na noda kila na raivotu ni iVakabula me baleti keda. Ena gauna taucoko ni koniferedi oqo eda sa mai ciqoma kina na ivakasala veivakauqeti vakayalo mai vei ira na parofita kei na iapositolo. Vulica na nodra ivakavuvuli ka vakasamataka vakatitobu e yalomu ni ko vakasaqara tiko na Yalo ni Yalo Tabu me na vukei iko mo raica rawa na raivotu ni veivakavuvuli oqo ena nomuni bula. Ena raivotu oqori,

cakacakataka na nomu vakabauta ena nomu cakacakataka yani na nodra ivakasala.

Vakasaqara ka vulica na ivolanikalou ena vakasama mo ciqoma na veivakararamataki kei na kila-ka e levu cake me baleta na nodra itukutuku vei kemuni. Vakasamataka vakatitobu e yalomu ka laiva me vakauqeti iko. Mo qai cakacakataka ena nomu veivakauqeti.

Ni da vuli vakamatavuvale, eda na cakacaka ni da lolovaka ka masulaka. E kaya o Alama ni lolo kei na masu e dua na sala ni kena ciqomi na veivakadeitaki ni a kaya, “Au a lolo ka masu ena vica na siga, me vakatakilai kina vei au na veika oqo” (Alama 5:46). O ikeda talega eda kila rawa na iwalewale meda taqeya rawa kina na bolebole ni noda bula ena noda lolo ka masu.

Eda dau sotava na veika dredre ena noda bula ka so na gauna e dau vakabuwwataka na noda raivotu kei na vakabauta meda vakayacora kina na noda cakacaka e gadrevi. Eda sa osooso sara ka da vakila ni da sa ulabaleti ira ka sega ni cakava rawa tale e dua na ka. Me vaka ga ni da duidui oi keda yadudua, sa noqu kerekere malumu me vakatabakidua ga na noda raivotu vua na iVakabula kei na Nona ivakavuvuli. Na cava a raica vei Pita, Jemesa, kei Joni kei ira na iApositolo tale eso ka a vakauqeti Koya me cakacakataka ka sureta me ratou muri Koya? Me vakataka Nona raivotutaki iratou, sa tu vua na iVakabula na raivotu e cecere sara ni ituvaki e rawa meda na laki yacova. Ena taura na vakabauta vata ga kei na yaloqaqa ka a tu vei iratou na ivesu ni iApositolo me rawa ni da raica vakatabakidua tale na veika e bibi cake ena kauta mai na marau tawayalani kei na reki vakaitamera.

Ni da vulica na bula ni noda i Vakabula kei na Nona ivakavuvuli, eda raica ni sa dau maliwai ira na tamata me veivakavulici, veimasulaki, veilaveti cake, ka veivakabulai. Ni da vakatotomuri Koya ka vakayacora na veika eda raica e dau cakava o Koya, eda sa tekivu meda raica e dua na raivotu ni keda ituvaki eda na rawa ni yacova. Ko ni na vakalougatataki ena veivakararamataki ena veivuke ni Yalo Tabu meda caka vinaka vakalevu cake. Ena tekivu yaco mai na veisau, sa na tekivu mo kauta mai e dua na veisau vou ki na nomu bula ka na vakalougatataki iko vakakina na nomu matavuvale. Ena gauna ni Nona cakacaka vakalotu vei ira na Nifai, a taroga kina na i

Vakabula, “Ia a cava na ivalavala sa kilikili kei kemudou?” A sauma, “Mo dou vakataki Au” (3 Nifai 27:27). Eda na gadreva na Nona veivuke meda vakataki Koya kina, ka sa vakatakila vei keda na sala: “Dou kerekere, ka na soli vei kemudou; dou tukituki, ka na dolavi vei kemudou; ni sa rawata yadua ko koya sa kerekere, ka na dolavi vua sa tukituki” (3 Nifai 27:29).

Au kila ni gauna eda raivotu kina me baleti keda me vaka sa raici keda mai na iVakabula ka da cakacakataka yani na raivotu o ya, ena vakalougatataki na noda bula ena veisala eso e sega ni namaki. Ena vuku ga ni nodrau raivotu na noqu itubutubu, a sega walega ni vakalougatataki na noqu bula ena veika ni vuli, ia au a sotava na ituvaki eso kau kunea ka ciqoma kina na kosipeli. E vakabibi cake, niu a vulica na ibalebale ni itubutubu era vinaka ka yalodina. Meu vakarawarawataka, sa veisau vakadua kina na noqu bula.

Me vaka ga na raivotu a muataki rau na noqu itubutubu me rau lolo ka masu baleta na nodratou bula na luvedrau kei na nodratou raivotu na iApositolo taumada ni a veimuataki me ratou muria na i Vakabula, sa vakarautaki tale tu ga na raivotu vakaoqo me veivakauqeti ka vukei keda meda cakacakataka yani. Kemuni na taciqo kei na ganequ, eda sa kawatamata dau raivotu ka tu vei keda na vakabauta kei na yaloqaga meda cakacakataka. Raica mada na vanua eda a tekivu mai kina kei na veivakalougatataki eda sa ciqoma! Mo ni vakadinata ni sa rawa Vua me vakalougatataki kemuni ena raivotu ni nomuni bula kei na yaloqaga mo ni cakacakataka.

Au sa vakadinadinataka vei kemuni na iVakabula kei na Nona gagadre meda lesu rawa Vua. Me vakayacori oqo, e dodonu me tu vei keda na vakabauta meda cakacakataka—meda muri Koya ka yaco me vakataki Koya. Ena veigauna eso ni noda ituvaki ni bula, sa dau dodoka mai na Ligana ka sureti keda:

“Vakataqara vei kemudou na noqu ivua, ka vuli vei au; niu sa yalomalua ka yalomalualumu: dou na kunea kina na vakacegu ni yalomudou.

“Ni sa rawarawa na noqu ivua, ka mamada na noqu icolacola” (Maciu 11:29–30).

Me vaka ga a raica na iVakabula na gugumatua cecere a tiko vei iratou na Nona tisaipeli taumada, sa raica vakakina vei keda o

Koya. Meda sa qai raici keda me vaka sa raici keda na i Vakabula. Sa noqu masu ni sa na tu vei keda na raivotu o ya kei na kena vakabauta kei na yaloqaqa meda cakacakataka yani, ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

Ena Kena iVakarau Dodonu Wale Ga

Mai vei Elder Larry Y. Wilson

Ena Vitusagavulu

O ira na itubutubu yalomatua era vakavakarautaki ira na luvedra mera rawata nodra bula vakataki ira. Era vakarautaka na gauna donu me baleta na tubu cake me vaka na gonelalai era rawata vakataki ira na yalomatua vakayalo mera cakacakataka kina vakamatau na nodra galala ni digidigi.

Ni oti ga e dua na vula neirau vakamau, keirau a vodo vakabalavu tu ena motoka vata kei na marama watiq. A draiva tiko o koya, kau tovolea meu vakacegu tu mada. Au tukuna na tovolea baleta ni gaunisala levu keirau muria tiko e kilai levu tu ni vanua dau yadravi matua ena draiva vakatotolo, ka yaco vei watiq me via draiva sara toka vakatotolo ena siga o ya. Au kaya yani, “O sa rui lako vakatotolo; Vakamalua mada.”

A vakasamataka vakaikoya na watiq vou, “Io, sa voleka ni 10 na yabaki noqu draiva tiko, e se bera vakadua ni bau dua me tukuna vei au ena gauna e liu meu draiva vakacava, vakavo ga noqu qasenivuli ni draiva.” A qai sauma lesu, “Na dodonu cava e tu vei iko mo tukuna kina vei au se meu draiva vakacava?”

Au dina sara ga, au leve davo sara ga ena nona taro. Ia, na noqu vakila na gagadre me toso cake na noqu itavi me vaka edua na turaga vakawati vou, au kaya, “Au sega ni kila-baleta ni o au na watimu ka tu vei au na matabete.”

Kemuni na taciq, dua ga na ivakasala totolo: kevaka mo ni na sotava na ka vata o ya, e sega ni isau ni taro dodonu. Kau

marau meu tukuna, ni se qai vakadua ka sa ikoya duadua ga oqori na gauna au vakayacora kina na cala o ya.

E vakamacalataka na Vunau kei na Veiyalayalati na dodonu ni kena vakayagataki na matabete e vale se evei tale na vanua e sa semati vakadodonu sara ga kei na bula savasava ena noda bula: “Ia e sega ni rawa me taurivaki se vakayacori na kaukauwa vakalomalagi ena sala tani, ena kena ivakarau dodonu ga.”¹ E toso tale na kena tukuni ni da vakayalia na kaukauwa o ya ena gauna eda “viavia lewai ira na [tani], se *taurivaka* ena ivalavala e sega ni dodonu.”²

E tukuna na ivolanikalou oqo ni dodonu meda liutaki mai ena “kena ivakarau dodonu.” Na kena ivakarau oqo e vakayagataki kivei ira kece na iliuliu ni Lotu vaka kina kivei ira kece na tama kei na tina ena nodra veivuvale.³ Eda vakayalia noda dodonu vua na Yalo ni Turaga *kei* na kaukauwa cava ga e solia vei keda na Kalou ena noda viavia lewai ira na tani ena ivalavala sega ni dodonu.⁴ E rawa beka ni da nanuma ni ivakarau vakaoqori e vinaka vua e dua na tamata “na bula lewai.” Ia na gauna ga eda tovolea kina meda vakasaurarataka e dua ki na bula savasava ni *rawa* ka *dodonu* vua me cakacakataka na nona digidigi vakaikoya ni bula savasava, eda sa cakava tiko na ivalavala sega ni dodonu. Na kena tuvai na vakadeitaki ni iyalayala me baleta e dua tale na tamata *e sa* dodonu, na iyalayala oqori e dodonu me wasoma na kena qaravi ena vosota ena yalololoma kei na dua na kena sala ni vakavulica na ivakavuvuli tawamudu.

E sega ni rawarawa noda vakasaurarataki ira eso mera cakava na ka dodonu. Na ivolanikalou e sa vakamatatataka ni sega ni o koya oqo na sala ni Kalou. Na veivakasaurarataki e tara cake na besetaka. E vakadewataka na sega ni veivakabauti ka vakavuna mera vakila na tamata na lecaika. E yali na madigi vivinaka ni vuli, ena nona vakabauta na tamata ka vakatulewa tiko ena dokadoka ni tu vua na kena isau dodonu ni ka kece sara me baleti ira tale eso. E tukuna na ivolanikalou ni “sa ivakarau ka itovo ni tamata kece ga” me tauca sara na “lewa tawadodonu,”⁵ sa dodonu kina vei keda meda qarauna ni sa rawarawa na coko ena dai oqori. E rawa tale ga vei ira na marama mera vakayacora

na lewa tawadodonu oqo, dina ga ni ivolanikalou e vakatakila tu na leqa vakabibi vei ira na turaga.

Na vakatulewa tawadodonu e wasoma na kena sala vata mai kei na tudei ni vakalelewa kei na kena vesuki tu na veivakadonui se loloma. O ira mera ciqoma era vakila ni ra sega ni rawa mera vakayalovinakataki ira na iliuliu se itubutubu ka ni ra sa dau druka tu ga. O ira na itubutubu vuku e dodonu mera kila na gauna era sa vakarau tu kina na gonelilai mera tekivu cakacakataka nodra dui galala ni digidigi vakataki ira vakabibi na nodra vanua ni bula. Ia kevaka era taura tu ga na itubutubu na kaukauwa ni vakatulewa *kece* sara ka raica me vaka ni sa nodra “dodonu,” era sa yalana sara ga vakabibi na nodra tubucake kei na nodra vakatorocaketaki na luvedra.

E vakaiyalayala ga na gauna ni nodra tiko e noda vale o ira na luveda. Kevaka meda waraka nodra sa biubiu yani e vale ka qai soli kivei ira na kaukauwa ni nodra galala dina ni digidigi, eda sa rui wawa vakadede. E sega ni vakasauri ga nodra bucina mera rawata na vakatulewa vuku kevaka a sega vakadua ni bau soli vei ira na galala mera cakava na vakatulewa bibi cava ga ena nodra a se tiko voli e noda veivale. O ira na gonelalai vakaoqori e vakawasoma nodra dau saqata na ka mai na veivakasaurarataki oqo se sa sega kina ni rawa vei ira mera dau vakatulewa ga vakataki ira.

O ira na itubutubu yalomatua era vakavakarautaki ira na luvedra mera rawata nodra bula vakataki ira. Era vakarautaka na gauna donu me baleta na tubu cake me vaka na gonelalai era rawata vakataki ira na yalomatua vakayalo mera cakacakataka kina vakamatau na nodra galala ni digidigi. Io sa dina, e kena ibalebale oqo ni o ira na gonelalai era na dau caka cala ena so na gauna ka ra vuli mai kina.

Na neitou matavuvale a vakavulici keitou ena neitou sotava e dua na ka me baleta nodra vukei na gonelalai me vakatorocaketaki kina nodra rawa ni cakava nodra digidigi. Na luvei keirau yalewa, o Mary, a dua na dauqito kilai tani ena soka nona tubu cake tiko. A yacova me jabeni na nona timi ena dua na yabaki ia, kila na cava, na qito o ya a qai dodonu me vakayacori ena dua na Siga Tabu. Me vaka ga e dua na gone yabaki tini vakacaca, e sa vica vata na yabaki nona vakavulici o Mary ni Siga

ni Vakacegegu sa ikoya e dua na siga ni vakacegu kei na veivakaukauwataki vakayalo, ka sega ni siga ni qito. Ia a vakila vakaukauwa na nodratou vinakata me qito ga o iratou na nona dauniveivakavulici kei ira na lewe ni timi, vaka kina na gagadre me kua ni vakayalorarawataka nona timi.

A tarogi keirau se cava e dodonu me cakava. A rawa sara tu ga vei keirau vakaveiwatini me keirau vakatulewa ena vukuna. Ia, keitou a sa vakatulewataka ni oti neitou masumasu ka vakanananutaka na tikina oqo ni sa tu vakarau me taura na luvei keirau goneyalewa na itavi vakayalo me baleta na nona vakatulewa ga vakaikoya. Keitou wilika vata kei koya eso na ivolanikalou, ka vakauqeti Mary me masu ka vakasamataka.

Ni mai cava e vica na siga sa tukuna sara na nona vakatulewa. E sa na qito ena Siga Tabu. Na cava me keirau cakava ena gauna oqo? Ni oti tale eso na veivosaki kei na ciqomi ni veivakadeitaki mai vua na Yalotabu, keirau cakava na veika keirau yalataka ka vakadonuya me vakayacora yani nona digidigi me qito. Ni mai cava na qito, a lako vakamalua yani o Mary vei tinana ka wawa toka mai. "Isa, Nau," a kaya, "au sa bau cata dina saraga na *ka ca* o ya. Au sega ni na vinakata tale vakadua me yaco vei au. Au na sega tale vakadua ni qito ena Siga ni Vakacegegu." Ka mai sega vakadua tale yani.

Ena gauna oqo sa qai kila vakaikoya o Mary na kena maroroi ka vakatabui na Siga ni Vakacegegu. Kevaka me keirau a vakasaurarataki koya me kakua ni qito, ke keirau a vakuwai koya mai na dua na vuli vakamareqeti ka kaukauwa a sotava vata kei na Yalotabu.

Me vaka o ni sa rawa ni raica, nodra vukei na gonelalai mera cakacakataka vakamatau nodra galala ni digidigi ka gadrevi mera vakavulici ena masumasu ka ciqoma na isau ni nodra masu. E dodonu tale ga me tiko na ivakavuvuli me baleta na kena yaga kei na inaki ni talairawarawa vaka kina me baleta na veivakavuvuli yaga kece sara ni kosipeli.⁶

Ena susugi cake ni noda matavuvale, eda sa vakatulewataka me noda inaki bibi duadua na nodra vukei na luveda mera tauyavutaka na kedra dui isema ki lomalgali. Eda kila ni na yaco na gauna era na gadreva kina mera vakararavi vua na Turaga, se vei keda. A kaya o Brigham Young, "E dodonu beka meu vola e

dua na ivakamacala ena itavi taucoko sara ka na vakacolati kivei ira na luve ni tamata, . . . au na biuta me kena ilutua na noda dau vakasaqara vua na Turaga na noda Kalou me yacova sara ni sa dolavi vei keda na sala ni veitaratara mai lomalagi ki vuravura—mai vua na Kalou ki na noda dui bula yadudua.”⁷

A sa dau ciqoma oti o Mary na isau ni nona masu, ena so talega na gauna eliu, ka da sa vakabauta ni sa vakatorocaketaka tiko na nona sala ni veitaratara vata kei lomalagi ena nona bula na luvei keirau yalewa. Sa yaco me vulica kina eso na ka dina mai na veika a sotava ka na vakaiyaragitaki me cakava na veidigidigi vinaka cake ena veigauna sa tu mai liu. Ke a sega na isema Vua na Yalotabu, ke a rawa vei ira na gone kei na itubutubu mera vakaiulubaletaka na nodra na veivakatulewa cala vaka nodra galala ni digidigi. Na yalayala ni ivolanikalou sa ikoya ni “ko ira sa yalomatua . . . ka ra sa taura na Yalo Tabu me dusimaki ira . . . [era na sega] ni rawai.”⁸

Me ikuri ni revurevu vakadomobula ni lewa cala oqo, sa na rawa me yali kina na vakabauti ni loloma ni Kalou. Au sa kila eso na tamata era dau kerea vakaukauwa ka lewai ira na iliuliu se itubutubu, ka sa dredre nodra vakila na loloma dina sara mai vua na Tamada Vakalomalagi ka na tokoni ira ka vakauqeti ira ki na gaunisala ni bula savasava.

Kevaka eda na vukei ira eda veiqaravi kina mera cakava na isema bibi duadua vakalomalagi, e dodonu meda mataqali itubutubu ka iliuliu e vakamacalataki ena Vunau kei na Veiyalayalati, wase 121. E dodonu meda vakayacora “ga ena veivakauqeti, na vosota vakadede, na yalomalua kei na yalomalumalumu, kei na loloma e sega ni veivakaisini.”⁹ Kaya o Peresitedi Henry B. Eyring, “Ena veivuke kece sara e rawa ni da solia . . . vei ira na itabagone, na kena e cecere duadua sa ikoya mera vakila noda yalodei ni ra sa lakova tiko na gaunisala ki vale vua na Kalou ka ra na rawa ni rawata dina.”¹⁰

Ena noda vakasamataka na ivakavuvuli e dodonu me dusimaki keda ena Lotu kei na lomanivale, meu sa tinia mada ena dua na ivakaraitaki mai na ivolatukutuku ni bula nei Peresitedi Thomas S. Monson. O Ann Dibb, na luvedrau yalewa na Monson, e kaya me yacova tiko mai nikua, ena nona dau curu mai ena mata ni katuba ni vale a susugi kina, ena dau kaya mai o

tamana, “U, raica o cei sa tu qoka. Sa ka dina ni marau, sega li ni rairai totoka?” E tomana nona kaya: “Erau dau veivakacerecerei tu ga na noqu itubutubu; veitalia sara na kequ irairai se cava au cakava tiko mai. . . . Niu dau lai sikovi rau noqu itubutubu, au kila ni rau lomani au, au dau vakacerecerei, au dau vakalogavinakataki, kau vakila niu sa tu e vale.”¹¹

Kemuni na taciqu kei na ganequ, oqo na sala ni Turaga. Kevaka mada ga o a vakacacani ena gauna e liu, au kila ni Turaga e vinakata mo lako mai Vua.¹² *O ni lomani kece. O ni ciqomi kece. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni.*

iDusidusi

1. Vunau kei na Veiyalayalati 121:36.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 121:37; vakamatatataki.
3. Raica na Neal A. Maxwell, “Put Off the Natural Man, and Come Off Conqueror,” *Tambuli*, Janu. 1991, 13–14.
4. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:37.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 121:39.
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 68:25–29.
7. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Brigham Young* (1997), 44.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 45:57.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 121:41.
10. Henry B. Eyring, “Vukei Ira ena Nodra iLakolako ki Vale,” *Liaona*, Me 2010, 25.
11. Raica na Heidi S. Swinton, *To the Rescue: The Biography of Thomas S. Monson* (2010), 372.
12. Raica na Maciu 11:28.

E a Yaga Beka?

Mai vei Elder David F. Evans

Ena Vitusagavulu

Na nomu cakacataka vakai iko ka vakaituwatuwa na wasei ni kosipeli kivei ira eda kauwai ka lomani ira sa noda cakacaka ka reki ni noda bula.

Ena koniferedi oqo vakakina ena veisoqoni tale eso se qai oti toka,¹ e vuqa vei keda ena vakasamataka tu, na cava beka au rawa ni cakava meu veivuke kina ena kena tarai cake na nona Lotu na Turaga ka raica me tubucake dina ena vanua au vakaitikotiko kina?

Ena kena oqo vata kei na sasaga bibi eso, na noda cakacaka vakamareqeti duadua e toka sara ga ena noda itikotiko kei na matavuvale.² Ena loma ga ni matavuvale e tauyavutaki tiko kina na Lotu ka yaco tiko kina na tubucake dina.³ Me da na vakavulici ira tiko na luveda ena ivakavuvuli kei na vunau ni kosipeli. E dodonu meda vukei ira mera vakabauti Jisu Karisito ka vakarautaki ira mera papitaiso ena gauna era sa yabaki walu kina.⁴ Meda yalodina tiko mada oi keda me rawa ni ra raica na noda ivakaraitaki ni noda lomana tiko na Turaga kei na Nona Lotu. Oqo ena vukei ira na luveda mera rekitaka na nodra maroroya na ivakaro, bula marau ena matavuvale, kei na vakavinavinaka ena nodra qaravi na tani. Ena loma ni noda itikotiko e dodonu meda vakamura na ivakarau a solia o Nifai ena nona a kaya:

“Ia eda sa cakacaka vagumatua . . . me da vakauqeti ira kina na noda kawa . . . mera vakabauti Karisito, ka veivinakati tale kei na Kalou. . . .

“. . . Eda sa tukuni Karisito, ka rekitaki Karisito, ka vunautaki Karisito, ka parofisaitaki Karisito, ia eda sa vola na ka sa

vakatakilai vei keda, me ra kila kina na noda kawa na sala me bokoci kina na nodra ivalavala ca.”⁵

Eda sa cakacaka vagumatua meda kauta mai na veivakalougatataki oqo vei ira na luveda ena noda gole vata kei ira ki lotu, lotu vakamatavuvale kei na wilika vata na ivolanikalou. Eda masu vakamatavuvale e veisiga, ciqoma na veikacivi eso, sikovi ira na tauvimate kei na galili, ka vakayacora na itavi tale eso mera kila kina na luveda ni da sa lomani ira ka da sa lomana na Tamada Vakalomalagi, na Luvena, kei na Nodrau Lotu.

Eda tukuna ka parofisaitaki Karisito ena gauna ni noda soli lesoni ena lotu vakamatavuvale se dabe ka veivosaki vata kei na dua na gone ka tukuna na noda loloma vua kei na noda ivakadinadina ni kosipeli vakalesuimai.

Eda rawa ni volai Karisito ena noda volavola yani vei ira era tu vakayawa. Vei ira era kaulotu, luveda tagane se yalewa era tiko ena mataivalu, kei ira eda lomana era na vakalougatataki ena noda volavola yani. Na ivola mai vale era sega ni dua na i-meli e vakatotolotaki. Na ivola dina sai koya na kena me tauri e liga, vakasamataki, ka vakamareqeti.

Eda na vukei ira na luveda mera vakararavi ga ki na Veisorovaki ni iVakabula ka kila na veivosoti ni Tamada Vakalomalagi sa dauloloma ena noda vakaraitaki ni loloma kei na veivosoti ena noda itutu vakaitubutubu. Na noda loloma kei na veivosoti ena sega walega ni ra vakayarayarataki mai vakavoleka vei keda na luveda ia sa vakakina na kena tarai cake na vakabauta ka kila ni sa lomani ira na Tamada Vakalomalagi ka na vosoti ira o Koya ni ra saga mera veivutuni ka mera vakayacora na ka vinaka cake sara. Era sa vakabauta na dina oqo baleta ni ra sa sotava talega vakakina mai vei rau na itubutubu e vuravura.

Me ikuri ni cakacaka eda na cakava ena loma ni noda dui matavuvale, e vakavulica kina o Nifai ni “eda sa cakacaka vagumatua me da . . . vakauqeti ira kina na . . . wekada, mera vakabauti Karisito, ka veivinakati tale kei na Kalou.”⁶ Ni da sa lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, sa tu kina vei keda yadua na veivakalougatataki kei na itavi ni kena wasei na kosipeli. Eso ka ra gadreva tu na kosipeli ena nodra bula era se bera ni lewena na Lotu. Eso vei ira eda a duavata tu e liu ka sa

gadrevi mera vakila tale na reki o ya ena gauna era a ciqoma kina na kosipeli ena dua na gauna e liu ni nodra bula. Na Turaga e lomani rau ruarua o koya e se bera vakadua ni bau taura na kosipeli ka vakakina o koya sa lesu tale tiko mai Vua.⁷ Ki Vua vakakina vei keda, e sega tu ni dua na ka. Sa dua taucoko ga na cakacaka. Sai koya na talei ni tamata, se cava ga na kedra ituvaki, sa ka cecere ga vua na Tamada Vakalomalagi, vua na Luvena, vakakina vei keda.⁸ Na cakacaka nei Tamada Vakalomalagi kei na Luvena o ya “mera tucake tale mai na mate na tamata kecega ka rawata na bula tawamudu”⁹ o ira taucoko na Luvena, se cava ga na kedra ituvaki ena gauna oqo. Sa noda veivakalougatataki o ya meda veivuke ena cakacaka cecere oqo.

E vakamacalataka o Peresitedi Thomas S. Monson na sala meda veivuke kina ena nona kaya: “E dodonu me vakayacori tikoga na noda veiqaravi ni kaulotu. E sega ni se koya taucoko meda dabe vakacegu tiko ka vakasamataka tu na veika eda a cakava e liu. Me vakayacori rawa, e dodonu mo tomana tikoga vakai iko ka vakaituvatuva ena kena wasei na kosipeli.”¹⁰

Na nomu cakacakataka vakai iko ka vakaituvatuva na wasei ni kosipeli kivei ira eda kauwai ka lomani ira sa noda cakacaka ka reki ni noda bula. Meu tukuna mada e rua na kena ivakaraitaki.

A tubucake o Dave Orchard mai Salt Lake City, ka vuqa vei ira na nona itokani e kea era lewe ni Lotu. Era a vakauqeti koya sara vakalevu. Me kena ikuri, era sa qai dau sureti koya ki na itaviqaravi na iliuliu ni Lotu e kea. Era a vakayacora talega o iratou na nona itokani. E dina ga ni a sega ni lewena na Lotu ena gauna o ya, a vakalougatataki na nona tubu cake tiko ena nodra veivakauqeti na itokani vinaka ni YDE kei na itaviqaravi ni Lotu. Ni oti na nona vuli ena koliji, a biuta na nona itikotiko, ka vuqa vei ira na nona itokani era sa laki kaulotu. Sa diva lesu o koya na nodra veivakauqeti ki na nona bula.

E dua vei ira na itokani gonevuli nei Dave sa tu ga e vale. Ena veimacawa rau na sota tiko kei nona bisopi na itokani oqo ena nona saga tiko me vakadodonutaka na nona bula ka me laki veiqaravi vaka-daukaulotu. Rau sa qai mai rumu vata tiko kei Dave, ka vakaivakarau ka kena itovo, me rau dau veivosakitaka na vuna a sega ni laki kaulotu kina kei na vuna e sota tiko kina

vakawasoma kei bisopi. A vakaraitaka o nona itokani na nona vakavinavinaka ka dokai nona bisopi kei na gauna donu me veivutuni ka vei qaravi kina. A qai kerei Dave ke vinakata me gole talega ki na veivakatarogi e tarava. Sa qai dua dina na veisureti! Ia na usutu ni nodrau veikilai kei na ituvaki, sa vakaivakarau ka kena itovo ga.

A vakadonuya sara o Dave ka yaco sara me sa laki sotavi bisopi. Na ka oqo sa lewa kina o Dave me sa sotavi rau na daukaulotu. A ciqoma e dua na ivakadinadina ni sa dina sara na kosipeli, ka sa lokuci na tikinisiga me sa papitaiso kina. A papitaisotaki Dave kina o nona bisopi, ni oti e dua na yabaki, rau a vakamau o Dave Orchard kei Katherine Evans e valetabu. E lima na luvedrau totoka. E ganequ gone o Katherine. Au na dau vakavinavinakataka tu ga vei nona itokani vinaka, vata kei na dua na bisopi vinaka, ni rau a kauti Dave mai ki na Lotu.

Ni tukuna tiko o Dave na nona saumaki mai ka cavuta na nona ivakadinadina me baleta na veika sa mai yaco, a taroga kina, "Sa qai yaga beka? Sa qai yaga dina beka na nodra sasaga taucoko na noqu itokani kei na iliuliu ni itabagone kei noqu bisopi, ena veiyabaki kece oqo, me papitaiso kina e dua walega na cauravou?" Ni dusi Katherine kei iratou na luvena e lima, a kaya, "Ia, me baleti watiq mada ga kei na lima na luvei keirau, sa kena isau na io."

Ena gauna cava ga e wasei kina na kosipeli, e sega ni "dua walega na cauravou." Ni gauna e yaco kina na saumaki mai se nona lesu e dua vua na Turaga, sa vakabulai kina e dua na matavuvale. Ni ratou sa tubu cake na luvei Dave kei Katherine, era sa ciqoma taucoko na kosipeli. Ratou sa laki kaulotu sara e dua na luvedrau yalewa kei na rua na cauravou ka dua se qai ciqoma walega na nona ivola me laki kaulotu ena tabana ni kaulotu Vosa Vakajamani mai Alpine. Oi rau na qase cake rau sa vakamau e valetabu, kei koya e gone duadua e tiko e koronivuli torocake, ka yalodina tiko ena ivakarau kecega. E a yaga beka? Io, e yaga dina sara.

A tiko talega o Sister Eileen Waite ena koniferedi ni iteki vata ga a tukuna kina o Dave Orchard na nona saumaki mai. Ena gauna taucoko ni koniferedi, sa vakasamataka tu ga na nona matavuvale ka vakabibi o ganena, o Michelle, ka sa dede sara na

nona sega tu ni mai Lotu. Sa veibiu o Michelle ka sasagataka tiko me qarava na luvena e va. A vakauqeti na yaloi Eileen me vakauta vua e dua na ilavelave ni ivola nei Elder M. Russell Ballard na *Our Search for Happiness*, vata kei na nona ivakadinadina, ka vakayacora sara. Na macawa e tarava a tukuna vei Eileen e dua na itokani ni sa lomana talega me veitaratara kei Michelle. Na itokani oqo a qai volavola talega vei Michelle ka wasea vua na nona ivakadinadina ka tukuna vua ni lomani koya. E sega beka ni ka kurabuitaki na kena dau cakacaka na Yalotabu ki na vica na tamata me vukei kina e dua e vakaleqai tu?

Sa toso na gauna. A qiriti Eileen o Michelle ka vakavinavinakataka na ivola. A kaya ni sa tekivu me vakila ni sa sega vua na nona bula vakayalo. A kaya vua o Eileen ni kila tu o koya ni vakacegu a vaqara tiko ena rawa ga me kunei ena kosipeli. A kaya vua ni lomani koya ka gadreva me bula marau. Sa tekivu me veisautaka na nona bula o Michelle. Vakalailai ga a sotava kina e dua na turaga vinaka e gugumatua sara ena Lotu. Rau a qai vakamau ka oti e dua na yabaki rau a laki vauci ena Valetabu e Ogden, Utah. Dua na gauna sa oti, a papitaiso kina o luvena tagane yabaki 24.

Kivei ira na vo ni matavuvale nei Michelle kei ira taucoko era se bera tiko ni kila ni dina na Lotu oqo, au sureti kemuni mo ni vakasamataka ena masumasu ke dina na Lotu. Me ratou veivuke mai na nomu matavuvale kei na itokani kei rau na daukaulotu. Ena gauna o sa kila kina ni sa dina, ni sa vakakina, gole mai meda mai duavata ena ilakolako vata ga ki na nomu bula.

Na icavacava ni italanoa oqo e se bera ni volai, ia sa mai soli vua na marama vinaka kei na nona matavuvale oqo, na veivakalougatataki ena nodra cakacakataka e dua na veivakauqeti o ira era lomani koya, ena sala veivakauqeti kei na sala e kena ivakarau ka kena itovo ga mera wasea na nodra ivakadinadina ka sureti koya me lesu mai.

Au sa dauvakasamataka vakalevu na veika e rua oqo. E dua na cauravou a cakacakataka tiko me vakadodonutaka na nona bula a vukea e dua tale na cauravou a vakasaqara tiko na dina. E dua na marama a wasea na nona ivakadinadina kei na nona vakabauta vei tacina sa yali tu mai vakadede ena Lotu ena 20 na yabaki. Kevaka meda na masu ka kerea vua na Tamada

Vakalomalagi o cei meda na vukea ka yalataka meda cakacaka ena veivakauqeti e solia mai o Koya ka vakatakila vei keda na sala meda veivuke kina, ena sauma mai o Koya na noda masu ka da yaco meda sa iyaya ni cakacaka ena Ligana meda vakayacora kina na Nona cakacaka. Ni da cakacaka ena loloma ena veivakauqeti mai vua na Yalotabu sa yaco me dauveivakarautaki.¹¹

Ena nomuni sa mai rogoca na veika a yaco ena kena vakaivakarau ka kena itovo ga me wasei yani na kosipeli vei ira o dau kauwaitaki ira, e vuqa vei kemuni sa sotava talega me vakataki Eileen Waite. Ko ni a vakasamataka e dua e dodonu mo dodoliga yani kina ka sureti koya me lesu mai se wasea vei koya na lomamu baleta na kosipeli i Jisu Karisito. Sa noqu veisureti mo ni cakava yani, kakua tale ni vakadaroya, na veivakauqeti o ya. Vosa vua e dua na itokani se lewe ni matavuvuale. Cakava ni sa kena ivakarau ka kena itovo ga. Mera kila ni ko sa lomani ira vakakina na Turaga. Sa rawa mera veivuke na daukaulotu. Na noqu ivakasala e tautauvata kei na kena a solia o Peresitedi Monson ena vuqa na gauna ena itutu ni vunau vata ga oqo: “Kakua ni vakadaroya e dua na veivakauqeti.”¹² Ni ko sa cakacaka ena veivakauqeti ka vakayacora ena loloma, mo sarava ga na kena vakayagataka na Tamada Vakalomalagi na nomu gagadre mo cakacaka me yaco kina e dua na cakamana ena nomu bula kei na nona bula ko kauwai tiko kina.¹³

Kemuni na taciq kei na ganequ, eda na rawa ni tara cake na Nona Lotu ka raica na kena tubu cake dina ni da cakacakataka yani meda kauta mai na veivakalougatataki ni kosipeli ki na noda matavuvuale vakakina vei ira eda sa lomana. Oqo na Nona cakacaka na Tamada Vakalomalagi vata kei na Luvena. Au kila ni Rau bula tiko ka Rau dausaua mai na noda masu. Ni da cakacakataka yani na veivakauqeti oqori, ka vakabauta na Nodrau gugumatua me yaco rawa na cakamana, ka na yaco na cakamana ka veisau na bula. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Raica na Worldwide Leadership Training Meeting, Fepe. 11, 2012, LDS.org.
2. Raica na *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Harold B. Lee* (2000), 134.
3. Raica na Boyd K. Packer, “Priesthood Power in the Home,”

- Worldwide Leadership Training Meeting, Fepe. 11, 2012, LDS.org.
4. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 68:25–28.
 5. 2 Nifai 25:23, 26.
 6. 2 Nifai 25:23.
 7. Raica na Luke 15:4–7.
 8. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 18:10.
 9. Mosese 1:39.
 10. “Status Report on Missionary Work: A Conversation with Elder Thomas S. Monson, Chairman of the Missionary Committee of the Council of the Twelve,” *Ensign*, Okot. 1977, 14.
 11. Raica na Thomas S. Monson, “Vakaitavi ena Yalodina,” *Liaona*, Nove. 2004, 56–59; “To the Rescue,” *Liahona*, Julai 2001, 57–60; “The Doorway of Love,” *Liahona*, Okot. 1996, 2–7.
 12. Raica na Ann M. Dibb, “My Father Is a Prophet” (Brigham Young University–Idaho devotional, Fepe. 19, 2008), byui.edu/devotionalspeeches;
 13. Me ikuri kei Peresitedi Thomas S. Monson, era sa vakavulica talega na parofita tale eso na ivakavuvuli vata ga oqo. Me kena ivakaraitaki, a vakavulica o Peresitedi Spencer W. Kimball na bibi ni kena cakacakataki yani na veivakasama e solia mai na Yalotabu ena nona kaya: “E kilai keda na Kalou, ka sa dau wanonovi keda tiko. Ia e dau vakavuqa ni dau sotava na noda gagadre mai vua tale e dua. O koya sa bibi kina meda dau veivukevukei ena matanitu” (*Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Spencer W. Kimball* [2006], 95).

Maroroya Me Ka Tabu

Mai vei Elder Paul B. Pieper

Ena Vitusagavulu

*Na veika tabu e dodonu mera taqomaki vakavinaka,
vakacerecerei vakalevu, ka me rokovi vakaidina.*

Ena 1,500 na yabaki ni bera na Karisito, a vagolei e dua na ivakatawa ni sipi ki na dua na vunikau sa kama tiko ena baba ni Ulunivanua o Orepi. Na veisotari vakalou a itekitekivu ni nona vakamataliataki o Mosese mai na dua na ivakatawa ni sipi me dua na parofita kei na nona cakacaka ni vakatawa sipi me laki vakasokomuni ira mai na Isireli. Ni oti e tinikatolu na drau na yabaki, a vakauqeti sara e dua na bete cauravou digitaki ena nona ivakadinadina e dua na parofita sa cudruvi. Na ka oqo sa tubu cake kina na nona veisau o Alama mai na dua na vakailesilesi vakamatani ki na dua na italai ni Kalou. Ni oti toka e voleka ni 2,000 na yabaki, a curuma yani na veikau e dua na cauravou yabaki 14 ka vakasaqara na isau ni dua na taro dina. A sotava o Josefa Simici ena veikau oqo na ituvatuva me laki vakaitutu kina vakaparofita vakakina na kena yaco e dua na vakalesuimai.

A veisau taucoko na nodratou bula o Mosese, Alama, kei Josefa Simici ena nodratou sotava na veika vakalou. Na veika oqo a vakaqacacotaki iratou me ratou yalodina tikoga vua na Turaga kei na Nona cakacaka ena nodratou bula taucoko se cava ga na veilubaleti ni veisaqasaqa kei na veika dredre era tarava mai.

Na noda sotava na veika vakalou ena sega beka ni yaco e matada votu se veivakurabuitaki, se veivakacacani sara na noda bolebole. Ia, me vakataki ira na parofita, na noda yaloqaga meda vosota tiko ena yalodina ena vakatau ki na noda kila, nanuma, ka maroroya na veika tabu eda ciqoma mai lagi.

Na kaukauwa, idola, kei na cakacakatabu vakalotu nikua sa vakalesuimai ki vuravura. Era sa tiko talega na ivolanikalou kei

ira na ivakadinadina bula. O ira era sa vakasaqara na Kalou sa rawa mera papitaiso me bokoci kina na ivalavala ca kei na veivakadeitaki “me tabaka na uludra ka papitaisotaki ira ena bukawaqa kei na Yalo Tabu” (V&V 20:41). Ni da sa ciqoma oti na isolisoli talei vakalesuimai oqo, kei na noda sotava na veika vakayalo ena okati kina vakalevu na ikatolu ni Lewetolu Vakalou, na Yalo Tabu.

*Ena domo lailai, sa vosa vei au na Yalotabu
Me dusimaki au, vakabulai au mai na butobuto au raica.*

(“The Still Small Voice,” *Children’s Songbook*, 106)

*Meda sa liutaki tu;
Yalotabu vakalou.
Me tukuni Jisu mai,
Qai rarama noda rai.”*

(“Yalo Tabu Liutaka,” *Sere ni Lotu*, naba 81)

Ni da vakasaqara na isaunitaro mai vua na Kalou, eda vakila na, domo lailai sa vosamalua ki yaloda. Na veika era vakilai oqo—na veivakatakilakila—era sa vakaivakarau ka dredre ka rawa meda vakawaleni ira se tuvanaki ira vakainaki se kila vakatotolo. Na itukutuku vakatamata yadua oqo e vakadinadinataka na loloma kei na veikauwaitaki vakatamata yadua ni Kalou me baleti ira na Luvena kei na nodra dui ilesilesi vakayago yadudua. Na kena vakanananutaki ena veisiga kei na volai tiko ni ivakatakilakila e lako mai na Yalotabu sa qarava tiko e rua na kena inaki ni noda vukei keda (1) meda kila rawa na noda sotava na veika vakalou ka (2) maroroi ira me noda ka vakakina vei ira na noda kawa. Na kena volai sa ivakaraitaki tale tikoga ni kena ivakarau noda kauwaitaka ka vakavinavinaka kei na noda sa vakaio tiko vua na Kalou, ni “sa kilikili sara me vakatusa na tamata ni sa bulia na ka kecega na Kalou; ia me muria talega na nona vunau. Ia kevaka e sega, ena tau vua na nona cudru waqawaqa” (V&V 59:21).

Ena noda doka na veika eda sa dau ciqoma mai vua na Yalotabu, e kaya kina na Turaga: “Ia mo dou kila ni sa ka tabu na veika vakalomalagi” (V&V 63:64). Na Nona vosa e sega ni

veivakavotui walega; e veivakamatatataki ka ivakamacala talega. Na rarama kei na kila-ka mai lomalagi sa ka tabu sara. Sa ka tabu baleta ni sa kena ivurevure o lomalagi.

Na vosa tabu e kena ibalebale ni sa kilikili me vakacerecerei ka dokai. Ni da vakatoka e dua na ka me ka tabu, sa vakatakila kina na Turaga ni sa ka yaga sara vakalevu ka me vakaliuci mai na veika cava tale eso. Na veika tabu e dodonu mera taqomaki vakavinaka, vakacerecerei vakalevu, ka me rokovi vakaidina. Na ka tabu sa cecere sara ena ituvatuva vakaveiliutaki ni yavu ni bula vakalomalagi.

Na veika sa tabu vua na Kalou sa ka tabu vei keda ena gauna walega ni noda vakayagataka na galala ni digidigi; na tamata yadudua me na digitaka me ciqoma ka taura me ka tabu na veika e sa lewa na Kalou me ka tabu. E solia mai na rarama kei na kila-ka mai lomalagi. E sureti keda meda ciqoma ka vakadeitaka me sa ka tabu.

Ia “sa kilikili me tu na veibasai ni ka kecega” (2 Nifai 2:11). Na veibasai ni veika tabu na butobuto se tawa kilikili—o ya na veika e vakayago se vakavuravura. Na veika vakavuravura sa dau veisaqasaqa kei na veika tabu meda guta yani ka vakaliuca. Na noda kila na veika ni vuravura sa yaga ki na noda bula vakayago ena veisiga. E kuria vakakina na Turaga, na Nona vakasalataki keda meda vakasaqara na vuli-ka kei na vuku, meda vulica rawa ka kila-ka mai na veiivola vinaka, ka yaco meda kila na vosa eso, duivosavosa, kei ira na tamata (raica na V&V 88:118; 90:15). O koya gona, na noda digitaka na veika tabu kei na veika vakavuravura sa noda digitaka na ka e veiganiti me vakaliuci, sega ni vakatabakidua; ni “sa vinaka na vuku *kevaka* [eda sa] muria na ivakaro ni Kalou” (2 Nifai 9:29; vakamatatataki).

Na ivalu ni kena digitaki na veika me vakaliuci vei rau na veika tabu kei na veika vakavuravura ena yalo yadudua ni tamata ena rawa me vakamatatataki ena veika a sotava o Mosese ena vunikau a kama tiko. E kea a ciqoma kina o Mosese na nona veikacivi tabu mai vei Jiova me laki sereki ira mai na Isireli mai na tiko vakabobula. Ia, taumada mai na nona kila vakavuravura me baleta na kaukauwa kei Ijipita kei ira na fero a vakavuna me lomatarotaro kina. Sa qai cakacakataka o Mosese na nona vakabauta na vosa ni Turaga, ka biliga laivi na nona kila

vakavuravura ka vakararavi ga ki na veika tabu. Na vakararavi o ya a vakatikora vua na kaukauwa me ulabaleta kina na veivakatovolei vakayago ka liutaki Isireli tani mai Ijipita.

Ni oti na nodra dro bula mai na mataivalu nei Noa, era a vesu ka laki tiko vakabobulataki vei Emuloni. A rawa sara ga me a vakatitiqataka o Alama na ivakadinadina vakayalo a ciqoma o koya ni a vakarorogo tiko vei Apinatai. Ia, a vakararavi ga ki na veika tabu ka soli kina vua na kaukauwa me vosota rawa ka yaco me drobula mai na nona vakatovolei vakayago.

A sotava o Josefa Simici e dua na digidigi tautauvata ena itekivu ni gauna me vakadewataka kina na iVola i Momani. Sa kila tu o koya ni sa ka tabu na peleti kei na cakacaka ni vakadewa. Ia a vakauqeti mai vei Martin Harris me vakaliuca mada na veinanumi vakaveitokani vakavuravura kei na veika vakailavo, ka sa veisaqasaqa tiko kei na veivakaro tabu. Sa yaco kina, me yali na veiivola sa vakadewataki oti tu. A cudruvi Josefa na Turaga ni sa solia na “ka [sa] tabu vei ira na tamata ca” (V&V 10:9) ka vakatikitikiti koya vakalailai mai na peleti kei na isolisoli ni vakavakadewa. Ena gauna sa muadonu tale kina na veika me vakaliuca o Josefa, era sa vakalesuimai na veika tabu ka tomani tale na cakacaka.

Sa vakarautaki tu ena iVola i Momani na ivakaraitaki tale eso ni sasaga me vakaliuci kina na veika tabu. Era tukuni kina o ira era vakadinata ni a muataki ira na nodra vakabauta ki na vunikau ni bula mera kania na vuanikau tabu, o ya na loloma ni Kalou. Kei na nodra veivakalialiai na tamata mai na valelevu o ya a vakavuna vei ira sa vakadinata mera vagolea na nodra raica vakatabakidua tiko na veika tabu ki na veika sa vakavuravura. (Raica na 1 Nifai 8:11, 24–28.) E muri era a digitaka na Nifai na viavialevu ka cakitaka na yalo ni parofisai kei na ivakatakila, ka “vakalialia na veika tabu” (Ilamani 4:12). Eso mada ga vei ira era a raica e matadra na ivakatakilakila kei na cakamana me baleta na sucu mai ni Turaga, era digitaka mera cakitaka ga na veika tabu sa vakaraitaki mai lomalagi ka tokona ga na ivakamacala vakavuravura (raica na 3 Nifai 2:1–3).

Nikua sa tomani tikoga na kena sasaga. Sa tubu cake tikoga na vakaitamera kei na kaukauwa ni voqa kei vuravura. Sa toso cake tikoga na nona vakacacana ka vakauqeta tikoga ko vuravura

na tamata vakabauta mera biuta laivi na veika tabu. Baleta ga “eda sa raica me vaka na titiro ena iloilo buwawa” (1 Korinica 13:12) ka “sega ni kila na ibalebale ni veika kece eda sa raica” (1 Nifai 11:17), ni so na gauna eda na vakila noda rawai vakarawarawa ka da gadreva na veivakadeitaki cecere vakayalo. A kaya na Turaga vei Oliver Cowdery:

“Kevaka ko sa gadreva e dua tale na ivakadinadina, mo nanuma lesu ga na bogi ko a masu ka tagica kina vei au mo kila na dina ni veika oqo.

“Au a sega li ni vakaceguya kina na lomamu? Ai ivakadinadina cava tale ko gadreva, me uasivia na i vakadinadina sa solia na Kalou?” (V&V 6:22–23).

A tataunaka na Turaga vei Oliver kei keda meda vakararavi ga ena ivakadinadina tabu vakatamata eda a ciqoma ena kena bolei na noda vakabauta. Me vakataki Mosese, Alama kei Josefa ni bera, na kena sotavi na veika vakalou oqo e veiqaravi me veivakaiyaqataki vakayalo ka taqomaki keda ena gauna ni veivakatovolei.

Na veika tabu era na sega ni digitaki mera sorovaki. O ira era digitaka mera vakanadakuya na veika tabu ena vakabutobutotaki na nodra vakasama (raica na V&V 84:54), ka vakavo ga ke ra veivutuni, na rarama sa tu vei ira ena kau tani mai vei ira (raica na V&V 1:33). Ni ra sega ni vakaiyaqataki ena veika tabu, era na raica ni ra sa kuitaki yani vakatawa savasava ena wasawasa ni veika vakavuravura. Ena kena veibasai, o ira era vakatabuya na veika tabu era na ciqoma na yalayala oqo: “Raica sa vu ni rarama na Kalou; ia ko koya sa kunea na rarama, ka tudei tikoga vua na Kalou, ena vakararamataki vakalevu; io ena tubucake tikoga na nona rarama me yacova na siga lagilagi ko ya” (V&V 50:24).

Me na vakalougatataki keda na Turaga meda dau kila, nanuma tiko, ka maroroya tikoga me ka tabu na veika eda sa ciqoma mai lagi. Au vakadinadinataka ni da cakava oqo, ena tu vei keda na kaukauwa meda na vosota rawa kina na veivakatovolei ka vorata rawa na bolebole ni noda gauna oqo. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

Na Cava na Nanuma i Karisito Baleti Au?

Mai vei Elder Neil L. Andersen

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

*Ni gauna ko ni na lomani Koya kina, vakararavi Vua,
vakadinati Koya, ka muri Koya, ko ni na vakila na
Nona loloma kei na veivakadonui.*

E dua na dauvolaitukutuku ni dua na mekasini rogo mai Brazil a vakadikeva tiko na Lotu me vakarautaka kina e dua na itukutuku mata ni davui.¹ A vakadeuca na noda ivakavuvuli ka laki sikova sara na koronivuli ni kaulotu vata kei na veivale ni veivukei raraba ni tamata. A veivosaki kei ira na veitokani ena Lotu kei ira talega era sega ni veitokani kina. Ena neirau veivakatarogi, e vaka me veilecayaki vakaidina o dauvolaitukutuku oqo ena nona taroga, “Me rawa vakacava ni dua e kaya ni dou sega ni Lotu Vakarisito?” Au kila ni tukuna tiko o koya na Lotu, ia e vaka meu sa moica na taro me sa baleti au ga, kau a tarogi au lo kina, “Au vakaraitaka tiko beka ena noqu bula niu lomana ka dina tiko vua na iVakabula?”

A tarogi ira kina na Farisi o Jisu, “A cava dou lewa ena vuku i Karisito?”² Ena iotioti ni lewa, na noda cakacaka yadudua vakatisaipeli ena sega ni laki lewai mai vei ira na itokani se meca. Ia, a kaya kina o Paula, “Ni da na tu kecega e na mata ni itikotiko ni veilewai ni Kalou.”³ Ia ena siga o ya na taro ena tarogi vei keda yadua ena vaka oqo, “Na cava na nanuma i Karisito baleti au?”

Ia ena Nona loloma vei ira na kawatamata kecega, ena yalo ni veivunauci sa vakatokai ira kina o Jisu, eso era tiko volivoliti Koya mera dauveivakaisini,⁴ lialia,⁵ kei ira sa dau kitaka na ivalavala ca.⁶ Ena yalo ni duavata sa vakatokai ira kina eso o Jisu mera gone ni matanitu⁷ ka rarama kei vuravura.⁸ Ea yalo sega ni

veivakadonui a vakatokai ira kina eso me ra tamata mataboko⁹ ka sega ni vua.¹⁰ E vakacaucautaki ira eso mera yalosavasava¹¹ ka viakania ka viagunuva na ivalavala dodonu.¹² A tagicaki ira eso e sega na nodra vakabauta¹³ kei ira sa vakavuravura,¹⁴ ia kivei ira eso sa dokai ira ni ra sa tamata digitaki,¹⁵ tisaipeli,¹⁶ itokani.¹⁷ Eda sa qai dui taroga, “Na cava na nanuma i Karisito baleti au?”

E vakatoka kina o Peresitedi Thomas S. Monson na noda gauna oqo me gauna ni gole tani “[mai na veika vakayalo . . . [vata kei] na cagi ni veisau [e viko] wavokiti keda vata kei na ivakarau ni bula ni tamata sa [yaco tikoga] me takali tani tiko e matada.”¹⁸ Sa yaco tiko oqo na kena sa tubu tikoga na tawavakabauti kei na vakanadakui ni Karisito kei na Nona ivakavuvuli.

Ena ituvaki yavavala vakaoqo, eda sa rekitaka tiko ni da sa tisaipeli i Jisu Karisito. Eda sa raica tiko na liga ni Turaga ni tiko volivoliti keda tu. Sa tuvanaki vakavinaka tu e matada na keda icavacava. “Ia sai koya oqo na bula tawamudu,” a masu o Jisu, “me ra kilai kemuni na Kalou dina duadua ga, kei Jisu Karisito ko koya ko ni a tala mai.”¹⁹ Na bula vakatisaipeli ena gauna oqo ni kemu icavacava ena yaco me idole dokai ki na veigauna tawamudu.

Na itukutuku eda sa mai rogoca ena koniferedi oqo sa noda ivakatakilakila veidusimaki mai vua na Turaga ena noda ilakolako ni bula vakatisaipeli. Ni da sa mai vakarorogo tiko ena rua na siga oqo, ka masuta tiko na veidusimaki vakayalo, kei na noda vulica ka masulaka na veitukutuku oqo ena veisiga ni mataka, ena vakalougatataki keda na Turaga ena veidusimaki kivei keda yadudua ena isolisoli ni Yalo Tabu. Na veiyalo vakaoqo ena muataki keda sara yani vakavoleka vua na Kalou, veivutuni, talairawarawa, vakabauta, kei na veivakabauti. Ena sauma mai na iVakabula na noda cakacaka ena vakabauta. “Kevaka sa lomani au e dua na tagane [se yalewa], ena talairawarawa ki na noqu vosa: ena qai lomani koya ko Tamaqu, ia keirau na lako mai kivei koya, ka tiko ga vua.”²⁰

Na kaci nei Jisu “Mo lako mai, mo muri au”²¹ e sega walega ni baleti ira sa vakarau tu mera laki veisisivi ena Olympics vakayalo. Na kena dina, na bula vakatisaipeli e sega mada ga ni ka ni veisisivi, ia e dua na veisureti ki na tamata kecega. Na noda

ilakolako ni bula vakatisaipeli e sega ni cawi wavoki ena rara ni veitau, ka sega talega ni rawa ni vakatauvatani sara ki na dua na cici balavu. Na ka dina oqo e dua na ilakolako ni tawa vanua ni bula taucoko ki na dua na vuravura vakasilesitili.

Na nona veisureti sa veikacivi tiko ki na ilesilesi ena veisiga. E kaya o Jisu: “Kevaka dou sa lomani au, dou talairawarawa ki na noqu vunau.”²² “Kevaka e dua sa via muri au, me kakua ni muria na lomana, ia me colata ga na nona kauveilatai, ka muri au.”²³ Eda na sega beka ni vinaka tu ga ena veisiga yadudua, ia kevaka meda tovolea tikoga yani, sa vakataucokotaki tu ena veisureti i Jisu na veivakayaloqaqataki kei na inuinui: “Dou lako mai vei au, koi kemudou vakayadua ga sa oca ka colata nai colacola bibi, ia kau na vakacegui kemudou.”²⁴

Ena veivanua cava ga ko lako voli kina ena nomu bula vakatisaipeli, ko sa mua tiko ena salatu dodonu, na salatu ki na bula tawamudu. Sa rawa meda veilaveti ka veivaqacotaki vakaikeda ena veisiga cecere ka bibi sa tu mai liu. Se cava ga na veika dredre ena tadravi keda mai, na noda malumalumu, se na veika tawa rawai e volivoliti keda, meda sa vakabauta ga na Luve ni Kalou, ni a kaya, “Sa rawarawa na ka kecega vua sa vakabauta.”²⁵

Meu wasea mada e rua na ivakaraitaki ni cakacaka ni bula vakatisaipeli. Na kena imatai mai na bula nei Peresitedi Thomas S. Monson, ni a vakaraitaki kina na kaukauwa ni loma vinaka rawarawa kei na ivakavuvuli i Jisu, “Ia ko koya sa uasivi cake vei kemudou me nomudou tamata ko koya.”²⁶

Voleka ni 20 na yabaki sa oti, a vosa kina o Peresitedi Monson ena koniferedi raraba me baleta e dua na goneyalewa yabaki 12 e tauvi kenisa. A tukuna kina na nona yaloqaqa o goneyalewa kei na nodra loma vinaka na nona itokani mera kauti koya cake ki na Ulunivanua o Timpanogos ena lomai Utah.

Ena vica na yabaki sa oti au a sotavi Jami Palmer Brinton ka rogoa mai vua e dua tale na italanoa e duidui toka na kena irairai—na irairai ni veika a cakava vua o Peresitedi Monson.

A sotavi Peresitedi Monson o Jami ena Maji ni 1993, ni oti toka e dua na siga a tukuni vua ni dua na vuce e toka dela ni duruna imatau sa vuki totolo me sa kenisa ni sui. Ena veivuke nei tamana, a vakayacora o Peresitedi Monson na veivakalougatataki

ni matabete, ka yalataka, “Ni na tiko ena yasamu imatau o Jisu kei na yasamu imawi me laveti iko cake.”

“Niu sa biuta na nona valenivolavola ena siga o ya,” a kaya o Jami, “Au a sereka e dua na baluni a vesu toka ena noqu wilijea ka solia vua. ‘O ni Totoka Duadua!’ a volai toka ena matanivola ramase.”

Ni vakayacori tiko vua na veiqaravi ni kemocerapi kei na veisele me vakabulai na yavana, a sega ni guilecavi koya o Peresitedi Monson. E kaya kina o Jami, “A vakaraitaka o Peresitedi Monson na ibalebale ni bula dina vakatisaipeli i Karisito. A laveti au cake o [koya] mai na rarawa ki na inuinui e cecere ka veivauci.” Ni oti e tolu na yabaki mai na imatai ni nodrau sota, a laki sotavi Peresitedi Monson tale o Jami, ena nona valenivolavola. Ni oti na nodrau veivosaki, a vakayacora o koya e dua na ka ena sega vakadua ni guilecava o Jami. Me vaka ga na nona dauveinanumi o Peresitedi Monson, a vakurabuitaki Jami ena nona solia lesu vua na baluni vata ga a solia vua ena tolu na yabaki sa oti. “O totoka duadua o iko!” a volai toka ena baluni. A maroroya toka ga o koya, ni kila ni na lesu tale yani o Jami ki na nona valenivolavola ni sa na vakabulai mai na kenisa. Ni oti e tinikava na yabaki mai na imatai ni gauna rau sota kina kei Jami, a vakayacora o Peresitedi Monson na nodrau vakamau o Jami Palmer kei Jason Brinton ena Valetabu e Salt Lake.²⁷

Eda rawa ni vuli vakalevu sara mai na bula vakatisaipeli nei Peresitedi Monson. E dau vakananuma wasoma vei ira na Vakaitutu Raraba mera dau nanuma tiko na taro rawarawa oqo: “Na cava beka ena cakava o Jisu?”

A kaya o Jisu vei koya na turaga ni valenilotu, “Kakua ni yalolailai, vakadinata ga.”²⁸ Na bula vakatisaipeli sai koya na vakadinati Koya tiko ena veigauna ni tiko vakacegu kei na vakadinati Koya tiko ena veigauna dredre, ena gauna ni noda rarawa kei na rere e vakamaravutaki duadua ga ni da sa vakadeitaka ni sa lomani keda o Koya ka sa dau cakava o Koya na veika sa yalataka.

E dua na gauna sa oti au a sotava kina e dua na matavuvuale ka ivakaraitaki totoka ni ivakarau meda vakadinati Koya. Rau a tukuna vei au o Olgan kei Soline Saintelus mai Port-au-Prince, Haiti, na nodrau italanoa.

Ena ika 12 ni Januери, 2010, a cakacaka tiko o Olgan ka a tiko o Soline e valenilotu ena gauna a cakuvu kina e dua na uneune levu e Haiti. Ena gauna oqo ratou a tiko na luvedrau e tolu, Gancци, yabaki lima, Angie, yabaki tolu, kei Gansly, yabaki dua, e nodratou itikotiko vale saumi kei na dua na itokani.

E vakaitamera na vakacacani ni vanua kecega. O ni na nanuma tiko, ni ra a mate kina e tini ka udolu na tamata ena Januери o ya mai Haiti. Rau a qai cici yani ena nodrau igu taucoko o Olgan kei Soline ki na nodrau vale saumi vei iratou na luvedrau. Sa kasura vakadua na vale saumi tabatolu e ratou tiko kina na matavuvale Saintelus.

Ratou a sega ni dro rawa na gone. Sa sega ni vakayacori rawa na veivueti ki na dua na valelevu sa kasura tu vakadua.

Rau a kaulotu tudei talega o Olgan kei Soline Saintelus ka rau a vakamau ena valetabu. E rau vakadinata na iVakabula kei na Nona yalayala vei rau. Ia sa mai kavoro na utodrau. Rau sa tagi lagalaga.

A kaya vei au o Olgan ena nona gauna butobuto duadua sa tekivu me masu. “Tamaqu Vakalomalagi ke vakakina na lomamuni, ke dua wale mada ga na luvequ se bula tiko, ni yalo vinaka, ni yalo vinaka vukei keitou.” A lako wavokita vakavica vata na valelevu oqo, ka masu me vakauqeti vakayalo. Era saga o ira na vakaitikotiko e kea mera vakacegui koya ka vukei koya me ciqoma ga ni ra sa mai vakaleqai na luvena. E tomana tikoga o Olgan me lako wavokita tiko na icaca ni valelevu sa kasura ena vakanuinui tiko, kei na masu. A qai yaco vakasauri e dua na ka veivakurabuitaki. A rogoca o Olgan ni vaka me voqa vakayawa mai na tagi ni dua na gonelailai. Oqo na tagi nei luvena.

Era a kekeli vakaukauwa ena icaca ni vale me vica vata na auwa o ira na vakaitikotiko e kea, ka ra solibula kina. Ena butobuto ni bogi, ni rogo tiko na vadugu kaukauwa ni ituki kei na jisili, era a rogoca na dauveivueti e dua tale na voqa. Era a muduka na nodra kelikeli ka vakarorogo. Era a sega ni vakabauta na veika era sa rogoca. A voqa ni dua na domo ni gone—ka lagasere tiko. A qai kaya e muri o Gancци yabaki lima ni kila ni na rogoci koya o tamana kevaka me na lagasere. Ena bibi dina ni vuruteme ni valevatu ka na rawa me vakavuna me laki musuki

laivi kina na ligana, a lagata tiko o Gancci na nona sere taleitaki, “Au Luve ni Kalou.”²⁹

Ni toso na gauna ena lomaloma ni buto, mate, kei na nuiqawaqawa baleti ira e vuqa tale na luvena tagane kei na luvena yalewa talei na Kalou e Haiti, a yaco e dua na cakamana vei iratou na matavuvale Saintelus. E ratou a vueti bula o Gancci, Angie, kei Gansly mai na ruku ni valelevu a yanaraki vakadua e ra.³⁰

Na cakamana ena sega ni dau yaco vakatotolo mai. Ena so na gauna eda vakataroga vakabibi se cava e sega ni yaco kina e ke ena gauna oqo na cakamana keitou a masulaka tiko vagumatua. Ia ni da vakararavi tikoga vua na iVakabula, ena yaco mai na caka mana sa yalataki tu. Ena bula oqo se ena kena e tarava, ena vakavinakataki na ka kecega. E kaya na iVakabula: “Me kakua ni rarawa na lomamudou, se rere.”³¹ “Dou na kunea e vuravura na rarawa: ia mo dou vakacegu; au sa vakamalumalumutaki vuravura.”³²

Au vakadinadinataka ni gauna ko ni na lomani Koya kina, vakararavi Vua, vakadinati Koya, ka muri Koya, ko ni na vakila na Nona loloma kei na veivakadonui. Ko ni na taroga, “Na cava na nanuma i Karisito baleti au?” ko na kila ni ko sa Nona tisaipeli; ko ni sa Nona itokani. Mai na Nona loloma veivueti ena vakayacora vei iko na veika ko sega ni cakava rawa vakai iko.

Eda sa waraka vagumatua tiko oqo na itinitini ni vosa ni noda parofita lomani. A tabaki o Peresitedi Thomas S. Monson me dua na iApositolo ni Turaga o Jisu Karisito ena gauna au se yabaki 12 tiko kina. Sa sivia oqo na 48 na yabaki na noda sa vakalougatataki meda rogoca tiko na nona vakadinadinataka Jisu Karisito. Au sa vakadinadinataka ni sai koya na iliuliu ni iApositolo ni iVakabula ena vuravura oqo.

Ena loloma levu kei na veidokai vei ira na vuqa na tisaipeli i Jisu Karisito era sega ni lewe ni Lotu oqo, ena yalo malumalumu eda sa vakaraitaka raraba kina ni ra sa tadu lesu mai na agilosi ki vuravura ena noda gauna oqo. Sa vakalesuimai na Lotu i Jisu Karisito, ena kaukauwa, cakacakatabu vakalotu, kei na veivakalougatataki mai lomalagi. Na iVola i Momani sa dua tale na ivakadinadina kei Jisu Karisito.

Au vakadinadinataka ni o Jisu Karisito na iVakabula kei vuravura. A vakararawataki ena vuku ni noda ivalavala ca ka a tucake tale ena ikatolu ni siga. Sa tucake tale o Koya. Ena dua na siga mai muri, ena tekiduru na duru kecega ka vakatusa na yame kecega ni sai Koya na Karisito.³³ Ena siga o ya, eda na sega ni kaya kina, “Era sa vakadonui au beka na tamata niu sa Vakarisito?” Ena gauna o ya, eda na raici Koya vagumatua ga, ka umanaki na yaloda ena taro, “Na cava na nanuma i Karisito baleti au?” E bula tiko o Koya. Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Raica na Andre Petry, “Entre a Fé e a Urna,” <i>Veja</i> , Nove. 2, 2011, 96.	21. Luke 18:22.
2. Maciu 22:42.	22. Joni 14:15.
3. Roma 14:10.	23. Luke 9:23.
4. Raica na Maciu 6:2.	24. Maciu 11:28.
5. Raica na Maciu 23:17.	25. Marika 9:23.
6. Raica na Maciu 7:23.	26. Maciu 23:11.
7. Raica na Maciu 13:38.	27. Jami Brinton, ivola vei koya e vola, 27 ni Janu., 2012.
8. Raica na Maciu 5:14.	28. Mark 5:36.
9. Raica na Maciu 15:14.	29. “Au Luve ni Kalou,” <i>Nodra iVolanisere na Lalai</i> , 2–3.
10. Raica na Maciu 13:22.	30. Mai na dua na veitalanoa kei Olgan kei Soline Saintelus ena ika 10 ni Fepe., 2012; raica talega na Jennifer Samuels, “Boy Sings Primary Songs until Rescued in Haiti,” <i>iTukutuku ni Lotu</i> , 30 ni Janu., 2010.
11. Raica na Maciu 5:8.	31. Joni 14:27.
12. Raica na Maciu 5:6.	32. Joni 16:33.
13. Raica na Maciu 17:17.	33. Raica na Roma 14:11.
14. Raica na Joni 8:23.	
15. Raica na Joni 6:70.	
16. Raica na Joni 13:35.	
17. Raica na Joni 15:13.	
18. Thomas S. Monson, “Stand in Holy Places,” <i>Liaona</i> , Nove. 2011, 83, 86.	
19. Joni 17:3.	
20. Joni 14:23.	

Ni Da Mai Sogota Na Koniferedi Oqo

Mai Vei Thomas S. Monson

Mo ni vakananuma vakatitobu na dina o ni sa mai rogoca, ia me ra vukei kemuni mo ni yaco me vinaka cake sara mai na kemuni ituvaki ena itekiou ni koniferedi.

Sa vakasinaiti na yaloqu ni da mai sogota na koniferedi lagilagi oqo. Eda sa vakalougatataki vakalevu sara ena noda vakarorogo ki na nodra ivakasala kei na nodra ivakadinadina o ira era sa vosa oti vei keda. Au vakabauta ni na duavata kei au ni da sa vakila na Yalo ni Turaga ni tarai na yaloda ka vaqaqacotaki na noda ivakadinadina.

Eda sa marautaka na ivakatagi kei na sere totoka, ka sa vakataucokotaka ka vakavutuniyautaka na veisoqoni yadua ni koniferedi. Au vakaraitaka na noqu vakavinavinaka vei ira kece era sa wasea vata kei keda na nodra taledi ena vuku ni ka oqo.

Na yaloqu e vakavinavinaka vakalevu sara vei ira yadua era sa vosa vei keda vakakina vei ira era cabora na masu ena veisoqoni yadua.

Era sega ni wili rawa o ira era cakacaka tu e taudaku se ena veivanua ka ra sega soti ni laurai vakalevu ena veikoniferedi yadua. Ena sega ni rawa ni da vakayacora na veisoqoni oqo kevaka e sega na nodra veivuke. Sa vagolei talega vakakina na noqu vakavinavinaka vei ira kece sara.

Au kila ni na duavata kei au ena kena vakaraitaki na noda vakavinavinaka cecekiā vei ira na turaga kei na marama era sa mai vagalalataki ena koniferedi oqo. Eda na nanumi ira. E

vakaiyanaqa na nodra cau ki na cakacaka ni Turaga ka na vakilai tu ena veitabatamata mai muri.

Eda sa tokoni ira talega, ena laveliga, o ira na tacida kei na ganeda era sa kacivi ki na veitutu vovou ena koniferedi oqo. Eda kidavaki ira ka da vinakata me ra kila ni da sa vakanamata tu ena veiqaravi vata kei ira ena nona inaki na iVakavuvuli. Era sa kacivi ena veivakauqeti mai lagi.

Sa rabailevu cake sara na vanua e kovuta na kaburaki ni koniferedi oqo, e kosova na veivanua kei na wasawasa vei ira na tamata ena veivanua kecega. E dina ni keimami yawa sara mai na vuqa vei kemuni, keimami vakila na yalomuni kei na nomuni yalodina, ka keimami sa loloma ka vakavinavinaka yani vei kemuni ena veivanua kecega o ni tu kina.

Eda sa mai vakalougatataki kina vakalevu, kemuni na taciqū kei na ganequ, me tu vei keda na kosipeli vakalesuimai i Jisu Karisito ena noda bula kei na yaloda. E solia na isau ni veitaro cecere ni bula. E solia na ibalebale kei na inaki kei na inunui ki na noda bula.

Eda bula ena veigauna leqaleqa eso. Au vakadeitaka vei kemuni ni kauwaitaka tiko o Tamada Vakalomalagi na veidredre eda sota kaya tiko. E lomani keda yadua ka gadreva me vakalougatataki keda ka vukei keda. Me da sa qai vosa Vua ena masu, me vaka e vakasalataka ena Nona kaya, “Mo dau masu tikoga, raica au na sovaraka vei iko na noqu Yalo Tabu, mo kalougata vakalevu kina—io, ko na kalougata vakalevu cake ka vakalailai ga ke ko sa rawata na iyau kecega vakavuravura.”¹

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, me vakasinaiti na nomuni veivale ena loloma kei na veivakaliuci kei na Yalo ni Turaga. Ni lomana na nomuni matavuvale. Kevaka e tiko na duidui ni vakasama se na veisaqasaqa ena kemuni maliwa, au vakauqeti kemuni mo ni walia ena gauna sara ga oqo. E kaya na iVakabula:

“Dou kakua ni veiletitaka. . . .

“E dina, e dina au sa kaya vei kemudou, ko koya sa tiko vua na yalo ni veileti, sa sega ni noqu, ia sa nona ga na tevoru, ni sai koya na vu ni veileti, ni sa dau vakauqeti ira na tamata me ra veileti ka veicudruvi vakai ira.

“[Ia] raica sa sega ni noqu ivakavuvuli oqo . . . ; ia *oqo* na noqu ivakavuvuli, me muduki sara na veileti vaka*oqo*.”²

Me vaka niu nomuni dauveiqaravi yalomalumalumu, au vakavoqataka na nona itukutuku na Tui o Penijamini ena nona vosa tiko vei ira na nona tamata, ena nona kaya:

“Au sa sega ni vakarota mo . . . ni nanuma niu sa uasivi cake vei ira na tamata kecega.

“Raica sa tu na noqu malumalumu vakayago kei na malumalumu vakayalo, me vakataki kemuni ga; ia ko ni sa digitaki au . . . me vaka na lewa ni Turaga . . . au sa maroroi ka taqomaki tu mai ena nona kaukauwa levu, meu qaravi kemuni ena noqu igu taucoko, kei na kaukauwa kecega sa solia vei au na Turaga.”³

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, au gadreva mai na yaloqu taucoko meu cakava na loma ni Kalou ka qaravi Koya ka qaravi kemuni.

Ia ni da biuta yani na koniferedi oqo, au sa vakatikora na veivakalougatataki mai lomalagi me sobuti kemuni yadua. Mo ni lesu tale ena bula vinaka ki vale o kemuni na tu tani mai kina. Mo ni vakananuma vakatitobu na dina o ni sa mai rogoca, ia me ra vukei kemuni mo ni yaco me vinaka cake sara mai na kemuni ituvaki ena itekivu ni koniferedi ena rua na siga sa oti.

Me yacova ni da qai sota tale ena ono na vula mai qo, au sa kerea na veivakalougatataki ni Turaga me tiko vata kei kemuni, io, me tiko kei keda kece, kau vakayacora vakakina ena Yacana savasava—io ko Jisu Karisito, na noda Turaga ka noda iVakabula—emeni.

iDusidusi

1. Vunau kei na Veiyalayalati 19:38.
2. 3 Nifai 11:28–30; vakamatatataki.
3. Mosaia 2:10–11.

Dou Tucake ka Rarama Mai

Mai vei Ann M. Dibb

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Goneyalewa

E dua vei ira na sala cecere meda rawa ni tucake ka rarama mai o ya meda sa talairawarawa ena yalonuidei ki na ivakaro ni Kalou.

Sa noqu madigi oqo meu mai tiko vata kei kemuni ena yakavi nikua. Ena veivula o Januери, au sa dau maqusa toka mai me na kacivaki na ikau vou ni Muavata. Ia, au dau taura eso na gauna meu vakadikeva seu sa kila vakavinaka sara na veilesoni ni ikau ni veiyabaki sa *sivi* yani.

Ena gauna oqo, meda raicalesu mada na ikau sa vakayagataki tiko: “Mo qarauna me savasava tikoga na nomu vakanananu,”¹ “Ia mo tudei sara ka kakua ni yavala, mo dou uasivi cake ena cakacaka vinaka,”² “Mo yaco mo nodra ivakarau era sa vakabauta,”³ “Mo kaukauwa ka qaqa,”⁴ kei na ikatinikatolu ni yavu ni vakabauta: “Keimami vakabauta ni sa kilikili meda yalododonu, yalodina, talairawarawa, lomasoli, ivalavala savasava, ka da caka vinaka vei ira na tamata kecega.”⁵

Ni da vulica ka raica vakatabakidua na ivolanikalou oqo ena yabaki taucoko eda sa vakatara kina mera sa tiki ni lomada, yaloda, kei na noda ivakadinadina. Keimami sa nuitaka ni ko ni na muria tikoga na nodra veidusimaki ni da raica yani vakatabakidua na ikau ni Muavata ni 2012, e tiko ena Vunau kei na Veiyalayalati.

E vakamacalataki tiko ena ulutaga ni wase 115 ni o ya na yabaki 1838 ka tukuni tiko kina na vanua o Far West, mai Missouri. Sa vakaraitaka kina o Josefa Simici “ni sa loma ni Kalou

me tara cake na koro ko ya kei na vale ni Turaga.” Sa yalodei ka yaloqaqa kina na Parofita. Ena tikina e 5, eda taura mai kina na ikau ni yabaki oqo, a kaya vua na Turaga, “Au sa kaya vakaidina vei kemudou kecega: Dou tucake ka rarama mai, ia me cila yani na nomudou rarama me ivakaraitaki vei ira na veimatani.”

Na cava ko ni vakasamataka ni ko ni rogoca na vosa oqo *tucake*? Vei au, au vakasamataki kemuni—na itabagone dokai ni Lotu. Au raitayaloyalotaka ni ko ni sa tucake vakaidina mai na nomuni imocemoce ena gugumatua ena veimataka ki na nomuni semineri ni mataka lailai. Au raica na nomuni sa tucake yalodina mai ena tekiduru ni oti na nomuni masu ena veisiga. Au vakasamataka na nomuni sa tucake ena yaloqaqa mo ni wasea na nomuni ivakadinadina ka tutaka na nomuni ivakatagedegede. Au sa vakauqeti ena nomuni yalodina tiko ki na kosipeli kei na nomuni ivakaraitaki vinaka. E vuqa vei kemuni ko ni sa ciqoma oti na veisureti mo ni tucake ka rarama mai, ka na veivakayaloqaqataki na nomuni rarama vei ira eso mera cakava vakakina.

E dua vei ira na sala cecere meda rawa kina ni tucake ka rarama mai o ya meda sa talairawarawa ena yalonuidei ki na ivakaro ni Kalou. Eda vulica na ivakaro oqo mai na ivolanikalou, mai vei ira na parofita ena gauna oqo, ka vakakina ena draunipepa ni ivolalailai *Me iSakisaki ni iTabagone*. E dodonu vei kemuni yadudua me tiko na nomuni ilavelave. Ena noqu ilavelave, au sa wirina toka na vosa *me baleti kei iko*, ni a vakavulica vei au e dua na noqu itokani dokai. Na ka rawarawa oqo e vakavotuya vei au ni ivakatagedegede kece oqo era sega walega ni idusidusi raraba—era sa baleti *au sara ga*. Au nuitaka mo ni na laki wirina na vosa oqori ena nomuni dui ivolalailai, wilika vakaoti mai na dua na taqana ki na taqana kadua, ka vakila na Yalotabu ni sa vakadinadinataka ni ivakatagedegede era sa *baleti kemuni* talega.

Era tu beka eso vei kemuni era na temaki mera beca se vakanadakuya na ivakatagedegede era tiko ena *Me iSakisaki ni iTabagone*. Era na raica beka na ivola ka kaya, “Na, raica, e sega ni tukuni tiko ena ivola oqo me baleta na [*vakalewena sara na veika e veivosakitaki tiko*].” Se era na vakadonui ira ga, “Na ka au cakava

tiko e sega ni ca sara. Au vakadeitaka niu sega ni ca sara ni [vakacurumi na yacai nona itokani se dua e kila].”

E vakavulica o Peresitedi Harold B. Lee, “Na ivakaro bibi taudua ena ivakaro kece ni Kalou sa ikoya na kena ka dredre tiko mo muria nikua.”⁶ A vakamacalataka o Tui Penijamini, “Sa sega ni rawa meu tukuna yani na veika kece sa rawa mo ni ivalavala ca kina; raica sa vuqa sara na kena sala ka vuqa na kena ivalavala, io sa rui levu ka sa sega ni wili rawa.”⁷ Kevaka o sasaga tiko mo maroroya na ivakatagedegede kei na ivakaro oqo, au vakauqeti kemuni mo ni vakasaqara na veitokoni ena loma ni kosipeli. Wilika na nomuni ivolanikalou. Mo dau vakadigova na mataveilawa taurivaki ni Lotu, na LDS.org, me laurai kina na isau ni nomuni taro. Veivosaki vata kei ira na nomuni itubutubu, o ira na nomuni iliuliu ni Lotu, kei ira era sa rarama cake ni ra bulataka na kosipeli. Mo ni masu. Talaucaka na lomamuni vua na Tamamuni Vakalomalagi, ni sa lomani kemuni. Vakayagataka na isolisoli ni veivutuni ena veisiga. Qaravi ira na tamata. Ka bibi duadua, mo ni vakarorogo ka talairawarawa ki na veivakauqeti ni Yalo Tabu.

E vakayaloqaqataki keda kece o Peresitedi Thomas S. Monson ena malanivosa oqo: “Kemuni na noqu itokani gone, ni yaloqaqa tiko. . . . Ko ni kila na veika sa dodonu kei na ka cala, ka sega ni rawa me vunitaki rawa, se vakacava sara na kena totoka, ena sega ga ni veisautaka rawa. . . . Kevaka era na vakauqeti iko beka na nomu itokani mo cakava e dua na ka ko kila ni cala, o *iko* sara ga mo tutaka e kea na dodonu, ena gauna mada ga ko tu taudua kina.”⁸

E sega ni vinakati keda na Tamada Vakalomalagi meda raica yani na vuravura oqo ka *vakamuria* na veiveisau e caka tiko kina. E vinakata o Koya meda rai ga yani Vua ka vakamuria na Nona veidusimaki e sega ni veisau rawa. E vinakata o Koya meda bulataka na kosipeli ka *liutaki* ira kina na tamata ena kena tuvanaki vakacecere na ivakatagedegede.

Sa vakarautaki tu ena ivolanikalou e vuqa sara na ivakaraitaki me tukuni kina na vakasama oqo. Ena ivola ni Dauveilewai ena Veiyalayalati Makawa, eda vulici Samisoni kina. A sucu o Samisoni me dua na tamata qaqa. A yalataki kina vei tinana, “ia ena vakatekivu me vakabulai ira na Isireli mai na

ligadra na kai Filisitia.”⁹ Ia ni sa tubu cake o Samisoni, a raica ga o koya na veitemaki kei vuravura ka segai na veiliutaki ni Kalou. A digitaka na veika eso baleta “ni sa vinakata saraga o [koya]”¹⁰ baleta ni digidigi era a dodonu. E vakavuqa, na kena vakayagataki tiko ena ivolanikalou na malanivosa “kei na nona sa lako sobu”¹¹ ni tukuni tiko na ilakolako i Samisoni, nona ivalavala, kei na digidigi. Ni a sega ni tucake ka rarama mai me vakayacora na veika qaqa sa tu vua, a rawai Samisoni ko vuravura, takali mai vua na isolisoli kaukauwa ni Kalou, ka mate dole vakaloloma.

Ena yasana kadua, na kena tukuni tiko ena ivolanikalou na bula i Taniela. A sucu talega o Taniela me dua na tamata qaqa. Ena ivola i Taniela, wase 6, eda wilika kina, “Ko Taniela oqo sa uasivi cake vei ira na turaga lelevu kei ira na turaga lalai, ni sa tiko vua na yalo e uasivi cake.”¹² Ni sa tadravi Taniela mai na bolebole ni vuravura, a sega ni raica yani na vuravura—a tucake ka rai yani ki lomalagi. Ni a sega ni muria na ivakaro vakavuravura nei koya na tui me kakua ni dua e masuta e dua tale ia vua na tui duadua ga me 30 na siga, a mani “curu ki na nona vale; ka ni sa dola tu na nona katuba ni nona loqi me donui Jerusalemi, sa tekiduru e duruna vakatolu e na veisiga, me masu, ka vakavinavinaka vua na nona Kalou, me vaka sa dau cakava e liu ko koya.”¹³

A sega ni rere o Taniela me tucake ka rarama mai me na muria na ivakaro ni Kalou. E dina ga ni a laki moce tu vakaca ena qara ni laione baleta ni a tutaka na ka e dodonu, ka a taqomaki ka vakalougatataki ni a talairawarawa. Ni sa vagalalataki Taniela mai na qara ni laione ena mataka e tarava o Tui Taraiase, a vakayacora e dua na ivakaro o ya mera sa rerevaka na Kalou i Taniela na tamata yadua ka vakamura na ivakaraitaki ni yalodina i Taniela. Sa dina sara, ni sa vakaraitaka vei keda o Taniela na kena ibalebale meda sa ivakatagedegede ki na veimatanitu ka kakua ni vakalailaitaka sobu na noda ivakatagedegede ni tadravi keda mai na veitemaki vakavuravura.

Au sa vakalougatataki niu rogoca e vuqa sara na nodra ivakaraitaki vinaka na itabagone ni gauna oqo, me vakataki kemuni, era sa sega ni rerevaka mera tucake ka rarama mai ka vagolea na nodra rarama oqo me ivakatagedegede ena kedra

maliwa na nodra icaba. E lewe duadua ga ni Lotu o Joana ena nona koronivuli torocake ka kena goneyalewa duadua ga ena nona tabanalevu. A yalataka vua ka vakakina vua na Turaga ni na sega vakadua me cavuta na vosa qeleqelewa. Ena gauna a nona isa kina ena dua na cakacaka ni koronivuli e dua na cauravou ka sega ni vakayacora na yalayala vata ga, a sega ni vakalailaitaka sobu o Joana na nona ivakategedegede. A kerei cauravou me doka ka rokova na nona yavunibula. Toso na gauna, vata kei na vuqa na veivakavotui malumu kei na kena e sega toka ni malumu, era sa tekivu vakaitovo vou na nona itokani ka cavuta na veivosa e savasava cake. E vuqa era sa raica rawa na veisau oqo, oka kina o tinai cauravou oqo, ka vakavinavinaka vei Joana ni a veivakauqeti vinaka sara ki na bula nei luvena tagane o ya.¹⁴

Ena dua na ilesilesi walega oqo mai na Yatu Filipaini, au a sotavi Karen kina, qai tukuna vei au na ka a sotava ena gauna ni nona Leba ni a vuli tiko me rawata na nona koroi ni vuku ni veiliutaki ena otela kei na vale ni kana. E vinakata e dua na qasenivuli mera kila na gonevuli yadudua na kena vakarautaki ka tovolei na veigauna taucoko era na solia tiko ena nodra vale ni kana. Eso na gunu era tu kina na alakaolo, ka sa kila tu o Karen ni sa saqata tiko na ivakaro ni Turaga kevaka mena tovolea me gunuva. Ni tadravi koya tu na veika rarawa ka rawa me yaco vua, a yaloqaqa ga o Karen me tucake ka rarama yani, ka sega ni tovolea na gunu o ya.

A vakamacalataka o Karen “A lako mai vei au o noqu qasenivuli ka tarogi au na vuna au sega kina ni gunuva. A kaya, ‘Miss Karen, mo na qai kila vakacava na kena igunugunu ka pasitaka na ulutaga bibi oqo kevaka o sega mada ga ni tovolea na gunu oqo?’ Au sa qai tukuna vua niu lewena tiko na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, keimami na lewenilotu, keimami sega ni dau gunuva na veika e vakacacana na neimami bula. Se cava ga na veika e tuvanaka baleti au, ke mani yacova sara meu sega ni rawata na noqu vuli, au na kila tu, ia au na sega ga ni vakanadakuya meu bulataka na noqu ivakatagedegede vakatamata.”

Sa oti e vica na macawa, ka sa sega ni tukuni mai e dua na ka baleta na siga o ya. Ni qai oti na simesita, sa kila tu o Karen ni na

vakatulewataki na macala ni iotioti ni nona veitarogi mai na nona a sega ni via gunuva na gunu o ya. A lomalomarua me raica na macala ni veitarogi, ia ni sa raica, a qai kila ni ciqoma o koya na maka e levu duadua ena nona kalasi.

A kaya kina o koya “Au vulica mai na veika oqo, ni Kalou . . . ena vakalougatataki keda vakaidina ni da muri Koya. Au kila talega kevaka mada ga au na sega ni rawata na veitarogi, au na sega ga ni cakitaka na ka au a sa cakava. Au kila niu na sega ni vakadrukai ena mata ni Turaga niu digitaka meu cakava na veika au kila ni sa ka dodonu.”¹⁵

Kemuni na goneyalewa lomani, ko ni sa sucu yadudua mai mo ni tamata qaqa. Ko ni sa luvena yalewa daulomani na Tamada Vakalomalagi. E kilai kemuni ka lomani kemuni. Sa sureti kemuni tiko mo ni “tucake ka rarama mai,” ka sa yalataka tu o Koya ni ko ni na cakava oqo, ena tokoni kemuni ka vakalougatataki kemuni o Koya. Sa noqu masu mo ni na kunea vakayadudua na qaqa ka ciqoma na Nona veisureti vakakina na Nona yalayala ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Vunau kei na Veiyalayalati 121:45.
2. Mosaia 5:15.
3. 1 Timoci 4:12.
4. Josua 1:9.
5. Yavu ni Vakabauta 1:13.
6. *Nodra iVakavuuvuli na Peresitedi ni Lotu*: Harold B. Lee (2000), 30.
7. Mosaia 4:29.
8. Thomas S. Monson, “iVakaraitaki ni iValavala Dodonu,” *Liaona*, Me 2008, 65.
9. Dauveilewai 13:5.
10. Dauveilewai 14:3.
11. Dauveilewai 14:7.
12. Taniela 6:3.
13. Taniela 6:10.
14. Me baleta e dua na tiki ni italanoa oqo, raica na Joanna Ehrisman, “The Thing about Being Mormon,” ena Katilin Medlin and others, eds., *Going on 15: Memoirs of Freshmen* (2010), 93–96.
15. iVola vakaitaukei ka vola, 2012.

Dou Gumatua Sara mo Dou Kila-Ka: Mo Dou na Cakacaka

Mai vei Mary N. Cook

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Goneyalewa

Vakalougatataki ira na luvemuni kei na nomu itikitiko ena veisiga ni mataka ena nomuni vuli ena kena levu o rawata rawa ena gauna oqo.

Kemuni na goneyalewa lomani, keimami lomani kemuni vakayadua dina sara. Keimami sa raica na nomuni tucake mai vakayaloqaqa ka cila yani na nomuni rarama ki na vuravura oqo ka rau salavata tiko mai kina na bolebole lelevu kei na madigi cecere. O na rairai vakataroga tu li, na cava beka ena yaco vei au ena veisiga ni mataka? Au sa vakadeitaka vei kemuni me vaka ni o luvena ivalavala dodonu na Kalou, ni na rarama na nomuni veisiga ni mataka! Ko ni bula tiko ena gauna sa vakalesuimai kina na dina ni kosipeli, ka ra sa tiko ena nomuni ivolanikalou na dina oqo. Ko ni a ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu ena gauna o ni a papitaiso kina ka na vakavulici kemuni ena dina na Yalo Tabu ka vakarautaki kemuni ki na bolebole ni bula oqo.

Sa solia vei kemuni na Kalou na bula galala kei na madigi mo ni vuli ena nomuni gauna e vuravura, ka sa tiko Vua e dua na cakacaka mo ni vakayacora. Me vakayacori vinaka na cakacaka oqo, ka sa nomu ilesilesi vakataki iko mo vuli. Na idola ki na nomuni veisiga ni mataka, na nomuni “mata ni rarama ni nuinui,”¹ ena rawa ni kune ena ivolalailai vou *Me iSakisaki ni iTabagone* ena ruku ni ivakatagedegede ni vuli ka vakakina ena yavunilewa ena kila-ka ni Goneyalewa.

“Na vuli . . . ena tadolava na katuba ni veimadigi vinaka.”² Ni ko vakamura na ivakasala ni Turaga mo “dou gumatua sara mo dou kila-ka, io ena vuli kei na vakabauta,”³ ko ni na sega walega ni kila-ka mai na nomuni vulica ia ena vakuri na nomuni rarama ni ko vuli ena vakabauta.

Gumatua mo ni kila-ka ena vuli vagumatua. Sa na via dredre vakalevu sara na nomuni kunea na gauna mo ni solia vakatabakidua ki na vuli ena gauna oqo. A vakasalataki ira vakavuku vakaoqo na itabagone ena Lotu o Peresitedi Gordon B. Hinckley: “Na ivakarau ni vuli ko ni a tauyavutaka ena nomuni gauna taumada ni vuli ena laki veivakarautaki vakalevu ki na nomuni laki gadreva na kila-ka ni bula taucoko.”⁴ “Mo ni rawata kece sara na vuli ko ni rawata rawa . . . Mo ni biuta vakatikitiki na veika e gadrevi me biu mo ni biuta mo ni rawata kina na veika e lavaki ena vakayacori ni cakacaka [ni] vuravura oqo. . . . vakavulica na nomu vakasama kei na ligamu me veivakayararataki kina vinaka ni ko toso tiko ki liu ena nomu bula.”⁵

Ena nona a vosa vakatabakidua vei ira na yalewa, o Peresitedi Thomas S. Monson ka kaya kina: “E vakavuqa ni dau buwawa na kena vunilagi; o koya sa yaga kina me da vakarautaki keda ki na veika sega ni namaki. . . . Au vakauqeti kemuni mo ni tosoya na nomuni vuli ka vulica na kila-ka vakacakacaka e gadrevi vakalevu tu, me rawa kina, ni o ni vakarau tu mo ni sotava na veigauna vakaoqori ni ra yaco mai.”⁶

Kemuni na goneyalewa mo ni muria na nodra ivakasala na parofita vuku ka vakauqeti tu oqo. Mo ni gonevuli vinaka sara. Mo ni tu yani ka me rarama na nomuni cina ena nomuni koronivuli ena cakacaka kaukauwa, dina, kei na dodonu. Kevaka o sotava tiko na dredre se o vakayalolailaitaki tiko ena nomu rawa-ka vakavuli, kerea na nodrau veivuke na nomu itubutubu, qasenivuli, kei ira na lewe ni Lotu dauveivukei. Kakua ni soro!

Vola na veika o na via vulica; ka mo qai “wasea na nomu lalawa ni vuli vei iratou na nomu matavuvuale, itokani, kei na iliuliu me rawa ni ra tokona ka vakayaloqaqataki iko.”⁷ Oqo na ivakarau ni Torocake Yadudua.

Me baleta na tekinolaji ko ni raica ni sa bologi kemuni tu na kena itukutuku. Ko ni sa boloraki tu ga ena rorogo, vidio, kei na

sala ni veitaratara. Mo digidigi matua ka me kakua ni vagolei kemuni tani na tasoro mai ni kila-ka oqo se me vakataotaka na nomuni toso ki liu. Ni gu yani, ra goneyalewa! *Mo* ni vakadeitaka na nomuni lalawa. *Mo* ni lewa vinaka na veika me curuma na nomuni vakasama kei na yalomuni.

Eso na veika bibi ko ni na vulica e na yaco e taudaku ni rumu ni vuli. Veimaliwai kei ira na marama ivakaraitaki vinaka ka ra na rawa ni vakavulici kemuni ena qaravi ni vale, cakacaka ni liga, sere kei na vakatagi, tuva kawa, qito, volavola, se vosa. Mo ni veikilai sara ka kerei ira mera tuberi iko. Ni ko sa vulica na veika vou eso, vakavulica sara ena Muavata se mo dauveituberi kina vei ira eso na goneyalewa me tiki ni veika sa lavaki baleta na nomuni Metali ni Veiqaravi.

Me kena ikuri na marama tinaqu vinaka, a vuqa tale era a dauveituberi talega ena noqu bula. Au a sotava na imatai ni veituberi vakaoqo niu se qai yabaki ciwa. A vakavulici au o noqu qasenivuli ni Lalai ena cula veilatai “Au na Kauta na Rarama ni Kosipeli ki na Noqu iTikotiko,” ka lili toka na iyaloalo oqo ena noqu rumu ena veiyabaki niu se goneyalewa lailai. A dusimaki au o noqu qasenivuli, vakadodonutaki au, ka dau vakayaloqaqataki au ena noqu ilakolako. Era veitaravi mai na dauveituberi tale eso. Rau a vakavulici au talega ena culacula e rua na dauculacula vinaka ena noqu tabanalevu. Mai na nodrau veidusimaki, vosota, kei na veivakayaloqaqataki, au a vakacuruma e dua na vinivo ena dua na veisisivi culacula niu se qai yabaki 14, ka taura kina na kena icovi! A vakavuna meu via gunuva vakalevu na kila-ka kei na isausau vinaka ena veituvaki tale eso.

Na veivakavukui ena gauna oqo ena laki yaga vakalevu sara ni ko ni sa marama tina. “Na ivakatagedegede ni nona vuli e dua na tina ena veivakauqeti vakabibi sara ki na nodra digidigi ni vuli na [luvena].”⁸ Ena rawa ena kila vakavuli nei tina me “idola ni kena tarovi [na] cowiri ni bula dravudravua.”⁹ O ira na marama era vuli torocake “era na: Vakasucumi ira na gone bulabula cake, era bulabula cake na luvedra, yalodei cake, yatedei ka vinaka cake na nodra ivakarau ni vakasama kei na vakatulewa.”¹⁰

Eda vulica e “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba” ni “sa nodra itavi vakatabakidua na tina na nodra susugi cake na gone.”¹¹ Na nodra vakarautaki mera vuli na luvemuni sa tiki tiko ni veisusugi o ya, ka sa nomuni ilesilesi tabu. Me vakataki ira cauravou yaloqaqa, o ira “era sa vakavulica vakavinaka vei ira ko ira na tinadra,”¹² sai kemuni na nodra qasenivuli bibi duadua na luvemuni, me sa qai yalomatua sara na nomuni vuli-ka. Vakalougatataki ira na luvemuni kei na nomu itikotiko ena veisiga ni mataka ena nomuni vuli ena kena levu o rawata rawa ena gauna oqo.

Gumatua mo kila-ka ena vakabauta. Eda na vuli ena vakabauta ni da sa rawata vagumatua na kila-ka vakayalo ena noda masumasu, vulica na ivolanikalou, kei na talairawarawa ni da vakasaqara na veidusimaki ni Yalo Tabu, sa dau vakadinadinataka na ka dina kecega. Kevaka o ni cakava na nomuni itavi mo ni kila-ka, na Yalo Tabu ena dusimaki kemuni ka vakaikuritaka na rarama ena nomuni vuli-ka.

Niu a se goneyalewa, au dau kerea mai na ivakasisisi era balavu sivia, kei na ivava era ka lelevu sara, ka vakavulici au e dua na itokani ena vakasisisi! Keirau a gole yani ena dua na siga ni vulaitubutubu ena katakata ni siga, uca cevata totoka, ka ketekete ni bici tu na lomalagi. A takali na noqu rerevaka na veiqakilo niu sa marautaka na noqu vuli tiko. E dina ga niu tarabe ena vica na gauna ena ivakasisisi balabalavu o ya, au tucake ka tovolea tikoga. Sa yaco meu taleitaka sara na qito oqo!

Ia, au raica sara, ni veisiga kece ni vakasisisi kei na kena draki era sega ni daumaka tu ga. Ena veisiga rugurugua eso, keimami laki vakasisisi ka vakatokai oqo me “rarama yanaki.” Na rarama yanaki e dau yaco ena gauna e vakatautauvatataki kina na rarama ni matanisiga ena o. Ni raici yani na uca cevata vulavula, o na raica ni sa yali yani na baba eso, ka dredre sara me lewai vakamatau na titobu ni veiqakilo se na veidelaniqeke kei na sulusukura ni delana.

Ra goneyalewa, ko ni sa raica tiko beka yani na nomuni veisiga ni mataka me vaka noqu raica tiko oqo na baba qakilo ni vakasisisi. Ko ni na rairai vakila ena nomuni bula ena so na gauna na rarama yanaki, ka sega ni raica rawa na veika sa tu mai liu e matamuni. Na kila-ka ena vakabauta ena vakayalodeitaki

kemuni ka na vukea na nomuni sokota rawa na nomuni salatu ena veigauna dredre.

E tiko ena Maciu wase 25, na vosa vakatautauvata ni goneyalewa e lewe tini ka vakavulica vei keda ni sa ka bibi sara na vakavakarau vakayalo ka me dui rawata vakataki koya na tamata yadudua. Ko ni sa rogoca oti ni ra a sureti taucoko na tini na goneyalewa oqo mera laki veitata kei na tagane me vakawati ki na kana magiti ni vakamau, ia o ira ga na lima na goneyalewa vuku e ra a vakarautaka na nodra waiwai ni cina.

“A sa kaya ko iratou na lialia vei iratou na vuku, Solia mai vei keitou e dua na nomudou waiwai; ni sa boko na neitou cina.

“A sa kaya ko iratou na vuku, De se sega; ni takiveilevu vei keda: e vinaka mo dou lako ga vei ira na dauveivoli, ka volia na nomudou.

“Ia ni ratou sa lako me ratou volivoli, sa tadu mai na tagane sa qai vakawati; ia ko iratou sa vakarau oti tu, e ratou sa curu vata kaya ki na kana magiti ni vakawati: a sa qai sogo na katuba.”¹³

Ko ni rairai nanuma beka ni ratou a kocokoco na goneyalewa vuku e lima ni ratou a sega ni wasea na nodratou waiwai, ia sa sega ni rawa o ya. Na vakavakarau vakayalo e ka ni tamata yadudua, ni titiri yadudua, ka sa sega ni rawa me wasei.

Sa kena gauna oqo mo ni bulataka vakaidina na nomuni vakatorocaketaka na nomuni kila-ka vakayalo—na titiri yadudua—ena masu, vulici ni ivolanikalou, kei na talairawarawa. Sa kena gauna oqo mo ni sasagataka na nomuni vuli—na titiri yadudua. Na veivakasama savasava kei na kena itovo ena vakuria na waiwai ni nomuni cina, ko ni na rawata kina na veidusimaki ni Yalo Tabu, na noda qasenivuli vakalou.

Ena dusimaki kemuni na Yalo Tabu ena nomuni ilakolako ni bula oqo, ena gauna talega ko ni vakila kina na rarama yanaki, ka sega ni kila na veika sa tu mai liu. Mo ni kakua ni rere. Ni ko ni tudei tiko ena salatu e mua ki na bula tawamudu, ena dusimaki kemuni na Yalo Tabu ena nomuni vakatulewa kei na nomuni kila-ka.

Au sa vakadinadinataka ena veika au sa sotava ni gauna ko ni na vakasaqara kina na kila-ka sega walega ena kena vulici ia ena kena vakabauti talega, ena *yaco* mo ni dusimaki ena veika “sa

gadrevā na Turaga . . . mo ni cakava sara kei na veika mo ni kila tiko.”¹⁴

Au a ciqoma na noqu veivakalougatataki vakapeteriaki niu se goneyalewa kau a vakasalataki kina meu vakarautaki au meu vuli vakavinaka sara ka meu kila na veika niu se goneyalewa ena veika ni bula dodonu e umanaki tu ena vei qaravi ni itikitiko ena kena susugi e dua na matavuvale. Au gadrevā dina na veivakalougatataki ni dua na matavuvale; ia na veivakalougatataki o ya a sega ni yaco me yacova sara niu sa yabaki 37, niu sa qai vakamau. A dawai tu mai o watiqū, ia na siga keirau sa vauci vata kina e valetabu, au sa qai vakalougatataki kina ka sega walega ni dua na watiqū ia e dua na matavuvale ka va na gone.

Ni bera sara o ya, a vuqa na noqu siga niu nanuma niu sa vakasisi tu ena rarama yanaki, kau taroga voli, “Sa na vakacava beka na noqu veisiga ni mataka?” Au a saga meu vakamuraia na veivakasalataki e tiko ena noqu veivakalougatataki vakapeteriaki. Au a vuli sara vagumatua meu qasenivuli ka tomāna tiko na noqu vuli meu dua na qasenivuli liu ena koronivuli ni paraimari. Au a masuta na Tamaqu Vakalomalagi ka kerea na veidusimaki ni Yalo Tabu. Au sa ququmi matua tikoga ki na nodra yalayala na parofita ka ra vakadeitaka vei au ni kevaka meu na “dina tikoga ka yalodina, ka maroroya na [noqu] veiyalayalati, qarava na Kalou, ka lomana [na] Tamaqu Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito, [au] na sega ni vakuwai mai na dua na veivakalougatataki tawamudu sa vakarautaka tu na Tamada Vakalomalagi baleti ira na Luvena era sa yalodina.”¹⁵

Au kila ni noqu vuli, a vakarautaki au ki na dua na bula e sega ni vaka na kena au a vakananuma tu mai niu se goneyalewa. Au nanuma ga niu a vuli tiko meu veivakavulici e koronivuli ka vakakina vei iratou na luvequ, ia au sega ni kila ni sa vakarautaki au tale tikoga na Turaga meu laki vakavulica na vosa Vakavalagi mai Mongolia ena dua na ilesilesi vata kei watiqū ka vakavulici ira na goneyalewa ena Lotu e vuravura taucoko ka vakavulici ira na makubuqu baleta na yaga ni kila-ka—na veivakalougatataki totoka taucoko au se bera mada ni vakanananutaka rawa.

Au vakadinadinataka ni o Tamada Vakalomalagi e kilai kemuni ka lomani kemuni. Sa nuitaki kemuni vakalevu o Koya

ka sa solia vei kemuni e dua na cakacaka e rawa duadua ga *mo* ni cakava. Au gadreva meu vakadeitaka vei kemuni ni *ko ni* sa na vakarautaki kemuni ki na cakacaka vakaitamera oqo kevaka ko ni sasagataka na nomuni vuli-ka ena vulica ka vakabauta talega. Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Gordon B. Hinckley, "Reaching Down to Lift Another," *Liahona*, Janu. 2002, 67.
2. *Me iSakisaki ni iTabagone* (ivolalailai, 2011), 9.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 88:118.
4. Gordon B. Hinckley, *Way to Be! Nine Ways to Be Happy and Make Something of Your Life* (2002), 28.
5. Gordon B. Hinckley, "Seek Learning," *New Era*, Sepi. 2007, 2, 4.
6. Thomas S. Monson, "Kevaka Dou sa Vakarau Tu Dou na Sega ni Rere," *Liaona*, Nove. 2004, 116.
7. *Me iSakisaki ni iTabagone*, 9.
8. Cheryl Hanewicz kei Susan R. Madsen, "The Influence of a Mother on a Daughter's College Decision," *Utah Women and Education Project Research Snapshots*, naba 3 (Janu. 2011):1.
9. Marjorie Cortez, "Mom's Education Key to Halt Poverty Cycle," *Deseret News*, 23 ni Sepi., 2011, A1.
10. Olene Walker, "More Utah Women Need to Finish College," *Salt Lake Tribune*, 30 ni Okot., 2011, 04.
11. "Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba," *Liaona*, Nove. 2010, 129.
12. Alama 56:47.
13. Maciu 25:8-10.
14. Henry B. Eyring, "Education for Real Life," *Ensign*, Okoto. 2002, 18.
15. M. Russell Ballard, "Preparing for the Future," *Ensign*, Sepi. 2011, 27.

Oqo na Gauna me da Tucake ka Rarama Mai!

Mai vei Elaine S. Dalton

Peresitedi Raraba ni Goneyalewa

Me vaka ni o ni luvena yalewa na Kalou, o ni a sucu mai mo ni veiliutaki.

Mai na noqu katubaleka ena valenivolavola ni Goneyalewa, au rawa ni raica vakavinaka sara na Valetabu e Salt Lake. E veisiga kece au na raica na Agilosu o Moronai ni tucake tu ena dela ni Valetabu me vaka e dua na ivakatakarakara ramase, ni sega walega ni nona vakabauta ia na noda talega. Au dau taleitaki Moronai baleta ni, ena dua na itabatamata vakacacani sara oqo, a savasava ka dina tikoga o koya. O Koya na noqu qaqa. A tu taudua. Au vakila ni tu ena dela ni valetabu nikua, ka vakauqeti keda tiko meda yaloqaqa, me daru nanuma se o cei o kedaru, ka kilikili me daru curu ki na valetabu—"tucake ka rarama mai,"¹ meda tucake, me tu sivita na veika dredre ni vuravura, me vaka e parofisaitaka o Aisea, "Lako mai. . . ki na ulunivanua ni Turaga"²—na valetabu savasava.

Eda soqoni vata eke nikua na luvena yalewa digitaki na Turaga. E sega tale ni dua na ilawalawa dauveivakauqeti me baleta na dina kei na buladodonu e tu e vuravura me vaka ikemuni na goneyalewa kei na marama ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Au raica na nomuni sucu turaga kei na kemuni ivakatakilakila kei na icavacava vakalou. O ni a vakaduiduitaki kemuni mai ena bula taumada. Na nomuni iyatu ni kawa e tu kina na veiyalayalati kei na yalayala. O ni sa votai ena nodra ivakarau ni bula vakalou na peteriaki yalodina o Eparama, Aisake, kei Jekope. E dua na parofita ni Kalou a tukuna me baleti kemuni yadua na soqoni tiko oqo ena bogi nikua ni o

kemuni na “inuinui rarama ka serau”³ ni veisiga ni mataka. Kau duavata kina! Ena dua na vuravura ni dredre, ena cila serau kina na nomuni rarama. E dina sara, oqo na “veisiga me na kakua ni guilecavi.”⁴ Oqo na *nomuni* veisiga, *oqo* na gauna vei kemuni na goneyalewa ena veivanua kecega mo ni “tucake ka rarama mai, io me cila yani na nomudou rarama me ivakaraitaki vei ira na veimatanitu.”⁵

“Na ivakatagedegede e dua na ivakarau ena kila kina e dua na kena dodonu vinaka kei na kena uasivi sara.”⁶ Meda ivakatagedegede ni savasava me raica o vuravura kecega! Na ivolalailai vou *Me iSakisaki ni iTabagone* era tu kina sega walega ni ivakatagedegede meda bulataka vakadodonu sara ia na kena yalayala talega kevaka e vakayacori vakakina. Na veimalanivosa era tu ena ivolalailai bibi oqo era sa ivakatagedegede me baleti vuravura, ia na kena bulataki na ivakatagedegede oqori ena rawa kina vei kemuni mo ni kila na veika mo ni vakayacora mo ni ucuya vakalevu cake kina na iVakabula ka mo ni marau tiko ena dua na vuravura sa butobuto tikoga. Na nomuni bulataka na ivakatagedegede ena ivolalailai oqo ena vukei kemuni mo ni na rawata na veitokani tikoga ni Yalo Tabu. Ia ena vuravura o ni bula tiko kina, o ni na gadreva na veitokani oqori mo ni vakatauca kina na veilewa bibi ka na vakatau vakalevu cake kina na nomuni rawata na qaqa ena veisiga ni mataka kei na bula marau. Ni bulataki na veivakatagedegede oqo ena vukei kemuni yadua mo ni rawa ni curu ki na nona valetabu savasava na Turaga ka rawata mai kea na veivakalougatataki kei na kaukauwa ka na waraki kemuni tu ni o ni cakava ka maroroya na veiyalayalati tabu.⁷

Ni se goneyalewa lailai na luvei keirau yalewa o Emi, e dau taleitaka me sarava toka na noqu ivukivuki kece niu vakarau laki lotu. Ni oti na nona dikeva toka na veika au cakava, ena qai seruta na uluna ka dara na nona ivinivo, oti ena qai dau kerei au meu biuta eso na ivakaserau. Na “ivakaserau” e dau tukuna tiko, e dua na kirimu vavaku, au dau vakayagataka me itataqomaki ni salulu. Me vaka na nona kerekere, au na biuta e balui Emi kei na tebenigusuna, oti ena qai matadredredre ka kaya, “Qo sa da qai vakarau lako!” na ka e sega tiko ni kila o Emi ni sa tokara rawa tu na nona “ivakaserau”. E serau na matana baleta ni sa rui

savasava ka sega nona cala ka vinaka. Ni tu vua na Yalotabu, ka laurai votu.

Au diva vei kemuni kece na goneyalewa o ni soqoni tiko eke ena bogi nikua mo ni kila ka ciqoma ni nomuni totoka—kemuni “iserau”—e sega ni tiko ena isasauni, na kirimu vavaku, se na isulusulu se icakacaka ni ulu ena gauna oqo. E koto sara ga ena nomuni savasava vakayadudua. Ni o ni bulataka na ivakatagedegede ka rawata me nomuni na veitokani ni Yalo Tabu e veigauna, ena qaqa sara na nomuni veivakauqeti e vuravura. Na nomuni ivakaraitaki, na rarama mada ga ni yaloka ni matamuni, ena vakauqeti ira tale eso nodra raica na nomuni “iserau,” era na vinakata mera vakataki kemuni. Evei na vanua o ni kauta mai kina na rarama oqo? Na Turaga sa ikoya na rarama, “io na Yalo ni Turaga sa vakavukui ira na tamata kecega e vuravura, io ko ira sa muria na nona ivakasala na Yalo ni Turaga.”⁸ Ena basika e matamuni kei na kena irairai e dua na rarama vakalou ni o ni toro voleka yani vei Tamada Vakalomalagi kei na Luvena o Jisu Karisito. Oqori na sala eda rawata kina na “iserau”! Ia ni bera o ya, o ni sa raica kece ni “kirimu ni ivakaserau” veitalia o ya a sega ni yaga ki na noqu salulu!

Na kaci ni “tucake ka rarama mai,” sa ikoya e dua na veikacivi vei keda yadua meda liu e vuravura ena inaki qaqa—me laveti na ivakatagedegede—ka liutaka na matamata oqo ena ivalavala dodonu, bula savasava, ka kilikili kaya na valetabu. Kevaka o ni gadreva mo ni vakaduataniatika na vuravura, *sa dodonu mo ni duatani mai vei vuravura*. Au vakavoqataka na vosa nei Peresitedi Joseph F. Smith, ka a tukuna vei ira na marama ena nona gauna: “E sega ni o ni liutaki mai vei ira na [gone] yalewa ni vuravura; ia o kemuni mo ni liutaki ira na [gone]yalewa ni vuravura, ena veika kece e veivakasavasavataki vei ira na luve ni tamata.”⁹ E dina tu nikua na veimalanivosa oqori. Me vaka ni o ni luvena yalewa na Kalou, o ni a sucu mai mo ni veiliutaki.

Ena vuravura eda bula tiko kina, na nomuni rawa ni veiliutaki ena gadrevi kina na veituberi kei na veitokani wasoma ni Yalo Tabu, o koya ena tukuna vei kemuni na “veika kece mo dou kitaka”¹⁰ ena nomuni raica ka vakararavi ki na Nona

veituberi kei na veivakauqeti. Ia me vaka ni sega ni dau tiko na Yalo Tabu ena valetabu dukadukali, sa gadrevi vei keda yadua me da dau dikeva na noda itovo kei na yaloda. O ikeda kece eda na gadreva meda veisautaka e dua na ka—meda veivutuni. Me vaka e tukuna na tamai Tui Lamonai ena iVola i Momani, “Au na veivutunitaka na noqu ivalavala ca *kece* meu kilai kemuni.”¹¹ Vakaevei o kedaru, o iko kei au, daru sa tu vakarau beka me daru vakayacora vakakina?

E dua na ilawalawa itabagone mai Queen Creek e Arizona, ena nodra gadreva mera “tucake ka rarama mai” mera liutaki ira na itabagone ena nodra itikotiko ena bulataka na ivakatagedegede sa virikotori tu ena *Me iSakisaki ni iTabagone*. Era dui vola eso na ka era nanuma ni vakataotaki ira tiko se dua na ka era vinakata mera veisautaka ena nodra bula ena nodra ivolaniveisiga, oti era qai kelia e dua na qara. Era qai lako vata mai, dresuka na drau ni ivolaniveisiga ka viritaka yani ki na qara ena lomaniqele me vakataki ira na tamata i Amoni ena iVola i Momani ena nodra iyaragi ni ivalu.¹² Oti era qai buluta na veidraunipepa oqori, ia ena siga oqori, era sa dui yalataka yadua kina me ra sa veisau. Era veivutuni. Era sa yalataka me ra tucake!

E tiko beka e dua na ka ena nomuni bula o ni gadreva mo ni veisautaka? E rawa mo ni cakava oqori. E rawa mo ni veivutuni ena vuku ni nona isoro ni veivakaduavatataki tawavakaiyalayala na iVakabula. E vakarautaka o Koya vei iko kei au na sala me rawa kina na veisau, me yaco me da savasava tale, ka yaco me vakataki Koya. Sa yalataka o Koya ni kevaka sa yaco meda vakakina, ena sega ni nanuma tale ko Koya na noda ivalavala ca kei na noda cala.¹³

Ena so na gauna e kena irairai ni sa vaka me sega sara ga ni rawa ni da rarama tikoga. O ni dau sotava beka na veika dredre eso ka na rawa ni vakalatia na ivurevure ni rarama kecega, sa ikoya na iVakabula. Ena so na gauna sa na dredre na sala, ka na kena irairai sara beka ena so na gauna ni sa vakalatia tu na rarama e dua na kabu vavaku. A vakaoqori na veika a sotava e dua na goneyalewa na yacana o Florence Chadwick. Ni se qai yabaki 10, sa kila rawa kina o Florence ni tu vua na taledi ni qalo. A qalova na English Channel ena gauna totolo duadua ni 13 na auwa ka 20 na miniti. E taleitaka o Florence na bolebole o ya, e

muri a qai tovolea me qalova na baravi ena kedrau maliwa o California kei na Yanuyanu o Catalina—rauta ni 21 na maile (34 km). Ena qalo oqo sa tekivu oca mai ni qalova oti e 15 na auwa. A lutu mai e dua na kabu vavaku ka vakalatia na baravi. A vodo voli ena dua na waqa e yasana o tinana, ka tukuna o Florence vei tinana ni sega ni vakabauta ni na rawa ni vakaotia. Erau a vakayaloqaqataki koya o tinana kei nona dauveituberi me toso tikoga, ia na ka ga e raica rawa na kabu. Sa mani tinia kina na nona qalo, ia ni sa vodo ga e loma ni waqa, qai kila ni sa vo ga e dua na maile (1.6 km) ki na baravi. E muri ni vakatarogi se cava sa tinia kina na nona qalo, qai vakatusa ni sega ni baleta na batabata ni wai ka sega ni baleta na yawa ni vanua. E kaya o koya, “E vakadrukai au na kabu.”¹⁴

E muri a qai tovolea tale me qalo, ka sa baci lutu levu tale mai na kabu. Ia ena gauna oqo a toso tikoga ka yacova rawa vakavinaka na baravi. Ena gauna oqo ni tarogi se cava sa duidui, e kaya ni a raitayaloyalotaka tiko ena nona vakasama na baravi ena loma ni kabu vavaku kei na gauna taucoko a qalo tiko kina.¹⁵

O Florence Chadwick, na nona takete na baravi. O keda yadua, na noda takete na valetabu. Kemuni na goneyalewa, ni tudei tikoga. Me kakua ni yali mai matamuni na nomuni takete. Kakua ni vakatara na kabu vavaku ni bula dukadukali kei na domo dau veivagolei tani ni vuravura me tarova na nomuni rawata na nomuni takete, na bulataka na ivakatagedegede, marautaka na veitokani ni Yalo Tabu, kei na kilikili mo ni curuma na valetabu. Maroroya na iyaloyalo ni valetabu—na nona vale savasava na i Vakabula—me tu ga e yalomuni kei na nomuni vakasama.

Ena vica na macawa sa oti au a tiko ena rumu vakasilesitili ni Valetabu e Reno Nevada. E vakasakiti na rarama e drodro yani ki na rumu o ya qai vakararamataka vakalevu cake na itutu ni cina karisitala, ni viritaka lesu mai na rarama ena matana lalai ceuti ki na veidrodrologi lumisa ena veiyasana kecega. E lekaleka na noqu icegu niu kila ni iVakabula sa ikoya “na rarama kei na vu ni bula kei vuravura,”¹⁶ ni sa ikoya *Nona* rarama e dodonu meda taura cake ka vakacilava yani. Sa *ikeda* na veikarisitala lalai meda vakacilava yani na Nona rarama, meda rawata oqori, sa dodonu meda savasava ka galala mai na duka ni vuravura. Niu tu ena

valetabu ena siga o ya, au rogoca tale ena noqu vakasama na kaci nei Moronai vei keda—na goneyalewa e Saioni: “Mo yadra mai. . . ceburaka tani vei iko na kuvu ni soso.”¹⁷ “Ia dou kakua ni taura na isolisoli ca.”¹⁸ “Mo yadra mai . . . , io mo vakaisulutaki iko ena nomu isulu vakaiukuuku Saioni . . . , ia me vakayacori kina na veiyalayalati ka cakava na Tamada Tawamudu vei kemudou na mataqali i Isireli.”¹⁹

Na veivakalougatataki yalataki ni valetabu e sega ni drodrovi kemuni ga yani ia ki na veitabatamata kecega. Ni o ni cakava me nomuni takete na valetabu, na nomuni veivakauqeti vinaka e ulabaleta na gauna kei na vanua, kei na cakacaka o ni cakava ena vukudra era sa liu yani ena vakataucokotaki kina na parofisai!

Ena koniferedi sa oti au marau ena noqu vakarorogo vei Elder David A. Bednar, ena nona sureti kemuni mo ni cakacaka vagumatua ena nomuni cakava na itukutuku ni matavuvale kei na cakacaka ni valetabu, ena vukudra era sa gole yani ka ra calata na veivakalougatataki ni kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito.²⁰ Ena nona sureti kemuni, e vakarisekete. Ena Vunau kei na Veiyalayalati eda wilika kina me baleti ira “e vuqa tale na tamata digitaki, io ko ira sa vakarautaki tu me ra lako mai ena iotioti ni itabagauna ka mai tura na yavu ni dua na cakacaka levu ka veivakurabuitaki, ka oka kina na tara ni veivaletabu kei na qaravi ni cakacaka tabu e loma me baleta na nodra vueti na mate.”²¹ Oqo na nomuni siga ka sa tekivu oti na nomuni cakacaka! Oqo na gauna meda kilikili kina ka rawata e dua na ivolatara ni valetabu. Ni o ni cakava na cakacaka oqori, ena yaco mo ni ivakabula ni Ulunivanua ko Saioni.²²

E kaya o Elder Russell M. Nelson me baleti kemuni, “Na nodra veivakauqeti [na] goneyalewa ena Lotu, me vaka e dua na tuwawa e moce tu, ena yadra mai, tucake, ka vakauqeti ira na lewe ivuravura me vaka e dua na kaukauwa qaqa ni buladodonu.”²³ Goneyalewa, ni tucake mai ka tu ena nomuni itutu ena veicakacaka lagilagi ka na tarai cake kina na nomuni veisiga ni mataka kei na nei vuravura. Oqo na kena gauna!

“E ulunivanua, meda raica tu, ni cecebuya na drotini ni Kalou, Vanua talei ni veikilai!”²⁴ Kemuni na goneyalewa, sa ikemuni na drotini! Mo ni savasava ka vakasaqara na veitokani ni Yalo Tabu, buluta na nomuni ivalavala ca kei na talaidredre,

tudei tikoga ka kakua ni vakatara na bula dukadukali me vakalatia na nomuni takete. Mo ni bula kilikili mo ni curu rawa kina ki na valetabu ena gauna oqo. Tokara na nomuni “ivakaserau”! Au vakadinadinataka mai vu ni yaloqu ni bula tiko na Kalou ni na vakararamataka na noda bula o Koya ni da toro voleka yani vua Na Luvena e Duabauga—noda iVakabula, o Jisu Karisito. Kau masuta, me vakataki Moronai, eda na “tucake ka rarama mai, io me cila yani na [noda] rarama me ivakaraitaki vei ira na veimatanitu.”²⁵ Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni.

iDusidusi

1. Vunau kei na Veiyalayalati 115:5.
2. Aisea 2:3; 2 Nifai 12:3.
3. Gordon B. Hinckley, “Tudei ka Sega ni Yavalati Rawa,” *Soqoni ni Veituberi e Vuravura Raraba*, 10 ni Janu., 2004, 20.
4. Oliver Cowdery, in Joseph Smith—History 1:71, note.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 115:5.
6. Ezra Taft Benson, “Strengthen Thy Stakes,” *Tambuli*, Okosi. 1991, 4.
7. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 109:22.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 84:46.
9. *Nodra iVakavuouli na Peresitedi ni Lotu: Joseph F. Smith* (1998), 184.
10. 2 Nifai 32:5.
11. Alama 22:18; vakaikuritaki.
12. Raica na Alama 24:17.
13. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 58:42.
14. Raica na Sterling W. Sill, ena Conference Report, Epe. 1955, 117.
15. Raica na Randy Alcom, “Florence Chadwick and the Fog,” <http://www.epm.org/resources/2010/Jan/21/florence-chadwick-and-fog>. Raica talega na “Florence Chadwick,” ena *Encyclopedia of World Biography*, vol. 19 (2004): 64–66; “Navigation Information” and “Swim Successes,” Catalina Channel Swimming Federation, swimcatalina.com, accessed Mar. 27, 2012. E tu talega na ikuri ni iutkutuku duidui kei Florence Chadwick.
16. 3 Nifai 9:18.
17. Moronai 10:31.
18. Moronai 10:30.
19. Moronai 10:31.
20. Raica na David A. Bednar, “Ena Gole na Yalodra na Gone,” *Liaona*, Nove. 2011, 24–27.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 138:53–54.
22. Raica na Opetaiia 1:21; Vunau kei na Veiyalayalati 103:9; kei na *Nodra iVakavuouli na Peresitedi ni Lotu: Joseph F. Smith* (2007), 472–73.
23. Russell M. Nelson, “Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu,” *New Era, Young Women Special Issue*, YW Nove. 1985, 9.
24. “E Ulunivanua,” *Sere ni Lotu*, naba 4.
25. Vunau kei na Veiyalayalati 115:5.

Vakadinata, Talairawarawa, ka Vosota

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Vakadinata ni ko qaqa ka yalodina tikoga ki na dina ni kosipeli e sa ka bibi taumada. Kau vakadinadinataka ni sa vakakina!

Kemuni na ganequ goneyalewa lomani, e veivakayalomaluataki niu mai vosa oqo vei kemuni. Au sa masuta na veivuke vakalou, meu rawa ni veiraurau kei na madigi oqo.

Ena 20 wale toka ga na yabaki sa oti ko ni se bera mada ga ni tekivutaka na nomuni ilakolako ena bula oqo. Ka ko ni a se tiko mai ena nomuni itikotiko vakalomalagi. Mai kea ko ni a tiko vata kei ira era lomani kemuni ka kauwai sara ki na nomuni bula tawamudu. Sa yaco kina, me sa ka yaga sara na bula ena vuravura oqo ki na nomuni toro cake. A sega ni vakabekataki na veivosa ni veitalatala, kei na vakaraitaki ni yalodei. Ko ni sa mai vakayago ka yaco mo ni tamata, ka muduki tani mai na itikotiko nei Tamamuni Vakalomalagi.

Ia, sa waraki kemuni tu yani na veikidavaki veirekitaki, ena vuravura oqo. Sa ka talei, ka totoka dina sara na imatai ni veiyabaki oya. A sega vei Setani na kaukauwa me temaki kemuni, ni se bera ni o yacova na yabaki ni vakatulewa. Ko ni se savasava tu e mata ni Kalou.

Tarava sara na nomuni curuma yani na gauna era vakatoka eso me “veiyabaki ca.” Ia au vakatoka me “veiyabaki totoka.” Sa dua dina na gauna ni veimadigi, na draki ni tubu cake, e dua na

gauna ni veivakatorocaketaki—ka oka kina na kena rawati na kila-ka kei na vakasaqarai ni dina.

E sega ni dua sa vakamacalataka ni yabaki ni itabagone e ka rawarawa. Era yabaki ga ni veilecayaki, vakilai ni takiveiyaga, ni nomuni saga mo ni veimaliwai rawa kei ira na nomuni ilawalawa, ena nomuni saga mo ni veiriti. Oqo na gauna sa yaco tiko mai kina mo ni tu vakai kemuni—ka rairai gadreva na bula galala cake vakalevu mai na kena rau sa vinakata tiko na nomuni itubutubu me rau solia vei iko ena gauna oqo. Oqo talega na gauna bibi duadua kina vei Setani me temaki iko ka na saga me siwati iko mai na salatu ka na muataki iko lesu ki na itikotiko vakalomalagi ko a tadu mai kina mai vei iratou na nomuni daulomani ka lesu vei Tamamuni Vakalomalagi.

Na vuravura e voliti kemuni tu oqo e sega kina na iyaragi me vukei kemuni mo curuma rawa kina na ilakolako ka dau vakarerevaki oqo. E vuqa vei ira na wekada nikua era sa vaka mera cawadru tani mai na ikelekele ni veitaqomaki ka ciri tani yani mai na toba ni vakacegu.

Na tokoni ni ivalavala ca, bula tawa kilikili, iyaloalo vakasisila, wai ni veivakamatenitaki, kei na kaukauwa ni vakailala—na ka kece oqo kei na vuqa tale—e vakavuna me vuqa era kuitaki ena veiyasana ni wasawasa ni ivalavala ca ka caroba ena cakau gagata ni madigi sa takali, tarovi ni veivakalougatataki, kei na tatadra mate wale.

E dua li na sala ni veivakarurugi? Meda na dro vakacava mai na veivakacacani vakarerevaki oqo? Na kena isau na *io* e rogolevu! Au vakasalataki kemuni mo ni rai yani ki na valenicina ni Turaga. Au sa kaya oti; au na kaya tale: e sega na kabu e vavaku sara, sega na bogi e buto sara, sega na cava e kaukauwa sara, sega na dausoko sa yali e wai me na sega ni rawa ki na valenicina ni Turaga me vueta rawa. Sa veikacivi tiko mai ena gauna ni cava ni bula oqo. E kaci tiko, *“Muri mai ke, mo taqomaki. Oqo na sala ki vale.”* E vakawaqara na nona ivakatakilakila cina ka rawarawa ni laurai ka sega ni boko rawa. Ke me vakamuri, ena dusimaki kemuni na ivakatakilakila oqori mo ni lesu rawa ki na nomuni itikotiko vakalomalagi.

Au gadreva meu vosa vei kemuni ena bogi nikua me baleta e tolu na sikinala bibi mai na valenicina ni Turaga ka na vukei

kemuni mo ni lesu rawa vua na Tamada ka sa wawa nanamaki tiko mai ki na nomuni tadu qaqa lesu yani. Na tolu na sikinala o ya na *vakadinata*, *talairawarawa*, kei na *vosota*.

iMatai, au a tukuna e dua na sikinala e imatai ka yaga: *vakadinata*. Mo *vakadinata* ni ko sa luvena yalewa na Tamada Vakalomalagi, ka sa lomani iko o Koya, ko ni sa tiko eke baleta e dua na inaki lagilagi sara—o ya mo ni rawata na nomuni vakabulai tawamudu. *Vakadinata* ni ko qaqa ka yalodina tikoga ki na dina ni kosipeli e sa ka bibi taumada. Kau *vakadinadinataka* ni sa *vakakina*!

Kemuni na noqu itokani itabagone, ni *vakadinata* na veika o ni dau cavuta ena veimacawa ni ko cavuqaqataka na ikau ni Goneyalewa. *Vakasamataka* na kedra ibalebale na veivosa oqori. Era tiko kina na dina. Saga vagumatua mo ni bulataka na kedra yavunibula era sa tuvanaki tu kina. *Vakadinata*, me vaka ena vosa ni ikau oqo, ni gauna ko na ciqoma ka cakacakataka na yavunibula oqori, ko ni sa na tu vakarau mo ni vaqaqacotaka na nomuni itikotiko kei na nomuni matavuvale, mo ni vakayacora ka maroroya tiko na veiyalayalati tabu, mo ni ciqoma na cakacakatabu vakalotu ni valetabu, mo ni qai laki marautaka na veivakalougatataki ni bula vakacerecerei. Sai ira oqo na totoka ni dina ni kosipeli, ka ni gauna era vakamuri kina, ka sega ni vakawaleni tu ga, ko ni na bula marau cake vakalevu eke *vakakina* ena bula mai muri.

E vuqa vei kemuni ko ni a vakavulici ena dina ni kosipeli mai na gauna ko ni se gonelailai sara kina. Ko ni a vakavulici mai vei ira na nomuni itubutubu dauloloma kei ira na qasenivuli dauveikauwaitaki. Na dina era sa wasea vei kemuni a vukea mo ni rawata rawa e dua na *ivakadinadina*; ko ni *vakadinata* na veika o ni vulica. E dina ga ni *ivakadinadina* o ya ena rawa me vakani tikoga vakayalo ka na tubu cake ena nomuni vuli, ena nomuni masu mo ni dusimaki, ka *vakakina* ena nomuni tiko ena soqoni ni Lotu ena veimacawa, ka sa na vakatau ga vei kemuni na kena bula tiko na *ivakadinadina* o ya. Ena saga ena nona igu taucoko o Setani me na vakarusa. Ena nomuni bula taucoko ena gadrevi mo ni susuga cake tiko. Me vaka ga na yameyame ni bukawaqa caucaudre, na nomuni *ivakadinadina*—kevaka ena sega ni vakani tikoga—ena kataremoremo me vaka na qilaiso

waqa ka laki boko vakamalua sobu yani. Mo kakua ni vakatara me yaco oqo.

Me sala vata kei na nomuni dau tiko rawa ena soqoni ni Siga Tabu kei na itaviqaravi ena loma ni macawa, ke yaco mai na gauna mo ni lewena na semineri, se ena mataka lailai se ena gauna ni kalasi e koronivuli, mo taura na madigi oqo. E vuqa vei kemuni ko ni sa tauri semineri tiko ena gauna oqo. Me vaka ga na ivakarau ni bula, na veika o ciqoma rawa mai na semineri ena vakatau ki na ituvaki ni nomu vakasama kei na nomu gadreva mo vakavulici. Mo dau ivakarau vakarokoroko ka gadreva sara mo vuli-ka. Au vakavinavinakataka na madigi niu a se cauravou ena noqu a lewena na semineri ena mataka lailai, ka a rawa me vakatorocaketaki au ka vakatorocaketaka na noqu ivakadinadina. Na semineri e rawa ni veisautaka na bula.

Ena vica na yabaki sa oti au a lewe tu ni dua na matabose ni dairekita vata kei na dua na turaga vinaka ka rawa-ka sara vakalevu ena bula oqo. Au qoroya na nona caka dodonu kei na dina ena Lotu. Au raica ni a rawata na nona ivakadinadina ka lewena na Lotu ena vuku ni semineri. A sa lewena tu mai o watina na Lotu ena nona bula taucoko, ena gauna e mai vakamau kina o koya. Ka sega tu ni lewena e dua na lotu. Ni toso na veiyabaki ka dina ni sasaga vagumatua o marama watina, a sega ni malele kina o koya me laki lotu vata kei watina kei iratou na gone. Sa qai tekivu sara me draivataki rau na luvena yalewa ki na semineri ena mataka lailai. Ena dau wawa toka ga ena motoka ni rau kalasi tiko, ka qai draivataki rau sara yani ki koronivuli. E dua na siga a tau toka na uca, ka kaya sara e dua vei rau na luvena yalewa, "Ta, lako mai loma. Iko rawa ni mai dabe tiko ena olo." A vakaio sara ki na veisureti o ya. A dola tu ga na katuba ni rumu ni kalasi, ka tekivu sara me vakarorogo o koya. A tarai na yalona. Ena vo ni yabaki ni vuli, a tiko vata kei rau na luvena yalewa ena semineri, ka laki vakavuna me lewenilotu kina ka vakaitavi ena itaviqaravi ena gauna taucoko ena Lotu. Me vukei kemuni na semineri me tarai cake kina na nomuni ivakadinadina.

Ena tiko eso na gauna o ni na bolei kina, ka na rawa me vakarivarivabitaka na nomuni ivakadinadina, se ena rawa mo ni vakanadakuya ena nomuni saga eso tale na gagadre. Au sa vakamasuti kemuni mo ni vaqaqacotaka tikoga. Sa nomuni

ilesilesi oqo, ka sa nomuni duadua sara ga, me caucaudre tikoga na kena yameyame. E gadrevi me gumatuataki, ia ena gugumatua ka na sega vakadua ni veivutunitaki. E votu mai vei au na qaqani sere a vola o Julie de Azevedo Hanks. Me baleta ga na nona ivakadinadina, a vola vakaoqo:

*Tadravi au na cagi veivukiyaki
Ka wavoliti ena o ni tagi
A taqomaki ena noqu bula
Meu vakatakatai kina—au gadreva na kena cina
Dina ni laba na cagi
Au tudei ni taubi ko lagi
Noqu itavi
Yameyame me irivaki.¹*

Mo ni sa qai vakadinata mo ni qai maroroya na yameyame ni nomuni ivakadinadina me caucaudre tikoga, se cava ga ena yaco mai.

Tarava, kemuni na goneyalewa, mo ni *talairawarawa*. Mo ni talairawarawa vei ira na nomuni itubutubu. Talairawarawa ki na lawa ni Kalou. Sa solia mai vei keda na Tamada Vakalomalagi dauloloma. Ni gauna eda talairawarawa kina, ena vakayaco-ka vakalevu kina na noda bula, ka lailai na kena veimedreyaki. Ena rawarawa na noda colata na noda veibolebole kei na leqaleqa eso. Eda na ciqoma na veivakalougatataki sa yalataka tu na Turaga. A kaya kina o Koya, “Raica sa vinakata na Turaga na yalo sa malumalumu ka talairawarawa; ia ko ira sa yalomalumalumu ka talairawarawa era na kania na veta ni vuata ena vanua ko Saioni ena siga mai muri.”²

E dua ga na gauna ni nomu bula. Maroroya sara me galala mai na veika ca. Ko ni na temaki, ena so na gauna mai vei ira eso ko ni nanuma era sa itokani.

Ena dua na gauna sa oti keirau a veivosaki kei na dua na daunivakasala ni Maqusa ka a tukuna vei au e dua na ka baleta e dua vei ira na goneyalewa ena nona kalasi. Na goneyalewa oqo sa dau temaki tu ga ena veigauna kece me biuta na salatu ni ka dina ka muria na sala tani ni ivalavala ca. Mai na nodra veivakauqeti tiko vua eso na nona itokani e koronivuli, sa mani nanuma me sa muria na sala tani o ya. Sa taucoko tu na

ituvatuva: ena laki tukuna vei rau na nona itubutubu ni na lako tiko ki na itaviqaravi ni Goneyalewa ni bogi o ya. Sa tuvanaka sara, ia, me laki tiko ga vakalailai e kea me yacova ni ra sa mai kauti koya o ira na nona icaba goneyalewa kei na nodra itau. Me ra sa qai laki tiko ena dua na pati ka gunuvi kina na alakaolo ka vakayacori kina na itovo e voroki kina na veika kece e kila tu o goneyalewa oqo ni sa dodonu.

A masuta o qasenivuli na veivakauqeti vakayalo mera vukei o ira taucoko na nona goneyalewa vakabibi o goneyalewa oqo, ni veilecayaki tiko ki na veika me vakadeitaki koya kina ena kosipeli. A vakauqeti o qasenivuli ena bogi o ya me vakatikitikitaka na veika sa tuvanaka tu mai ka me vosa vei ira na goneyalewa baleta na nodra tudei tiko ena bula savasava. Ni sa tekivu me wasea na nona vakasama kei na nanuma, o koya na goneyalewa e tukuni tiko oqo sa tekivu me raica vakawasoma tiko na nona kaloko me kakua ni calata na veibuku kei iratou na nona icaba. Ia, ni sa toso tiko na veivosaki, sa tarai na yalona, sa tekivu me kilai yalona, ka vakavoutaki na nona igu. Ni sa yaco mai, sa vakadidivarataki koya ki na rorogo ni sici ni motoka sa kacivi koya tiko. A tiko ga o koya ena gauna taucoko ni kalasi kei ira na vo ni goneyalewa. Sa mai sega ni yaco na veitemaki ki na salatu tani mai na salatu e vakadonuya na Kalou. Sa sega ni yaco na inaki i Setani. A wawa toka ga o goneyalewa oqo ni ra sa veisukayaki na goneyalewa me vakavinavinakataki nona qasenivuli ena vuku ni lesoni ka me vakaraitaka vua ni a vukei kina me tarova e dua na ka a rawa me veivakaleqai sara. Ka saumi mai kina na masu nei qasenivuli.

Au sa vulica talega kina ni ena vuku ga ni nona vakatulewa me kakua ni gole vata kei ira na nona icaba ena bogi o ya—eso vei ira na goneyalewa kei na cauravou kilai vakalevu e koronivuli—era sa vakanadakui goneyalewa oqo ka vuqa na vula sa sega tu na nona itokani e koronivuli. Era sa sega ni ciqoma rawa na nona a sega ni vinakata me laki cakava na veika era dau cakava. A dua dina na gauna dredre ka galili vua, ia a tudei tu ga o koya ka yaco e muri me vakaitokani tale kei ira era duavata kei na nona ivakatagedegede. Ia oqo, ni oti e vica na yabaki, a laki vakamau e valetabu ka sa va na luvena totoka. A rawa sara me a

laki duatani na nona bula. Na noda vakatulewa ena vakadeitaki kina na noda icavacava.

Kemuni na goneyalewa talei, na veika ko ni vakasamataka tiko me na sauma donu na veitaro oqo: “Na cava ena cakava vei au? Na cava ena cakava ena vukuqu?” Ka me kakua ni tukuni ena nomuni ivakarau ni bula “Na cava era na kaya o ira na tamata?” ia me tukuni ga “Na cava au na kaya baleti au?” Mo ni vakauqeti ga ena domo lailai e rogo vinaka o ya. Mo nanumi koya a tu vua na lewa a tabaka na buradelamu e ligana ena nomu sa vakadeitaki ka a kaya, “Ciqoma na Yalo Tabu.” Dolava na lomamu, na yalomu sara ga, ki na voqa ni domo talei oya ka dau vakadinadinataka na ka dina. Me vaka a yalataka o parofita Aisea, “Dou na qai rogoca e dua na vosa . . . ka vaka oqo, Oqo na sala, dou mai lako tu ga kina.”³

Na ivakarau ni noda gauna oqo o ya na bula galala vakai koya. Era vakaraitaki ena mekasini kei na televiseni o ira na dauvakaraitaki ena iyalovalo yavala, o ira na dauniqito—o ira era dau vinakata e vuqa na itabagone mera vakataki ira—ka vakanadakuya na lawa ni Kalou ka vakayacora e matanavotu na ivalavala ca, ka sega ni kauwaitaka na cava ena tarava mai. O sega beka ni vakabauta! E tiko na gauna ni isosoqoni—na gauna mada me veidutaitaki kina na ivola ni veivoli. O ira na Sidarela vakayadua e tiko na nodra bogilevu donu namaki—ke sega ena bula oqo, ia ena bula e tarava. Na Siga ni Lewa ena yaco mai ki na tamata yadua kece. Ko sa vakarau tiko beka? Ko sa marautaka tiko beka na nomu cakacaka?

Kevaka e dua sa lutu mai na nona ilakolako oqo, au sa yalataka vei iko ni sa tiko na salatu mo lesu mai kina. Na cakacaka oqo e vakatokai na veivutuni. A mai mate na iVakabula me vakarautaka vei iko kei au na isolisoli veivakalougatataki oqo. E dina ga ni dredre na kena salatu, sa dina sara na kena yalayala. E kaya na Turaga: “Ke sa vaka na ka kulakula na nomudou ivalavala ca, sa na vulavula me vaka na uca cevata.”⁴ “Kau na sega ni nanuma tale.”⁵

Kemuni na ganequ goneyalewa lomani, sa nomuni tu na isolisoli talei ni bula galala. Au sa vakamasuti kemuni mo ni digitaka na talairawarawa.

Kena itinitini, mo ni *vosota*. Na cava na ibalebale ni vosota? Au taleitaka na kena ibalebale oqo: *mo ni tudei ena yaloqaqa*. Ena yaga beka mo ni yaloqaqa mo ni vakadinata kina; ena yaco vakakina ena so na gauna ni ko talairawarawa. Ena yaga sara vakalevu ni ko ni vosota yani me yacova na siga o ya mo ni sa biuta kina na bula vakatamata oqo.

Ena veiyabaki au a veivosaki vakalevu kei ira eso era tukuna vei au, “Sa dua na ka na levu ni noqu leqa, na veioaga dina. Au sa uabaleti ena bolebole ni bula oqo. Na cava meu cakava?” Au a tukuna vei ira, kau na tukuna talega oqo vei kemuni, na vakatutu matata oqo: vakasaqara na veidusimaki vakalomalagi ena veisiga vakayadudua. E dredre na bulataka e dua na gauna balavu; na veisiga yadua ga ena rawarawa cake. Oi keda yadudua eda rawa ni dina ena veisiga yadudua—ka tarava tale edua, ka dua tale me veitaravi yani—me yacova ni da sa laki bulataka e dua na bula taucoko ena veidusimaki ni Yalotabu, e dua na gauna ni bula veivolekati kei na Turaga, e dua na gauna ni bula ni caka vinaka kei na ivalavala dodonu. E yalataka na iVakabula, “Dou muri au, ka vosota me yacova na ivakataotioti, dou na bula kina; ia ko koya sa vosota me yacova na ivakataotioti, au na solia vua na bula tawamudu.”⁶

Ena inaki oqo ko ni a tadu mai kina ki na bula oqo, kemuni na noqu itokani goneyalewa. E sega tale ni dua na ka e bibi cake mai na navunavu ko ni sa sasagataka tiko oqo mo ni rawata—o ya na bula tawamudu ena matanitu nei Tamamuni.

Ko ni sa ka talei, na luvena goneyalewa talei ni Tamada Vakalomalagi ko ni a talai mai ki vuravura ena siga kei na gauna oqo ena dua na inaki. Ko ni a tiko maroroi tu mai me yacova na auwa oqo. Sa vakarautaki tu me nomuni na veika totoka, ka lagilagi kevaka walega mo ni vakadinata, talairawarawa, ka vosota. Mo ni sa kalougata kina, ka sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, na noda iVakabula, emeni.

iDusidusi

1. Julie de Azevedo Hanks, “Keeper of the Flame,” <i>Treasure the The Truth</i> compact disc, 1997).	3. Aisea 30:21.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 64:34.	4. Aisea 1:18.
	5. Jeremaia 31:34.
	6. 3 Nifai 15:9.